Christopher Isherwood

Mr. Norris Aktarma Yapıyor

ROMAN

Çeviren: Betül Kadıoğlu

Yapı Kredi Yayınları

MR. NORRIS AKTARMA YAPIYOR

Christopher William Bradshaw-Isherwood (26 Ağustos 1904-4 Ocak 1986) Cheshire'da (İngiltere) doğdu. On yaşında babasını kaybetti. Küçük yaşlardan itibaren yazma denemeleri yapmaya başladı. 1929-1933 yıllarını, genç yaşta keşfettiği eşcinselliğini daha özgürce yaşayabilmek için o dönem eşcinsel alt kültürüyle ünlü Berlin'de geçirdi. Bu yıllarda yaşadıklarını *Hoşça Kal Berlin* ve *Mr. Norris Aktarma Yapıyor* adlı eserlerinde romanlaştırdı. 1938'de W. H. Auden'la Çin'e seyahat etti. Daha sonra kısa sürelerle Hollanda, Danimarka, İspanya ve Portekiz'de bulunan Isherwood, 1939'da, hayatının sonuna dek yaşayacağı ABD'ye yerleşti. Burada Hollywood için dönem dönem senaryo yazarlığı yaptı. ABD'deyken Hinduizm'le yakından ilgilendi ve bazı önemli Hindu metinlerinin İngilizceye çevrilmesi üzerinde çalıştı. 1986'da Kaliforniya'da öldü.

Isherwood'un en ünlü romanlarından *Hoşça Kal Berlin, I am a Camera* adıyla 1951'de tiyatroya, 1955'te sinemaya uyarlandı. Oyundan uyarlanan 1966 tarihli Broadway müzikali *Cabaret* büyük bir başarı sağladı, 1972'de aynı isimli bir sinema uyarlaması çekildi. Yazarın bir diğer ünlü romanı *Tek Başına Bir Adam* ise 2009'da sinemaya uyarlandı.

Isherwood'un romanları, hayat hikâyesiyle ayrılmaz bir bütün oluşturur. Romanlarının hemen hepsi yazarla aynı adı taşıyan ya da onunla birçok yönden benzerlikler taşıyan bir anlatıcı aracılığıyla aktarılır. Kısa "sahne"lerden oluşan, hızlı tempolu, olayların kenarında duran bir "göz"ün bakışının egemen olduğu sinematografik üslup, Isherwood'un romancılığının en önemli teknik özelliğidir.

Başlıca yapıtları:

Roman: *Mr Norris Changes Trains*, 1935 (*Mr. Norris Aktarma Yapıyor*; YKY, 2014) *Goodbye to Berlin*, 1939 (*Hoşça Kal Berlin*; İletişim, 1999; YKY, 2012); *Down There On A Visit*, 1962; *A Single Man*, 1964 (*Tek Başına Bir Adam*; Metis, 1987; YKY, 2012).

Oyun: *The Dog Beneath the Skin*, 1935 (W. H. Auden'la birlikte); *The Ascent of F6*, 1936 (W. H. Auden'la birlikte).

Gezi: *Journey to a War*, 1939 (W. H. Auden'la birlikte).

Otobiyografi: *Christopher and his Kind*, 1976.

Betül Kadıoğlu 1979'da doğdu. TED Ankara Koleji ve Hacettepe Üniversitesi Mütercim Tercümanlık bölümünden mezun. Çevirmenlik ve editörlük yapıyor.

Christopher Isherwood'un
YKY'deki kitapları:

Hoşça Kal Berlin *(2012)*
Tek Başına Bir Adam *(2012)*
Mr. Norris Aktarma Yapıyor *(2014)*

CHRISTOPHER ISHERWOOD

Mr. Norris Aktarma Yapıyor

Çeviren:
Betül Kadıoğlu

Yapı Kredi Yayınları - 4079
Edebiyat - 1153

Mr. Norris Aktarma Yapıyor / Christopher Isherwood
Özgün adı: Mr. Norris Changes Trains
Çeviren: Betül Kadıoğlu

Kitap editörü: Darmin Hadzibegovic
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Başkent O.S.B. 22. Cad. No: 6 Malıköy / Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

Çeviriye temel alınan baskı: Vintage, Londra, 1999
1. baskı: İstanbul, Mart 2014
ISBN 978-975-08-2890-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2011
Sertifika No: 12334
© Christopher Isherwood 1935

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

W. H. Auden'a

Birinci Bölüm

İlk izlenimim yabancının gözlerinin alışılmadık derecede açık bir mavi olduğuydu. Birkaç saniyeliğine göz göze geldik; bakışları boş ve kesinlikle korkaktı. Bu ürkek, masum ve haylaz bakışlar bana sanki bir olayı hatırlatıyordu; çok uzun zaman önce, ortaokulda gerçekleşen bir olayı. Bir kuralı çiğnerken yakalandığına şaşıran bir okul çocuğunun gözleriydi bunlar. Onu düşünmekten başka bir şey yaparken yakaladığımdan değil, tabii; belki de düşüncelerini okuyacağımı sanmıştır. Neyse, kompartımanda kendi köşemden onunkine geçtiğimi görmemiş, duymamıştı ki sesimi duyunca yerinden zıpladı; öyle ani hareket etti ki huzursuz irkilmesi beni de etkiledi. İçgüdüsel olarak geri adım attım.

Tam anlamıyla, sokakta birbirimize çarpmış gibiydik. İkimiz de şaşkın, özür dilemeye hazırdık. Gülümseyerek, onu rahatlatma telaşıyla sorumu tekrarladım:

"Beyefendi, acaba kibritinizden bir tane kullanabilir miyim?"

O zaman bile hemen cevap vermedi. Bir tür hızlı, zihinsel hesapla meşgulmüş gibi görünüyordu. Tedirgin parmakları yeleğinin üzerinde telaşlı hareketler yapıyordu. Bu hareketlerden pek çok sonuç çıkarılabilirdi: Üzerini çıkaracaktı, silah çekecekti ya da parasını çalmadığımdan emin olmaya çalışıyordu. Sonra endişe ânı gözlerinden ufak bir bulut gibi geçip

gitti, geride berrak bir gökyüzü bıraktı. Sonunda ne istediğimi anladı:

"Evet, evet. Ah... tabii. Kesinlikle."

Konuşurken parmak uçlarıyla hafifçe sol şakağına dokunuyordu; öksürdü, sonra bir anda gülümsedi. Gülümsemesi çok çekiciydi. Son derece çirkin dişlerini ortaya çıkarıyordu. Kırık taş parçaları gibiydi dişleri.

"Tabii," diye tekrarladı. "Zevkle."

Büyük bir dikkatle, iki parmağıyla, pahalı görünen, açık gri takım elbisesinin yeleğinin cebini karıştırdı, altından bir gazlı çakmak çıkardı. Elleri beyaz, küçük ve bakımlıydı.

Ona kendi sigaralarımdan ikram ettim.

"Ee... teşekkür ederim. Teşekkürler."

"Önce siz buyurun, efendim."

"Hayır, olmaz. Lütfen."

Abartılı nezaketimizle yarattığımız atmosfer kadar uçucu minik alev aramızda gidip geldi. En ufak bir nefes alevi söndürebilir, dikkatsizce yapılacak bir hareket, söylenecek bir söz de atmosferi mahvedebilirdi. İkimiz de sigaralarımızı yakmıştık artık. Arkamıza yaslandık. Yabancı bana hâlâ şüpheyle bakıyordu. Çok ileri gidip gitmediğini, kendini sıkıcı bir yol arkadaşına ya da bir sahtekâra teslim edip etmediğini düşünüyordu. Ürkek ruhu kendi köşesine çekilmek için sabırsızlanıyordu. Benimse yanımda okuyacak hiçbir şey yoktu. Bunun yedi sekiz saat sürecek, tamamen sessiz bir yolculuk olacağını düşünüyordum. Konuşmaya kararlıydım.

"Sınıra ne zaman varacağımızı biliyor musunuz?"

Şimdi dönüp sohbetimize bakınca, bu soru çok da tuhaf gelmiyor bana. Cevabını merak etmediğim doğru; sadece sohbeti başlatabilecek ve bunu yaparken meraklı, saygısız görünmeyeceğim bir şey söylemek istemiştim. Sorunun yabancı üzerindeki etkisi büyüktü. İlgisini çekmeyi başarmıştım. Bana uzun uzun, tuhaf tuhaf baktı; yüz hatları biraz sertleşti. Aniden rakibinin elinde floş olduğunu ve dikkatli hareket etmesi

gerektiğini anlayan bir poker oyuncusunun bakışıydı bu. Sonunda, yavaşça ve ihtiyatlı bir şekilde cevap verdi.

"Maalesef tam olarak ne zaman varacağımızı söyleyemem. Sanırım bir saat içinde sınırda oluruz."

Şimdi bir anlığına ifadesiz olan bakışı tekrar bulutlandı. Sanki nahoş bir düşünce, eşekarısı gibi rahatsız ediyordu onu; kaçınmak için başını hafifçe oynattı. Sonra, şaşırtıcı bir huysuzlukla ekledi:

"Bütün bu sınırlar... ne kadar can sıkıcı."

Buna tam olarak nasıl karşılık vereceğimi bilmiyordum. Belki ılımlı bir enternasyonalisttir, Milletler Cemiyeti Birliği'ne üyedir diye düşündüm. Cesaret verdim:

"Bunları kaldırmalılar artık."

"Kesinlikle katılıyorum. Gerçekten kaldırmalılar."

Samimiyetinden şüphe etmiyordum. Büyük, küt, etli bir burnu vardı; çenesi sanki yana kaymış gibi görünüyordu. Kırık bir akordeona benziyordu. Konuşurken alışılmadık bir şekilde aniden çarpıklaşıyordu ve yanında yaraya benzeyen derin bir gamze ortaya çıkarak insanı şaşırtıyordu. Kıpkırmızı yanaklarının üstünde alnı heykel gibi bir mermer beyazlığındaydı. Acayip kesimli koyu gri saçlarının kısa, kalın ve gür bir perçemi alnını örtüyordu. Yoğun bir ilgiyle bakınca başındakinin peruk olduğunu anladım.

"Özellikle de," diye sürdürdüm, "bu bürokratik formaliteleri, pasaport kontrollerini falan."

Ama, bir dakika. Yanlış bir şey vardı. İfadesinden, yeni, rahatsız edici bir tele dokunduğumu hemen anladım. Birbirine benzeyen ama bambaşka diller konuşuyorduk. Ancak bu sefer yabancının tepkisi şüphelenmek olmadı. Merakını gizlemeden, şaşırtıcı bir açıksözlülükle sordu:

"Burada daha önce hiç sorun yaşadınız mı?"

Bana tuhaf gelen, sorduğu soru değil, bunu sorma şekliydi. Şaşkınlığımı gizlemek için gülümsedim:

"Ah, hayır. Aksine, genellikle hiçbir şeyi açmazlar; pasaporta bile zoraki bakarlar."

"Bunu duyduğuma çok sevindim."

Yüzümden düşüncelerimi okumuş olmalı ki aceleyle ekledi: "Size saçma gelebilir ama böyle yaygara koparılmasından ve rahatsız edilmekten nefret ederim."

"Tabii, çok iyi anlıyorum."

Sırıtmaya başladım çünkü tavırları için tatmin edici bir açıklama bulmuştum. Bu yaşlı kurt masum ve küçük, kişisel bir kaçakçılık yapıyordu. Belki karısına bir parça ipek ya da arkadaşına bir kutu puro. Ve tabii artık korkmaya başlamıştı. Gümrük bedeli ne kadar olursa olsun, ödeyebilecek kadar varlıklı görünüyordu. Zenginlerin tuhaf zevkleri vardı.

"Daha önce bu sınırı geçmediniz öyleyse, değil mi?" Yardımsever, korumacı ve kibirli olduğumu hissettim. Onu neşelendirecek ve işler kötüye giderse gümrük memurunu yumuşatacak inandırıcı bir yalan söylemesine yardımcı olacaktım.

"Son yıllarda geçmedim. Genellikle Belçika üzerinden seyahat ediyorum. Pek çok farklı nedenle. Evet." Yine anlaşılmaz bir ifadeyle durdu, ciddiyetle çenesini kaşıdı. Birden, sanki benim varlığımı fark etmiş gibi konuştu: "Sohbetimize devam etmeden önce kendimi tanıtmalıyım. Mr. Arthur Norris. Yoksa şöyle mi desek: Serbest meslek?" Huzursuzca güldü, telaşla, "Kalkmayın, rica ederim," dedi.

Hareketlenmeden el sıkışmak için fazla uzaktık. Karşılıklı anlaşarak kibarca oturduğumuz yerden eğilerek selamlaştık.

"Adım William Bradshaw," dedim.

"Bak sen şu işe, Suffolk'lu Bradshaw'lardan mısınız yoksa?"

"Öyleyim galiba. Savaştan önce Ipswich yakınlarında yaşıyorduk."

"Öyle mi, gerçekten? Bir zamanlar gidip Mrs. Hope-Lucas adında bir hanımla görüşürdüm. Matlock yakınlarında, harika bir evi vardı. Evlenmeden önceki adı Miss Bradshaw'du."

"Doğru. Büyük halam Agnes'ten bahsediyorsunuz. Yedi yıl kadar önce öldü."

"Öyle mi? Tüh. Çok üzüldüm buna... Tabii onu tanıdığımda henüz genç bir adamdım; o da orta yaşlarında bir hanımdı. Dikkatinizi çekerim, doksan sekizden bahsediyorum."

Bu arada ben de belli etmeden peruğunu inceliyordum. Bu kadar iyi yapılmışını daha önce görmemiştim. Başının arkasında, peruğun kendi saçıyla birleştiği yerde mükemmel bir uyum vardı. Sadece saçın ayrıldığı yer ilk anda peruğa ihanet ediyordu ama bu bile iki üç metre mesafeden fark edilmezdi.

"Ah, ah," dedi Mr. Norris. "İşe bak, dünya ne kadar küçük."

"Annemle hiç tanışmamışsınızdır herhalde? Ya da dayımla; amiraldi kendisi."

O sırada akrabalık oyununu oynamayı kabullenmiştim. Sıkıcı ama detaycılık gerektiren bir oyundu ve saatlerde devam edebilirdik. Önümde çok kolay hamlelerden oluşan uzun bir zincir vardı: amcalar, dayılar, halalar, teyzeler, kuzenler, evlilikleri ve mülkler, miraslar, ipotekler, satışlar. Sonra özel okul ve üniversite konuları, buralardaki yemekler konusundaki fikirlerimiz, hocalarımızla ilgili paylaşacağımız anılar, ünlü maçlar, meşhur kavgalar. Tam olarak nasıl bir üslup kullanacağımı biliyordum.

Ancak Mr. Norris'in bu oyunu oynamaya hiç hevesli olmamasına şaşırdım. Telaşla cevap verdi:

"Maalesef tanışmadım. Hayır. Savaştan sonra İngiliz arkadaşlarımla bağım koptu. İşlerim yüzünden yurtdışında çok zaman geçiriyorum."

"Yurtdışı" kelimesi ikimizin de doğal olarak pencereden dışarı bakmasına neden oldu. Hollanda, yemekten sonra bastıran uykunun ağırlığı gibi sakince görüş alanımızdan akıp gidiyordu: Setin yanından geçen elektrikli tramvayın sınırını çizdiği, durgun bir bataklık.

"Bu ülkeyi iyi bilir misiniz?" diye sordum. Peruğu fark ettiğimden beri adama "siz" diye hitap etmekte zorlanıyordum. Ayrıca, eğer daha genç görünmek için peruk takıyorsa aramızdaki yaş farkını vurgulamak münasebetsiz ve kaba bir hareket olacaktı.

"Amsterdam'ı bayağı iyi bilirim." Mr. Norris huzursuz, kaçamak bir hareketle çenesini ovuşturdu. Hem bunu yapıp hem de kafeste duran yaşlı bir aslan gibi, hiçbir vahşilik emaresi göstermeden, hırlar gibi yüzünü buruşturup ağzını açmak gibi bir mimiği vardı. "Bayağı iyi, evet."

"Ben de oraya gitmeyi çok istiyorum. Çok sessiz, sakin bir yer olsa gerek."

"Tam tersine, sizi temin ederim Avrupa'daki en tehlikeli şehirlerden biridir."

"Öyle mi?"

"Evet. Amsterdam'a ne kadar sevgiyle bağlı olursam olayım, hayati önem taşıyan üç sorunu olduğunu hiçbir zaman görmezden gelemem. Öncelikle, evlerin çoğunda merdivenler o kadar dik ki, kalp krizi geçirmeden, boynunu kırmadan yukarı çıkabilmek için profesyonel dağcı olmak gerekir. Sonra bisikletçiler var. Şehri tam anlamıyla istila etmiş durumdalar ve insan hayatına en ufak bir saygı göstermeden bisiklet sürmeyi namus meselesi gibi görüyorlar. Daha bu sabah birinden canımı zor kurtardım. Ve son olarak, kanallar. Yazın, bilirsiniz... pek temiz olmuyor. Ah, hiç temiz olmuyor. Size neler çektiğimi anlatamam. Boğazımın ağrısı haftalarca geçmedi."

Bentheim'a vardığımızda Mr. Norris büyük Avrupa şehirlerinin çoğunun olumsuz taraflarını saymıştı. Ne kadar çok seyahat ettiğini fark ettikçe şaşırdım. Stockholm'de romatizması azmış, Kaunas'ta üşütmüş, Riga'da canı sıkılmış, Varşova'da büyük bir kabalıkla karşılanmış, Belgrad'da en sevdiği diş

macunu markasını bulamamıştı. Roma'da haşerattan rahatsız olmuştu, Madrid'de dilencilerden, Marsilya'da araba kornalarından. Bükreş'te bir tuvaletle hiç hoş olmayan bir deneyimi olmuştu. Konstantinopolis'i pahalı ve zevksiz bulmuştu. Çok beğendiği iki şehir vardı: Paris ve Atina. Özellikle de Atina. Atina ruhani eviydi.

O sırada tren durmuştu. Mavi üniformalı, soluk, iri yarı adamlar, sınır istasyonlarında çalışan memurların hareketlerine sinmiş o meşum aylaklık havasıyla peronda bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlardı. Hapishane gardiyanlarından pek farkları yoktu. Hiçbirimizin daha ileri gitmesine izin verilmeyecekti sanki. Koridorun ucundan bir ses yankılandı: "*Deutsche Passkontrolle.*"

Mr. Norris bana kibarca gülümseyerek, "Sanırım en güzel anılarımın bazıları Theseus Tapınağı'nın arkasındaki ilginç sokaklarda ufak tefek işlerle uğraşarak geçirdiğim sabahlara aittir," dedi.

Çok gergindi. Narin, bembeyaz eli durmadan serçeparmağındaki mühür yüzüğüyle oynuyordu; huzursuz mavi gözleri, belli etmemeye çalışarak sık sık koridora dönüyordu. Zoraki bir neşe taşıyan, sahte, tiz bir sesle konuşuyor, savaş öncesi salon komedilerindeki karakterleri andırıyordu. O kadar yüksek sesle anlatıyordu ki, herhalde yan kompartımandakiler de onu duyabiliyorlardı.

"İnsan hiç beklenmedik zamanlarda, kıyıda köşede kalmış büyüleyici şeylerle karşılaşabiliyor. Çöp yığınının ortasında duran tek bir sütun gibi..."

"*Deutsche Passkontrolle.* Pasaportlar, lütfen."

Kompartımanımızın kapısında bir görevli belirdi. Sesini duyunca Mr. Norris hafifçe, ama görülebilecek şekilde yerinden zıpladı. Kendini toparlaması için zaman kazandırma isteğiyle hemen kendi pasaportumu uzattım. Beklediğim gibi, memur doğru düzgün bakmadı bile.

Mr. Norris cana yakın bir gülümsemeyle pasaportunu uzatırken, "Berlin'e gidiyorum," dedi. Cana yakınlığı biraz abartmıştı. Memur tepki vermedi. Biraz homurdandı, büyük bir dikkatle sayfaları çevirdi, sonra pasaportu alıp koridora çıktı, pencereden gelen ışığa tutup baktı.

Mr. Norris bana dönüp sohbete devam etti. "Klasik edebiyatta Lycabettus Tepesi'ne hiç atıfta bulunulmaması çok dikkat çekicidir."

Nasıl bir ruh halinde olduğunu görmek beni çok şaşırtmıştı; parmakları seğiriyor, sesini güçbela kontrol edebiliyordu. Mermer beyazı alnında boncuk boncuk terler vardı. Eğer "yaygara koparılması" derken kastettiği buysa, bir kanunu çiğnediğinde yaşadığı ıstırap buysa, sinirlerinin onu zamanından önce kel bırakmasına şaşırmamak gerekiyordu. Büyük bir mutsuzlukla, koridora hızlı bir bakış attı. Başka bir memur daha gelmişti. Bize sırtlarını dönmüş, pasaporta ikisi beraber bakıyorlardı. Mr. Norris, sohbet eden, anlatan havasını koruyabiliyordu ama bunun için büyük bir çaba gösterdiği çok açıktı.

"Şimdilik, bildiğimiz kadarıyla, kurtların istilası altındaymış."

Pasaportu artık, sonradan gelen memurun elindeydi. Adam sanki pasaportu da alıp gidecekmiş gibi görünüyordu. Arkadaşı küçük, parlak bir siyah deftere bakıyordu. Başını kaldırıp bir anda sordu:

"Şu anda Courbierestrasse, 168 numarada mı oturuyorsunuz?"

Bir an, Mr. Norris bayılacak sandım.

"Ee... evet... öyle..."

Bir kobrayla karşı karşıya kalan kuş gibi, çaresizce ve büyülenmiş gibi sorgucusuna bakıyordu. Sanki orada tutuklanmayı bekliyor gibiydi. Aslında memur sadece defterine not aldı, tekrar homurdandı, hızlıca dönüp yandaki kompartıma-

na gitti. Arkadaşı pasaportu Mr. Norris'e uzatıp, "Teşekkürler, bayım," dedi, kibarca selam verdi ve onu takip etti.

Mr. Norris derin bir nefes alıp, oturduğu sert, tahta koltukta arkasına yaslandı. Bir an için, konuşamayacak gibi göründü. Büyük, beyaz bir ipek mendil çıkarıp, peruğunu bozmamaya dikkat ederek alnındaki terleri sildi. Sonunda, bitkin bir sesle, "Acaba bana bir iyilik yapıp pencereyi açabilir misiniz?" diye sordu. "Burası bir anda çok havasız oldu sanki."

Hemen kalkıp söylediğini yaptım.

"Size bir şey getireyim mi? Bir bardak su ister misiniz?" diye sordum.

Hafifçe elini sallayarak bu teklifimi reddetti. "Çok naziksiniz... Gerek yok. Birazdan toparlanırım. Kalbim eskisi kadar sağlam değil." İç geçirdi: "Artık böyle şeyler için yaşlıyım galiba. Bütün bu yolculuklar... bana iyi gelmiyor."

"Kendinizi bu kadar üzmeyin." O an kendimi ona karşı ilk defa bu kadar korumacı hissettim. Bende bu kadar kolayca ve tehlikeli biçimde uyandırdığı bu müşfik korumacılık bundan sonraki ilişkimizin gidişatını belirleyecekti. "Önemsiz şeylere canınızı sıkıyorsunuz."

Dokunaklı bir sesle isyan etti: "Buna önemsiz mi diyorsunuz?"

"Tabii ki. Birkaç dakika içinde çözüleceği belliydi sonuçta. Belli ki adam sizi aynı isimde biriyle karıştırdı."

"Öyle mi dersiniz?" Çocukça bir istekle onu rahatlatmamı istiyordu.

"Başka nasıl bir açıklaması olabilir ki?"

Mr. Norris pek ikna olmuş gibi görünmüyordu. Şüpheyle, "Tabii... şey... olmaz herhalde," dedi.

"Hem bu çok sık yaşanır, biliyorsunuz. En masum insanlar meşhur mücevher hırsızlarıyla karıştırılır. Soyup üstlerini başlarını ararlar. Ya size de öyle davransalardı!"

"Doğru!" Mr. Norris kıkırdadı. "Düşüncesi bile zavallı yanaklarımın kızarmasına yeter."

İkimiz de güldük. Onu neşelendirmeyi başardığıma sevinmiştim. Ama gümrük müfettişi geldiğinde neler olacağını düşünmeden edemiyordum. Çünkü, eğer kaçak hediyeler konusunda haklıysam, huzursuzluğunun asıl nedeni buydu. Pasaportu konusundaki ufak bir yanlış anlaşılma bu kadar canını sıktıysa gümrük müfettişi herhalde kalp krizi geçirmesine neden olacaktı. Konuyu doğrudan açıp eşyalarını kendi valizime saklayabileceğimi söylesem mi diye düşündüm ama yaklaşmakta olan herhangi bir tehlikeden o kadar mutlu bir şekilde habersizdi ki bunu bozmaya kıyamadım.

Çok yanılmışım. Gümrük teftişine sıra geldiğinde Norris bundan epeyce keyif almış gibi görünüyordu. En ufak bir rahatsızlık belirtisi göstermedi; bagajında gümrüğe tabi hiçbir şey de çıkmadı. Akıcı bir Almanca konuşarak memurla Coty markalı, büyük bir şişe parfüm konusunda şakalaştı: "Ah, tabii, sizi temin ederim kişisel kullanımım için bu şişe. Dünyaları verseler vazgeçmem. Durun, mendilinize bir damla koyalım. Öyle hoş, ferah bir kokusu var ki."

Sonunda hepsi bitti. Tren yavaş yavaş Almanya'ya doğru hareket etti. Yemekli vagon görevlisi koridorun ucunda belirip küçük zilini çaldı.

Mr. Norris şöyle dedi: "Evet, delikanlı, bütün bu telaştan, sıkıntıdan ve çok değerli manevi desteğinizden sonra, ki bu konuda size minnettarım, umarım öğle yemeğinde konuğum olma şerefini bana bahşedersiniz."

Teşekkür edip memnun olacağımı söyledim.

Yemekli vagona yerleştiğimizde Mr. Norris ufak bir konyak ısmarladı.

"Yemeklerden önce içmemek gibi bir kuralım vardır aslında ama bazen koşullar aksini gerektiriyor."

Çorba servis edildi. Mr. Norris bir kaşık aldıktan sonra görevliyi çağırıp hafifçe azarladı:

"Eminim siz de çorbanın soğanının fazla kaçtığını kabul

edersiniz," dedi heyecanla. "Bana bir iyilik yapar mısınız? Lütfen siz de tadına bakın."

Son derece meşgul olan görevli, "Tabii efendim," diyerek biraz sahte bir saygıyla tabağı masadan alıp uzaklaştı. Mr. Norris üzgündü.

"Gördünüz mü? Tadına bakmadı. Herhangi bir sorun olduğunu kabul etmedi. Ah ah, bazıları ne kadar inatçı oluyor!"

Ancak birkaç dakika içinde, insan doğasının onu nasıl hayal kırıklığına uğrattığını unuttu. Büyük bir dikkatle şarap listesini incelemeye başladı.

"Bakalım... Bakalım... Alman şarabına ne dersiniz? İster misiniz? Kumar oynuyoruz ama, unutmayın. İnsan trende hep en kötüsüne hazırlıklı olmalı. Yine de şansımızı deneyelim, değil mi?"

Şarap geldi ve büyük sükse yaptı. Mr. Norris, dediğine göre önceki sene Viyana'da İsveç büyükelçisiyle yediği öğle yemeğinden beri bu kadar güzel bir Alman şarabı içmemişti. Ayrıca yemekte böbrek vardı: En sevdiği yemek. "Ah," dedi zevkle, "iştahım yerinde... Eğer çok iyi yapılmış bir böbrek yemeği yemek isterseniz Budapeşte'ye gitmelisiniz. Benim için bir aydınlanma oldu... Bunlar çok lezzetli, değil mi? Gerçekten çok lezzetli. Başta o korkunç kırmızıbiber tadını aldım gibi geldi ama sadece aşırı heyecanlanan hayal gücümün etkisiymiş." Görevliyi çağırdı: "Lütfen şefe tebriklerimi iletip kendisini bu mükemmel yemek için kutladığımı belirtmek istediğimi söyler misiniz? Teşekkürler. Şimdi bana puro getirin." Purolar geldi, koklandı, başparmakla işaretparmağı arasında tartıldı. Mr. Norris sonunda tepsideki en kalın puroyu seçti: "Ne diyorsunuz, delikanlı, siz içmiyor musunuz? Ah, ama içmelisiniz. Eh, neyse, sizin de başka kötü huylarınız vardır herhalde."

Artık keyfi yerine gelmişti.

"İtiraf etmeliyim ki yaşlandıkça şu hayattaki küçük keyiflerin değerini daha iyi anlamaya başladım. Genel olarak birin-

ci mevkide yolculuk yapmayı tercih ederim. Karşılığını hep alırsınız. İnsana çok daha saygılı davranırlar. Bugüne bakın mesela. Eğer bir üçüncü mevki kompartımanında olmasaydım beni rahatsız etmeyi akıllarından bile geçirmezlerdi. İşte bu Alman memurlar. Biri onlara 'astsubaylardan müteşekkil bir ırk' dememiş miydi? Ne kadar güzel! Doğrusu bu..."

Mr. Norris bir süre sessizce kürdanla dişlerini temizledi.

"Benim kuşağıma, lüksü estetik bir bakış açısıyla değerlendirmek öğretildi. Savaştan beri insanlar böyle hissetmiyor gibiler. Çoğu zaman sadece görgüsüzler. Kabalıktan zevk alıyorlar, sizce de öyle değil mi? İnsan kimi zaman etrafta bu kadar işsizlik, sıkıntı olmasından kendi de suçluluk duyuyor. Berlin'deki koşullar çok kötü. Ah, çok kötü... siz de biliyorsunuzdur tabii. Ben naçizane, yardım etmek için elimden geleni yapıyorum ama ancak okyanusta bir damla oluyor." Mr. Norris iç çekip peçetesini dudaklarına götürdü.

"Bakın, şimdi lüksün kucağında yolculuk ediyoruz. Toplumsal reformcular görseler bizi kınarlardı eminim. Yine de, eğer kimse bu yemekli vagondan faydalanmazsa bütün bu çalışanlara da işsizlik maaşı bağlanması gerekecek... Vay, vay, vay. Artık her şey çok karmaşık."

Zoo İstasyonu'nda yollarımız ayrıldı. Mr. Norris gelen yolcuların itişmeleri arasında uzun süre elimi tuttu.

"*Auf Wiedersehen* delikanlı. *Auf Wiedersehen.* Veda etmeyeceğim çünkü çok yakında birbirimizi tekrar göreceğimizi umuyorum. Bu fena yolculukta yaşadığım ufak rahatsızlıkların karşılığı sizi tanımakla yaşadığım büyük zevkle fazlasıyla ödendi sayıyorum. Acaba bu hafta bir gün evimde benimle çay içer misiniz? Cumartesi diyelim mi? Kartımı vereyim. Lütfen geleceğinizi söyleyin."

Gideceğime söz verdim.

İkinci Bölüm

Mr. Norris'in oturduğu dairenin iki giriş kapısı vardı. Yan yana duruyorlardı. İkisinin de ortadaki panellerinde küçük, yuvarlak gözetleme delikleri; parlak, cilalı tokmakları ve pirinçten isimlikleri vardı. Soldaki plakaya şu yazı kazınmıştı: *Arthur Norris. Özel.* Sağdakinde: *Arthur Norris. İthalat ve İhracat.*

Bir an tereddüt ettikten sonra soldaki zile bastım. Zil beklemediğim kadar yüksek sesle çaldı; dairenin her tarafında net olarak duyulabiliyor olmalıydı. Yine de hiçbir şey olmadı. İçeriden ses gelmiyordu. Tam zile bir daha basacaktım ki bir gözün gözetleme deliğinden beni incelediğini fark ettim. Ne kadar zamandır orada olduğunu bilmiyordum. Utandım, ben de delikten o göze baksam mı yoksa görmemiş gibi mi yapsam, bilemedim. Abartılı hareketlerle tavanı, zemini, duvarları inceledim; sonra delikteki gözün gittiğinden emin olmak için kaçamak bir bakış attım. Gitmemişti. Canım sıkıldı, kapıya tamamen sırtımı döndüm. Neredeyse bir dakika geçti.

Sonunda yine kapıya dönmemin nedeni diğer kapının, üzerinde İthalat ve İhracat yazanın açılmasıydı. Eşikte genç bir adam duruyordu.

"Mr. Norris içeride mi?" diye sordum.

Genç adam şüpheyle beni süzdü. Soluk, açık sarı gözleri vardı, teni kırmızı lekelerle dolu, lapa rengindeydi. Kısa, tom-

bul vücudunun üzerinde garip duran büyük, yuvarlak bir kafası vardı. Şık bir takım elbiseyle rugan ayakkabılar giymişti. Görüntüsünden hiç hoşlanmadım.

"Randevunuz var mı?"

"Evet." Ses tonum son derece sertti.

Genç adamın yüzünde bir anda kaypak bir gülümseme belirdi. "Ha, Mr. Bradshaw musunuz? Bir dakika bekleteceğim sizi."

Beni çok şaşırtan bir şey yapıp kapıyı yüzüme kapattı, hemen sonra soldaki kapıda belirdi, içeri girebilmem için kenara çekilip yol verdi. İçeri girdiğimde bu davranışı iyice garip geldi çünkü girer girmez anladım ki giriş holünün Özel kısmı, İhracat'tan sadece kalın bir perdeyle ayrılıyordu.

"Mr. Norris birazdan yanınızda olacağını iletmemi istedi," dedi koca kafalı genç adam. Kalın halının üzerinde, rugan ayakkabılarının parmak uçlarına basarak dikkatlice yürüdü. Sanki birinin onu duymasından korkar gibi, alçak sesle konuşuyordu. Büyük bir salonun kapısını açıp bana sessizce bir koltuğu gösterdi ve çekildi.

Yalnız kalınca hafif bir şaşkınlıkla etrafı inceledim. Mobilyalar, halı, seçilen renkler, her şey çok zevkliydi. Ama garip bir biçimde, salonun bir karakteri yoktu. Bir tiyatro sahnesindeki ya da lüks bir mağazanın vitrinindeki bir oda gibiydi: Zarif, pahalı, gösterişsiz. Mr. Norris'in arka planının daha egzotik olmasını bekliyordum; mesela Çin'e özgü bir şeyler ona yakışırdı, altın rengi ve kırmızı ejderhalar gibi.

Genç adam kapıyı aralık bırakmıştı. Hemen dışarıda, muhtemelen bir telefona, şunları söylediğini duydum: "Beyefendi geldi, efendim." Şimdi çok daha belirgin bir biçimde Mr. Norris'in sesi duyuluyordu. Salonun karşı duvarındaki bir kapının arkasından cevap verdi: "Öyle mi? Teşekkür ederim."

İçimden gülmek geldi. Bu küçük ront o kadar gereksiz-

di ki biraz kötü niyet olduğunu düşündüm. Biraz sonra Mr. Norris bakımlı ellerini gergince ovuşturarak salona geldi.

"Delikanlı, bu ne büyük şeref! Sizi mütevazı çatımın altında ağırlamaktan çok memnunum."

İyi görünmediğini düşündüm. Yüzü bugün o kadar pembe değildi, gözlerinin altında halkalar vardı. Bir koltuğa oturdu ama sonra hemen kalktı; sanki sakince oturma havasında değil gibiydi. Farklı bir peruk takmıştı; bunun birleşme yeri gün gibi ortadaydı.

"Size evi gezdireyim, ister misiniz?" diye sordu. Parmak uçları huzursuzca şakaklarında geziniyordu.

"Çok isterim." Şaşkınlık içinde gülümsedim; Mr. Norris'in bir konuda çok acelesi olduğu belliydi. Gösterişli bir telaşla hızla kolumdan tuttu, beni az önce kendisinin çıktığı, karşı duvardaki kapıya yönlendirdi.

"Önce bu tarafa gidelim, evet."

Ancak daha birkaç adım atmıştık ki, aniden holden bağrışmalar duyuldu.

Beni eve alan genç adam, "Giremezsiniz. İmkânı yok," diyordu. Tanımadığım, yüksek ve öfkeli bir ses şöyle cevap verdi: "Bu büyük bir yalan! İçeride, biliyorum!"

Mr. Norris sanki vurulmuş gibi, aniden olduğu yerde kaldı. Zor duyulacak bir sesle, "Hay allah!" diye fısıldadı. "Hay allah!" Kararsızlık ve panik içinde salonun ortasında durdu; ümitsizce, ne tarafa döneceğine karar vermeye çalışıyor gibiydi. Ya destek almak için ya da sessiz olmamı istediğinden kolumu daha sıkı tutmaya başladı.

"Mr. Norris bu gece geç saatte dönecek." Genç adamın sesi artık özür diler gibi değil, sert çıkıyordu. "Beklemek bir işinize yaramaz."

Yer değiştirmiş gibiydi; muhtemelen salonun girişini tutmak için kapının hemen önüne gelmişti. Bir an sonra salon kapısı sessizce kapandı, anahtarın döndüğünü duyduk. İçeri kilitlenmiştik.

Yabancı ses, "İçeride!" diye tehditkâr bir ses tonuyla bağırdı. İtiş kakıştan sonra bir gümbürtü oldu; genç adam sertçe kapıya çarpmış gibiydi. Mr. Norris bu sesi duyunca hareketlendi. Kendinden beklenmeyecek kıvraklıkta bir hareketle beni çekip yandaki odaya soktu. Her an biraz daha geri çekilmeye hazır, kapıda durduk. Yanımda, derin derin nefes alıp verdiğini duyuyordum.

Bu sırada yabancı sanki bir anda açacakmış gibi salonun kapısını zorluyordu. Korkutucu bir sesle, "Lanet olasıca, dolandırıcı!" diye bağırıyordu. "Seni bir elime geçirirsem!"

Her şey o kadar olağandışıydı ki korkmak aklıma gelmemişti, ama kapının diğer tarafındaki adamın gözü dönmüş bir sarhoş ya da düpedüz delinin biri olduğu düşünülebilirdi. Mr. Norris'e soran gözlerle baktığımda beni rahatlatmak için fısıldayarak, "Birazdan gider, sanırım," dedi. Tuhaf olan, korkmuş olsa da Mr. Norris'in olanlara o kadar şaşırmış gibi görünmemesiydi. Tavırlarından, bunun hoş olmayan fakat sıklıkla yaşanan bir doğa olayı, mesela şiddetli bir fırtına gibi bir şey olduğu anlaşılabilirdi. Mavi gözleri endişeli, dikkatli ve tetikteymiş gibi bakıyordu. Elleri kapının kolunda, duruma göre her an hızla kapatacakmış gibi duruyordu.

Ama Mr. Norris haklı çıktı. Yabancı kısa bir süre sonra salonun kapısını zorlamaktan sıkıldı. Sesi, Berlin küfürleri savurarak uzaklaştı. Bir an sonra giriş kapısının şiddetle çarparak kapandığını işittik.

Mr. Norris rahat bir nefes aldı. "Çok uzun sürmeyeceğini biliyordum," dedi memnuniyetle. Dalgın dalgın cebinden bir zarf çıkardı, onunla kendini yelpazelemeye başladı. "Ne kadar üzücü," diye mırıldandı. "Bazıları nezaket nedir hiç bilmiyor... Delikanlı, bu rahatsızlık için sizden çok özür dilerim. Emin olun, beklenmedik bir durumdu."

Güldüm. "Önemli değil. Çok heyecan vericiydi."

Mr. Norris memnun olmuş gibiydi. "Ciddiye almamanı-

za sevindim. Sizin yaşınızda bu gülünç burjuva önyargılarından uzak birine çok sık rastlanmıyor. Sizinle pek çok ortak noktamız olduğuna inanıyorum."

"Doğru, sanırım haklısınız," dedim ama hangi önyargıları gülünç bulduğunu ya da bunların öfkeli ziyaretçiyle ne alakası olduğunu anlamamıştım.

"Samimiyetle söyleyebilirim ki, uzun ve pek de sakin geçmeyen yaşamım boyunca katıksız ahmaklık ve sorun çıkarma yeteneği konusunda Berlinli küçük esnafın yanına yaklaşabilen kimseyi tanımadım. Yalnız dikkatinizi çekerim, büyük şirketlerden söz etmiyorum. Onlar hep daha makuldür, çoğunlukla yani..."

Belli ki özel konulara girmeye niyetliydi ve bir sürü ilginç şey anlatacaktı, tabii salonun kapısı açılıp büyük kafalı genç adam tekrar eşikte belirmeseydi. Onu görünce Mr. Norris'in düşünce akışı bir anda kesildi sanki. Tavırları savunmacı, endişeli ve anlaşılması güç bir hale büründü; sanki toplum tarafından tuhaf karşılanacak, ancak abartılı bir nezaket gösterisiyle kabul görebilecek bir şey yaparken yakalanmışız gibi.

"Sizi tanıştırayım: Herr Schmidt – Mr. Bradshaw. Herr Schmidt sekreterim ve sağ kolumdur." Mr. Norris, "Tabii, bu durumda, sizi temin ederim ki sağ kol, sol kolun ne işler çevirdiğini çok iyi biliyor," diyerek kıkırdadı.

Arada defalarca gerginlikle öksürerek söylediklerini Almancaya çevirmeyi denedi. Espriyi anlamadığı çok açık olan Herr Schmidt eğleniyormuş gibi bile yapmadı. Ancak bana özel olarak gülümsedi: İşvereninin komiklik yapma çabasını kibirli ve tepeden bakan bir tavırla hoş görme konusunda beni kendisine katılmaya davet ediyordu. Karşılık vermedim. Schmidt'ten hoşlanmamıştım. Bunu gördü, ben de bunu gördüğüne o sırada memnun oldum.

Schmidt, beni aşağılama niyeti taşıdığı çok açık bir ifadeyle Mr. Norris'e, "Sizinle yalnız konuşabilir miyiz?" diye

sordu. Kravatı, yakası ve takım elbisesi hâlâ derli topluydu. Üzerinde, az önce maruz kaldığı şiddetin hiçbir izi yoktu.

"Tabii. Evet... Tabii. Kesinlikle. Tamam." Mr. Norris'in sesinde bir huysuzluk olsa da uysaldı. "Bana bir dakika müsaade eder misiniz delikanlı? Konuklarımı bekletmekten hiç hoşlanmam ama bu ufak sorunun aciliyeti var."

Hızlıca salonun diğer tarafına gidip üçüncü bir kapıdan çıktı. Schmidt de arkasından gitti. Belli ki Schmidt kavganın ayrıntılarını anlatacaktı. Gizliçe dinlemeyi düşündüm ama bunun çok riskli olduğuna karar verdim. Nasılsa bir gün Mr. Norris'i daha yakından tanıdığımda bunları ondan öğrenebilirdim. Mr. Norris ketum biri olduğu izlenimi vermiyordu insana.

Etrafıma baktım ve bunca zamandır içinde durduğum odanın yatak odası olduğunu gördüm. Çok büyük bir oda değildi; var olan alanın neredeyse tamamını iki kişilik bir yatak, büyük bir gardırop ve kanatlı bir aynası olan süslü bir tuvalet masası kaplıyordu. Masanın üzerinde parfüm şişeleri, losyonlar, antiseptik kremler, küçük kavanozlarda yüz kremleri, cilt kremleri, pudra ve eczane açmaya yetecek kadar merhem vardı. Masanın çekmecelerinden birini yavaşça açtım. Çekmecede iki ruj ve bir kaş kaleminden başka bir şey yoktu. Daha fazla araştıramadan, salona açılan kapının sesini işittim.

Mr. Norris hızlıca içeri girdi. "Şimdi, bu can sıkıcı aradan sonra, özel rehberiniz eşliğinde krallara layık bu evi gezmeye devam edebiliriz. Karşınızda sade yatağımı görüyorsunuz; Londra'da özel olarak yaptırdım. Alman yataklarının saçmalık derecesinde küçük olduğunu düşünüyorum. Bunda en iyi sarmal yaylar var. Görebileceğiniz gibi, İngiliz çarşaflarımı ve örtülerimi kullanmak konusunda tutucuyumdur. Almanların tüy torbaları bana korkunç kâbuslar gördürüyor."

Çabuk çabuk, elini kolunu sallayarak anlatıyordu ama sekreteriyle yaptığı konuşmanın canını sıktığını hemen anlamıştım. Yabancının ziyaretinden bahsetmemek daha doğru olacak gibi geldi. Mr. Norris belli ki konuyu kapatmak isti-

yordu. Yeleğinin cebinden bir anahtar çıkarıp onunla gardırobun kapısını açtı.

"Haftanın her günü için bir takım elbisem vardır. Belki boş işlerle uğraştığımı söyleyeceksiniz ancak hayatımın en önemli anlarında, ruh halimle uyumlu giyinmiş olmanın benim için nasıl bir anlam taşıdığını bilseniz şaşırırdınız. Bence bu, insana büyük bir güven verir."

Yatak odasından sonra yemek odası geliyordu.

Mr. Norris, "Sandalyelerin güzelliğine bakın," dedikten sonra, bana o sırada çok tuhaf gelen bir şeyi ekledi: "Size bu daireye dört bin mark değer biçildiğini söyleyebilirim."

Yemek odasından mutfağa giden bir koridordan geçtik. Mutfakta, çay hazırlamakla meşgul, asık suratlı bir gençle tanıştırıldım.

"Bu Hermann, kâhyam. Yıllar önce Şangay'da yanımda bulunan bir Çinli gençle beraber, şimdiye kadar çalıştırdığım en iyi aşçı olma özelliğine sahiptir."

"Şangay'da ne yapıyordunuz?"

Mr. Norris dalgın görünüyordu. "Ah. İnsan bir yerde ne yapar ki? Tehlikeli sularda geziyordum diyelim. Evet... Yalnız dikkatinizi çekerim, 1903'ten söz ediyorum. Duyduğuma göre bu günlerde işler çok farklıymış."

Salona döndük. Hermann da elinde bir tepsiyle arkamızdan geldi.

Mr. Norris, fincanını eline alırken, "Bak işte, karışık zamanlar bunlar, çay karışık zamanlar," dedi.

Beceriksizce sırıttım. Ancak sonraları, onu daha yakından tanıyınca bu bayat esprileri (ki dağarcığında bunlardan bir sürü vardı) güldürmek için yapmadığını anlayacaktım. Bu espriler günlük rutinindeki belirli durumların parçasıydı. Bunlardan birini yapmamak, yemekten önce dua etmeyi atlamak gibiydi.

Mr. Norris bu ritüeli de yerine getirdikten sonra sessizleşti. Herhalde yine gürültücü misafiri düşünüyordu. Her

zamanki gibi, kendi halime bırakılınca peruğunu incelemeye başladım. Çok abartıp kabalaşmış olmalıyım ki aniden başını kaldırınca nereye baktığımı gördü. Basit bir soru sorarak irkilmeme neden oldu:

"Eğri mi?"

Kıpkırmızı oldum. Çok utandım.

"Belki, birazcık."

Sonra açık açık gülmeye başladım. İkimiz de güldük. O an kalkıp ona sarılabilirdim. Sonunda ortadaki şeyden bahsetmiştik; o kadar rahatlamıştık ki, karşılıklı ilanı aşk etmiş iki kişi gibiydik.

"Bir parça sola gitse iyi olur," dedim yardım etmek için uzanırken. "Ben yapsam..."

Ama biraz ileri gitmiştim. Mr. Norris, "Aman tanrım, hayır!" diye bağırdı ve gayri ihtiyari dehşete kapılarak geri çekildi. Hemen sonra yine kendi haline döndü, hüzünlü bir ifadeyle gülümsedi.

"Korkarım bu da yatak odasının mahremiyetinde gerçekleştirilmesi gereken... ee... kişisel bakım sırlarından biri. Müsaadenizi isteyeceğim."

Birkaç dakika sonra yatak odasından dönerken, "Korkarım bu pek iyi oturmuyor," dedi. "Başından beri pek alışamadım buna. Ancak ikinci sırada gelir."

"Toplamda kaç tane var?"

"Üç." Mr. Norris mütevazı, kendine özgü bir havayla tırnaklarına bakıyordu.

"Ne kadar kullanılabiliyorlar?"

"Çok kısa bir süre, ne yazık ki. On sekiz ayda bir yenisini almak zorunda kalıyorum. Ayrıca son derece pahalılar."

"Aşağı yukarı ne kadara çıkıyor?"

"Üç yüzle dört yüz mark arası." Ciddi bir ifadeyle beni aydınlatıyordu. "Benim için bunları yapan adam Köln'de yaşıyor. Bana uygun yapabilmesi için kendim gitmek zorundayım."

"Sizin için çok yorucu olmalı."

"Gerçekten öyle."

"Bir şey daha soracağım. Kıpırdamadan durmasını nasıl sağlıyorsunuz?"

"Üzerinde yapıştırıcı olan ufak bir parçası var." Mr. Norris, sanki bu, dünyadaki en büyük sırmış gibi sesini biraz alçalttı: "Tam şurada."

"Yeterli oluyor mu?"

"Gündelik kullanımda oluyor. Yine de inişli çıkışlı kariyerim boyunca, her şeyin mahvolduğu, şimdi hatırladıkça utandığım durumlar yaşandığını da itiraf etmeliyim."

Çaylarımızı içtikten sonra Mr. Norris bana çalışma odasını gezdirdi. Salonun karşı tarafındaki bir kapıdan giriliyordu odaya.

"Burada çok değerli kitaplarım var," dedi. "Çok *eğlenceli* kitaplar." Ses tonu mahcup bir ifadeyle kelimelerin altını çiziyordu. Durup kitapların isimlerini okudum: *Altın Kırbaçlı Kız. Miss Smith'in İşkence Odası. Kız Okulunda Mahkûm Olmak ya da Kırbaçlı Montague Dawson'ın Özel Günlüğü.* Mr. Norris'in cinsel zevklerine dair ilk göstergeler burada karşıma çıkmıştı.

"Bir gün size koleksiyonumdaki diğer hazineleri de gösteririm," dedi imalı imalı gülerek. "Tabii önce sizi yeteri kadar iyi tanıdığımı hissetmem gerek."

Önümden geçip ufak bir ofise girdi. Herhalde ben geldiğimde istenmeyen misafir burada bekliyor olmalıydı. Tuhaf biçimde boş bir odaydı. Bir sandalye, bir masa, bir dosya dolabı ve duvarda asılı büyük bir Almanya haritası vardı. Schmidt görünürde yoktu.

Mr. Norris, "Sekreterim dışarı çıktı," diye açıkladı. Sanki bu oda ona tatsız bir şeyleri hatırlatıyormuş gibi, buradan hoşlanmadığını belli eden bir ifadeyle etrafa baktı. "Daktiloyu temizletmeye götürdü. Az önce bunun için benimle konuşmak istemişti."

Söylediği bu yalan o kadar anlamsızdı ki, biraz kırıldım. Henüz bana sırlarını açmasını beklemiyordum ama aptal muamelesi yapmasına da gerek yoktu. Sivri sorular sorma konusunda yaşadığım bütün tereddütlerden kurtulduğumu düşünerek samimi bir merakla şöyle dedim:

"Tam olarak ne ithalatı ve ihracatıyla meşgulsünüz?"

Sorumu epey sakin karşıladı. Yüzünde yapay, tatsız bir gülümseme vardı.

"Delikanlı, zamanında neler ihraç etmedim ki? Sanırım... hmm... ihraç edilebilecek her şeyi ihraç ettiğimi söyleyebilirim."

Bir emlak komisyoncusu edasıyla dosya dolabının çekmecelerinden birini açtı. "Bakın, son modeldir."

Çekmece aslında boştu. Gülümseyerek, "İhraç ettiğiniz şeylerden birini söyleyin bari," diye ısrar ettim.

Mr. Norris düşündü.

Sonunda, "Saat," dedi.

"Peki saatleri nereye ihraç ettiniz?"

Gergin, kaçamak hareketlerle çenesini tuttu. Sataşmam bu sefer hedefi bulmuştu. Şaşırmış, hatta biraz canı sıkılmıştı.

"Delikanlı, eğer gerçekten böyle teknik açıklamalar istiyorsanız, bunları sekreterimle konuşmalısınız. Bunlarla meşgul olacak zamanım yok. Daha, nasıl desem, çirkin ayrıntıları tamamen ona bırakırım. Evet..."

Üçüncü Bölüm

Noel'den birkaç gün sonra Arthur'u (artık birbirimize isimlerimizle hitap ediyorduk) telefonla arayıp *Silvesterabend*'i* beraber geçirmeyi önerdim.

"Sevgili William, tabii ki, memnun olurum. Çok memnun olurum... Bu son derece meşum yeni yılın doğumunu beraber kutlamak için senden daha hoş, daha uygun birini düşünemiyorum. Akşam yemeğini beraber yiyelim derdim ama ne yazık ki önceden verilmiş bir sözüm var. Nerede buluşalım?"

"Troika'ya ne dersin?"

"Çok güzel, delikanlı. Kendimi sana teslim edeceğim. Korkarım o kadar genç insanın arasında biraz münasebetsiz kaçacağım. Bir ayağı çukurda, ak sakallı bir adam... Birisi Hayır, desin, hayır! Kimse demez. Gençlik ne kadar zalim. Neyse. Hayat böyle..."

Arthur telefonda konuşmaya başladı mı, durdurmak çok zordu. Çoğu zaman ahizeyi birkaç dakikalığına masaya bırakır, geri aldığımda onu aynı şekilde hızlı hızlı konuşurken bulacağımı bilirdim. Ancak bugün İngilizce dersi için bekleyen bir öğrencim vardı, kısa kesmek zorunda kaldım.

"Çok güzel. Troika'da. On birde."

"Benim için çok uygun. Bu arada ben de yediklerime dikkat edeceğim, erken yatacağım, genel olarak kendimi *Wein*,

* (Alm.) Yılbaşı gecesi. (ed. n.)

*Weib und Gesang** dolu bir akşama hazırlayacağım. Özellikle de *Wein*'a. Evet. Tanrı seni korusun, delikanlı. Hoşça kal."

Yılbaşı akşamında, yemeği ev sahibem ve diğer pansiyonerlerle beraber, evde yedim. Troika'ya vardığımda herhalde çoktan sarhoş olmuştum; vestiyerdeki aynaya bakıp bir takma burunla geldiğimi görünce ne kadar şaşırdığımı hatırlıyorum. İçerisi tıklım tıklımdı. Kimin dans ettiğini, kimin öylece ayakta dikildiğini ayırt etmek zordu. Biraz etrafa bakındıktan sonra bir köşede Arthur'u gördüm. Gözlüklü, parlak, koyu renk saçlı, epeyce genç bir beyle aynı masada oturuyordu.

"Ah, işte buradasın, William. Gelmeyeceğinden korkmaya başlıyorduk. En değerli iki dostumu birbirleriyle tanıştırmak isterim. Mr. Bradshaw – Baron von Pregnitz."

Karanlık ve kendinden emin bir adam olan Baron başıyla selam verdi. Suda yüzden bir morina balığı gibi, bana doğru eğilerek sordu:

"Kusura bakmayın. Napoli'yi bilir misiniz?"

"Hayır. Hiç gitmedim."

"Affedersiniz. Özür dilerim. Sizi bir yerden tanıyormuşum gibi geliyor."

"Belki tanışmışızdır," dedim kibarca. Gözlüğünü düşürmeden nasıl gülebildiğini düşündüm. Çerçevesi ya da sapı yoktu, korkunç bir cerrahi operasyonla, tıraşlı pembe yüzüne vidalanmış gibiydi.

"Belki geçen yıl Juan-les-Pins'deydiniz."

"Hayır, korkarım değildim."

"Anlıyorum." Kibar bir üzüntüyle gülümsedi. "Bu durumda, izninizi isteyeceğim."

"Hiç sorun değil," dedim. İkimiz de çok içten bir şekil-

* (Alm.) Şarap, Kadın ve Şarkı. (ed. n.)

de güldük. Baron üzerinde iyi bir izlenim uyandırmamdan memnun olduğu çok açık olan Arthur da güldü. Bir kadeh şampanyayı tek yudumda içtim. Üç kişilik bir grup *Grüss' mir mein Hawai, ich bleib' Dir treu, ich hab' Dich gerne* şarkısını çalıyordu. Ruhsuz bir ifadeyle birbirlerine kilitlenmiş dansçılar, tavandan sarkan devasa tentenin altında kısmi felç geçirmiş gibi ritme göre salınıyor, sigara dumanının ve yükselen, sıcak havanın ortasında yavaşça sallanıyorlardı.

Arthur, "Sizce de burası biraz boğucu değil mi?" diye sordu huzursuzca.

Pencerelerde duran, renkli sıvılarla dolu, alttan aydınlatılmış şişeler ışıl ışıldı; pembe, zümrüt yeşili, kan kırmızısı. Bütün salonu aydınlatıyorlardı sanki. Gözlerim sigara dumanından o kadar yanıyordu ki gözyaşları yanaklarımdan akmaya başladı. Müzik yavaşça alçalıp sonra bir anda korkunç bir yüksekliğe çıkıyordu. Oturduğum sandalyenin arkasındaki girintide asılı duran parlak siyah muşambadan perdeleri elledim. Tuhaf bir şekilde, perdeler soğuktu. Lambalar dağlardaki ineklerin çanlarına benziyordu. Barın üzerinde, yukarı tünemiş pofuduk, beyaz bir maymun vardı. Biraz sonra, gereken şampanya miktarını tam olarak içtiğimde, bir hayal görecektim. Bir yudum aldım. Ve o sırada, hiçbir ihtiras ya da kötü niyet olmadan, son derece açık bir şekilde Hayat'ın ne olduğunu gördüm. Hatırlıyorum, dönen tenteyle bir ilgisi vardı. Tamam, diye mırıldandım kendi kendime, bırak dans etsinler. Dans ediyorlar. Mutluyum.

Baron'a hevesle, "Biliyor musun, burayı seviyorum. Hem de çok," dedim. Pek şaşırmış gibi görünmedi.

Arthur büyük bir ciddiyetle, geğirmemeye çalışıyordu.

"Sevgili Arthur, öyle kederli durma. Yorgun musun?"

"Yok, yorgun değilim, William. Sadece biraz dalgınım galiba. Böyle özel günlerin ciddi tarafı da eksik olmuyor. Tadını çıkarmak siz gençlerin en doğal hakkı. Sizi bir an bile suçlamıyorum. İnsanın kendi hatıraları oluyor."

Baron, "Hatıralar sahip olduğumuz en değerli şeylerdir," diyerek onayladı. Sarhoşluk arttıkça yüzü yavaş yavaş dağılmaya başlıyordu sanki. Monoklün etrafında, felç olmuş gibi, sert bir alan oluştu. Monokl yüzünü bir arada tutuyordu. Can havliyle, yüzündeki kasları kullanarak gözlüğü kavradı, boşta duran kaşlarını kaldırdı, dudaklarının kenarları hafifçe sarktı; seyrek, parlak saçlarını ayırdığı yerde ufak ter damlaları belirmeye başladı. Ona baktığımı görünce bana doğru yüzdü, bizi ayırıyormuş gibi görünen maddenin yüzeyine çıktı.

"Kusuruma bakmayın lütfen. Size bir şey sorabilir miyim?"

"Tabii."

"A. A. Milne'in *Winnie the Pooh* kitabını okudunuz mu?"

"Evet, okudum."

"Söyleyin bana, sevdiniz mi?"

"Hem de çok."

"Çok sevindim buna. Evet, ben de sevdim. Çok sevdim."

Şimdi hepimiz ayaktaydık. Ne olmuştu? Gece yarısıydı. Kadehlerimizi tokuşturduk.

Baron çok yerinde bir şey söyleyen biri edasıyla, "Şerefe," dedi.

Arthur, "1931 yılının ikinize de en büyük başarıları ve mutlulukları getirmesini dilerim. En büyük başarıları..." dedi. Sesi gittikçe alçaldı ve duyulmaz oldu; canı sıkkın gibiydi. Kâkülüyle huzursuzca oynadı. Grup korkunç bir gürültü çıkardı. Yavaşça, güçbela dağdaki demiryolunun zirvesine ulaşan bir vagon gibi, yeni yıla paldır küldür dalıverdik.

Sonraki iki saat yaşananlar biraz karışıktı. Küçük bir bardaydık, sadece kâğıt süslerin fırfırlı kenarlarını hatırlıyorum, kıpkırmızıydılar, çok güzellerdi, elektrikli vantilatörün esintisinde yosunlar gibi hareket ediyorlardı. Ağızlarındaki düdükleri yü-

zümüze üfleyen kızlarla dolu caddelerde dolaştık. Friedrichstrasse İstasyonu'ndaki birinci sınıf restoranda jambonlu yumurta yedik. Arthur ortadan kaybolmuştu. Baron bu konuda çok gizemli ve sinsi davranıyordu ama neden böyle yaptığını anlayamıyordum. Benden kendisine Kuno diye hitap etmemi istedi; İngiliz üst sınıfına nasıl hayran olduğunu anlattı. İkimiz yalnız, bir taksideydik. Baron bana Eton Koleji'nden mezun genç bir arkadaşından bahsetti. Eton'lu iki yıl Hindistan'da yaşamıştı. Geri döndükten sonra, bir sabah Bond Caddesi'nde en eski okul arkadaşıyla karşılaşmışlardı. Birbirlerini çok uzun zamandır görmüyorlardı ama okul arkadaşı sadece şunu söylemişti: "Merhaba. Maalesef şimdi seninle konuşamayacağım. Annemle alışverişe gitmem gerek." Baron, "İşte buna bayılıyorum," diye bağladı konuyu. "Siz İngilizlerin kendinize böyle hâkim olmanıza." Taksi bir sürü köprüden, gazhanenin önünden geçti. Baron elimi tutup genç olmanın ne kadar harika olduğu üzerine uzun bir söylev verdi. Artık iyice anlaşılmaz olmuştu, İngilizcesi de hızla bozuluyordu. "Kusura bakma ama, görüyorsun ya, bütün gece senin tepkilerini izledim. Umarım gücenmemişsindir." Cebimde takma burnumu buldum ve taktım. Biraz büzüşmüştü. Baron etkilenmiş gibiydi. "Bunlar bana çok ilginç geliyor." Kısa bir süre sonra taksiyi bir sokak lambasının altında durdurup kustum.

Bir tarafında yüksek, karanlık bir duvar olan bir caddede ilerliyorduk. Bir an, duvarın tepesinde süslü bir haç olduğunu fark ettim. "Aman tanrım!" dedim. "Beni mezarlığa mı götürüyorsun?"

Baron gülümsemekle yetindi. Duruyorduk, çünkü gecenin en karanlık köşesine varmıştık. Ben bir şeye takılıp tökezleyince Baron nazikçe kolumdan tuttu. Buraya daha önce de gelmiş gibiydi. Bir kemerin altından geçip avluya girdik. Bazı pencerelerden dışarı ışık sızıyor, bir gramofondan yükselen müzik sesi ve kahkahalar duyuluyordu. Pencerelerden birinde karaltı olarak beliren kafayla omuzlar aşağı sarkıp

T.C.

*"Prosit Neujahr!"** diye bağırdı, sonra da kuvvetlice tükürdü. Tükürük hafifçe kaldırıma sıçrayarak ayağımın dibine düştü. Pencerelerden başka kafalar çıktı. Biri, "Sen misin, Paul, seni domuz?" diye seslendi. "Kızıl Cephe!" diye bağıran bir ses duyuldu, peşinden daha gürültülü bir şapırtı geldi. Galiba bu sefer bira dolu bir bardak boşaltılmıştı.

O akşamın anestezik anlarından biri bu sırada yaşandı. Baron'un beni yukarı nasıl çıkardığını bilmiyorum. Epey zahmetsiz oldu. Dans eden, bağıran, şarkı söyleyen, içen, elimizi sıkan, sırtımıza vuran insanlarla dolu bir odadaydık. Devasa ve çok süslü bir gaz lambası vardı, elektrikli ampul kullanmak üzere dönüştürülmüş, kâğıt çiçeklerle bezenmişti. Bakışlarım odada dolaştı; büyük ve küçük nesneleri, içinde boş bir kibrit kutusunun yüzdüğü bir çanak dolusu kırmızı şarabı, bir kolyeden kopmuş kırık bir boncuğu, Gotik tarzdaki şifonyerin üzerinde duran Bismarck büstünü yakaladım – bunları bir anlığına tutup sonra rengârenk keşmekeşin içinde kaybediyordum. Bu arada bir an Arthur'un kafasını görüp irkildim; ağzı açılmış, peruğu sol gözünün üzerine doğru kaymıştı. Vücudunu da bulmak için sallanarak ilerledim, rahat bir kanepenin üzerine yığılırken bir kızın gövdesine sarıldım. Yüzüm tozlu kırlentlere gömülmüştü. Partinin gürültüsü denizdeki dalgalar gibi üzerime geliyordu. Tuhaf bir şekilde rahatlatıcıydı. Sarıldığım kız, "Sakın uyuma sevgilim," dedi. "Yok, uyumam tabii," dedim doğrulup saçlarımı düzelterek. Bir anda ayıldığımı hissettim.

Karşımda, büyük bir koltukta Arthur oturuyordu. Kucağında zayıf, esmer, asık suratlı bir kız vardı. Arthur ceketini ve yeleğini çıkarmış, çok evcil görünüyordu. Çok süslü, çizgili pantolon askıları takıyordu. Gömleğinin kollarını katlayıp lastik bantlarla tutturmuştu. Ensesine yakın bir tutam saçı saymazsanız tamamen keldi.

* (Alm.) "Mutlu yıllar!" (ed. n.)

"Ne halt ettin peruğa?" diye bağırdım. "Üşüteceksin."

"Benim fikrim değildi, William. Demir Şansölye'ye çok zarif bir saygı duruşu olduğunu düşünmüyor musun sen de?"

Akşamın erken saatlerinde olduğundan çok daha iyi bir ruh halindeydi ve şaşırtıcı olsa da, sarhoş değildi. Çok sağlam bir kafası vardı. Başımı kaldırınca peruğunun Bismarck'ın miğferinin üzerinde öylece durduğunu gördüm. Çok büyük gelmişti.

Dönünce Baron'un kanepede, yanımda oturduğunu gördüm. "Selam, Kuno," dedim. "Buraya nasıl geldin?"

Cevap vermedi ama parlak, katı bir tebessümle güldü ve umutsuzca bir kaşını kaldırdı. Çökmek üzereymiş gibi görünüyordu. Biraz sonra, monoklü düşecekti.

Birden gramofondan gürültülü, çok yüksek sesli bir müzik yükseldi. Odadaki insanların çoğu dans etmeye başladı. Neredeyse hepsi gençti. Oğlanlar ceketlerini çıkarmış, gömlekleriyle duruyorlardı, kızlar da elbiselerinin kopçalarını açmışlardı. İçerideki hava toz, ter ve ucuz parfümle ağırlaşmıştı. İki elinde de birer kadeh şarap taşıyan devasa bir kadın kalabalığı yararak ilerledi. Üzerinde pembe bir ipek gömlek ve çok kısa, pileli, beyaz bir etek vardı; ayakları komik olacak kadar küçük topuklu ayakkabılara zar zor girmişti, sağından solundan ipek çoraplı etler fışkırıyordu. Kadının yanakları pespembeydi, saçları parlak sarıya boyalıydı; böylece, pudralanmış kollarındaki pek çok bileziğin ışıltısına uyum sağlıyordu. İnsan boyunda bir oyuncak bebek gibiydi – tuhaf ve tekinsiz bir hali vardı. Tıpkı bir oyuncak bebeğinki gibi dimdik bakan ve gülmeyen masmavi gözleri vardı, ama dudakları bir tebessümle aralanmış, altın dişlerini ortaya çıkarmıştı.

Arthur, "Bu Olga, ev sahibemiz," diye tanıştırdı.

"Selam, Bebek!" Olga bana bir kadeh uzattı. Arthur'un yanağından makas aldı: "Evet, üveyiğim?"

Yaptığı hareket o kadar göstermelikti ki, bir ata bakan bir

veterineri hatırlattı bana. Arthur kıkırdadı: "Pek çarpıcı bir lakap sayılmaz bu, değil mi? Üveyikmiş. Sen ne dersin, Anni?" Kucağında oturan esmer kıza soruyordu. "Çok sessizsin. Bu gece parıldamıyorsun. Yoksa karşında oturan bu son derece yakışıklı genç adam mı dikkatini dağıtıyor? William, anlaşılan Anni'yi fethettin. Evet, gerçekten öyle oldu."

Anni buna önemsiz, sakin bir orospunun tebessümüyle karşılık verdi.

Sonra bacağını kaşıdı, esnedi. Şık, küçük bir siyah ceketle siyah bir etek giymişti. Dizlerine kadar bağcıkları olan siyah çizmelerinin üst kısımlarında da altın rengi, tuhaf bir desen vardı. Çizmeler kıyafetine bir üniforma havası katmıştı.

Arthur halinden memnun, "Ah, Anni'nin çizmelerini beğendin demek," dedi. "Ama öbür çizmelerini de görmelisin. Kırmızı deri, topukları da siyah. Onun için kendim özel olarak yaptırdım. Anni onları sokakta giymiyor, çok dikkat çekiyormuş o zaman. Ama bazen, eğer kendini çok *enerjik* hissediyorsa, beni görmeye gelirken o çizmeleri giyer."

Bu arada kızlarla oğlanların bir kısmı dans etmeyi bırakmışlardı. Kollarını kavuşturmuş, çevremizde duruyorlar, yabanilerin naif ilgisiyle, sanki kelimelerin boğazından sıçrayıp çıkışını görmeyi beklermiş gibi Arthur'un ağzının içine bakıyorlardı. Çocuklardan biri gülmeye başladı. "Ah, evet," der gibi yaptı. "Ben var seninle İngilizce konuşmak?"

Arthur, dalgın dalgın Anni'nin kalçalarını okşuyordu. Anni doğruldu, bir kedinin ruhsuz hırçınlığıyla, hızla onun eline vurdu.

"Ah, sevgilim, korkarım bu akşam *zalimliğin* üstünde! Bunun için *cezalandırılmam* gerektiğini biliyorum. Anni son derece *sert* bir genç hanım." Arthur yüksek sesle, kişner gibi güldü. İngilizce, sohbet eder gibi bir havayla devam etti: "Sence çok zarif, güzel bir yüzü yok mu? Kendince mükemmel. Rafaello'nun Madonnalarına benziyor. Geçen gün bir nükte

geldi aklıma. Dedim ki, Anni'ninki iç güzelliği değil, *suç* güzelliği. Umarım bu daha önce söylenmemiştir. Söylendi mi yoksa? Lütfen gülün."

"Bence gerçekten iyi."

"*Suç* güzelliği. Beğendiğine sevindim. Bunu bulunca, hemen William'a söylemeliyim, diye düşündüm. Sen bana bayağı ilham veriyorsun. Sayende göz kamaştırıyorum. Hep derim, üç tür insanla arkadaşlık etmek isterim: Çok zenginler, çok zekiler ve çok güzeller. Sen, sevgili William, ikinci gruba giriyorsun."

Baron von Pregnitz'in hangi gruba girdiğini tahmin etmek zor değildi. Acaba bunları dinliyor mu diye etrafıma baktım. Ama Baron başka bir şeyle meşguldü. Kanepenin öbür yanında yayılmış, boksör kazağı giymiş, zorla bir bardak dolusu birayı kendisine içirmeye çalışan güçlü kuvvetli bir gence sarılıyordu. Baron'dan cılız bir itiraz yükseldi; bira üstüne başına dökülüyordu.

Ben de bir kıza sarılmakta olduğumu fark ettim. Belki başından beri oradaydı. Kız bana sokulurken öbür tarafta bir oğlan acemice cebimden bir şey yürütmeye çalışıyordu. İtiraz etmek için ağzımı açtım ama vazgeçtim. Bu kadar eğlenceli bir akşamın sonunda neden olay çıkaracaktım ki? Paramı istiyorsa alsın, diye düşündüm. Zaten en fazla üç markım vardı. Nasıl olsa hesabı Baron ödeyecekti. O an Baron'un yüzünü en ince ayrıntısına kadar gördüm. O sırada fark ettim ki suni güneş ışığı tedavisi görüyordu. Burnunun çevresindeki deri soyulmaya başlamıştı. Ne kadar hoştu! Kadehimi ona kaldırdım. Balık gözü, boksörün kolunun arkasında hafifçe parıldadı; başını azıcık hareket ettirdi. Konuşamayacak haldeydi. Dönüp baktığımda Arthur ve Anni'nin ortadan kaybolduğunu gördüm.

Onları arama niyetliyle zar zor ayağa kalktım ama kendimi tekrar coşan müzikle canlanan, hareketlenen dansçıla-

rın arasında buldum. Belime, boynuma sarılanlar, öpenler, kucaklayanlar, gıdıklayanlar, üzerimdekilerin bir kısmını çıkaranlar oldu; kızlarla, erkeklerle, aynı anda iki üç kişiyle dans ettim. Odanın öbür ucundaki kapıya varmam beş on dakika sürmüştür herhalde. Kapının diğer tarafında, ucunda ışık olan kapkaranlık bir koridor vardı. Koridor mobilyalarla tıklım tıkıştı; ancak yan yan yürüyerek ilerleyebildim. Kıvrıla kıvrıla daha yolun yarısını gitmiştim ki koridorun sonundaki, ışık yanan odadan acı dolu bir çığlık yükseldi.

"*Nein, nein!* Merhamet et! Tanrım! *Hilfe! Hilfe!*"*

Sesi tanımamama imkân yoktu. Arthur'u içeride tutuyorlar, soyuyorlar, dövüyorlardı. Tahmin etmeliydim bunu. Böyle karanlık bir yere burnumuzun ucunu sokmak bile aptallıktı. Kendimiz etmiş, kendimiz bulmuştuk. İçki cesaretimi artırmıştı. Zar zor ulaştığım kapıyı itip açtım.

Önce Anni'yi gördüm. Odanın ortasında duruyordu. Arthur onun ayaklarının dibine, yere çökmüştü. Kıyafetinin birkaç parçasını daha çıkarmıştı; şimdi üzerinde sadece leylak rengi ipek çamaşırı, lastik kuşağı ve çoraplarıyla, hafif ama duruma çok uygun bir kılık vardı. Bir elinde bir fırça, diğerinde de sarı bir bez vardı. Olga Arthur'un tepesinde dikilmiş, kalın bir deri kırbacı sallıyordu.

Korkunç bir sesle, "Sen buna temizlik mi diyorsun, domuz!" diye bağırdı. "Bir daha yap, hemen! Eğer bir toz zerresi görürsem seni öyle bir kırbaçlarım ki bir hafta oturamazsın."

Olga bunları söylerken bir yandan da Arthur'un kıçına sertçe vurdu. Arthur acı ve zevk karışımı bir çığlık attı ve hararetle Anni'nin çizmelerini fırçalayıp parlatmaya başladı.

"Merhamet! Merhamet!" Arthur'un sesi numara yapan bir çocuğunki gibi tiz ve neşeli çıkıyordu. "Dur! Ölüyorum."

Olga bir şaplak daha atarken "Ölüm sana hediye olur," diye yapıştırdı cevabı. "Diri diri yüzeceğim derini!"

* (Alm.) "Hayır, hayır! (..) İmdat! İmdat!" (ed. n.)

"Ah! Ah! Dur! Merhamet et! Ah!"

O kadar çok ses çıkarıyorlardı ki, benim sertçe kapıyı açtığımı bile duymamışlardı. Ama şimdi beni gördüler. Varlığım hiçbirinin rahatını bozmamıştı. Hatta Arthur'un neşesine neşe katmış gibi görünüyordu.

"Ah, William! Beni kurtar! Olmaz mı? Senin de onlardan bir farkın yok. Anni, aşkım! Olga! Bak bana nasıl davranıyor. Şimdi bana neler yaptıracaklar, bir tanrı biliyor!"

Olga vahşi bir keyifle, "İçeri gel, Bebek," diye bağırdı. "Sıranı bekle! Şimdi sana geleceğim. Anne diye ağlayacaksın!"

Elindeki kırbaçla şakacıktan bana vurunca hızlıca koridora dönüp koşmaya başladım. Arkamdan Arthur'un zevk ve ıstırap dolu çığlıkları geliyordu.

Saatler sonra uyandığımda kendimi yere kıvrılmış, yüzümü kanepenin ayağına dayamış halde buldum. Kafam kazan gibiydi, vücudumda ağrımayan tek bir kemik yoktu. Parti bitmişti. Birkaç kişi, altı üstüne gelmiş odanın farklı köşelerinde, kendilerinden geçmiş, son derece rahatsız şekillerde serilmiş yatıyorlardı. Panjurların arasından güneş ışığı sızıyordu.

Arthur'un ve Baron'un bu düşkünlerin arasında olmadığından emin olunca, yatanların üzerinden dikkatle atlayıp daireden çıktım, aşağı indim, avluyu geçtim, caddeye çıktım. Bütün bina ölü sarhoşlarla doluydu sanki. Kimseyle karşılaşmadım.

Kanala yakın arka sokaklardan birinde, Möckernbrücke İstasyonu'nun yakınında buldum kendimi. Kaldığım pansiyona yarım saat kadar uzaklıktaydı burası. Elektrikli trene verecek hiç para yoktu yanımda. Zaten yürümek de bana iyi gelecekti. Kâğıt süslerin boğucu, ruhsuz evlerin pencerelerinden sarktığı ya da ağaçların ıslak dallarına dolandığı kasvetli sokaklardan geçip topallayarak eve gittim. Vardığımda ev sa-

hibem beni karşılayıp, Arthur'un nasıl olduğumu öğrenmek için üç kere aradığını söyledi.

"Ne kadar kibar bir beyefendi, bence öyle. Çok da düşünceli."

Ona katıldığımı söyleyip yatmaya gittim.

Dördüncü Bölüm

Ev sahibem Frl. Schroeder, Arthur'a bayılıyordu. Telefonda, her zaman kendisi için en büyük saygı ifadesini kullanarak *Herr Doktor* diye hitap ederdi ona.

"Ah, siz misiniz *Herr Doktor*? Aman, tabii ki sesinizi tanıdım; bir milyon sesin içinde ayırt ederim sizinkini. Sesiniz çok yorgun geliyor bu sabah. Yine feneri nerede söndürdünüz? *Na, Na*, benim gibi yaşlı bir kadının bunlara inanmasını beklemeyin; felekten bir gece çalmaya karar verince beyefendiler nasıl olur bilirim... Ne dediniz? Yok artık! Bana yaranmaya çalışıyorsunuz. Ah, ah, siz erkekler, hep aynısınız, yediden yetmişe... *Pöh!* İnanamıyorum size... Hayır, tabii ki yapmam böyle bir şey! Ha, ha! Herr Bradshaw'la mı konuşmak istiyorsunuz? Ah, tabii ya, unuttum. Hemen çağırıyorum."

Arthur benimle çay içmeye geldiğinde, Frl. Schroeder boynunu açıkta bırakan siyah, kadife elbisesini giyer, inci kolyesini takardı. Yanaklarını boyamış, gözkapaklarına koyu renk far sürmüş halde kapıyı açardı Arthur'a; bu haliyle İskoçya kraliçesi Mary'nin karikatürüne benziyordu. Bunu Arthur'a söylediğimde çok eğlenmişti.

"Ah, William, gerçekten çok kabasın. Öyle sert laflar ediyorsun ki. Dilinden korkmaya başladım. Ciddiyim."

Bundan sonra Arthur, Frl. Schroeder'den genellikle Majesteleri diye söz etti. Sevdiği bir başka lakap da *La divine* Schroeder'di.

Ne kadar acelesi olursa olsun, Arthur her zaman onunla flört edecek, ona çiçekler, şekerlemeler ya da sigara getirecek, nanemolla kanaryası Hanns'ın sağlığındaki her iniş çıkışla ilgilenecek zamanı bulurdu. Hanns sonunda ölünce, Frl. Schroeder gözyaşı dökerken Arthur'un da ağlayacağını sandım. Samimi olarak üzülmüştü. "Ah, canım," diyordu sürekli. "Doğa gerçekten çok zalim."

Diğer arkadaşlarım Arthur konusunda bu kadar heyecanlı değillerdi. Arthur'u Helen Pratt'la tanıştırdım ama pek başarılı bir görüşme olmadı bu. Helen o sırada Londra'da çıkan haftalık siyasi dergilerden birinin Berlin muhabiriydi. Çeviri yaparak, İngilizce dersi vererek ek gelir elde ediyordu. Bazen birbirimize öğrenci yönlendirdiğimiz olurdu. Sarışın, hoş, kırılgan görünümlü bir kızdı ama sertti, Londra Üniversitesi'nde okumuştu ve seksi ciddiye alırdı. Bütün zamanını erkeklerin arasında geçirmeye alışıktı, başka kızlarla arkadaşlık etmeye ihtiyaç duymazdı. İçki konusunda İngiliz gazetecilerin çoğunu cebinden çıkarabilirdi; bazen gerçekten de yapardı bunu ama hoşuna gittiğinden değil, prensip olarak. Sizinle tanışır tanışmaz isminizle hitap etmeye başlar, ailesinin Shepherd's Bush'ta tütün ve şekerleme satan bir dükkânı olduğunu söylerdi. Bu onun karakter "sınama" yöntemiydi; bu habere verdiğiniz tepki sizi onun gözünde rezil de edebilirdi, vezir de. Hepsinden önemlisi de, Helen, yataktan başka bir yerde kendisine bir kadın olduğunun hatırlatılmasından nefret ederdi.

Arthur'un Helen gibilerle baş etmek için hiçbir teknik geliştirmemiş olduğunu çok geç fark ettim. İlk andan itibaren Helen'den korkmuştu. Helen, Arthur'un ürkek ruhunu koruyan bütün gösterişli kibarlıkları bir kenara itti. Okuduğu gazetenin üzerinden rahat bir ifadeyle elini uzatıp "Selam," dedi. (Memorial Kilisesi'nin arkasındaki ufak bir restoranda buluşmak üzere sözleşmiştik.)

Arthur kendisine uzatılan eli nazikçe tuttu. Sıkıntılı bir

ifadeyle masanın yanında durdu; huzursuzca kıpırdanarak, alışık olduğu ritüeli gerçekleştirmeyi bekledi. Hiçbir şey olmadı. Boğazını temizleyip öksürdü:

"İzniniz olursa oturabilir miyim?"

Helen bu sırada elindeki gazeteden sesli olarak bir şey okumak üzereydi. Başını kaldırıp Arthur'a baktı – sanki varlığını unutmuş, hâlâ orada durduğunu görünce şaşırmış gibiydi.

"Sorun nedir?" dedi. "Yeteri kadar sandalye yok mu?"

Konu bir şekilde Berlin'in gece hayatına geldi. Arthur kıkırdadı, cin gibi bakmaya başladı. İstatistiklerle, psikanalitik terimlerle ilgilenen Helen, onu şaşkınlıkla, ayıplayarak dinliyordu. Arthur en sonunda muzipçe "Kaufhaus des Westens'in özel tarafı"ndan söz etti.

Helen, biyoloji dersini anlatan bir kadın öğretmenin net, gerçekçi ifadesiyle "Ah, o köşedeki orospuları kastediyorsunuz," dedi. "Çizme fetişistlerini heyecanlandırmak için öyle giyinenleri."

Arthur kıs kıs gülerek, "Vay vay, ha ha, itiraf etmeliyim ki," dedi, öksürdü, peruğunu düzeltti, "sizin kadar, nasıl desem... *ilerici*, ya da belki... *modern* bir genç hanımla pek az karşılaşıyorum..."

"Aman tanrım!" Helen başını geriye atıp soğuk bir kahkaha patlattı. "Cumartesi akşamüstleri dükkânda anneme yardım ettiğim günlerden beri bana genç hanım diyen olmamıştı."

Arthur apar topar, "Ee... uzun zamandır mı buradasınız?" diye sordu. Bir hata yaptığını hissetmiş, konuyu değiştirmesi gerektiğini düşünmüştü. Helen'in ona nasıl baktığını gördüm ve her şeyin bittiğini anladım.

Bir sonraki görüşmemizde Helen bana, "Eğer beni dinlersen Bill, bu adama sakın güvenme," dedi.

"Güvenmiyorum," dedim.

"Ah, seni tanımaz mıyım. Erkeklerin çoğu gibi sen de safsın. İnsanların gerçek yüzünü görmek yerine kafanızda romantik bir şey canlandırıp ona inanırsınız. Ağzına dikkat ettin mi?"

"Sık sık."

"Ahh, bence iğrençti. Bakamadım bile. Kurbağa gibi, çirkin, gevşek."

"Eh," dedim gülerek, "galiba kurbağalara karşı zaafım var."

Bu bozgunun gözümü korkutmasına izin vermeyerek Arthur'u Fritz Wendel'de denedim. Fritz gece hayatına düşkün bir Alman-Amerikalıydı. Boş zamanlarını dans ederek, briç oynayarak geçiriyordu. Ressamlar ve yazarların çevresine karşı büyük bir tutkusu vardı; gözde bir sanat galerisinde çalışarak aralarında kabul görmeyi başarmıştı. Galerici ona ücret ödemiyordu ama Fritz zengindi, bu hobiyi devam ettirebiliyordu. Dedikoduya yatkınlığı, hatta yeteneği vardı – birinci sınıf bir özel dedektif olmasını sağlayabilecek bir yetenek.

Fritz'in dairesinde çay içtik. Arthur'la ikisi New York'tan, empresyonist resimden, Wilde grubunun yayımlanmamış eserlerinden söz ettiler. Arthur, esprili ve şaşılacak derecede bilgilendiriciydi. Fritz, Arthur'un nüktelerini ileride kullanmak için zihnine kaydederken siyah gözleri parıldıyordu. Ben de gülümsedim, halimden memnun, gururluydum. Bu görüşmenin başarısını sahipleniyordum. Arthur'un onaylanmasını çocukça bir istekle bekliyordum; belki sonuçta ben de tamamen ikna olmak istiyordum.

Bir daha görüşmek üzere karşılıklı sözleşerek ayrıldık. Birkaç gün sonra yolda Fritz'e rastladım. Selam verirken ne kadar keyifli olduğuna bakınca bana anlatacak çok pis bir hikâyesi olduğu belli oluyordu. On beş dakika boyunca neşeyle briçten, gece kulüplerinden ve meşhur bir heykeltıraş olan yeni sevgilisinden bahsetti; sona sakladığı dedikoduyu

düşündükçe şeytani gülümsemesi büyüyordu. Sonunda konuya girdi.

"Arkadaşın Norris'le daha sonra görüştünüz mü?"

"Evet," dedim. "Neden sordun?"

Fritz lafını uzata uzata "Hiç," dedi; muzipçe yüzüme bakıyordu. "Sonuçta, senin yerinde olsam çok dikkat ederdim."

"Ne demek istiyorsun?"

"Onun hakkında birtakım tuhaf şeyler geldi kulağıma."

"Demek öyle?"

"Belki doğru değildir. İnsanlar nasıl konuşur, bilirsin."

"Senin nasıl dinlediğini de bilirim, Fritz."

Sırıttı; söylediğime hiç gücenmemişti: "Norris'in sonuçta adi bir düzenbaz olduğuna dair bir hikâye anlatılıyor."

"İtiraf edeyim, adi kelimesinin ona hiç uymayacak bir tanım olduğunu düşünüyorum."

Fritz üstten bakan, hoşgörülü bir ifadeyle gülümsedi.

"Eminim hapishaneye girmiş olduğunu duyunca çok şaşıracaksın."

"Yani, arkadaşlarının Arthur'un hapishaneye girdiğini *söylediğini* duyunca şaşıracağım, diyorsun. Eh, hiç şaşırmadım. Arkadaşların her şeyi söyler."

Fritz cevap vermedi. Sadece gülümsedi.

"Neden girmiş peki hapishaneye?" diye sordum.

"Onu duymadım," dedi Fritz ağır ağır. "Ama bir tahminde bulunabilirim."

"Eh, ben tahmin edemiyorum."

"Bak, Bill, izin ver şunu söyleyeyim." Ses tonu değişti. Ciddileşti. Elini omzuma koydu. "Demek istediğim şu. Sonuçta, senin de benim de hiç umurumuzda olmaz, takmayız. Ama düşünmemiz gereken başka insanlar var, değil mi? Düşünsene, ya Norris bir çocuğa kancayı takıp son kuruşuna kadar soyup soğana çevirirse?"

"Çok korkunç olur."

Fritz benden ümidi kesti. Son olarak, "Eh, uyarmadı deme," dedi.

"Yok, Fritz, tabii ki demem."

Hoşça ayrıldık.

Belki de Helen Pratt benimle ilgili söylediklerinde haklıydı. Adım adım Arthur'a romantik bir hikâye yazıyordum ve bu hikâye bozulacak diye tedirgindim. Onun gerçekten de tehlikeli bir suçlu olduğu fikri beni eğlendiriyordu, bunu reddedecek değilim ama bunu hiçbir zaman ciddiye almadığımdan eminim. Benim kuşağımın neredeyse her üyesi suç konusunda meraklıdır. Arthur'dan hoşlanıyordum; ona olan sevgimi artıran şeylerden biri de inadımdı. Eğer arkadaşlarım ağzı ya da geçmişi yüzünden onu sevmiyorlarsa kendileri bilirdi, kaybeden onlar olurdu; ben daha derin, daha insancıl, hepsinden daha başarılı bir insan sarrafı olduğumu düşünerek gururlanıyordum. İngiltere'ye yazdığım bazı mektuplarda ondan "insanı hayrete düşüren yaşlı bir dolandırıcı düzenbaz" olarak söz ettiysem de, bununla sadece onu özel, gözü pek, kendine güvenen, pervasız ve sakin biri olarak görmek istediğimi anlatıyordum. Tabii gerçekte, bunların hiçbirinin doğru olmadığı insana acı verecek kadar açıktı.

Zavallı Arthur! Onun kadar zayıf sinirleri olan pek az kişi tanıdım. Bazen hafif bir işkence düşkünlüğünden mustarip olabileceğini düşünmeye başlamıştım. En sevdiğimiz restoranın en kuytu köşesinde oturmuş beni beklerkenki hali gözümün önünde; sıkıntılı, dalgın, huzursuz, elleri önceden çalışılmış bir aldırmazlıkla birleştirilip dizine konmuş, başı, bir şeye kulak vermiş ve her an gürültüyle yerinden zıplamaya hazırmış gibi ters bir açıda duruyor. Telefonda konuşmasını

duyabiliyorum: Dikkatli, ahizeyi olabildiğince yakın tutuyor, sesi bir fısıltıdan hallice.

"Selam. Evet, benim. Ee, partiyi duydun mu? Güzel. Ne zaman buluşalım? Her zamanki saatte, konuyla ilgilenen kişinin evinde. Lütfen diğerine de orada olmasını söyle. Yok yok. Herr D. Çok önemli. Hoşça kal."

Güldüm. "Duyan da baş komplocu olduğunu falan sanır."

Arthur, "Komplocuların en başı," diyerek kıkırdadı. "Yok, seni temin ederim sevgili William, beni, ee, mali açıdan ilgilendiren bazı eski mobilyaların satışından daha korkunç bir şeyden söz etmiyordum."

"O zaman bütün bu gizlilik niye?"

"İnsan kimin dinlediğini bilemiyor ki."

"Ama yani, sonuçta, kimsenin ilgisini çekmez ki bu konu, değil mi?"

"Bugünlerde ne kadar dikkatli olsan az," dedi Arthur zor duyulan bir sesle.

O sırada Arthur'un "eğlenceli" kitaplarının neredeyse tamamını ödünç alıp okumuştum. Kitapların çoğu, beni ziyadesiyle hayal kırıklığına uğratmıştı. Yazarlar şaşılacak derecede bağnaz, züppe bir orta sınıf tonu tutturmuşlardı ve pornografik olmak için verdikleri bütün samimi çabaya rağmen en önemli bölümlerde sinir bozucu, bulanık ifadeler kullanıyorlardı. Arthur, *Hayatım ve Aşklarım*'ın imzalı ciltlerine sahipti. Frank Harris'i tanıyıp tanımadığını sordum.

"Evet, sayılır. Yıllar oldu. Ölümüne çok şaşırmıştım. Kendi çapında bir dehaydı. Çok nüktedandı. Bir seferinde, Louvre'da bana şöyle dediğini hatırlıyorum: 'Ah, sevgili Norris, seninle ikimiz kalan son centilmen maceraperestleriz.' Sözleri çok yakıcı olabiliyordu, bilirsin. İnsanlar onun kendileri hakkında söylediklerini unutmazlar."

Arthur dalgınlıkla, "Bunları söyleyince, bir seferinde merhum Lord Disley'nin bana sorduğu soruyu hatırladım," diye devam etti. "'Mr. Norris, siz bir maceraperest misiniz?' diye sormuştu."

"Ne kadar acayip bir soru. Ben *buna* nüktedanlık demezdim. Son derece kabaymış."

"Ben de şu cevabı verdim: 'Hepimiz maceraperestiz. Hayat bir macera.' Bayağı iyi cevap, değil mi?"

"Hak ettiği cevabı vermişsin."

Arthur tevazu içinde tırnaklarını inceledi.

"Genelde en iyi olduğum yer tanık sandalyesidir."

"Bunu duruşma sırasında mı söyledin yani?"

"Duruşma değil, William. Dava. Bana hakaret ettikleri için *Evening Post* gazetesine dava açmıştım."

"Neden? Ne dediler senin hakkında?"

"Bana emanet edilmiş bir kamu fonunu kötüye kullandığıma dair birtakım imalarda bulundular."

"Davayı kazanmışsındır tabii."

Arthur itinayla çenesini sıvazladı. "Suçlamalarını ispatlayamadılar. Bana tazminat olarak beş yüz sterlin ödediler."

"Çok fazla hakaret davası açtın mı?"

Arthur alçakgönüllü bir ifadeyle, "Beş kere," dedi. "Üç sefer de mahkemeye gitmeden uzlaştık."

"Her seferinde tazminat almışsındır tabii?"

"Biraz. Küçük bir miktar. Onurumu korudum diyelim."

"İyi bir gelir kaynağı olmalı."

Arthur'un söylediğimden hoşlanmadığı belliydi. "Bunu diyecek kadar ileri gitmezdim."

Sonunda aklımdaki soru için uygun zaman gelmişti.

"Söylesene Arthur, hiç hapishaneye girdin mi?"

Arthur yavaşça, çarpık dişlerini gösterecek şekilde çenesini sıvazladı. Boş bakan mavi gözlerinde tuhaf bir ifade vardı şimdi. Belki de rahatlamıştı. Hatta kendinden memnun, gururlu bir ifade olduğunu düşündüm bunun.

"Demek davayı duydun?"

Yalan söyledim: "Evet, duydum."

Arthur ellerini şemsiyesinin sapının üzerinde tevazuyla birleştirirken, "O sırada bu konuda çok haber çıkmıştı. Delillerin tam listesini okuma imkânın oldu mu?"

"Hayır, maalesef."

"Yazık. Sana gazete kupürlerini ödünç vermekten büyük zevk duyardım ama ne yazık ki bu kadar çok taşınınca arada onlar da kayboldu. Senin tarafsız fikrini duymak isterdim... Bence jüri başından beri bana karşı haksız yere önyargılıydı. Şimdiki tecrübeme o zaman sahip olsaydım şüphesiz beraat ederdim. Davadaki vekilim beni çok yanlış yönlendirdi. Haklı olduğumu iddia etmeliydim ama beni gerekli delilleri bulmanın mümkün olmayacağına ikna etti. Hâkim bana karşı çok sertti. Hatta bir tür şantaja karıştığımı bile ima edecek kadar ileri gitti."

"Yok artık! Gerçekten de ileri gitmiş."

"Doğru." Arthur üzüntüyle başını salladı. "İngiliz hukuku ne yazık ki bazen hiç incelikli olamıyor. Davranışlardaki nüansları ayırt edemiyor."

"Peki ne kadar ceza aldın?"

"Yarı açık cezaevinde on sekiz ay. Wormwood Scrubs'taydım."

"Sana iyi davrandılar mı orada?"

"Yasalara uygun muamele gördüm. Şikâyet edemem... Yine de, salıverildikten sonra ceza reformu konusuna ciddi bir ilgi duymaya başladım. Bu amaçla kurulan farklı derneklere üye olmaya çalışıyorum.

Durakladı; belli ki acı hatıralara dalmıştı. "Sanırım," diye başladı sonunda, "bütün kariyerim boyunca hiçbir zaman hukuka aykırı olduğunu bildiğim bir şeyi yapmadığımı rahatlıkla söyleyebilirim... Diğer taraftan, toplumun daha zengin ancak kafaca daha geri olan üyeleri için, benim gibi insanla-

rın geçimine katkıda bulunmanın bir ayrıcalık olduğuna hep inandım ve bundan sonra da inanacağım. Umarım bana katılıyorsundur?"

"Daha zenginlerden biri olmadığıma göre, katılıyorum," dedim.

"Çok memnun oldum. William, biliyor musun, zamanla seninle pek çok konuda hemfikir olacağımızı hissediyorum... Bu kadar çok paranın ortada, birileri alsın diye durması çok garip. Evet, gerçekten birileri alsın diye. Bugünlerde bile. Sadece insanın bunu görebilmesi gerekiyor. Bir de sermaye. Bir miktar sermaye kesinlikle lazım. Bir gün sana Deli Petro'nun soyundan geldiğine inanan Amerikalıyla yaptığım işleri anlatmalıyım. Ders alınacak bir hikâyedir."

Arthur bazen çocukluğundan bahsederdi. Küçükken zayıf, hassas bir çocukmuş, hiç okula gitmemiş. Tek çocukmuş; taparcasına sevdiği dul annesiyle ikisi yalnız yaşıyorlarmış. Birlikte edebiyat, sanat konularında çalışıyorlarmış; birbirlerinin sağlığı konusunda hiç geçmeyen bir kaygı içinde Paris'e, Baden-Baden'e, Roma'ya gitmişler, *Schloss*'lardan şatolara, şatolardan saraylara, hep en iyi, soylu, çekici, kadirşinas topluluklarda bulunmuşlar. Bir kapıyla birbirine bağlanan odalarda hasta yatarken, seslerini yükseltmeden konuşabilmek için yataklarının yerinin değişmesini istemişler. Hikâyeler anlatarak, küçük espriler yaparak yorucu, uykusuz gecelerde birbirlerinin moralini yüksek tutmuşlar. Nekahet döneminde Luzern'deki bahçelerde tekerlekli sandalyelerde, yan yana gezdirilmişler.

Bu hastalık masalı, doğası gereği kısa süre sonra bitmeye mahkûmmuş. Arthur büyümüş, Oxford'a gitmiş. Annesi ölmüş. Son anına kadar sevgisiyle Arthur'u korumuş, bilinci yerinde olduğu sürece hizmetkârların ona telgraf çekmelerine izin vermemiş. Sonunda ona karşı geldiklerinde de artık çok geçmiş. Hassas oğlu, tam annesinin istediği gibi, ölüm döşeğindeki annesiyle vedalaşmanın tatsızlığını yaşamamış.

Annesinin ölümünden sonra Arthur'un sağlığı iyiye gitmiş çünkü artık kendi ayakları üzerinde durmak zorundaymış. Bu yeni ve zor durumunu kolaylaştıran şey kendisine kalan ufak servetmiş. Doksanlarda, Londra'daki sosyal hayatın standartlarını düşününce ona en az on yıl yetecek kadar parası varmış. İki yıldan kısa sürede parayı bitirmiş. "'Lüks' kelimesinin ne anlama geldiğini işte o zaman öğrendim," demişti. "O zamandan beri ne yazık ki kelime hazneme başkalarını da eklemek zorunda kaldım; bazıları korkunç, çirkin kelimeler." Başka bir zaman da, "Keşke şimdi o paraya sahip olsaydım, onunla ne yapacağımı bilirdim," demişti. O zamanlar sadece yirmi iki yaşındaymış ve ne yapacağını bilmiyormuş. Para atların ağzına, balerinlerin çorabına girip bitivermiş. Hizmetkârlar elinde avucunda ne varsa almışlar. Para, iki hafta sonra bıkıp uşağına verdiği şahane takım elbiselere; her nasılsa eve getirir getirmez aslında eski, paslı, demir kaplar olduğu anlaşılan, Doğu'dan gelmiş ıvır zıvıra; ertesi sabah çocukça karalamalar olduğunu gördüğü, son İzlenimci dâhinin manzara resimlerine dönüşmüş. İyi giyimli, nüktedan, saçıp savuracak parası olan bir adam olarak, geniş çevresindeki en gözde bekârlardan biriydi herhalde ama sonunda onu ele geçiren hanımlar değil, Yahudiler olmuştu.

Yardım istediği huysuz bir amca istemeyerek de olsa onu kurtarmış ama bazı koşullar öne sürmüş. Arthur durulacak, baro sınavına hazırlanacakmış. "Samimi olarak söyleyebilirim ki, denedim. Çektiğim acıları anlatmama imkân yok. Bir iki ay içinde bazı önlemler almak zorunda kaldım." Ne gibi önlemlerden bahsettiğini sorduğumda sessizleşti. Bağlantılarını değerlendirmenin iyi bir yolunu bulduğu sonucuna vardım. "O sıralarda çok çirkin geliyordu bana," diye ekledi gizemli bir havayla. "Çok hassas bir gençtim. Şimdi hatırladıkça gülüyorum.

"Kariyerimin başladığını düşündüğüm andan itibaren,

Lut'un karısının aksine ben hiç arkama bakmadım. İnişlerim çıkışlarım oldu... İnişler çıkışlar. Çıkışlar Avrupa tarihinin parçasıdır. İnişleri hatırlamamayı tercih ederim. Evet, evet. Bir atasözünün dediği gibi: Elimi taşın altına koydum, şimdi onu taşımalıyım."

O sene, bahar ve yaz süresince Arthur'un inişleri ve çıkışları çok sık yaşandı. Hiçbir zaman bunlardan bahsetme konusunda çok istekli değildi; ancak ruh hali, mali durumu konusunda yeterli ipucunu veriyordu. "Eski mobilyalar"ın (ya da bahsettiği her neyse, onların) satışı geçici bir rahatlama sağlamış gibiydi. Mayıs'ta kısa süreliğine Paris'e gitti; döndüğünde keyfi yerine gelmişti, "bir sürü işle ilgilendiğini" söyledi sadece.

Bütün bu işlerin arkasında meymenetsiz, koca kafalı Schmidt vardı. Açıkçası, Arthur sekreterinden korkuyordu, ki bunda şaşılacak bir şey yoktu. Schmidt her konuda faydalı bir yardımcıydı; efendisinin çıkarını kendi çıkarıyla bir tutuyordu. Sadece işverenlerinin kirli işlerini yapabilme yeteneğine sahip olmakla kalmayan, aynı zamanda bunun için gözle görülür bir istek duyan adamlardandı. Arthur'un her zamanki kadar ketum olmadığı anlarda tesadüfen söylediklerinden sekreterin görevleri ve yetenekleri konusunda yavaş yavaş bir fikir edinmeye başlamıştım. "Bizim tabakamızdan birilerinin bazı şeyleri bazı kimselere söylemesi çok can sıkıcı oluyor. Bizim nazik hassasiyetlerimizi incitiyor bunlar. İnsan bazen çok kaba davranmak zorunda kalıyor." Görünüşe göre bunlar Schmidt'in canını hiç sıkmıyordu. Herhangi bir şeyi herhangi birine söylemeye hazırdı. Alacaklıların karşısına bir boğa güreşçisinin cesareti ve tavrıyla çıkıyordu. Arthur'un en olmayacak denemelerinin sonuçlarını takip ediyor, eve ağzında bir ördekle dönen av köpekleri gibi, parayı alıp geliyordu.

Arthur'un cep harçlığını Schmidt kontrol ediyor, azar

azar veriyordu. Arthur uzun bir süre bunu itiraf etmedi ama belliydi. Bazı günler otobüse binecek parası olmuyordu; başka zaman da "Bir dakika, William," derdi, "bir şey unuttum, eve çıkıp onu alacağım. Beni burada bir dakika beklersin, değil mi?" Böyle durumlarda on beş dakika kadar sonra sokağa, yanıma gelirdi; bazen çok keyifsiz olurdu, bazen de hiç beklemediği kadar yüklü bir bahşiş almış bir okul çocuğu gibi ışıldardı.

Artık duymaya alıştığım başka bir cümle de şuydu: "Korkarım seni şimdi eve davet edemeyeceğim. Ortalık o kadar dağınık ki." Kısa sürede bunun Schmidt'in evde olduğu anlamına geldiğini çözdüm. Olay çıkmasından çok korkan Arthur, bizim karşılaşmamızı engellemek için sürekli uğraşıyordu çünkü ilk ziyaretimden sonra karşılıklı antipatimiz büyük ölçüde artmıştı. Bana kalırsa, Schmidt sadece benden hoşlanmamakla kalmıyor, aynı zamanda işvereni üzerinde düşmanca ve rahatsız edici bir etkim olduğunu düşünerek benimle görüşmesini onaylamadığını da belli ediyordu. Hiçbir zaman açık açık saldırgan davranmadı. Sadece aşağılayıcı bir gülümseme takınır ve ses çıkarmayan ayakkabılarıyla bir anda odaya girerek kendi kendine eğlenirdi. Birkaç saniye fark edilmeden kapıda dururdu; konuşmaya başladığında Arthur yerinden zıplar, ufak bir çığlık atardı. Bunu peş peşe iki üç kere yaptığında Arthur'un sinirleri öyle yıpranırdı ki herhangi bir konuda tutarlı bir biçimde konuşamamaya başlardı, biz de sohbetimize en yakın kafede devam etmek zorunda kalırdık. Schmidt efendisinin paltosunu giymesine yardım eder, amacına ulaştığı için sinsice bir memnuniyet duyarak alaycı bir törenle, yerlere kadar eğilerek bizi uğurlardı.

Haziran'da uzun bir hafta sonu tatili geçirmek üzere Baron von Pregnitz'in bizi davet ettiği yazlık evine gittik. Ev

Mecklenburg'da, bir gölün kıyısındaydı. Evdeki en büyük oda, en yeni aletlerle donatılmış bir spor salonuna çevrilmişti çünkü Baron fiziğiyle ilgilenmeyi bir hobi haline getirmişti. Her gün elektrikli beygir, kürek çekme makinesi ve dönen masaj kemeri arasında mekik dokuyarak kendine işkence ediyordu. Hava çok sıcaktı, hepimiz yüzdük – Arthur bile. Yatak odasının mahremiyetinde dikkatlice ayarladığı lastik bir bone takıyordu. Evi dolduran yakışıklı, genç erkekler muhteşem esmer vücutlarını yağa bulayıp saatlerce güneşte yanıyorlardı. Kurt gibi yiyorlardı ve sofra âdetleri Arthur'a derin bir acı veriyordu; çoğu belirgin bir Berlin aksanıyla konuşuyordu. Sahilde güreşiyor, boks yapıyor, takla atarak göle dalıyorlardı. Baron her aktiviteye katılıyordu ve çoğu zaman ona sert davranıyorlardı. Oğlanların iyi niyetli ama şiddetli eşek şakalarının sonucunda yedek monoklü parçalandı, az daha boynu kırılıyordu. Baron bütün bunlara yiğitçe, donuk bir gülümsemeyle katlanıyordu.

Ziyaretimizin ikinci akşamında Baron gençlerin yanından kaçtı ve ikimiz ormanda bir yürüyüşe çıktık. O sabah, onu bir battaniyeye sarıp atmışlardı ve asfalt kaldırıma düşmüştü; hâlâ biraz sarsılmış haldeydi. Elini koluma bastırdı. "Benim yaşıma gelince," dedi hüzünlü bir havayla, "bence sen de hayattaki en güzel şeylerin Ruh'a ait olduğunu düşüneceksin. Beden tek başına bize mutluluk veremez." İç çekip kolumu hafifçe sıktı. Arthur, Berlin'e dönerken trende yan yana oturduğumuzda, "Dostumuz Kuno olağanüstü bir insan," dedi. "Bazıları önünde çok iyi bir kariyer olduğunu düşünüyor. Bir sonraki hükümet döneminde ona önemli bir görev teklif ederlerse şaşırmam."

"Öyle mi diyorsun?"

Arthur gizli bir şey söyleyecekmiş gibi yana doğru bakarak "Bence senden çok hoşlandı," dedi.

"Öyle mi düşünüyorsun?"

"William, bazen bütün tanrı vergisi yeteneğine rağmen daha ihtiraslı olmaman bana çok acıklı geliyor. Genç bir adam karşısına çıkan fırsatları değerlendirmelidir. Kuno sana her açıdan yardımcı olabilecek bir konumda."

Güldüm. "İkimize de yardımcı olabilecek konumda yani."

"Eh, öyle de denebilir, evet. İtiraf ediyorum, böyle bir düzende kendi adıma bazı yararlar olabileceğini tahmin ediyorum. Benim de bir sürü yanlışım vardır, ama ikiyüzlülük bunlardan biri değil. Mesela, seni sekreteri yapabilir."

"Kusura bakma Arthur," dedim, "ama sanırım böyle bir durumda görevlerim bana çok ağır gelebilir."

Beşinci Bölüm

Ağustos sonlarına doğru, Arthur Berlin'den ayrıldı. Gidişinin etrafını bir gizem sarmıştı; bana bile gitmeye niyeti olduğundan söz etmemişti. Schmidt'in orada olmayacağından emin olduğum saatlerde iki kere evi aradım. Aşçı Hermann sadece efendisinin belirsiz bir süre için gittiğini biliyordu. İkinci seferinde nereye gittiğini sordum ve Londra cevabını aldım. Arthur'un Almanya'yı temelli terk ettiğinden korkmaya başlamıştım. Şüphesiz bunu yapmak için çok iyi nedenleri vardı.

Ancak, eylülün ikinci haftasında bir gün telefon çaldı. Arayan Arthur'du.

"Sen misin delikanlı? İşte buradayım, sonunda döndüm! Sana anlatacağım o kadar çok şey var ki. Lütfen bu akşam bir işin olmadığını söyle. Yok mu? O zaman saat altı buçuk civarında buraya gelir misin? Sana ufak bir sürprizim olduğunu da söylemeliyim. Yok, başka bir şey demem. Gelip kendin görmelisin. *Au revoir.*"

Evine vardığımda Arthur'un keyfi yerindeydi.

"Sevgili William, seni tekrar görmek ne büyük bir zevk! Neler yaptın? Neleri, kimleri?"

Arthur kıkırdadı, çenesini kaşıdı ve sanki bütün eşyaların yerli yerinde durduğundan hâlâ emin olamıyormuş gibi, hızlıca ve sıkıntıyla odaya baktı.

"Londra nasıldı?" diye sordum. Telefonda söylediğinin aksine, pek konuşkan değildi.

"Londra mı?" Arthur boş boş bakıyordu. "Ah, evet. Londra... William, dürüst olmak gerekirse, ben Londra'da değildim. Paris'teydim. Sadece şimdilik, buradaki bazı kimselerin aklında benim nereye gittiğimle ilgili ufak bir belirsizlik olması iyi olur." Durup şu şaşırtıcı bilgiyi verdi: "Sanırım bu kadar değerli ve yakın bir dostum olarak sana ziyaretimin Komünist Parti'yle alakasız olmadığını söyleyebilirim."

"Komünist olduğunu mu söylüyorsun?"

"Sadece adı konmadı, William, evet. Sadece adı konmadı."

Bir süre bir şey söylemeden benim şaşkınlığımın tadını çıkardı. "Bir de şu var; seni bu akşam *Confessio Fidei*'me* tanıklık etmen için çağırdım. Bir saat sonra Çin'deki köylülerin sömürülmesine karşı yapılacak bir protestoda konuşacağım. Umarım sen de gelip şereflendirirsin."

"Sormana gerek var mı?"

Toplantı Neukölln'de yapılacaktı. Arthur oraya kadar taksi tutmakta ısrar etti. Bonkörlüğü üzerindeydi.

"Bu akşamı ileride kariyerimin dönüm noktalarından biri olarak hatırlayacağım, bunu hissediyorum," dedi.

Gergin olduğu belliydi, elindeki kâğıt tomarını karıştırıp duruyordu. Arada bir, sanki şoförden durmasını isteyecekmiş gibi, keyifsiz bir ifadeyle camdan dışarı bakıyordu.

Dikkatini dağıtmak için, "Bana kalırsa kariyerinin pek çok dönüm noktası olmuş," dedim.

Böyle üstü kapalı bir övgü karşısında Arthur'un yüzü gülmeye başladı.

"Oldu, William. Gerçekten de oldu. Eğer hayatım bu akşam sona erecek olursa (ki samimiyetle öyle olmamasını umarım), dürüstçe şunu söyleyebilirim: 'Ne olursa olsun, hayatımı yaşadım'... Keşke beni o zaman tanısaydın, Paris'te, savaştan hemen önce. Kendi arabam, Bois'da bir evim vardı. Kendi tü-

* (Lat.) İman Tanıklığı. (ed. n.)

rünün en gösterişli örneklerinden biriydi. Yatak odasını kendim tasarlamıştım – tamamen kan kırmızı ve siyahtı. Kırbaç koleksiyonumun herhalde eşi benzeri yoktu." Arthur iç geçirdi. "Ben hassas bir adamım. Çevremdekilere hemen tepki veririm. Güneş açıp üzerime geldi mi, açılırım. En iyi halimi görebilmek için benimle uygun bir ortamda karşılaşmalısın. İyi bir masada. İyi bir mahzende. Sanat. Müzik. Güzel şeyler. Çekici, zeki bir topluluk. O zaman ışıldamaya başlarım işte. Dönüşürüm."

Taksi durdu. Arthur özenle şoförün parasını ödedi, büyük bir bira bahçesinden geçip karanlık, boş bir restorana girdik. Orada bizi karşılayan yaşlıca garson toplantının üst katta yapıldığını bildirdi. "İlk kapıdan girmeyin," diye ekledi. "Orası Dokuz Kuka Kulübü."

"Of of," diye bağırdı Arthur. "Korkarım çok geç kaldık."

Haklıydı. Toplantı çoktan başlamıştı. Biz geniş basamaklı çürük merdivenden çıkarken uzun, yıkık dökük koridorda konuşmacının sesi yankılanıyordu. Orak çekiçli kolluklar takan iri yapılı iki genç çift kanatlı kapının önünde nöbet tutuyorlardı. Arthur fısıldayarak, hızlı hızlı açıklamaya koyuldu ve gençler geçmemize izin verdiler. Arthur heyecanlıydı, elimi sıktı. "Sonra görüşürüz." En yakındaki boş sandalyeye oturdum.

Salon büyük ve soğuktu. Ucuz bir barok üslupla döşenmişti; yapılalı herhalde otuz yıl olmuştu ve o günden beri bir daha boya yüzü görmemişti. Tavanda melekler, güller ve bulutlarla dolu, pembe, mavi ve altın sarısı kullanılarak yapılmış devasa bir çizim vardı ve rutubetten soyulmuş, yer yer dökülmüştü. Duvarlara astıkları kırmızı pankartların üzerinde beyaz yazılar vardı: *"Arbeiterfront gegen Faschismus und Krieg." "Wir fordern Arbeit und Brot." "Arbeiter aller Länder, vereinigt euch."**

* "İşçi cephesi faşizme ve savaşa karşı." "İş ve ekmek istiyoruz." "Bütün ülkelerin emekçileri, birleşin." (ed. n.)

Konuşmacı sahnedeki uzun masanın arkasında, seyirciye dönük oturuyordu. Arkalarındaki lime lime olmuş perde ormandaki bir açıklığı simgeliyordu. İki Çinli vardı; stenograf bir kız ve sanki müzik dinliyor gibi başını ellerinin arasına almış, kıvırcık saçlı cılız bir adam. Önlerinde, platformun ucuna tehlikeli biçimde yakın duran kısa boylu, geniş omuzlu, kızıl saçlı bir adam vardı. Öndeki adam bir kâğıt parçasını bize doğru, sanki bir bayrakmış gibi sallıyordu.

"Rakamlar bunlar, yoldaşlar. Hepsini duydunuz. Her şey çok açık, değil mi? Benim daha fazla bir şey söylememe gerek yok. Yarın bunları *Welt am Abend*'de basılı olarak göreceksiniz. Kapitalist basında bunları boşuna aramayın, bulamazsınız. Patronlar bunları gazetelerinde basmazlar; bassalar borsa altüst olabilir. Yazık olmaz mı? Neyse. İşçiler okuyacak bunları. İşçiler bunları anlayacak. Çin'deki yoldaşlarımıza bir mesaj gönderelim: Alman Komünist Partisi'nin işçileri Japon katillerin zorbalığını protesto ediyor. İşçiler, evsiz kalan yüz binlerce Çinli köylüye yardım edilmesini talep ediyor. Yoldaşlar, IAH'nin Çin şubesi Japon emperyalizmiyle ve Avrupa sömürgeciliğiyle savaşmak için bizden bütçe talep ediyor. Onlara yardım etmek görevimiz. Onlara yardım edeceğiz."

Kızıl saçlı adam konuşurken yüzünde kavgacı, muzaffer bir gülümseme vardı; beyaz, düzgün dişleri lambanın ışığında parlıyordu. Hareketleri çok büyük değildi ama şaşılacak kadar etkiliydi. Bazen tıknaz vücudunda biriken büyük bir enerji, onu platformdan aşağı uçuracakmış gibi görünüyordu – tıpkı çok güçlü bir motosiklet gibi. Daha önce iki kere gazetelerde fotoğrafını görmüştüm ama kim olduğunu hatırlayamıyordum. Oturduğum yerden, söylediği her şeyi duyamıyordum. Sesi, büyük, rutubetli salonu uğuldayan yankılarla doldurup kendi kendini bastırıyordu.

Şimdi Arthur sahneye çıkmıştı; hızlı hızlı Çinlilerin elini sıktı, özür diledi, ortalığı birbirine katarak sandalyesine geçti.

Kızıl saçlı adamın son cümlesinden sonra patlayan alkış tufanı gözle görülecek şekilde sıçramasına neden oldu. Hemen yerine oturdu.

Alkışlar sırasında daha iyi duyabilmek için birkaç sıra öne gittim, arkadan boş olduğunu gördüğüm bir yere sıkışıp yerleştim. Oturur oturmaz biri kolumu çekiştirdi. Anni'ydi; çizmeli kız. Yanındaki de yılbaşı gecesi Olga'nın evinde Kuno'ya zorla bira içirmeye çalışan delikanlıydı. İkisi de beni gördüklerine memnun olmuş gibilerdi. Çocuk elimi öyle bir sıktı ki az daha bağıracaktım.

Salon doluydu. Seyirci kirli, gündelik kıyafetleriyle oturuyordu. Erkeklerin çoğunda kalın yün çoraplar, dizlik, kazak ve siperli kasketler vardı. Bakışları iştahla, merak içinde konuşmacıyı takip ediyordu. Daha önce hiç komünist toplantısına gitmemiştim; beni en çok etkileyen şey yukarı dönük sıra sıra yüzlerdeki dağılmayan ilgiydi; Berlin'in işçi sınıfının soluk, erken yaşta kırışmış, çoğu zaman bezmiş, çileli yüzleri, seyrek, ağarmış saçlarını geniş alınlarından geriye tarayan âlimlerinkini andırıyordu. Buraya birbirlerini görmeye, birileri tarafından görülmeye ya da bir toplumsal görevi yerine getirmeye gelmemişlerdi. Dikkatle dinliyorlardı ama edilgen kalmıyorlardı. İzleyici değillerdi. Katılımcıydılar; kızıl saçlı adamın konuşmasına tuhaf, ölçülü bir tutkuyla katılıyorlardı. Adam onlar adına konuşuyordu, onların düşüncelerini dile getiriyordu. Kendi ortak seslerini dinliyorlardı. Aralarda ani, içten gelen bir şiddetle alkışlıyorlardı. Tutkuları, amaçlarına olan inançları beni keyiflendirmişti. Bunun dışında duruyordum. Belki bir gün ben de içinde yer alırdım; Cambridge'deki anarşizm sohbetleri, inanç tazeleme törenindeki sloganlar, babamın alayı on yedi yıl önce tren istasyonuna yürürken bandonun çaldığı marşlar yüzünden kafam karışmış, ne hissedeceğimi bilemez halde kendi sınıfımı reddederdim. Küçük adam konuşmasını bitirip bir alkış tufanı eşliğinde masadaki yerine döndü.

"Bu kim?" diye sordum.

Anni'nin arkadaşı büyük bir şaşkınlıkla, "Aa, bilmiyor musun? Ludwig Bayer. En iyi adamlarımızdan biri," dedi.

Çocuğun adı Otto'ydu. Anni bizi tanıştırdı ve Otto tekrar elimi kıracak gibi sıktı. Benimle konuşabilmek için Anni'yle yer değiştirdi.

"Geçen akşam Spor Sarayı'nda mıydın? Of, konuşmasını dinlemeliydin! İki buçuk saat, bir yudum su bile içmeden konuştu."

Şimdi Çinli bir delege ayağa kalkmış, tanıtılıyordu. Özenli, akademik bir Almanca kullanıyordu. Asya'ya ait bir müzik aletinin tıngırtıları gibi güçsüz, hüzünlü cümlelerle bize kıtlığı, büyük tufanları, Japonların biçare şehirlere yaptığı hava saldırılarını anlattı. "Alman yoldaşlar, size mutsuz ülkemden acı bir mesaj getirdim."

Otto etkilenmişti, "Vay canına!" diye fısıldadı. "Teyzemin Simeonstrasse'deki evinden beter olmalı."

Saat dokuzu çeyrek geçiyordu. Çinliden sonra kıvırcık saçlı adam kalktı. Arthur sabırsızlanmaya başlamıştı. Sürekli saatine bakıyor, belli etmeden peruğunu elliyordu. Sonra ikinci Çinli konuşmaya başladı. Almancası arkadaşınınki kadar iyi değildi ama seyirci konuşmaları aynı hevesle takip ediyordu. Arthur'un iyice çileden çıkmaya başladığını görebiliyordum. Sonunda ayağa kalktı, Bayer'in oturduğu sandalyenin arkasına gitti. Eğilip heyecanlı heyecanlı bir şeyler fısıldadı. Bayer gülümsedi ve dostça, rahatlamasını işaret etti. Eğleniyor gibi görünüyordu. Arthur şüpheyle yerine döndü ve kısa süre sonra tekrar kıpırdanmaya başladı.

Çinli sonunda konuşmasını bitirdi. Bayer hemen ayağa kalkıp küçük bir çocuğu cesaretlendirmeye çalışıyormuş gibi Arthur'un koluna girdi ve onu sahnenin önüne getirdi.

"Bu, Yoldaş Arthur Norris. Bize İngiliz Emperyalizmi'nin Uzakdoğu'da işlediği suçları anlatmaya geldi."

Arthur'u orada dururken görmek bana o kadar saçma geliyordu ki gülmemek için kendimi zor tutuyordum. Gerçekten de neden salondaki herkesin kahkahalara boğulmadığını anlamakta zorlanıyordum. Ama yok, seyirci belli ki Arthur'u hiç komik bulmamıştı. Onu komik bir açıdan görebilmek için salondaki herkesten daha çok nedeni olan Anni bile son derece ciddiydi.

Arthur öksürdü, elindeki kâğıtları düzenledi. Sonra akıcı, özenli Almancasıyla, biraz hızlıca konuşmaya başladı:

"Müttefik hükümetlerin liderlerinin, sonsuz bilgelikleriyle, şüphesiz ilahi bir esinle hazırlanmış bir belge olan Versailles Antlaşması'nı imzalamayı uygun gördükleri o günden beri, tekrar ediyorum..."

Dinleyici sıralarında, sanki huzursuzluktan kaynaklanan bir kıpırdanma oldu. Ama sahneye bakan soluk, ciddi yüzlerde alaycı bir ifade yoktu. Bu kibar, burjuva beyefendiyi, son moda kıyafetlerini, ince *rentier* zekâsını tartışmasız kabullenmişlerdi. Onlara yardıma gelmişti. Bayer onun hakkında iyi şeyler söylemişti. Adam onların dostuydu.

"İngiliz Emperyalizmi, son iki yüz yılda kurbanlarına Kitabı Mukaddes'in, Şişe'nin ve Bomba'nın kuşkulu faydalarını yaymakla meşguldü. Eklemekte bir sakınca görmüyorum: Bence bunların arasında kesinlikle en az zararlı olanı Bomba'dır."

Bunun üzerine alkışlar duyuldu ama sanki dinleyicileri Arthur'un söylediklerine katılıyorlar da tavrını şüpheyle karşılıyorlarmış gibi gecikmiş, tereddütlü bir alkıştı. Bundan cesaret aldığı çok açık olan Arthur, devam etti: "Bu bana bir İngiliz, bir Alman ve bir Fransız'ın bir günde hangisinin daha çok ağaç kesebileceği konusunda iddiaya girdiği hikâyeyi hatırlattı. Önce Fransız denemiş..."

Hikâyenin sonunda kahkahalar ve coşkulu bir alkış sesi yükseldi. Otto keyiflenmişti; sertçe sırtıma vurdu. "*Mensch!*

Der spricht prima, nicht wahr?"* Sonra dinlemek için önüne döndü, gözlerini sahneden ayırmıyordu, kolu Anni'nin omzundaydı. Zarif, esprili ifadesinin yerini bir söylev ciddiyeti almış olan Arthur, doruğa ulaşmak üzereydi:

"Bu akşam, bu salonda otururken açlıktan ölmek üzere olan Çin köylüsünün çığlıkları kulaklarımızda yankılanıyor. Dünyanın öbür ucundan geliyor bu çığlıklar. Yakında, umuyoruz ki bu sesler çok daha güçlü duyulacak, diplomatların boş konuşmalarını, silah üreticilerinin karılarının masum çocukların kanı pahasına satın alınan incileriyle boy gösterdiği lüks otellerdeki dans orkestralarının müziğini bastıracak. Evet, bu çığlıkların Avrupa'daki ve Amerika'daki fikir sahibi adamlar ve kadınlar tarafından duyulmasını sağlamalıyız. İşte o zaman, ancak o zaman bu insanlık dışı sömürüye, bu insan ticaretine dur denebilir..."

Arthur konuşmasını gösterişli bir hareketle bitirdi. Yüzü kızarmıştı. Alçalıp yükselen bir alkış dalgası salonu sardı. Seyircilerin çoğu tezahürat yapıyordu. Alkışların en coşkulu olduğu anda Arthur sahneden inip yanıma, kapıya geldi. İnsanlar bize dönüp salondan çıkışımızı izlediler. Otto ve Anni de bizimle beraber toplantıdan ayrıldı. Otto, Arthur'un elini kuvvetlice sıkıp omzuna o sert darbelerinden indirdi: "Arthur, seni yaşlı beygir! Çok iyiydi!"

"Teşekkür ederim, delikanlı. Teşekkür ederim." Arthur utanmıştı. Kendisinden çok memnundu. "Nasıl karşıladılar, William? İyi mi? Umarım anlatmak istediklerimi açıkça anlatabilmişimdir. Lütfen öyle olduğunu söyle."

"Arthur, doğrusu hayretler içindeyim."

"Ne kadar hoşsun: Senin gibi katı bir eleştirmenden bunları duymak çok güzel."

"Bu işte ne kadar usta olduğun konusunda hiçbir fikrim yoktu."

* (Alm.) "Abi! Süper konuşuyor, değil mi?" (ed. n.)

Arthur tevazu içinde, "Zamanında kalabalık karşısında konuşmak için pek çok fırsatım oldu," diye kabul etti, "ancak buna benzer bir konuşmayı hiç yapmadım."

Eve gidip soğuk bir akşam yemeği yedik. Schmidt de Hermann da evde yoklardı: Otto ve Anni çay yapıp sofrayı kurdular. İkisi de mutfakta kendi evlerinde gibi rahatlardı; her şeyin yerini biliyorlardı.

Odada değillerken Arthur, "Otto, Anni'nin seçilmiş hamisidir," diye açıkladı. "Başka koşullar altında menajeri denebilirdi. Anladığım kadarıyla Anni'nin kazancının belirli bir yüzdesini alıyor. Daha fazla sormamayı tercih ediyorum. İyi bir çocuk ama çok kıskanç. Neyse ki Anni'nin müşterilerini kıskanmıyor. Beni kara listeye alsa gerçekten çok üzülürdüm. Bildiğim kadarıyla gittiği boks kulübünde orta sıklet şampiyonuymuş."

Sonunda yemek hazırdı. Arthur ayrıntılarla ilgilendi, talimat verdi.

"Yoldaş Anni bize kadeh getirecek mi acaba? Çok kibardır. Bu akşamı kutlamak istiyorum. Belki Yoldaş Otto lütfeder de birer kadeh brendi içeriz. Yoldaş Bradshaw brendi sever mi bilmiyorum. Ona sormak lazım."

"Yoldaş Norris, böyle tarihi bir anda ne olsa içerim."

Otto gelip brendinin bittiğini haber verdi.

"Olsun," dedi Arthur, "brendi proleterlere yakışan bir içki değil zaten. Bira içeriz." Kadehlerimizi doldurdu. "Dünya devrimine."

"Dünya devrimine."

Kadehlerimizi tokuşturduk. Anni ayaklı kadehi iki parmağı arasında tutup serçeparmağını kibarca kıvırarak, zarif bir edayla içkisini yudumladı. Otto birayı bir yudumda içip bardağını sertçe masaya vurdu. Arthur'un birası boğazına kaçıp nefesini kesti. Öksürdü, boğulur gibi sesler çıkardı, mendilini almak için uzandı.

"Korkarım bu kötü bir alamet," dedim şaka yollu. Arthur gerçekten üzülmüş gibiydi.

"Lütfen böyle deme, William. Şaka olsun diye bile böyle şeylerin söylenmesinden hoşlanmam."

Arthur'un batıl inançları olduğunu ilk defa görüyordum. Bu durumla eğleniyordum ama aslında epeyce etkilenmiştim. Arthur çok ciddi görünüyordu. Acaba bir nevi din değiştirme süreci mi yaşamıştı? Buna inanmak çok güçtü.

Yemeğe başladığımızda İngilizce olarak "Arthur, uzun zamandır mı komünistsin?" diye sordum.

Hafifçe boğazını temizledi, kapıya huzursuz bir bakış attı.

"Özünde, evet, William. Galiba, her zaman, çok temel bir anlamda hepimizin kardeş olduğunu hissettiğimi söyleyebilirim. Sınıf ayrımı bana asla bir şey ifade etmedi; zorbalığa duyduğum nefret kanımda var benim. Küçük bir çocukken bile haksızlığa hiç dayanamazdım. Benim güzellik anlayışıma bir hakaret gibi geliyor. Çok aptalca ve estetik yoksunu olduğunu düşünüyorum. Dadım tarafından ilk defa haksız yere cezalandırıldığımda hissettiklerimi hatırlıyorum. İçerlediğim şey ceza değildi; bunun ne kadar hoyrat, hayal gücünden ne kadar yoksun olduğuydu. Bunun bana nasıl derin bir acı verdiğini hiç unutmam."

"Madem öyle, Parti'ye neden daha önce üye olmadın?"

Arthur aniden dalgınlaştı; parmak uçlarıyla şakaklarını ovaladı.

"Zamanı gelmemişti. Daha gelmemişti. "

Muzipçe, "Schmidt bu duruma ne diyor peki?" diye sordum.

Arthur tekrar hızlıca kapıya baktı. Tam tahmin ettiğim gibi, sekreteri aniden içeri girip bizi bulursa diye bir endişe içindeydi.

"Korkarım şimdilik bu konuda Schmidt'le pek aynı fikirde olduğumuz söylenemez."

Sırıttım. "Eminim kısa sürede onu da döndürürsün."

Otto kaburgalarıma kuvvetli bir şekilde vurup "İngilizce konuşmayı bırakın yahu," dedi. "Anni'yle ben de duyalım şu espriyi."

Yemekte epeyce bira içtik. Biraz dengemi kaybetmiş olmalıyım ki yemek bittiğinde ayağa kalkarken sandalyemi devirdim. Oturduğum yerin altına, üzerinde 69 yazan bir etiket yapıştırılmıştı.

"Bu ne için?" diye sordum.

Arthur "Ha, o mu?" dedi hemen; telaşlanmış gibiydi. "O sandalyeyi aldığım satıştaki katalog numarası işte. Herhalde hep oradaydı... Anni, tatlım, Otto'yla beraber masadakilerin bir kısmını mutfağa götürüp lavabonun içine koyabilir misiniz? Sabah Hermann'a çok iş bırakmak istemiyorum. Bütün gün bana surat asıyor sonra."

Onlar çıkar çıkmaz tatlı tatlı, "Etiket ne için?" diye tekrar sordum. "Bilmek istiyorum."

Arthur üzüntüyle başını salladı.

"Ah, sevgili William, gözünden hiçbir şey kaçmıyor. Aile sırlarımızdan biri daha ortaya döküldü işte."

"Korkarım çok kalın kafalıyım. Ne sırrından söz ediyorsun?"

"Genç yaşamının hiçbir zaman böyle iğrenç deneyimlerle lekelenmediğini görmek beni çok sevindiriyor. Maalesef, ben senin yaşındayken bu odadaki her eşyada mührünü görebileceğin beyefendiyle çoktan tanışmıştım."

"Aman tanrım, icra memurundan mı bahsediyorsun?"

"Ben *Gerichtsvollzieher* demeyi tercih ediyorum. Kulağa daha hoş geliyor."

"Ama Arthur, bu memur ne zaman geliyor?"

"Ne yazık ki her sabah geliyor. Bazen öğleden sonraları da. Ancak beni çok ender evde bulabiliyor. Onu Schmidt'in ağırlamasını tercih ediyorum. Görebildiğim kadarıyla pek

kültürlü bir adam değil. Kendisiyle herhangi bir ortak noktamız olduğundan şüpheliyim."

"Yakında her şeyi alıp götürmeyecek mi?"

Arthur şaşkınlığımla eğleniyordu. Sigarasının dumanını abartılı bir kayıtsızlıkla üfledi.

"Sanıyorum bir sonraki pazartesi."

"Ne kadar korkunç! Bu konuda bir şey yapılamaz mı?"

"Ah, şüphesiz bir şey yapılabilir. Bir şey *yapılacaktır*. İskoç arkadaşım Mr. Isaacs'i ziyaret etmem gerekecek. Mr. Isaacs bana köklü bir İskoç ailesi olan Invernessli Isaacs'lerden geldiği konusunda ısrar ediyor. Onunla ilk karşılaşmamızda bana neredeyse sarılmıştı. 'Ah sevgili Mr. Norris, siz benim memleketlimsiniz,' demişti."

"Ama Arthur, eğer tefeciye gidersen başın daha büyük bir belaya girecek. Bu iş uzun zamandır mı devam ediyor? Ben hep senin epey zengin olduğunu düşünmüştüm."

Arthur güldü.

"Ruh'a dair konularda zengin sayılırım... Sevgili delikanlı, lütfen benim için endişelenme. Neredeyse otuz yıldır zekâmla geçiniyorum ve korkarım beni pek onaylamayacak olan atalarımın yanına çağrılana kadar da buna devam etmeye niyetliyim."

Ben başka bir soru soramadan Anni ve Otto mutfaktan döndüler. Arthur onları neşeyle karşıladı; biraz sonra Anni, Arthur'un dizine oturmuş, bütün girişimlerini tokatlarla, ısırıklarla savuşturuyordu. Bu arada Otto ceketini çıkarmış, kollarını sıvamış, gramofonu tamire girişmişti. Bu aile tablosunda bana yer yoktu; ben de kısa bir süre sonra, gitmem gerektiğini söyledim.

Otto bana kapıyı açmak için elinde bir anahtarla aşağı geldi. Ayrılırken ciddiyetle yumruğunu kaldırıp beni selamladı:

"Kızıl Cephe."

"Kızıl Cephe," dedim ben de.

Altıncı Bölüm

Bundan kısa bir süre sonra, bir sabah Frl. Schroeder telaşla odama gelip Arthur'un telefonda olduğunu söyledi.

"Çok ciddi bir mesele olmalı. Herr Norris bana günaydın bile demedi." Kırılmıştı ama etkilenmişti de.

"Selam Arthur. Ne oldu?"

"Tanrı aşkına, sevgili William, bana şimdi bir şey sorma." Sesi gergin, huzursuzdu; o kadar hızlı konuşuyordu ki söylediklerini zar zor anlayabiliyordum. "Bu kadarıyla başa çıkamayacağım. Bilmek istediğim şu: Hemen buraya gelebilir misin?"

"Yani... Saat onda bir öğrencim gelecek."

"Erteleyemez misin?"

"O kadar mı önemli?"

Arthur ufak bir öfke patlaması yaşadı: "Önemli mi? Sevgili William, lütfen hayal gücünü çalıştırmayı dene. Eğer önemli olmasaydı bu saçma sapan saatte seni arar mıydım? Senden tek kelimelik bir cevap istiyorum: Evet mi hayır mı? Eğer mesele paraysa ücretini ödemekten memnun olurum. Öğrenciden ne kadar alıyorsun?"

"Saçmalama Arthur. Bu kadar acilse tabii ki gelirim. Yirmi dakika sonra orada olurum."

Gittiğimde evin bütün kapılarını açık buldum, haber ver-

meden içeri girdim. Anlaşılan, Arthur kafası kesik bir tavuk gibi bir odadan öbürüne koşturup durmuştu. Ben geldiğimde salonda oturuyordu. Dışarı çıkmaya hazır biçimde giyinmiş, gergin bir ifadeyle eldivenlerini takıyordu. Hermann dizlerinin üstüne çökmüş, asık bir suratla koridordaki bir dolabı karıştırıyordu. Schmidt çalışma odasının kapısına yaslanmış, sigara içiyordu. Yardım etmek için en ufak bir çaba göstermiyordu ve işvereninin sıkıntısından zevk aldığını saklamıyordu.

Arthur beni görünce, "Ah, sonunda geldin William!" diye bağırdı. "Gelmeyeceksin sandım. Ah, ah! O kadar geç oldu mu? Boş ver gri şapkamı. Hadi gel William, hadi. Yolda her şeyi anlatacağım."

Biz çıkarken Schmidt'in yüzünden tatsız, müstehzi bir gülümseme vardı.

Bir otobüsün üst katına yerleştiğimizde Arthur biraz sakinleşti, anlaşılır cümleler kurmaya başladı.

Hızlıca ceplerinde bir şey arayıp katlanmış bir kâğıt parçası çıkardı. "Öncelikle, lütfen bunu oku."

Kâğıda baktım. Siyasi Polis'ten bir *Vorladung** gelmişti. Herr Arthur Norris'in bu sabah, saat birden önce Alexanderplatz'a gelmesi isteniyordu. Bunu yapmazsa neler olacağı belirtilmemişti. Resmi, mesafeli ve nazik bir dil kullanmışlardı.

"Tanrı aşkına, Arthur, bu ne anlama geliyor?" dedim. "Ne işler çeviriyorsun?"

Huzursuzluğuna ve telaşına rağmen Arthur mütevazı bir gurur yayıyordu.

Alçak sesle konuşmaya başlamadan önce etrafımızdaki diğer yolculara hızlıca bir bakış attı. "Üçüncü Enternasyonal delegeleriyle kurduğum ilişkiyle iftihar ediyorum. Çabalarımın Moskova'daki belirli yerlerden bile olumlu tepkiler aldığı kulağıma geldi... Paris'e gittiğimi sana söylemiştim değil

* (Alm.) Celp kâğıdı. (ed. n.)

mi? Evet, evet, tabii ya... Neyse, orada ufak bir görevim vardı. Yüksek yerlerde bulunan bazı kişilerle görüştüm, onlardan birtakım talimatlar getirdim... Bunları boş ver şimdi. Her halükârda, belli ki buradaki yetkili makamlar sandığımızdan daha çok bilgiye sahipler. Benim de bunu öğrenmem gerekiyor. Meselenin tamamı çok hassas. Herhangi bir açık vermemeye dikkat etmeliyim."

"Belki sana işkence yaparlar."

"Ah, William, bu kadar korkunç bir şeyi nasıl söylersin. Bayılacak gibi oluyorum."

"Ama Arthur, yani bu... demek istediğim, böyle bir şey olsa zevk almaz mısın?"

Arthur kıkırdadı: "Ha, ha. Ha, ha. William, itiraf etmeliyim ki en karamsar zamanda bile mizah anlayışın beni keyiflendirebiliyor... Evet ya, eğer sorguyu Frl. Anni ya da onun kadar başka bir genç hanım yapacaksa, ee, karışık duygular yaşayabilirim. Evet." Endişeli bir şekilde çenesini kaşıdı. "Senin manevi desteğine ihtiyacım olacak. Gelip elimi tutmalısın. Eğer," tedirginlikle arkasına baktı, "bu görüşme nahoş bir şekilde sonuçlanırsa, senden Bayer'e gidip bütün olan biteni ona anlatmanı rica edeceğim."

"Giderim tabii."

Alexanderplatz'ta otobüsten indiğimizde zavallı Arthur tir tir titriyordu. Bir restorana gidip konyak içmeyi teklif ettim. Ufak bir masaya oturduk; yolun karşısındaki gri Präsidium* binalarının dev kütlesine baktık.

"Düşmanın kalesi," dedi Arthur. "Zavallı ben, yalnız başıma oraya girmek zorundayım."

"Davud'la Golyat'ı düşün."

"Ah, William, korkarım bu sabah Davud'la aramızda çok az ortak nokta bulunabilir. Ben daha çok bir silindirin altında kalmak üzere olan bir böcek gibi hissediyorum kendimi... Ga-

* Polizeipräsidium (Alm.): Emniyet müdürlüğü. (ed. n.)

riptir, küçüklüğümden beri polise karşı içgüdüsel bir nefret duyuyorum. Üniformalarının kesimlerinden bile hoşlanmam; Alman miğferleri sadece çok çirkin değil aynı zamanda tekinsiz de görünür. Onlardan birini o robot el yazısıyla yazılmış bir resmi belgeyi dosyalarken görmek bile karnıma ağrılar girmesine neden oluyor."

"Doğru, seni çok iyi anlıyorum."

Arthur'un yüzü hafifçe aydınlandı.

"Yanımda olduğun için çok mutluyum, William. Çok anlayışlısın. İdama doğru gittiğim bu sabah, senden daha iyi bir yol arkadaşı düşünemiyorum. Başıma gelen bu talihsizlik karşısında zevkten dört köşe olan iğrenç Schmidt'in tam tersisin. 'Ben demiştim' deme fırsatı karşısına çıkınca nasıl seviniyor."

"Her şeye rağmen, içeride sana yapabilecekleri çok fazla şey yok. Sadece işçileri hırpalıyorlar. Unutma, sen onların efendileriyle aynı sınıftansın. Bunu hissetmelerini sağla."

Arthur şüpheyle, "Denerim," dedi.

"Bir konyak daha içer misin?"

"Galiba içerim, evet."

İkinci kadeh mucize gibi geldi. Restorandan sakin, soğuk ve nemli sonbahar sabahına çıkarken kol kola girmiş, gülüyorduk.

"Metin ol, Yoldaş Norris. Lenin'i düşün."

"Ha, ha, korkarım ben daha çok Marquis de Sade'dan ilham alıyorum."

Ancak polis merkezinin atmosferi Arthur'un gözle görülür biçimde ayılmasını sağladı. Artan bir endişe ve sıkıntıyla, taş geçitlerde sıralanan numaralı kapıların önünde gezindik, yanlış merdivenlerden inip çıktık, şişkin suç dosyaları taşıyan telaşlı memurlarla çarpıştık. Sonunda pencerelerle ve büyük demir parmaklıklarla çevrili avluya çıktık.

Arthur "Of, of," diye sızlandı. "Korkarım bu sefer kendi ayaklarımızla aslanın inine girdik."

"Selam Arthur!"

Otto, yukarıdaki parmaklıklı pencerelerin birinden bakıyordu.

"Seni niye çağırmışlar?" diye bağırdı şakayla. Biz cevap veremeden, Otto'nun yanında beliren üniformalı adam onu çekip götürdü. Adamı kısa bir an gördük ama canımızı sıkmayı başardı.

"Bütün çeteyi toplamışlar galiba," dedim gülerek.

Arthur endişeliydi: "Gerçekten çok garip. Acaba...."

Bir kemerin altından geçtik, merdivenleri tırmandık, ufak odalardan ve karanlık geçitlerden oluşan, bal peteğini andıran bir yere geldik. Her katta hastane yeşiline boyanmış lavabolar vardı. Arthur elindeki *Vorladung*'a baktı ve gitmesi gereken odanın numarasını buldu. Aceleyle fısıldaşıp ayrıldık.

"Hoşça kal Arthur. İyi şanslar. Ben burada bekleyeceğim."

"Teşekkürler delikanlı... Eğer korktuğum başıma gelirse ve bu odadan gözaltına alınmış olarak çıkarsam, ben bir şey söylemezsem sakın benimle konuşma ya da beni tanıdığını belli etme. Seni hiç bulaştırmamak en akıllıcası olacak... Burada Bayer'in adresi yazıyor; eğer yalnız gitmen gerekirse."

"Eminim gerekmeyecektir."

"Sana söylemem gereken bir şey daha var." Arthur darağacına giden bir adam gibi davranıyordu. "Bu sabah telefonda biraz telaşlıydım, bunun için özür dilerim. Çok canım sıkkındı... Eğer bu, bir süreliğine son görüşmemiz olacaksa beni böyle hatırlamanı istemem."

"Saçmalama Arthur. Tabii ki seni öyle hatırlamayacağım. Hadi gir içeri de bir an önce bitsin şu iş."

Elimi sıktı, ürkekçe kapıya vurup içeri girdi.

Onu beklemek için, bir katili ihbar edene ödül verileceğini anlatan kan kırmızı bir afişin altına oturdum. Bankı şişman, ikinci sınıf bir Yahudi avukatla ve müşterisi olan gözü yaşlı, küçük bir fahişeyle paylaşıyordum.

Adam kıza "Unutmaman gereken tek şey, altısı gecesinden sonra onu bir daha görmediğin," deyip duruyordu.

Kız hıçkıra hıçkıra "Ama bir şekilde söyletirler," dedi. "Biliyorum, söyletirler. Öyle bir bakarlar ki insana. Sonra birden bir soru sorarlar. İnsanın düşünecek vakti olmaz."

Arthur neredeyse bir saat sonra geri geldi. Yüzündeki ifadeden görüşmenin beklediği kadar kötü geçmediğini anladım. Çok telaşlıydı.

"Hadi William. Hadi gel. Burada gereğinden fazla durmaya hiç niyetim yok."

Dışarı çıktığımızda bir taksi durdurdu ve şoföre Hotel Kaiserhof'a gitmesini söyledi. Neredeyse her zaman yaptığı gibi şunu da ekledi:

"Çok hızlı gitmeye hiç gerek yok."

Hayret içinde, "Kaiserhof'a mı?" diye sordum. "Hitler'i mi ziyaret edeceğiz?"

"Hayır William. Onu ziyaret etmeyeceğiz... ama itiraf ediyorum, düşmanın ininde gezinmekten zevk alıyorum. Biliyor musun, son zamanlarda manikürümü orada yaptırmaya başladım. Çok iyi bir adamları var. Ama bugün niyetim başka. Bayer'in yazıhanesi de Wilhelmstrasse'de. Buradan doğruca oraya gitmek pek ihtiyatlı bir davranış olmayacak gibi geldi."

Dolayısıyla, otele girip lobide bir fincan kahve içerek günün gazetelerine göz gezdirme komedisini canlandırdık. Hitler'i ya da diğer Nazi liderlerinden birini göremediğimize üzüldüm. On dakika sonra tekrar sokağa çıktık. Etrafta olması muhtemel dedektifleri görmek için göz ucuyla sağa sola baktım. Arthur'un polis takıntısı son derece bulaşıcıydı.

Bayer, Zimmerstrasse'nin arkasındaki yıkık dökük binalardan birinin en üst katında, büyük, dağınık bir evde kalıyordu. Arthur'un "düşmanın ini" dediği yerin, yani az önce ayrıldığımız gösterişli, ağırbaşlı, şatafatlı otelin tam zıddıydı. Dairenin kapısı sürekli aralık duruyordu. Duvarlar Almanca

ve Rusça afişlerle, miting ve gösteri duyurularıyla, savaş karşıtı karikatürlerle, sanayi bölgelerinin haritalarıyla, grevlerin boyutlarını ve gelişmelerini gösteren grafiklerle kaplıydı. Yerdeki çıplak, boyasız tahtaların üzerinde halı yoktu. Odalarda daktilo tıkırtıları yankılanıyordu. Her yaştan erkek, kadın girip çıkıyor, ters çevrilmiş portakal sandıklarının üzerinde oturup sohbet ederek görüşmelerini bekliyorlardı; sabırlı, güler yüzlü ve kendi evlerinde gibi rahatlardı. Herkes birbirini tanıyor gibiydi; yeni gelenler de neredeyse her zaman isimleriyle çağrılıyordu. Yabancılara bile sen diye hitap ediliyordu. Çoğu sigara içiyordu. Yerler ezilmiş izmaritlerle doluydu.

Bu samimi, neşeli faaliyetlerin arasında Bayer'i küçük, yıkık dökük bir odada, Neukölln'deki toplantıda sahnede gördüğüm kıza mektup yazdırırken bulduk. Arthur'u gördüğüne memnun olmuş ama pek şaşırmamıştı.

"Ah, sevgili Norris. Senin için ne yapabilirim?"

İngilizceyi vurgulayarak, ağır bir aksanla konuşuyordu. Daha önce hiç bu kadar güzel dişleri olan birini görmemiştim. Gerçekten de, Bayer'in ve Arthur'un dişleri farklı açılardan o kadar dikkat çekiciydi ki klasik bir tezat örneği olarak bir dişçilik müzesinde yan yana sergilenebilirlerdi.

"Onları görmeye gittin mi?" diye ekledi.

"Evet," dedi Arthur. "Oradan geliyoruz."

Sekreter kız kalkıp odadan çıkarken kapıyı arkasından kapattı. Arthur şık bir eldiven taktığı ellerini ciddiyetle dizlerine koydu ve Polizeipräsidium'daki memurlarla görüşmesini anlatmaya başladı. Bayer sandalyesine oturup dinledi. Son derece parlak, hayvani gözleri koyu kızılımtırak bir kahverengiydi. Dimdik, meydan okur gibi bakıyordu. Gözleri sanki kahkaha atıyor gibi ışıl ışıldı ama dudaklarında en ufak bir gülümseme bile yoktu. Arthur'u dinlerken yüzü de bedeni de hareketsizleşti. Bir kere bile başını sallamadı, kıpırdamadı ya da ellerini oynatmadı. Mutlak hareketsizliği, hipnotize

edici yoğunlukta bir konsantrasyon gücüne işaret ediyordu. Arthur'un da bundan etkilendiğini görebiliyordum; oturduğu yerde huzursuzca kıpırdanıyor, Bayer'le göz göze gelmekten itinayla kaçınıyordu. Arthur, anlatmaya memurların ona çok kibar davrandığı konusunda bize güvence vererek başladı. Biri paltosunu ve şapkasını almış, bir başkası ona oturacak bir sandalye gösterip puro ikram etmiş. Arthur sandalyeye oturmuş, puroyu reddetmiş; eşsiz iradesinin ve doğruluğunun ispatıymış gibi, bunu özellikle vurguladı. Bunun üzerine, kibarlığı elden bırakmayan memur kendisi içmek için izin istemiş. Arthur da izin vermiş. Sonra Arthur'un Berlin'deki işleri hakkında, sohbet kılığında bir tartışma, yani sorgu başlamış. Arthur bu konuda fazla ayrıntıya girmemeye özen gösterdi. Bayer'e, "Senin ilgini çekmeyecektir," dedi. Ancak ben, memurların Arthur'u korkutmakta nazikçe başarı sağladıklarını anladım. Çok şey biliyorlardı. Hazırlıklar tamamlandıktan sonra, gerçek sorgu başlamış. "Mr. Norris, anladığımız kadarıyla yakın zamanda Paris'e gitmişsiniz. Bu gezi özel işlerinizle mi bağlantılıydı?"

Arthur tabii ki buna hazırlıklıymış. Belki biraz fazla hazırlıklı. Açıklamaları çok ayrıntılıymış. Memur, tek bir arkadaşça soruyla bu açıklamalarda bir delik açmış. Mr. Norris'in vardığı günün akşamında ve ayrıldığı günün sabahında, iki kere ziyaret ettiği bir isim ve adresi söylemiş. Bu da mı özel bir iş görüşmesiymiş? Arthur bunun ona kötü bir sürpriz olduğunu gizlemedi. Yine de, iddia ettiğine göre son derece dikkatli davranmış. "Tabii ki bir şeyi reddedecek kadar aptal değilim. Bu meseleyi hiç büyütmedim. Sanırım onları olumlu anlamda etkiledim. Etkilendiler, ciddi olarak etkilendiklerini gördüm."

Arthur durdu, alçakgönüllülükle ekledi: "Bu tür durumlarla nasıl başa çıkacağımı bildiğim için kendimle gurur duyuyorum. Evet."

Arthur'un ifadesi burada bir teşvik, onay beklediğini gös-

teriyordu. Ama Bayer onu teşvik etmedi, ayıplamadı da. Hiçbir şey söylemedi, yerinden kımıldamadı. Koyu kahverengi gözleri Arthur'a baştaki ışıl ışıl dikkatle, gülümseyerek ve ilgiyle bakmaya devam ediyordu. Arthur'dan kısa, gergin bir öksürük duyuldu.

Şahsi olmayan bu hipnotize edici sessizliği kırma arzusuyla Arthur anlatısını elinden geldiğinde abarttı. Herhalde yarım saat kadar konuşmuştur. Aslında anlatacak çok fazla şey yoktu. Ne bildiklerini gösteren polisler Mr. Norris'e, faaliyetlerinin yabancı ülkelerle sınırlı kaldığı sürece kendilerini hiç ilgilendirmediği konusunda güvence vermişler. Almanya'ya gelince, tabii bu farklı bir konuymuş. Alman Cumhuriyeti'nin kapıları bütün yabancı misafirlere açıktır ama onların, belirli konukseverlik kurallarının ev sahipleri kadar misafirler için geçerli olduğunu unutmamasını bekler. Özetle, Alman Cumhuriyeti'nin Mr. Norris'in dostluğundan mahrum kalması çok üzücü olurmuş. Memur, görmüş geçirmiş bir adam olarak Mr. Norris'in kendisini anlayacağından eminmiş.

Arthur'un paltosunu giymesine yardım etmişler, şapkasını uzatmışlar ve en sonunda, kapıdan çıkacakken, daha önce konuşulanlarla en ufak bir alakası yokmuş gibi bir havayla son bir soru sormuşlar:

"Yakın zamanda Komünist Parti'ye üye oldunuz mu?"

Arthur bize, "Tabii bu tuzağı hemen gördüm," dedi. "Tuzak olduğu belliydi. Ama hızlı düşünmem gerekiyordu; cevap vermekte tereddüt etsem sonuçları çok vahim olurdu. Bu küçük ayrıntıları okumayı iyi bilirler... Komünist Parti'ye ya da herhangi bir Sol örgüte üye değilim. Sadece bazı siyaset dışı meselelerde Alman Komünist Partisi KPD'nin yaklaşımlarını kendime yakın hissediyorum... Sanırım bu doğru bir cevaptı? Bence öyle. Evet."

Bayer sonunda gülümsedi ve konuştu. "Sevgili Norris, çok doğru davranmışsın." Sinsice bir zevk alıyor gibiydi.

Arthur okşanan bir kedi gibi halinden memnundu.

"Yoldaş Bradshaw bana çok yardımcı oldu."

"Öyle mi?"

Bayer nasıl yardımcı olduğumu sormadı.

"Hareketimizle ilgileniyor musunuz?"

İlk defa bakışlarıyla beni tarttı. Yok, pek etkilenmiş gibi değildi. Aynı şekilde, ayıplamadı da. Genç bir burjuva entelektüeli olduğumu düşündü. Hevesli, ama bir yere kadar. Eğitimli, ama bir yere kadar. Kendi sınıfının dilinde yaklaşıldığında cevap vermeye muktedir. Ufak bir faydası dokunabilir: Herkes bir şeyler yapabilir. Kıpkırmızı olduğumu hissettim.

"Yapabileceğim bir şey olursa yardım etmek isterim," dedim.

"Almanca biliyor musunuz?"

Arthur, oğlunu müdüre beğendirmeye çalışan bir anne gibi "Almancası mükemmeldir," dedi. Bayer gülümseyerek beni bir daha değerlendirdi.

"Yani?"

Masasında duran kâğıtları çevirdi.

"Zahmet olmazsa bizim için bu çevirileri yapabilirsiniz. Bunu İngilizceye çevirebilir misiniz? Göreceğiniz gibi, bu bizim geçen yılki faaliyetlerimizle ilgili bir rapor. Buradan amaçlarımızla ilgili bir şeyler de öğreneceksiniz. İlginizi çekeceğini düşünüyorum."

Bana bir tomar kâğıt uzattı ve ayağa kalktı. Sahnede göründüğünden de kısa ve genişti. Elini Arthur'un omzuna koydu.

"Bana anlattıkların çok ilginç." Elimizi sıktı ve bize pırıl pırıl bir veda gülümsemesi sundu: Arthur'a esprili bir şekilde "Lütfen bu genç Mr. Bradshaw'u sıkıntılarına bulaştırma," diye ekledi.

"Haklısın, seni temin ederim, böyle bir şey aklımın ucundan bile geçmez. Onun güvenliği benim için kendi güvenli-

ğim kadar, hatta ondan daha önemli... Ha, ha, değerli zamanını daha fazla almayacağım. Hoşça kal."

Bayer'le yaptığı bu görüşme Arthur'un keyfini yerine getirmişti.

"Bayer'in üzerinde iyi bir etki bıraktın, William. Ah, evet, aynen öyle oldu. Bunu bir bakışta anladım. Cin gibidir, tam bir insan sarrafıdır. Bence Alexanderplatz'takilere söylediklerimden de memnun oldu, değil mi?"

"Eminim memnun olmuştur."

"Bence oldu, evet."

"O kim peki?" diye sordum.

"Ben de hakkında çok az şey biliyorum, William. Çalışmaya kimya araştırmacısı olarak başladığını duymuştum. Galiba ailesi işçi sınıfından değilmiş. Hiç o izlenimi bırakmıyor insanda, değil mi? Her neyse, Bayer gerçek adı değil."

Bu buluşmadan sonra Bayer'i tekrar görmek için sabırsızlanıyordum. Çeviriyi ders aralarında, olabildiğinde hızlı çalışarak tamamladım. İki günümü aldı. Rapor çeşitli grevlerin amaçlarını ve gelişmelerini, grevdekilerin ailelerine yiyecek ve giyecek temin etmek için alınan önlemleri anlatıyordu. En çok zorlandığım kısmı, bu işe dahil olan farklı örgütlerin isimlerini temsil eden, metinde sürekli tekrarlanan sayısız harf grubu oldu. Bu örgütlerinin çoğunun İngilizce adını bilmediğim için metindekilerin yerine hangi harfleri koymam gerektiğini de bilmiyordum.

Bunu sorduğumda Bayer, "Çok önemli değil," dedi. "Onu biz hallederiz."

Ses tonundaki bir şey utanmama neden oldu. Çevirmem için verdiği yazı önemli falan değildi. Muhtemelen İngiltere'ye hiçbir zaman gönderilmeyecekti. Bayer yazıyı bana oyuncak gibi, oyalanayım diye vermişti; belli ki benim sıkıcı, gereksiz hevesimden en azından bir haftalığına kurtulmak istemişti.

"Bu iş ilginizi çekti mi?" diye devam etti sözlerine. "Memnun oldum. Bugünlerde bütün erkeklerin ve kadınların bu sorunla ilgili bilgi sahibi olması gerekiyor. Hiç Marx okudunuz mu?"

Bir kere *Kapital*'i okumayı denediğimi söyledim.

"Ah, o başlangıç için çok zordur. *Komünist Manifesto*'yu denemelisiniz. Lenin'in kitapçıklarını da okuyun. Durun, size vereyim..."

Üzerinden sevimlilik akıyordu. Benden kurtulmak için acelesi varmış gibi davranmıyordu. Bütün öğleden sonra yapacak daha önemli bir işi yok muydu gerçekten? Londra'nın doğu yakasındaki yaşam koşulları hakkında sorular sordu, ben de üç yıl önce orada takıldığım birkaç günde edindiğim bilgi kırıntılarını hatırlamaya çalıştım. Sadece ilgisi bile en ufuk açıcı cinsten bir övgüydü. Neredeyse sadece ben konuştum. Yarım saat sonra, elimde kitaplar ve çevrilecek başka metinlerle, vedalaşmak üzereyken Bayer şunu sordu:

"Norris'i uzun zamandır mı tanıyorsunuz?"

"Bir yılı geçti," dedim düşünmeden; zihnim bu soruya nasıl tepki vereceğini bilmiyordu.

"Öyle mi? Nerede tanıştınız?"

Bu sefer sesindeki inceliği yakaladım. Dikkatle baktım. Ama o acayip bakışları ne kuşkucuydu, ne tehditkâr, ne de kurnaz. Yüzünde tatlı bir gülümsemeyle susup, cevap vermemi bekledi.

"Trende tanıştık, Berlin'e gelirken."

Bayer'in bakışlarında hafif bir memnuniyet vardı. İnsanı sakinleştiren kibar bir açıklıkla sordu:

"Yakın arkadaş mısınız? Sık sık görüşüyor musunuz?"

"Ah, evet. Çok sık."

"Herhalde Berlin'de çok fazla İngiliz dostunuz yoktur, değil mi?"

"Yok."

Bayer ciddiyetle başını sallayarak onayladı. Sonra ayağa kalkıp elimi sıktı. "Şimdi işe dönmem gerek. Eğer bana söylemek istediğin bir şey olursa, istediğin zaman beni görmeye gelmekten çekinme lütfen."

"Çok teşekkür ederim."

Kırık dökük merdivenden inerken, demek böyleymiş, diye düşündüm. Hiçbiri Arthur'a güvenmiyordu. Bayer ona güvenmiyordu ama bütün gerekli önlemleri alıp ondan faydalanmaya hazırdı. Ve tabii Arthur'un faaliyetleri için, uygun bir casus olarak benden de faydalanacaktı. Bu sırrı benimle paylaşmasına gerek yoktu. Kolayca ağzımdan laf alabilirdi. Kızmıştım ama aynı zamanda çok da eğleniyordum.

Sonuçta, insan onları suçlayamazdı ya.

Yedinci Bölüm

Bir hafta kadar sonra Otto, saçı sakalı birbirine karışmış, açlıktan nefesi kokar halde Arthur'un evine geldi. Hapisten bir gün önce çıkmıştı. O akşam Arthur'un evine gittiğimde ikisini yemek odasında, büyük bir yemeği yeni bitirmiş halde buldum.

İçeri girdiğimde, "Size pazar günleri ne veriyorlardı?" diye soruyordu. "Bize bezelye çorbası, içinde de bir tane sosis veriyorlardı. Fena değildi."

Arthur, "Dur bakayım," diyerek düşündü. "Korkarım gerçekten hatırlayamıyorum. Her halükârda, hiç iştahım olmuyordu... Ah, sevgili William, gelmişsin! Lütfen, gel otur. Tabii iki eski hapishane kuşunun arkadaşlığına tenezzül edersen. Otto'yla karşılıklı bilgi alışverişinde bulunuyorduk."

Otto ve Anni, bizim Arthur'la Alexanderplatz'a yaptığımız ziyaretten bir gün önce kavga etmişler. Otto, IAH'nin grev fonu için para toplayan bir adama on beş fenik vermek istemiş. Anni buna "prensipte" karşı çıkmış. "Neden pis komünistlere paramı vereyim ki?" demiş. "Bunu kazanmak için çok çalışmam gerekiyor." "Param" demesi Otto'nun kabullendiği konumunu ve haklarını tehdit ediyordu; Otto büyüklük edip önemsememişti. Ama Anni'nin kullandığı sıfat onu şoke etmişti. Anni'ye bir tokat atmıştı, "Sert vurmadım," diyerek bize güvence verdi ama Anni'nin yatakta dönüp ka-

fasını duvara çarparak yere düşmesine neden olacak kadar ağır vurmuştu. Anni düşerken Stalin'in çerçeveli bir fotoğrafını yerinden oynatmış, çerçeve yere düşüp çarpınca camı kırılmıştı. Anni ona küfredip ağlamaya başlamış. "Bu sana bilmediğin konularda konuşmaman gerektiğini öğretmiştir," demiş Otto sertçe. Komünizm aralarında hep hassas bir konu olmuş. Anni, "Bıktım senden de baş belası Kızıllarından da. Defol git!" diye bağırmış. Stalin'in fotoğrafının olduğu çerçeveyi Otto'ya fırlatmış ama ıskalamış.

Otto, yakınlardaki *Lokal*'de oturup olan biteni düşünmüş ve mağdur tarafın kendisi olduğu sonucuna varmış. Üzüntüyle ve öfkeyle *Korn* içmeye başlamış. Epeyce içmiş. Akşam saat dokuzda hâlâ içerken içeri önceden tanıdığı, bisküvi satan Erich adında bir çocuk girmiş. Erich elinde sepetiyle civardaki kafeleri, restoranları gezip mesaj taşır, dedikodulara kulak kabartırmış. Otto'ya, Anni'yi az önce Kreuzberg'deki bir Nazi *Lokal*'inde Werner Baldow'la gördüğünü söylemiş.

Werner, Otto'nun hem siyasi hem de kişisel hasmıymış. Bir sene önce Otto'nun üyesi olduğu komünist hücreden ayrılıp yerel Nazi fırtına birliklerine katılmış. Başından beri Anni'de gözü varmış. Bu sırada artık iyice sarhoş olan Otto ayık olsa kendisinin bile cesaret edemeyeceği bir şey yapmış; fırlayıp tek başına Nazi *Lokal*'ine gitmiş. O içeri girdikten bir iki dakika sonra mekânın önünden geçen iki polis olmasa, muhtemelen kemiklerini kırarlarmış. Polisler geçerken, ikinci defa dışarı atıldıktan sonra tekrar içeri girmeyi deniyormuş. Polisler zorlukla kapıdan uzaklaştırmışlar onu; karakola giderken adamları ısırmış, tekmelemiş. Naziler haliyle epeyce öfkelenmişler. Olay ertesi gün Nazilerin gazetelerinde şu şekilde yer almış: "Silahlı on komünist Nasyonal-Sosyalist *Lokal*'ine sebepsiz yere, alçakça bir saldırıda bulundu. Saldırganların dokuzu kaçmayı başardı." Otto, gazete kupürünü cüzdanında taşıyordu. Çıkarıp gururla bize de gösterdi.

Werner'e ulaşmayı başaramamıştı. O içeri girer girmez Werner Anni'yle beraber *Lokal*'in arka tarafındaki bir odaya çekilmişti.

Otto sertçe ekledi: "Kız da onda kalsın zaten, pis orospu. Dizlerinin üzerine çöküp yalvarsa da geri kabul etmem artık."

Arthur istemsizce "Ah, ah," diye mırıldanmaya başladı, "heyecanlı zamanlar bunlar..."

Bir anda doğruldu. Bir sorun vardı. Sufle alamayan bir aktörün sıkıntısıyla ortadaki tabaklara, kaplara baktı. Masada demlik yoktu.

Bundan birkaç gün sonra Arthur bana telefon edip Otto'yla Anni'nin barıştıklarını söyledi.

"Bilmek hoşuna gider diye düşündüm. Bu işte benim de parmağım olduğunu söyleyebilirim. Evet... Arabuluculuk gibisi yok... Doğrusunu istersen tam da şimdi aralarını yapmak istedim, önümüzdeki çarşamba ufak bir kutlama olacak... Bilmiyor muydun? Evet, elli üç olacağım. Teşekkür ederim delikanlı. Teşekkür ederim. İtiraf etmeliyim, hayatımın sonbaharına yaklaştığım düşüncesine alışmakta zorlanıyorum... Seni mütevazı bir şölene davet edebilir miyim? Cinsi latiften de katılanlar olacak. Barışan çiftin yanı sıra Madam Olga ve daha karanlık, büyüleyici iki tanıdığım da bulunacaklar. Salondaki halıyı kaldırtacağım, böylece partiye gelen gençler dans edebilecekler. Güzel olmaz mı?"

"Çok güzel olur."

Çarşamba akşamı beklenmedik bir ders vermem gerektiğinden Arthur'un evine planladığımdan daha geç vardım. Gittiğimde Hermann kapıda, beni içeri almak için bekliyordu.

"Özür dilerim," dedim. "Umarım uzun zamandır beklemiyorsundur burada?"

Hermann kısaca, "Önemli değil," diye cevap verdi. Kapı-

yı açtı ve önümden yukarı çıktı. Ne kadar kasvetli bir adam, diye düşündüm. Bir doğum günü partisinde bile neşelenemiyor.

Arthur'u salonda otururken buldum. Üzerinde gömleği vardı, ellerini önünde kavuşturmuş, kanepede oturuyordu.

"Demek geldin, William."

"Arthur, çok özür dilerim. Gelebildiğim kadar çabuk geldim. Hiç kurtulamayacağım sandım. Sana bahsettiğim şu yaşlı kız çat kapı geldi ve iki saatlik bir ders yapalım diye tutturdu. Aslında derdi bana kızının neler yaptığını anlatmakmış. Hiç susmayacak sandım... N'oldu? İyi görünmüyorsun."

Arthur üzgün bir ifadeyle çenesini kaşıdı.

"Çok canım sıkkın, delikanlı."

"Ama neden? Ne oldu?.. Eee, diğer misafirlerin nerede? Daha gelmediler mi?"

"Geldiler. Herkesi göndermek zorunda kaldım."

"*Gerçekten* hastasın yani?"

"Hayır, William. Hasta değilim. Korkarım yaşlanıyorum. Olay çıkmasından hep nefret ederdim ama artık hiç dayanamıyorum."

"Kim olay çıkardı?"

Arthur yavaşça oturduğu yerden kalktı. Bir an, yirmi yıl sonraki halini görür gibi oldum: Güçsüz, acınası bir hal.

"Bu uzun bir hikâye William. Önce bir şeyler yiyelim mi? Korkarım sana yağda yumurta ve biradan başka bir şey öneremeyeceğim. Tabii bu da eğer bira varsa."

"Yoksa da önemli değil. Sana ufak bir hediye getirmiştim."

Geldiğimden beri arkamda tuttuğum konyak şişesini çıkardım.

"Delikanlı, beni mahcup ediyorsun. Keşke almasaydın. Gerçekten. Bunu alacak paran var mıydı?"

"Ah, evet, tabii. Bugünlerde iyi para biriktiriyorum."

Arthur başını üzüntüyle iki yana salladı: "Ben her zaman, para biriktirebilme yeteneğini neredeyse mucizevi bir şey olarak gördüm."

Eskiden halının olduğu yerdeki çıplak döşeme tahtalarına bastığımızda, ayak seslerimiz evin içinde yankılanıyordu.

"Şenlik için her şey hazırdı ki, hortlak karşımıza çıkıp eğlenceyi yasakladı." Arthur sinirli sinirli güldü ve ellerini ovuşturdu.

"Ah, ama bu Hayalet, boş alamet,
Vazgeç diyor beni çağıran el
Dostlardan, şarap ve sohbetten,
Şarkılar ve neşeli hararetten!"

"Bu duruma çok uygun olduğunu düşünüyorum. Umarım William Watson'ı biliyorsundur. Bence modernlerin en büyüklerindendir."

Yemek odası parti için kâğıt çiçek zincirleriyle süslenmişti; masanın üzerine Japon fenerleri asılmıştı. Arthur bunları görünce başını iki yana salladı.

"Bunları indirtelim mi, William? Çok canını sıkarlar mı dursalar, ne dersin?"

"Neden canımı sıksınlar ki," dedim. "Tersine, bizi neşelendirmeleri gerekir. Sonuçta, ne olmuş olursa olsun, bugün hâlâ senin doğum günün."

"Ah, ah. Haklısın galiba. Hep çok mantıklı şeyler söylüyorsun. Kader gerçekten çok zalim."

Hermann kasvetli bir havayla yumurtaları getirdi. Acımasız bir memnuniyetle tereyağı kalmadığını söyledi.

"Tereyağı yok," diye tekrarladı Arthur. "Tereyağı yok. Ev sahibi olarak daha fazla küçük düşemem... Zamanında kendi evimde bir kraliyet ailesinin birden çok üyesini ağırladığımı kim düşünebilir ki şu halimi görünce? Bu akşam mükellef bir

sofra kuracaktım. Menüde neler olacağını sayıp da ağzını sulandırmayayım."

"Bence yumurtalar çok güzel. Sadece konuklarını göndermek zorunda kalmana üzüldüm."

"Ben de öyle, William. Ben de öyle. Ne yazık ki kalmalarını istememe imkân yoktu. Anni'nin öfkesiyle karşılaşmaya cesaret edemedim. Haliyle bir açık büfe bulmayı bekliyordu... Ayrıca, Hermann evde yeteri kadar yumurta olmadığını söyledi."

"Arthur, neler olduğunu anlatsana."

Sabırsızlığım karşısında gülümsedi; her zamanki gibi, bu esrar perdesi hoşuna gidiyordu. Dalgın dalgın, başparmağı ve işaretparmağıyla çökük çenesini tuttu.

"Evet, William, şimdi sana anlatacağım sefil hikâye salon halısıyla başlıyor."

"Dans edilebilsin diye kaldırdığın halı mı?"

Arthur başını iki yana salladı.

"Üzülerek söylüyorum, halı dans edilsin diye kaldırılmamıştı. O sadece *façon de parler*'ydi. Senin canını gereksiz yere sıkmak istemedim."

"Halıyı sattın mı yani?"

"Satmadım, William. Beni o kadar tanıyorsun artık. Eğer rehine bırakabileceksem, satmam."

"Üzüldüm. Güzel halıydı."

"Gerçekten öyleydi... Karşılığında aldığım iki yüz marktan çok daha fazla ederdi. Ama insan bugünlerde çok büyük beklentiler içinde olmamalı... Her halükârda, planladığım bu küçük kutlamanın giderlerini karşılardı. Ne yazık ki..." Arthur bunu söylerken kapıya bir bakış attı, "... Schmidt'in kartal, daha doğrusu akbaba gözleri halıdan boşalan yere bakınca parlayıverdi; olağanüstü zekâsı, halının ortadan kaybolmasıyla ilgili yaptığım açıklamayı hemen reddetti. Bana karşı çok zalimdi. Çok katıydı... Uzun lafın kısası, bu tatsız

görüşmenin sonunda elimde sadece dört mark yetmiş beş fenik kaldı. Son yirmi beş fenik maalesef sonradan aklına geldi. Onu da yol parası diye aldı."

"Gerçekten paranı aldı mı?"

Arthur bu ufak yüreklendirmenin üstüne atlayarak hevesle, "Evet ya, *benim* param, değil mi?" dedi. "Ben de aynen böyle dedim. Ama o bana çok korkunç bir biçimde bağırdı."

"Daha önce hiç böyle bir şey duymadım. Schmidt'i neden kovmadığını merak ediyorum."

"Ah, William, anlatayım sana. Nedeni çok basit. Ona dokuz aylık ücretini ödemedim."

"Evet, böyle bir şey olduğunu tahmin etmiştim. Yine de, bu sana bağırmasına izin vermen için bir neden olamaz. Senin yerinde olsam ona katlanmazdım."

"Ah, sevgili delikanlı, hep çok katısın. Keşke beni korumak için yanımda olsaydın. Eminim sen onunla başa çıkabilirdin. Yine de şunu söyleyebilirim ki," diye ekledi tereddütle, "Schmidt istediği zaman korkunç derecede katı olabilir."

"Ama Arthur, gerçekten yedi kişilik bir yemeğe iki yüz mark harcamaya mı niyetliydin, bunu mu diyorsun? Hiç bu kadar tuhaf bir şey duymamıştım."

Arthur süklüm püklüm, "Küçük hediyeler olacaktı," dedi. "Herkese bir hediye."

"Eminim çok güzel olurdu... Ama böyle bir müsriflik... Parasızlıktan, yumurtadan başka bir şey yiyemiyorsun ama eline biraz para geçer geçmez hemen saçıp savurmaya niyetleniyorsun."

"*Sen de* nutuk çekmeye başlama, William. Ağlayacağım yoksa. Bu da benim zaafım. Eğer arada bir kendimizi ödüllendirmezsek hayat çok sıkıcı olurdu."

"Tamam," dedim gülerek. "Nutuk çekmeyeceğim. Senin yerinde olsam herhalde ben de aynı şekilde davranırdım."

Yemekten sonra, elimizde konyaklarımızla çıplak salona

döndüğümüzde Arthur'a yakınlarda Bayer'i görüp görmediğini sordum. Bu adı söylediğim anda yüzündeki ifadenin nasıl değiştiğini görmek beni şaşırttı. Yumuşak dudakları büzüldü. Benimle göz göze gelmemeye çalışarak kaşlarını çattı ve başını hızlıca iki yana salladı.

"Mecbur olmadıkça oraya gitmiyorum."

"Neden?"

Arthur'u daha önce neredeyse hiç böyle görmemiştim. Gerçekten bu soruyu sorduğum için bana kızmış gibiydi. Bir süre konuşmadı. Sonra çocukça bir huysuzlukla anlatmaya başladı:

"Oraya gitmiyorum çünkü oraya gitmek hoşuma gitmiyor. Çünkü gidince keyfim kaçıyor. O yazıhanedeki düzensizlik korkunç. Moralim bozuluyor. O kadar sistemsiz olmaları benim hassasiyetlerime sahip birini rahatsız ediyor... Bayer'in geçen gün çok önemli bir belgeyi kaybettiğini biliyor musun? Belge nereden çıktı dersin? Çöp sepetinden. Aslında... oradaki insanların maaşlarının işçilerin alın teriyle kazandığı paralarla ödendiğini düşünmek... İnsanın kanına dokunuyor... Bir de tabii her odadan bir casus çıkıyor. Bayer kim olduklarını bile biliyor... Peki bir şey yapıyor mu? Hayır. Hiçbir şey yapmıyor. Umurunda değil sanki. Beni çileden çıkaran da bu; işleri idare edişindeki bu gamsızlık. Rusya'da olsa onları duvarın önüne dikip kurşuna dizerlerdi."

Güldüm. Arthur'un militan devrimci halleri fazla iyiydi.

"Eskiden ona hayrandın."

"Ah, kendince o da yetenekli biri. Ona hiç şüphe yok." Arthur çaktırmadan çenesini sıvazladı. Yaşlı bir aslan gibi dişlerini göstererek hırladı. "Bayer beni çok hayal kırıklığına uğrattı," dedi.

"Öyle mi?"

"Evet." Son bir ihtiyatlılıkla konuşmaktan çekindiğini görebiliyordum. Ama, yok. Anlatmak karşı koyamayacağı ka-

dar cazipti. "William, sana bir şey anlatacağım ama bu odadan çıkmayacağı konusunda, en değer verdiğin şeyler üzerine yemin etmelisin."

"Yemin ederim."

"İyi o zaman. Parti'yle yollarımızı birleştirdiğimde, daha doğrusu onlara yardımcı olmayı taahhüt ettiğimde (ve bunu söylemek yakışık almasa da söyleyeceğim, daha önce ulaşamadıkları pek çok yerde onlara yardımcı olabilecek bir konumdayım)..."

"Eminim öylesindir."

"Bence çok doğal bir şey yaptım ve bir şart koştum (nasıl anlatsam?), şöyle diyeyim, her şey karşılıklı dedim." Arthur durup merakla bana baktı. "William, umarım bu söylediğim seni çok şaşırtmamıştır."

"Hiç şaşırmadım."

"Çok sevindim. Senin bu konuya sağduyulu yaklaşacağını tahmin etmeliydim... Sonuçta, görmüş geçirmiş insanlarız. Bayraklar, pankartlar, sloganlar ayaktakımına yetebilir ama liderler bir siyasi kampanyanın para olmadan sürdürülemeyeceğini bilirler. Bu işe girişmeyi düşündüğüm sıralarda bunları Bayer'le konuştum; çok makul karşıladığını söylemem gerek. Beş bin sterlinlik borcun altında ezilmekte olduğumu görüyordu..."

"Tanrım, o kadar çok mu?"

"Evet, maalesef. Tabii borçlu olduğum herkes aynı derecede sıkboğaz etmiyor beni... Ne diyordum? Evet. Borçlarımın altında ezilirken Dava'ya hizmet edebilecek durumda değilim. Senin de bildiğin gibi, kaba aşağılamalara maruz kalıyorum."

"Bayer de borçların bir kısmını ödemeyi kabul etti?"

"Konuyu her zamanki netliğinle açıklıyorsun William. Eh, evet, eğer ilk görevimi başarıyla tamamlarsam Moskova'nın bunun değerini bileceğini ima etti, çok açık olarak ima etti

bunu. Ben de görevi başardım. Bayer'e sorsan o da söyler başardığımı. Peki, ne oldu? Hiçbir şey. Tabii bunun tek sorumlusunun o olmadığını biliyorum. Kendi maaşı, yazıhanesindeki sekreterlerin, memurların maaşları aylardır ödenmiyor. Ama bu yine de can sıkıcı. Benim meselemde yeteri kadar baskı yapmadığını hissediyorum. Gidip şikâyet ettiğimde, ancak bir sonraki yemeğe param olduğunu söylediğimde sanki bunu komik buluyormuş gibi görünüyor... Paris seyahatim yüzünden hâlâ bana borçlu olduklarını biliyor musun? Yol parasını kendi cebimden ödemek zorunda kaldım; haliyle, en azından masrafları karşılayacaklarını düşünerek birinci mevkide gittim."

"Zavallı Arthur!" Gülmemek için kendimi zor tutuyordum. "Peki şimdi ne yapacaksın? Bu paranın gelme ihtimali var mı?"

Arthur karamsardı: "Pek sanmıyorum."

"Bak, sana biraz borç vereyim. On markım var."

"Teşekkür ederim, William. Düşünmen yeter, senden borç alamam. Güzel arkadaşlığımıza zarar verebileceğini düşünüyorum. Yok, iki gün daha bekleyeceğim, sonra bazı girişimlerde bulunacağım. Eğer onlar da başarılı olmazsa ne yapacağımı biliyorum."

"Çok gizemlisin." Bir an, Arthur'un belki de intihar etmeyi düşündüğü aklımdan geçti. Ama onun kendini öldürmeye niyetlenmesi fikri bile o kadar saçmaydı ki gülmeye başladım. "Umarım her şey yolunda gider," dedim vedalaşırken.

"Ben de öyle, sevgili William. Ben de öyle." Arthur ihtiyatla merdivenden aşağı baktı. "Lütfen *divine* Schroeder'e selamlarımı ilet."

"Yakınlarda gelip bizi ziyaret etmelisin. Çok uzun zamandır uğramıyorsun. Schroeder sensiz sararıp soluyor."

"Bu sorunlar biter bitmez, büyük bir zevkle. Eğer biterse tabii." Arthur derin derin iç çekti. "İyi geceler, delikanlı. Tanrı seni korusun."

Sekizinci Bölüm

Ertesi gün, yani perşembe günü derslerle uğraştım. Cuma günü üç kere Arthur'un evini aramayı denedim ama hep meşguldü. Cumartesi günü, hafta sonunu arkadaşlarımla geçirmek üzere Hamburg'a gittim. Berlin'e ancak pazartesi akşamüstü dönebildim. O gece Arthur'un numarasını çevirdim; ona seyahatimi anlatacaktım ama yine açan olmadı. Yarım saatte bir, toplam dört kere aradım, sonunda da santral memuresine şikâyet ettim. Bana resmi bir dille, "abonenin cihazının artık kullanılmamakta olduğunu" söyledi.

Buna çok şaşırmadım. Arthur'un mevcut mali durumunu düşününce telefon faturasını ödemesini beklemiyordum. Yine de, beni görmeye gelmiş ya da bir not göndermiş olabileceğini düşündüm. Ama belli ki o da çok meşguldü.

Üç gün daha geçti. Görüşmeden, hiç olmadı telefonla konuşmadan bir haftayı geçirdiğimiz çok az olmuştu. Arthur belki de hastaydı. Gerçekten de durup düşündükçe, sessizliğinin açıklamasının ancak bu olabileceğine inanmaya başladım. Herhalde borçları yüzünden endişelenirken sonunda sinir krizi geçirmişti. Bütün bu süreçte de ben onu ihmal etmiştim. Ansızın çok büyük bir suçluluk duymaya başladım. O gün, öğleden sonra Arthur'u görmeye karar verdim.

İçime doğduğundan mı vicdan azabından mı bilmiyorum, acele ettim. Courbierestrasse'ye rekor sayılabilecek bir

sürede vardım, koşarak merdivenlerden çıktım, nefes nefese zile bastım. Sonuçta, Arthur artık genç sayılmazdı. Yaşadığı hayat herhangi birinin çökmesine neden olabilirdi; kalbi de zayıftı. Ciddi bir haber duymaya hazır olmalıydım. Acaba... bir dakika, o da ne? Telaş içinde yanlış kata çıkmış olmalıydım. Üzerinde isimlik olmayan, tanımadığım bir kapının önünde duruyordum. Paniğe kapılınca insanın başına gelen aptalca, utanç verici şeylerden biriydi bu da. O anki içgüdüm bana kaçmamı söylüyordu; yukarı ya da aşağı, hangi tarafa gideceğimden emin değildim. Ama sonuçta bu insanların kapısını çalmıştım. En iyisi biri kapıyı açana kadar beklemek, sonra da yaptığım hatayı anlatmaktı.

Bekledim; bir dakika geçti, iki, üç. Kapıyı açan olmadı. Görünüşe göre evde kimse yoktu. Böylece rezil olmaktan kurtulmuştum.

Ama o sırada başka bir şeyi fark etmiştim. Karşımdaki iki kapının da boyasında, ahşabın geri kalanından daha koyu renk, küçük birer kare vardı. Hiç şüphe yoktu; bunlar kısa süre önce kapılardan sökülen isimliklerin bıraktığı izlerdi. Vidaların çıktığı ufak delikleri bile görebiliyordum.

Bir tür panik duygusuna kapıldım. Yarım dakika içinde binanın en üst katına kadar çıkmış, sonra en aşağı inmiştim; bunu çok hızlı ve düşünmeden yaptım, tıpkı insanın bazen kâbuslarında koştuğu gibi. Arthur'un iki isimliği de hiçbir yerde yoktu. Ama dur bakalım: Belki de tamamen yanlış bir binadaydım. O güne kadar yaptığım en aptalca şey olmazdı bu. Caddeye çıkıp girişin üzerindeki numaraya baktım. Yok, bir hata yapmamıştım.

Eğer tam o sırada kapıcı kadın ortaya çıkmasaydı ne yapacaktım, bilmiyorum. Kadın beni simaen tanıyordu, başıyla kabaca selam verdi. Arthur'un ziyaretçilerinden hoşlanmadığı çok açıktı. Belli ki icra memurunun gelip gitmesi binanın adını kötüye çıkarıyordu.

"Arkadaşınıza bakıyorsanız çok geç kaldınız. Gitti," dedi, "arkadaş" kelimesini kasten vurgulayarak.

"Gitti mi?"

"Evet. İki gün önce. Daire kiralık şimdi. Bilmiyor muydunuz?"

Herhalde yüzümde çok tuhaf bir şaşkınlık ifadesi vardı ki, kadın ters ters ekledi: "Haber vermediği tek kişi siz değilsiniz. Bir sürü insan geldi. Size de borcu vardı, değil mi?"

"Nereye gitti?" diye sordum ifadesizce.

"Bilmiyorum, umursamıyorum da. Aşçısı vardı ya, arada bir o gelip mektuplarını alıyor. Ona sorun bence."

"Soramam. Nerede yaşadığını bilmiyorum."

"O zaman, ben size yardımcı olamam," dedi kapıcı kadın kötücül bir tatmin ifadesiyle. Arthur giderken bahşiş vermeyi atlamış olmalıydı. "Polise sorsanıza."

Bu veda darbesini de vurduktan sonra odasına girdi ve kapıyı çarparak kapattı. Caddeye çıkıp yavaşça yürümeye başladım, sersemlemiştim.

Ancak kısa bir süre sonra sorumun cevabını aldım. Ertesi sabah, Prag'da bir otelden gönderilmiş bir mektup geldi:

> Sevgili William,
>
> Lütfen beni affet. Berlin'den çok hızlı bir şekilde ve seninle iletişime geçmemi imkânsız kılan gizlilik koşulları altında ayrılmak zorunda kaldım. Sana daha önce bahsettiğim küçük *operasyon* yazık ki başarılı olamadı; doktor hemen *hava değişimi* gerektiğini söyledi. Gerçekten de, Berlin'in havası benim gibi hassas bünyesi olan biri için o kadar *sağlıksız* hale gelmişti ki, bir hafta daha kalsam *tehlikeli komplikasyonlar* yaşayacağım kesindi.
>
> Bütün varım yoğum satıldı ve gelirlerinin çoğu uşak-

larım tarafından kapışıldı. Bundan şikâyet etmiyorum. *Biri* hariç, bana sadakatle hizmet ettiler; emekçiler ücretlerini almalılar. O *bir* kişiye gelince, tiksinti veren ismini bir daha ağzıma almayacağım. *En alçağından* daha alçak biri olduğunu, aynen böyle davrandığını söylemekle yetineceğim.

Burada hayatımdan memnunum. Yemekler güzel; benim sevgili, eşsiz Paris'imdeki kadar değil tabii ama ilkel Berlin'de bulunabilecek herhangi bir şeyden daha iyi. Önümüzdeki çarşamba, yorgun adımlarımı Paris'te atacağımı umuyorum. Burada cinsi latif ve *zalimin* tesellisi de mevcut. Medeni konforun kadirşinas etkisi altında dallarım uzuyor, açılıyorum. Hatta o kadar açılıyorum ki, korkarım Paris'e vardığımda elimde avucumda neredeyse hiçbir şey kalmamış olacak. Neyse. Şüphesiz Dünyanın Aldatıcı Serveti beni, sonsuza kadar olmasa da, en azından kafamı toplamama yetecek bir süre için barınağına kabul edecektir.

Lütfen ortak dostumuza kardeşçe selamlarımı ilet ve döndüğümde bana vereceği çeşitli görevleri yerine getireceğimi söyle.

Beni çok bekletmeden yaz ve benzersiz zekânla keyfimi yerine getir.

Her zamanki gibi, sevgiyle

Arthur.

İlk tepkim, belki biraz acımasızca da olsa, öfkelenmekti. Arthur'a karşı olan hislerimin çoğunlukla sahiplenmeye yönelik olduğunu kendime itiraf etmem gerekti. Onu ben keşfetmiştim, bana aitti. Kedisi tarafından terk edilen bir kız kurusu gibi incinmiştim. Ama yine de, ne olursa olsun, salaklık ediyordum. Arthur kendi davranışlarından sorumluydu; yaptıkları için bana hesap vermesi gerekmiyordu. Davranış-

larına bahane bulmak için düşünmeye başladım ve anlayışlı bir ebeveyn gibi, kolayca buldum. Aslında hatırı sayılır bir asaletle davranmamış mıydı? Dört bir taraftan tehdit alıyorken sorunlarıyla tek başına yüzleşmişti. Beni yetkililerle ilerleyen zamanlarda yaşanması olası herhangi bir gerginlikten özenle uzak tutmuştu. Sonuçta, kendi kendine şöyle demişti: Ben bu ülkeden ayrılıyorum ama William burada kalmak, geçimini sağlamak zorunda; kendi hissiyatımı yaşarken onu harcamaya hakkım yok. Arthur'u son bir kez bizim sokakta telaşla yürürken, gizli bir hüzünle benim odamın penceresine bakarken, tereddüt edip kederli bir şekilde uzaklaşırken gözümde canlandırdım. Sonunda oturup ona sohbet eder gibi, sevgi dolu bir mektup yazdım; hiç soru sormadım, onu ya da beni tehlikeye atabilecek bir şey yazmamaya dikkat ettim. Arthur'un gittiğini duyunca altüst olan Frl. Schroeder de uzun bir not ekledi. Berlin'de her zaman kendisine açık *bir* kapı olduğunu unutmaması gerektiğini yazmıştı.

Merakım hâlâ giderilmemişti. İlk akla gelen Otto'ya sormaktı ama onu nerede bulacaktım? Önce Olga'nın evini denemeye karar verdim. Anni'nin orada bir oda kiraladığını biliyordum.

Olga'yı yılbaşı gecesi, sabahın erken saatlerine kadar süren o partiden beri görmemiştim; ama bazen iş için onu ziyaret eden Arthur, ara sıra anlattıklarıyla hakkında epey bilgi vermişti. O iflas günlerinde hâlâ geçinebilmeye çalışan çoğu kişi gibi, Olga da sayısız işle uğraşıyordu. Arthur'un çok sevdiği bir ifadeyle "Açıkça söylemek gerekirse," Olga mamalık yapıyor, kokain satıyor ve çalıntı mal alıyordu; aynı zamanda pansiyonculuk yapıyor, çamaşır yıkıyor ve canı isterse çok zarif nakışlar işliyordu. Arthur bir seferinde Olga'nın Noel'de kendisine hediye ettiği bir masa örtüsünü göstermişti; tam bir şaheserdi.

Evi kolayca buldum, kemerin altından geçip avluya girdim. Avlu dar ve uzundu; dikine yerleştirilmiş bir tabuta benziyordu. Tabutun baş tarafı toprakta duruyordu çünkü evlerin cepheleri içe doğru hafifçe eğimliydi. Boşluk boyunca uzanan, yüksekteki büyük kirişlerle birbirlerinden ayrılıyorlardı; kirişlerin arasındaki kare boşluktan gri gökyüzü görünüyordu. Güneş ışınlarının asla ulaşamadığı bu yerde tıpkı dağdaki bir vadiden sızan ışık gibi, derin bir alacakaranlık vardı. Avlunun üç tarafında pencereler vardı; dördüncü kenarı devasa, boş bir duvardan oluşuyordu. Yirmi beş metre yüksekliğindeki duvarın sıvası kabarıp dökülmüş, çıplak, isli izler ortaya çıkmıştı. Bu korkunç uçurumun dibinde acayip, küçük bir kulübe vardı; herhalde tuvalet olarak kullanılıyordu. Yanında tek tekeri kalmış kırık bir el arabası ve bina sakinlerinin hangi saatlerde halı çırpmalarına izin olduğunu gösteren, artık zar zor okunabilen bir yazı vardı.

Merdiven, öğleden sonra bu saatte bile çok karanlıktı. Kaç sahanlık geçtiğimi sayarak, sendeleyerek yukarı çıktım ve doğrusu olduğunu umduğum bir kapıya vurdum. İçeriden ayak sesleri geldi, anahtar şıngırtısı duyuldu ve kapı, zinciri çözülmeden, hafifçe aralandı.

Bir kadın, "Kimsiniz?" diye sordu.

"William," dedim.

Bu isim kadına bir şey ifade etmedi. Şüphe içinde kapıyı kapatmaya başladı.

Olabildiğince güven verici bir sesle, "Arthur'un arkadaşıyım," diye ekledim hemen. Nasıl biriyle konuştuğumu göremiyordum; evin içerisi zifiri karanlıktı. Günah çıkarma hücresinde rahiple konuşmak gibiydi.

"Bir dakika bekleyin," dedi kadın.

Kapı kapandı ve ayak sesleri uzaklaştı. Başka ayak sesleri duyuldu. Kapı tekrar açıldı ve dar koridordaki elektrik lambası yandı. Eşikte Olga'nın ta kendisi duruyordu. Olga

azametli gövdesini parlak renklerde bir kimonoyla örtmüştü. Kimonoyu tören kıyafetlerini giymiş bir rahibenin haşmetiyle taşıyordu. Bu kadar iri olduğunu hatırlamıyordum.

"Evet?" dedi. "Ne istiyorsun?"

Beni tanımamıştı. Ona kalsa bir dedektif bile olabilirdim. Sesi saldırgan ve sertti; en ufak bir tereddüt ya da korku yoktu sesinde. Düşmanlarına hazırdı. Dişi bir kaplan gibi sürekli tetikte olan soğuk, mavi gözleri omzumun üzerinden arkaya, kasvetli merdivenlere baktı. Yalnız mı geldim diye merak ediyordu.

"Frl. Anni'yle görüşebilir miyim?" dedim kibarca.

"Görüşemezsin. Meşgul."

Yine de İngiliz aksanımı duyunca rahatlamıştı; kısaca, "İçeri gel," dedi, arkasını döndü ve beni salona götürdü. Büyük bir ilgisizlikle, dış kapıyı kapatma işini bana bıraktı. Uysalca kapıyı kapatıp Olga'yı takip ettim.

Salondaki yemek masasının üzerinde Otto duruyordu; bir gömlek giymiş, gaz lambasından dönüştürülmüş avizeyi tamir ediyordu.

"Vay, Willi gelmiş!" diye bağırdı, yere zıpladı ve beni sarsacak kadar sertçe omzuma vurdu.

El sıkıştık. Olga bir falcı gibi temkinli ve meşum bir ciddiyetle karşımdaki bir sandalyeye oturdu. Şişkin bileklerindeki bilezikler sertçe şangırdadı. Kaç yaşındadır acaba, diye düşündüm; otuz beşten fazla değildi herhalde, şiş, solgun yüzünde kırışıklık yoktu. Otto'ya söyleyeceklerimi duymasını istemiyordum ama ben o evde olduğum sürece yerinden kıpırdamaya niyeti yoktu. Mavi bebek gözlerini, hiç kırpmadan, vahşice gözlerime dikmişti.

"Seni daha önce de görmedim mi ben?"

"Bu odada görmüştün," dedim, "sarhoşken."

"Demek öyle." Olga'nın göğsü sessizce sarsıldı. Gülmüştü.

Uzun bir sessizlikten sonra Otto'ya, "Gitmeden önce Arthur'u gördün mü?" diye sordum.

Evet, Anni ve Otto, anlaşılan tamamen şans eseri Arthur'u görmüşlerdi. Pazar günü öğleden sonra eve uğramışlar ve Arthur'u eşyalarını toplarken bulmuşlar. Bir sürü telefon konuşması yapılmış, sağa sola koşulmuş. Sonra Schmidt ortaya çıkmış. Arthur'la ikisi görüşmek için yatak odasına çekilmişler ve kısa süre sonra Otto ve Anni sinirli bağrışmalar duymuşlar. Schmidt odadan çıkmış, arkasından da boş bir hiddetle Arthur gelmiş. Otto meselenin ne olduğunu tam olarak anlayamamış ama Baron'un ve paranın konuyla ilgisi varmış. Arthur, Schmidt'in Baron'a söylediği bir şeye kızmışmış; Schmidt durmadan onu aşağılıyor, küçümsüyormuş. Arthur şöyle bağırmış: "Senin yaptığın sadece korkunç bir nankörlük değil, alenen ihanettir!" Otto bunu duyduğundan emindi. Herhalde "ihanet" kelimesi kafasında tamamen siyasi bir tat içerdiğinden, bu cümle onun için özel bir anlam taşıyor gibiydi. Gerçekten de bunun, Schmidt'in bir şekilde Komünist Parti'yi sattığının göstergesi olduğunu düşünüyordu. "Onu ilk gördüğümde Anni'ye demiştim ki, 'Casusluk yapsın diye Arthur'un yanına gönderdilerse hiç şaşırmam. O koca kafasıyla Nazilere benziyor.'"

Bundan sonra olanlar Otto'yu haklı çıkarmıştı. Schmidt tam evden çıkacakken dönüp Arthur'a şöyle demiş:

"Eh, ben gidiyorum. Seni o çok sevgili komünist arkadaşlarının insafına bırakıyorum. Cebindeki son feniği de söğüşlediklerinde..."

Daha ileri gidememişti. Bütün bu konuşmalardan kafası karışan Otto, sonunda anlayabildiği ve sinirlendiği bir şey duymanın rahatlığıyla Schmit'i ensesinden yakalayıp evden çıkarmış, sonra da kıçına sert bir tekme vurup merdivenlerden aşağı yuvarlamıştı. Otto hikâyesini paylaşırken bu tekmeyi büyük bir övünç ve keyifle uzun uzun anlattı. Hayatının en iyi tekmelerinden biri olmuştu; çok iyi hesaplanmış ve zamanlanmış, yaratıcı bir tekmeymiş. Otto tekmenin tam

olarak nasıl ve nereye indiğini anladığımdan emin olmak istiyordu. Beni ayağa kaldırıp ayak parmağıyla hafifçe arkama dokundu. Kendini tutup vurmamanın Otto için ne kadar ciddi bir irade gücü gerektirdiğini bildiğim için biraz huzursuz oldum.

"İnan bana Willi, nasıl düştüğünü duyman lazımdı! Dan! Dun! Çaaat! Bir an nerede olduğunu, başına ne geldiğini anlayamadı. Sonra bebek gibi zırlamaya başladı. Ona gülmekten iki büklüm olmuştum, dizlerim tutmuyordu neredeyse, bir parmağınla itsen ben de aşağı düşerdim."

Otto bunları söylerken gülmeye başladı. Çok içten gülüyordu; herhangi bir kötülük, acımasızlık yoktu gülüşünde. Mağlup Schmidt'e garezi yoktu.

Ondan başka haber alıp almadıklarını sordum. Otto bilmiyordu. Schmidt yavaşça, acılar içinde ayağa kalkmış, hıçkırıklar arasında anlaşılmaz tehditler savurmuş ve topallayarak aşağı inmiş. O sırada arkada duran Arthur tedirgin olup itiraz etmiş.

"Keşke böyle yapmasaydın."

Otto, hikâyesinin sonuna yaklaşırken, "Arthur fazla iyi niyetli," diye ekledi. "Herkese güveniyor. Peki karşılığında ne alıyor? Hiç. Her zaman kazıklanıyor, ihanete uğruyor."

Bu son yoruma cevap vermemek daha uygun göründü. Gitmem gerektiğini söyledim.

Belli ki bendeki bir şey Olga'yı eğlendiriyordu. Göğsü sessizce inip kalktı. Kapıya geldiğimizde birdenbire, sanki ağaçtan erik koparıyormuşçasına, yanağımdan kasten sert bir makas aldı.

"İyi bir çocuksun," diyerek kıkırdadı yüksek sesle. "Bir akşam buraya gelsene. Sana bilmediğin bir şey öğretirim."

Otto ciddi ciddi, "Olga'yla bir kere denemelisin," diye tavsiyede bulundu. "Vereceğin paraya değer."

Kibarca, "Eminim öyledir," dedim ve hızlı hızlı merdivenden indim.

Birkaç gün sonra Fritz Wendel'le Troika'da buluşmak üzere sözleşmiştim. Epey erken gidince bara geçtim; yanımdaki taburede Baron oturuyordu.

"Selam, Kuno!"

"İyi akşamlar."

Parlak saçlarıyla, başını sertçe yana eğdi. Beni gördüğüne hiç sevinmemiş gibi olmasına şaşırdım. Hatta, tam tersiydi. Monoklü kibar bir husumetle parlıyordu; çıplak gözü kaçamak ve kurnaz bakıyordu.

Tavrını anlamamış gibi sakin görünmeye çalışarak neşeyle, "Ne zamandır görmemiştim seni," dedim.

Etrafa baktı; belli ki yardım arıyordu ama kimse bu çağrısına karşılık vermedi. Mekân hâlâ epey boştu. Barmen yanımıza geldi.

"Ne içersin?" diye sordum. Arkadaşlığımdan hoşlanmaması merakımı uyandırmıştı.

"Ee... bir şey içmem, teşekkür ederim. Zaten birazdan gitmem gerek."

Barmen samimiyetle, "Öyle mi, bizi bu kadar çabuk mu bırakacaksınız Herr Baron?" dedi. Baron'un huzursuzluğuna katkıda bulunduğunun farkında değildi: "Ama daha geleli beş dakika ancak olmuştu."

"Arthur Norris'ten haber aldın mı?" Taburesinden kalkma çabalarını kasıtlı bir şekilde görmezden geldim. Kalkabilmesi için benim oturduğum tabureyi biraz geri çekmem gerekiyordu.

Telaffuz ettiğim isim Kuno'nun belirgin bir şekilde yüzünü buruşturmasına neden oldu.

"Hayır." Sesi buz gibiydi. "Almadım."

"Paris'te, biliyorsundur."

"Öyle mi?"

"Neyse," dedim içtenlikle, "seni daha fazla tutmayayım." Elimi uzattım. Zoraki sıktı.

"Hoşça kal."

Sonunda serbest kalır kalmaz ok gibi fırlayıp kapıya gitti. Veba hastanesinden kaçıyordu sanki. Barmen bıyık altından gülümsedi, bardaki bozuk paraları aldı ve kasaya attı. Daha önce de beleşçilerin terslendiğini görmüştü.

Şimdi çözmem gereken bir gizem daha vardı.

Kış mevsimi, bütün küçük, köhne tren istasyonlarında duran uzun bir tren gibi yavaş yavaş ilerliyordu. Her hafta yeni bir acil kararname çıkıyordu. Brüning'in bezgin, piskoposlarınkini andıran sesi esnafa talimat veriyordu ve bu talimatlara uyulmuyordu. Sosyal Demokratlar, "Bu Faşizmdir," diye yakınıyorlardı. Helen Pratt, "Zayıf bir adam," dedi. "Bu domuzlara tuttuğunu koparan biri lazım." Hessen Belgesi ortaya çıkmıştı ama kimsenin umurunda değildi. O kadar çok skandal yaşanmıştı ki. Yorgun halk, artık sindiremeyeceği kadar çok sürprizle karşılaşmıştı. İnsanlar Noel'de Nazilerin iktidarda olacağını söylüyorlardı ama Noel geldi ve Naziler iktidar olmadı. Arthur üzerinde Eiffel Kulesi olan bir tebrik kartı gönderdi.

Berlin'de bir iç savaş yaşanıyordu. Bir anda, durup dururken, apansız nefret sarmıştı etrafı; sokak köşelerinde, restoranlarda, sinemalarda, dans salonlarında, yüzme havuzlarında; gece yarısı, kahvaltıdan sonra, akşamüstü. Bıçaklar çekiliyor, yumruklara çivili yüzüklerle, bira bardaklarıyla, sandalye bacaklarıyla, kurşunlu sopalarla karşılık veriliyordu; mermiler afiş yapıştırılan sütunlardaki reklamları parçalıyor, umumi tuvaletlerin demir çatılarından sekiyordu. Kalabalık bir caddenin ortasında genç bir adama saldırılıyor, elbiseleri çıkarılıyor, adam dövülüyor ve kanlar içinde kaldırıma bıra-

kılıyordu; her şey on beş saniyede olup bitiyor ve saldırganlar gözden kayboluyordu. Cöpernickerstrasse yakınlarındaki panayır alanında çıkan bir kavgada jiletle Otto'nun kaşını yardılar. Üç dikiş atıldı, bir hafta hastanede kaldı. Gazeteler düşman şehitlerin, Nazilerin, Reichsbanner'cilerin, Komünistlerin ölüm döşeğindeki fotoğraflarıyla doluydu. Öğrencilerim bu fotoğraflara bakıp başlarını iki yana sallıyorlar, Almanya'nın hali yüzünden benden özür diliyorlardı. "Ah, ah! Çok korkunç. Böyle devam edemez," diyorlardı.

Cinayet muhabirleri ve caz yazarları Almancayı daha önce hiç olmadığı kadar geliştirmişlerdi. Gazetelerin hakaret konusundaki kelime hazneleri (vatan haini, Versailles yalakası, katil domuz, Marx-düzenbazı, Hitler-batağı, Kızıl-bela) aşırı kullanım sonucunda, Çinlilerin kullandığı, resmiyet içeren kibarlık ifadelerini hatırlatmaya başlamıştı. Goethe standartlarından çıkan *Liebe* kelimesi artık bir orospunun öpücüğünü bile hak etmiyordu. *Bahar, ay ışığı, gençlik, güller, genç kız, sevdalılar, yürek, Mayıs*: Bireysel kaçışı destekleyen bütün o tangoların, valslerin, fokstrotların yazarları tarafından dağıtılan, acıklı biçimde değer kaybetmiş bir para birimiydi bu. Tatlı bir sevgili bul, krizi unut, işsizliği görme diye öğütlüyorlardı. Uçun, diyorlardı, Hawaii'ye, Napoli'ye, Hayaller Ülkesi Viyana'ya uçun. Hugenberg, Ufa'yı kullanarak her zevke uygun nasyonalizm sunuyordu. Savaş alanı destanları, koğuş hayatını anlatan komediler, savaş öncesi askeri aristokrasinin eğlencelerinin 1932'nin modasına uydurulduğu operetler yapıyordu. Dâhi yönetmenleri, kameramanları, şampanyadaki kabarcıkların, ipek üzerinde lamba ışığının pırıltısını alaycı bir üslupla güzel gösteren kareler yakalamak için yeteneklerini konuşturmak zorundaydı.

Her sabah, uçsuz bucaksız, rutubetli, kasvetli şehrin dört bir yanında, varoşlardaki tıkış tepiş gecekondu mahallelerinde genç adamlar yola düzülüyorlardı. Amaçları işsiz, boş bir

günü daha en iyi şekilde değerlendirmekti: Ayakkabı bağı satarak, dilenerek, İşçi Bulma Kurumu'nun girişinde dama oynayarak, pisuvarların etrafında takılarak, arabaların kapısını tutarak, pazarda sandık taşıyarak, çene çalarak, aylaklık ederek, çalarak, yarış tüyolarına kulak kabartarak, yol kenarlarından topladıkları izmaritleri paylaşarak, avlularda ve istasyonlar arasında yeraltı treni vagonlarında üç kuruş için halk şarkıları söyleyerek. Yılbaşından sonra kar yağdı ama tutmadı; kar küreyerek para kazanmak imkânsızdı. Esnaf kalpazanlardan korkusundan eline geçen bütün bozuk paraları tezgâha vurup kontrol ediyordu. Frl. Schroeder'in astroloğu dünyanın sonunun geldiğini haber verdi. "Bak," dedi Fritz Wendel, Eden Oteli'nin barında kokteylini yudumlarken, "şu ülke komünist olsa zerre umurumda olmaz. Yani altı üstü biraz fikirlerimizi değiştirmemiz gerekir. Onu da kim takar?"

Mart başında Başbakanlık Seçimi'nin afişlerini görmeye başladık. Hindenburg'un bir portresi, altındaki gotik tarzda yazılarla açıkça dini bir mesaj taşıyordu: "O size inanmayı hiç bırakmadı; siz de O'na imanınızı kaybetmeyin." Naziler kutsal olana küfretmek gibi bir terbiyesizliği yapmadan bu saygıdeğer simgeyi kullanabilmenin zekice bir yolunu bulmuşlardı: "Hindenburg'u Onurlandır; Hitler'e Oy Ver." Otto ve yoldaşları her gece ellerinde boya kovaları, fırçalarla tehlikeli bir sefere çıkıyorlardı. Yüksek duvarlara tırmanıyorlar, çatılarda sürünerek ilerliyorlar, ilan panolarının altından geçiyorlar; polise ve SA devriyelerine yakalanmamaya çalışıyorlardı. Ertesi sabah yoldan geçenler, kolayca görülen ama ulaşılamayan bir yerde Thälmann'ın adını görürdü. Otto bana bir deste ufak, arkası yapışkanlı etiket vermişti: Oylar Thälmann'a: İşçilerin Adayı. Bunları cebimde taşıyor, kimse bakmazken dükkânların vitrinlerine, kapılara yapıştırıyordum.

Brüning, Spor Sarayı'nda bir konuşma yaptı. Hindenburg'a oy vermemiz gerektiğini, böylece Almanya'yı kurtara-

cağımızı söyledi. Hareketleri sertti, sanki dinleyenleri uyarıyor gibiydi; sahne ışıklarının altında, gözlük camlarından coşku yansıyordu. Sesi kuru, kuramsal bir hırsla titriyordu. "Enflasyon," diye gözdağı veriyor, seyirciler titriyordu. Saygıyla "Tannenberg"i hatırlattığında uzun uzun alkışlanıyordu.

Bayer, Lustgarten'de, bir kar fırtınası sırasında bir minibüsün tepesine çıkıp konuştu; yüzlerden ve bayraklardan oluşan büyük bir insan kalabalığının üzerinde elini kolunu sallayarak konuşan ufak tefek, şapkasız bir adamdı. Arkasında *Schloss*'un* soğuk cephesi vardı; taş korkuluklarına silahlı, sessiz polisler dizilmişti. "Şunlara bakın," diye bağırdı Bayer. "Zavallılar! Bu havada dışarıda dikilmelerini emretmek ne ayıp. Neyse, kendilerini sıcak tutacak güzel, kalın paltoları var. Peki o paltoları onlara kim verdi? Biz verdik. Ne kadar kibarız, değil mi? Peki bize kim palto verecek? Başka bir soru alayım."

"Demek yaşlı kurt yine yaptı yapacağını," dedi Helen Pratt. "Böyle yapacağını biliyordum. Ofisteki zavallı budalaların on markını aldım."

Seçimlerden sonraki çarşamba günüydü ve Zoo İstasyonu'nda, peronda bekliyorduk. Helen beni İngiltere'ye yolcu etmeye gelmişti.

"Bu arada, bir akşam yanında getirdiğin o cins adama n'oldu? Morris miydi adı?"

"Norris... Bilmiyorum. Çok uzun zamandır hiç haber almadım ondan."

Bunu sorması tuhaftı çünkü ben de daha bir dakika önce Arthur'u düşünüyordum. Kafamda onu hep bu istasyonla özdeşleştirmiştim. Kısa bir süre sonra, gideli altı ay olacaktı; bana daha geçen haftaymış gibi geliyordu. Londra'ya varır varmaz ona uzun bir mektup yazmaya karar verdim.

* Berliner Stadtschloss: Berlin Sarayı. (ed. n.)

Dokuzuncu Bölüm

Buna rağmen, yazmadım. Neden olduğunu bilmiyorum. Tembelliğim üzerimdeydi, havalar ısınıyordu. Arthur'u sık sık düşünüyordum; hatta o kadar sık düşünüyordum ki yazışmak gereksiz geliyordu. Sanki aramızda bir tür telepati vardı. Sonunda dört aylığına sayfiyeye gittim ve Arthur'un adresinin yazılı olduğu kartpostalı Londra'da bir çekmecede bıraktığımı çok geç fark ettim. Neyse, çok önemli değildi. Muhtemelen o sırada çoktan Paris'ten ayrılmıştı. Eğer Berlin'de değilse. Sevgili Tauentzienstrasse hiç değişmemişti. İstasyondan dönerken taksinin camından bakıyordum; artık yasak olmayan yeni SA üniformalarını giymiş bir sürü Nazi gördüm. Caddede geniş adımlarla, ciddiyetle yürüyorlar, yaşlı vatandaşlar tarafından coşkuyla selamlanıyorlardı. Diğerleri köşe başlarında durmuş, bağış kutularını sallıyorlardı.

Tanıdık merdivenleri tırmandım. Daha zili çalmaya fırsat bulamadan Frl. Schroeder samimiyetle koşup beni karşıladı. Herhalde camda gelişimi bekliyordu.

"Herr Bradshaw! Herr Bradshaw! Herr Bradshaw! Demek sonunda bize geri döndünüz! Size sarılmam gerek! Ne kadar iyi görünüyorsunuz! Siz gittiğinizden beri hiçbir şey eskisi gibi değil."

"Burada işler nasıl gidiyor, Frl. Schroeder?"

"Eh... Aslında şikâyet etmemeliyim. Yazın işler kötüydü.

Ama şimdi... İçeri gelin, Herr Bradshaw. Size bir sürprizim var."

Neşeyle beni holden geçirdi ve büyük hareketlerle oturma odasının kapısını açtı.

"Arthur!"

"Sevgili William, Almanya'ya hoş geldin!"

"Burada olduğunu..."

"Herr Bradshaw, söylemem gerek, büyümüşsünüz!"

"Vay... vay... bu gerçekten de sevinçli bir buluşma. Berlin bir kere daha özüne döndü. Benim odama geçip Herr Bradshaw'un dönüşü şerefine bir kadeh içmeyi teklif ediyorum. Umuyorum siz de bize katılırsınız Frl. Schroeder."

"Ah... Çok naziksiniz, Herr Norris, tabii."

"Önden buyurun."

"Aman efendim."

Bir süre daha nazik itirazlardan, eğilip yol vermelerden sonra, sonunda ikisi de kapıdan geçti. Samimiyet, tavırlarını etkilememiş gibi görünüyordu. Arthur her zamanki gibi tam bir centilmen, Frl. Schroeder da her zamanki kadar cilveliydi.

Ön taraftaki büyük yatak odasını tanımakta zorlandım. Arthur yatağı pencerenin olduğu duvarın köşesine çekmiş, kanepeyi sobaya yaklaştırmıştı. Kötü kokulu eğreltiotları, tuvalet masasının üzerindeki sayısız tığ işi örtü ve kitaplıktaki metal köpek bibloları gitmişti. Yıkanan orman perilerini gösteren muhteşem renkli üç fotokrom resim de yoktu; yerlerine Arthur'un yemek odasından hatırladığım üç gravür asılmıştı. Courbierestrasse'deki evin girişinde duran gösterişli, lake Japon paravanı lavaboyu gizliyordu.

Arthur nereye baktığımı görünce, "Batan geminin malları," dedi. "Neyse ki bunları kurtarabildim."

Frl. Schroeder araya girdi: "Herr Bradshaw, bana açıkça fikrinizi söyleyin. Herr Norris o orman perilerinin çirkin olduğunu iddia ediyor. Ben onların çok tatlı olduğunu düşündüm hep. Tabii bazılarına eski moda geldiklerini biliyorum."

"Çirkin olduklarını söyleyemem," dedim diplomatça. "Ama arada bir değişiklik yapmak sizce de iyi değil mi?"

Arthur dolaptan bir kadeh alırken "Değişiklik hayatın tuzu biberi," diye mırıldandı. Dolabın içinde dizilmiş şişeler gözüme ilişti: "Sana ne ikram edeyim William? Kümmel mi Benedictine mi? Frl. Schroeder'in kiraz konyağı sevdiğini biliyorum."

Şimdi, ikisini de gün ışığında görünce aradaki fark beni çok etkilemişti. Zavallı Frl. Schroeder çok yaşlanmış gibiydi; gerçekten de yaşlı bir kadındı. Yüzü sarkmış, üzüntüden kırışmıştı; sürdüğü kalın allık ve pudra katmanına rağmen cildi solgundu. Belli ki gerektiği kadar beslenemiyordu. Diğer yandan, Arthur gençleşmiş gibiydi. Yanakları tombullaşmış, pembeleşmişti; tıraş olmuş, süslenmiş, parfüm sürmüştü. Daha önce görmediğim büyük, turkuaz bir yüzük takmış, gösterişli, kahverengi bir takım giymişti. Peruğu eskisinden daha cesur, süslüydü, şakaklarının etrafını tropikal bölgelerdeki gibi bir bolluk içinde sarmış parlak buklelerden oluşuyordu. Görünüşünde janti, hatta bohem bir hava vardı. Gözde bir aktör ya da zengin bir kemancı olabilirdi.

"Ne zaman döndün?" diye sordum.

"Bakalım, iki ay oldu galiba... zaman nasıl da akıp gidiyor! İhmalkâr bir mektup arkadaşı olduğum için özür dilemeliyim. O kadar meşguldüm ki! Ayrıca Frl. Schroeder senin Londra'daki adresinden emin değildi."

"Korkarım ikimiz de mektup yazma konusunda pek iyi değiliz."

"Yazmayı çok istedim, delikanlı. Umarım bana inanıyorsundur. Hep aklımdaydın. Seni tekrar burada görmek gerçekten büyük bir zevk. Daha şimdiden üzerimden bir yük kalkmış gibi hissediyorum."

Söylediği, kulağa kaygı verici geliyordu. Belki yine parasız kalmıştı. Bunun cezasını Frl. Schroeder'in çekmemesini

ummaktan başka bir şey gelmiyordu elimden. Frl. Schroeder elinde kadehiyle kanepeye oturmuş, konuşulanları keyifle dinliyordu; bacakları o kadar kısaydı ki siyah, kadife ayakkabıları yerden iki üç santim yukarıda sallanıyordu.

Bileğini uzatıp "Herr Bradshaw, bakın Herr Norris doğum günümde bana ne verdi," dedi. "O kadar sevindim ki, inanır mısınız, ağlamaya başladım."

Çok güzel bir altın bilezik takmıştı; en az elli mark değerindeydi herhalde. Gerçekten etkilenmiştim.

"Ne kadar naziksin, Arthur!"

Arthur kızardı. Aklı karışmıştı.

"Ufak bir saygı nişanesi. Sana Frl. Schroeder'in beni ne kadar rahat ettirdiğini anlatamam. Kendisini sekreterim olarak sürekli işe almak istiyorum."

"Ah, Herr Norris, nasıl böyle boş konuşabiliyorsunuz!"

"Sizi temin ederim Frl. Schroeder, çok samimiyim."

"Yaşlı bir kadınla nasıl dalga geçiyor, görüyor musunuz Herr Bradshaw?"

Frl. Schroeder çakırkeyif olmuştu. Arthur ona ikinci kiraz konyağını doldururken Frl. Schroeder birazını üzerine döktü. Bu kazadan kaynaklanan gürültü patırtı durulduğunda Arthur çıkması gerektiğini söyledi.

"Bu neşeli toplantıyı bitirmek zorunda kaldığım için üzgünüm... görev zamanı. Evet, bu akşam tekrar görüşeceğimizi umuyorum William. Güzel olmaz mı?"

"Çok güzel olur."

"O zaman akşam sekize kadar, *au revoir*."

Gidip eşyalarımı açıp yerleştirmek üzere ayağa kalktım. Frl. Schroeder odama kadar peşimden geldi. Bana yardım etmek için ısrar etti. Hâlâ çakırkeyifti, eşyaları yanlış yere koyup duruyordu; gömlekler yazı masasının çekmecesine, kitaplarla çoraplar dolaba. Arthur'u övmeye hiç ara vermedi.

"Tam zamanında geldi. Kira ödemesinde gecikmiştim,

enflasyon döneminden beri hiç olmadı böyle bir şey. Kapıcının karısı kaç kere kapıma geldi bunun için. 'Frl. Schroeder,' dedi, 'biz sizi biliyoruz, üstünüze varmak istemiyoruz ama hepimiz geçim derdindeyiz.' Bazı akşamlar canım o kadar sıkkın oluyordu ki kafamı fırının içine sokasım geliyordu. İşte sonra Herr Norris geldi. Ben de beni ziyarete geldi sandım. 'Ön taraftaki yatak odası için ne kadar istiyorsunuz?' diye sordu. Şaşkınlıktan ağzım açık kaldı. 'Elli,' dedim. Daha fazlasını isteyemedim, zor bir dönemden geçiyoruz. Söylediğim parayı çok bulur diye korkumdan tir tir titriyordum. Peki ne dese beğenirsiniz? 'Frl. Schroeder,' dedi, 'altmıştan daha azını kabul etmenize hayatta izin veremem. Düpedüz soygun olur bu.' Herr Bradshaw, az daha elini öpecektim."

Frl. Scroeder'in gözleri dolmuştu. Bir anda ağlamaya başlayacağından korktum.

"Size düzenli ödeme yapıyor mu?"

"Tam zamanında, Herr Bradshaw. En az sizin kadar dakik bu konuda. Onun kadar özenli birini hiç görmedim. Biliyor musunuz, süt için aylık hesap tutmama bile izin vermiyor. Her hafta ödüyor. Kimseye bir fenik borcum kalsın istemem, diyor... Keşke herkes ona benzese."

O akşam, her zamanki restoranda yemeyi önerdiğimde Arthur'un karşı çıkması beni şaşırttı.

"Delikanlı, orası çok gürültülü. Hassas sinirlerim bütün akşam caz dinleme fikrine isyan ediyor. Yemeğe gelince, bu zırcahil şehirde bile rezilliğiyle dikkat çekiyor. Montmartre'a gidelim."

"Ama sevgili Arthur, orası çok pahalı."

"Dert etme. Dert etme. Hayat sürekli hesap yapmak için çok kısa. Bu akşam benim misafirimsin. Birkaç saatliğine bu merhametsiz dünyanın dertlerini bir kenara bırakıp keyfimize bakalım."

"Çok naziksin."

Montmartre'a gittiğimizde Arthur şampanya söyledi.

"Bu gerçekten uğurlu bir akşam, o yüzden katı devrimci değerlerimizi biraz gevşetsek yanlış bir şey yapmış olmayacağımızı düşünüyorum."

Güldüm: "Söylemeden edemeyeceğim, işlerin iyi gidiyor gibi görünüyor."

Arthur çenesini temkinli bir ifadeyle iki parmağıyla sıktı.

"Şikâyet edemem, William. Şu anda yani. Yok, edemem. Ama korkarım önümde bazı engeller görüyorum."

"Hâlâ ithalat ihracat işinde misin?"

"Tam olarak öyle denemez... Yok... Yani, aslında, bir açıdan da öyle."

"Bunca zamandır Paris'te miydin?"

"Aşağı yukarı. Aralıklı olarak."

"Orada ne yapıyordun?"

Arthur sıkıntılı bir ifadeyle küçük, şaşaalı restorana baktı; en çekici gülümsemesini takındı:

"Bu çok imalı bir soru, sevgili William."

"Bayer için mi çalışıyordun?"

"Ee... kısmen. Evet." Arthur'un bakışlarında bir muğlaklık vardı. Konuyu geçiştirmeye çalışıyordu.

"Berlin'e döndüğünden beri de onunla görüşüyorsun, değil mi?"

"Tabii ki." Birden benden şüphelenmeye başlamış gibiydi. "Neden soruyorsun?"

"Bilmem. Seni son gördüğümde ondan pek hoşlanmıyor gibiydin ya, o yüzden."

"Bayer'le aramız çok iyi." Arthur bunu üzerine basa basa söyledi, durdu ve ekledi:

"Onunla tartıştığımızı birine anlatmadın, değil mi?"

"Tabii ki hayır, Arthur. Kime anlatacaktım ki?"

Arthur'un rahatladığı çok açıktı.

"Kusuruma bakma, William. Senin hayran olduğum ağzı sıkılığına güvenebileceğimi bilmem gerekirdi. Ancak eğer Bayer'le aramızın iyi olmadığına dair bir haber yayılacak olursa bu benim için son derece nahoş olur, anlıyor musun?"

Güldüm.

"Hayır, Arthur. Hiçbir şey anlamıyorum."

Arthur gülümseyerek kadehini kaldırdı.

"Biraz sabret William. Biliyorsun, ben hep ufak sırlarım olmasından hoşlanırım. Şüphesiz sana bir açıklama yapmamın zamanı da gelecek."

"Ya da bir açıklama uydurmanın."

"Ha ha. Ha ha. Bakıyorum her zamanki gibi zalimsin... Böyle deyince, düşüncesizlik edip saat onda Anni'yle randevulaştığımı hatırladım... O yüzden artık yemeğe devam etsek iyi olacak sanırım."

"Tabii. Anni'yi bekletmemelisin."

Yemek süresince Arthur beni Londra hakkında sorguya çekti. Berlin ve Paris şehirlerinden özenle kaçınıldı.

Arthur kuşkusuz Frl. Schroeder'in evindeki günlük düzeni değiştirmişti. Her sabah sıcak bir banyo yapmak için ısrar ettiğinden Frl. Schroeder eski usul kazanı yakmak için her zamankinden bir saat erken kalkmak zorundaydı. Bundan yakınmıyordu. Hatta kendisine iş çıkardığı için Arthur'a hayran olmuş gibiydi.

"Herr Bradshaw, Herr Norris o kadar müşkülpesent ki. Bir beyefendiden çok bir hanım gibi. Odasındaki her şeyin belirli bir yeri var; eğer her şey istediği gibi olmazsa benim başım belaya giriyor. Ancak söylemeliyim ki, eşyalarına onun gibi değer veren birine hizmet etmek insana keyif veriyor. Gömleklerinin, kravatlarının bazılarını görmelisiniz. Rüya gibi! Bir de o ipek iç çamaşırları! Bir ğin o na dedim ki, 'Herr Norris,

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

onları verin de *ben* giyeyim, bir erkeğe göre fazla iyiler'. Tabii ki şaka yapıyordum. Herr Norris şakadan hoşlanır. Her gün dört tane gazete alıyor, bir de haftalık resimli dergileri var tabii, biliyorsunuz, hiçbirini de atmama izin vermiyor. Hepsi dolabın üzerinde, tarihlerine göre, doğru sırayla istiflenmiş olmalı tabii. Bazen orada ne kadar tozlandıklarını düşünüp delirecek gibi oluyorum. Bir de, her gün dışarı çıkmadan önce Herr Norris bana arayanlara ve uğrayanlara söylemem gereken şeylerin upuzun bir listesini veriyor. Bütün o isimleri, kimleri görmek istediğini kimleri istemediğini hatırlamam gerekiyor. Kapı zili bugünlerde hiç durmadan çalıyor, Herr Norris'e telgraflar, acele mektuplar, uçak postası ve daha bir sürü şey geliyor. Özellikle son iki hafta çok fenaydı. Bana sorarsanız hanımlar konusunda Herr Norris'in zaafı var."

"Bu fikre nereden kapıldınız, Frl. Schroeder?"

"Herr Norris'e sürekli Paris'ten telgraf geldiğini fark ettim. Başlarda Herr Norris'in hemen bilmek isteyeceği önemli bir şeyler olabilir diye düşünerek gelen telgrafları açıyordum. Ama hiçbir şey anlamıyordum yazanlardan. Hepsi Margot adında bir hanımdan geliyordu. Bazıları da pek sevgi doluydu. 'Sana sarılıyorum,' yazıyordu, 'Son seferinde öpücük koymayı unutmuşsun,' yazıyordu. Ben asla böyle şeyler yazacak cesareti kendimden bulamam; düşünsenize, postanedeki memurlar da okur bunları! Bu Fransız kızlarının hiç utanması sıkılması yok herhalde. Tecrübelerime dayanarak söyleyebilirim ki, bir kadın duygularını böyle ortalığa serdiğinde pek bir değeri kalmaz... Bunların yanında bir sürü de saçmalık yazıyordu."

"Nasıl saçmalıklar?"

"Ah, çoğunu unuttum bile. Demlikle, çaydanlıkla, ekmekle, tereyağıyla, pastayla ilgili şeyler işte."

"Ne kadar tuhaf."

"Haklısınız, Herr Bradshaw. Çok tuhaf... Bakın size ne

düşündüğümü söyleyeyim." Frl. Schroeder kapıya bir göz atıp alçak sesle devam etti; herhalde bu numarayı Arthur'dan öğrenmişti. "Bence aralarında gizli bir dil var. Bilirsiniz, hani her kelimenin iki anlamı vardır."

"Şifre mi?"

"Evet, işte o." Frl. Schroeder gizemli bir ifadeyle başını sallayıp onayladı.

"Peki ama bu kız neden Herr Norris'e şifreli telgraflar göndersin ki? Anlamsız geldi bana."

Frl. Schroeder saflığıma güldü.

"Ah, Herr Bradshaw, bu kadar akıllı, okumuş bir adam olmanıza rağmen her şeyi bilemiyorsunuz. Böyle gizemleri ancak benim gibi yaşlı bir kadın çözebilir. Her şey ortada: Kendisine Margot diyen bu kadın (bunun gerçek adı olduğunu sanmıyorum), bebek bekliyor olmalı."

"Siz de, bebeğin Herr Norris'in..."

Frl. Schroeder heyecanla başını salladı.

"Gün gibi ortada."

"Yani, bana kalırsa bu pek..."

"Ah, siz istediğiniz kadar dalga geçin Herr Bradshaw ama ben haklıyım, göreceksiniz. Sonuçta Herr Norris hayatının baharında. Onun babası olacak yaşta beylerin çocuk sahibi olduğunu bilirim. Hem ayrıca, kadın başka ne sebeple o mesajları yazıyor olabilir ki?"

"Hiçbir fikrim yok."

Frl. Schroeder "Bakın!" diye bağırdı. "Bilmiyorsunuz. Ben de bilmiyorum."

Frl. Schroeder her sabah, küçük bir buharlı lokomotif gibi, hızla evin içinde gezinip şöyle bağırırdı:

"Herr Norris! Herr Norris! Banyonuz hazır! Eğer hemen gelmezseniz kazan patlayacak!"

Arthur, İngilizce "*Oh dear!*" diye çığlık atardı. "Peruğumu kafama geçirip geliyorum."

Su akmaya başlayıp da patlama tehlikesi ortadan kalkana kadar banyoya girmeye korkuyordu. Frl. Schroeder kahramanca banyoya koşar, yüzünü başka tarafa çevirir, elini bir havluya sarıp sıcak musluğu açardı. Eğer patlama noktası çok yakınsa, bunu yaptığında önce sadece buhar çıkar, bu arada kazandaki su gümbürtüyle kaynardı. Arthur, banyonun kapısında durup her an canını kurtarmak için kaçmaya hazır, gergin ve huzursuz bir ifadeyle suratını buruşturarak Frl. Schroeder'in mücadelesini izliyordu.

Her gün, banyodan sonra Arthur'u tıraş edip peruğunu taramak için köşedeki berberin çırağı geliyordu.

Arthur bana bir seferinde, "Asya'nın balta girmemiş bölgelerinde bile, eğer imkânım varsa, asla kendi kendime tıraş olmadım," demişti. "İnsanın bütün gün tadını kaçıracak o tatsız, sıkıcı işlerden biri bu da."

Berber gittiğinde Arthur bana seslenirdi:

"Gelsene delikanlı, artık insan içine çıkabilirim. Gel de hazırlanırken sohbet edelim."

Arthur ince, leylak rengi bir örtüye sarınıp tuvalet masasının karşısında oturur, beni tuvaletinin sırları konusunda aydınlatırdı. Şaşılacak kadar titizdi. Bunca zaman sonra, insanların karşısına her çıkışının öncesinde nasıl karmaşık hazırlıklar olduğunu keşfetmek benim için bir tür aydınlanmaydı. Mesela haftada üç kere, on dakikasını kaşlarını cımbızla inceltmeye ayırdığını hayal bile edemezdim. ("İnceltiyorum, William, yolmuyorum. O benim tiksindiğim, kadınca bir davranıştır.") Her gün değerli zamanının on beş dakikası da masaj silindiriyle geçiyordu; sonra yanaklarının büyük bir özenle kremlenmesi (yedi sekiz dakika) ve büyük bir ciddiyetle pudra sürülmesi (üç dört dakika) geliyordu. Tabii ki, pedikür ekstraya giriyordu; ama genellikle Arthur su toplamasına ve nasır oluşmasına engel olmak için birkaç dakika boyunca ayak parmaklarına bir merhem sürüyordu. Gargara yapma-

yı ya da ağzını çalkalamayı da hiç ihmal etmiyordu. ("İnsan her gün benim yaptığım gibi proletaryadan kimselerle temas kurunca kendini mikropların saldırısından korumak zorunda kalıyor.") Bir de bunların üstüne, yüzüne gerçekten makyaj yaptığı günler vardı. ("Bu sabah biraz renge ihtiyacım olduğunu hissettim; hava o kadar kasvetli ki.") Ya da iki haftada bir yaşanan, ellerini ve bileklerini tüy dökücü kreme bulama töreni. ("Büyük maymunlarla olan akrabalığımızın sürekli hatırlatılmamasını tercih ediyorum.")

Bu yorucu uğraşlardan sonra Arthur'un kahvaltıya iştahla oturmasında şaşılacak bir şey yoktu. Frl. Schroeder'i ekmek kızartmak konusunda başarıyla eğitmişti; ayrıca Frl. Schroeder ilk birkaç günden sonra bir kere bile gereğinden fazla haşlanmış yumurta getirmemişti ona. Arthur, Wilmersdorf'ta yaşayan ve piyasadakinin iki katı fiyat isteyen bir İngiliz kadının hazırladığı ev yapımı marmelatları alıyordu. Paris'ten getirdiği kendi özel kahve demliğini kullanıyor, Hamburg'dan gelmesi gereken özel bir kahve harmanı içiyordu. Arthur'un dediği gibi, "Uzun, can sıkıcı tecrübelerden sonra, hayatta fazlaca pazarlanan, abartılan pek çok lüksten daha fazla değer vermeye başladığım, ufak tefek şeyler."

Saat on buçukta dışarı çıkıyordu ve nadiren akşamdan önce onu görebiliyordum. Ben derslerle meşguldüm. Öğle yemeğinden sonra eve gelip bir saat yatağına yatmak gibi bir alışkanlık edinmişti. "İster inan ister inanma William, zihnimi bazen dakikalarca, tamamen boşaltabiliyorum. Tabii bu, pratik yapa yapa öğreniliyor. Siesta yapmasam sinirlerim harap olurdu."

Haftada üç akşam Frl. Anni geliyordu ve Arthur kendini tuhaf zevklerine kaptırıyordu. Sesler Frl. Schroeder'in dikiş dikmekte olduğu oturma odasından çok net duyulabiliyordu.

Frl. Schroeder bir seferinde bana şöyle demişti: "Ah, ah! Umarım Herr Norris kendini sakatlamaz. Bu yaşta biraz daha dikkatli olmalı artık."

Gelişimden bir hafta kadar sonra, bir öğleden sonra evde yalnızdım. Frl. Schroeder bile dışarı çıkmıştı. Kapı çaldı. Arthur'a Paris'ten telgraf gelmişti.

Şeytana uydum! Uymamak için çaba göstermedim bile. Zarfın doğru düzgün kapatılmamış olması da benim işimi kolaylaştırdı; elimde açılıverdi.

"Çok susadım," yazıyordu, "umarım başka bir çaydanlık yakında kaynar iyi çocuklara öpücükler. – Margot."

Odamdan bir şişe tutkal alıp zarfı dikkatlice onardım. Sonra Arthur'un masasına bırakıp sinemaya gittim.

O akşam yemekte Arthur'un canının sıkkın olduğu açıkça görülebiliyordu. Hatta hiç iştahı yok gibiydi, somurtmuş, önüne bakıyordu.

"Canını sıkan nedir?" diye sordum.

"Sıradan şeyler, delikanlı. Bu kötü dünyanın halleri işte. Biraz *Weltschmerz*,* o kadar."

"Hadi neşelen biraz. Gerçek aşk hiçbir zaman kolay olmamıştır, biliyorsun."

Ancak Arthur tepki vermedi. Ne demek istediğimi bile sormadı. Yemeğin sonlarına doğru benim restoranın arka tarafına gidip bir telefon görüşmesi yapmam gerekti. Geri döndüğümde bir kâğıt parçasını okumaya daldığını gördüm; ben yaklaşırken kâğıdı alelacele cebine soktu. Yeteri kadar hızlı davranamamıştı. Elindekinin o telgraf olduğunu anlamıştım.

* (Alm.) "Dünya sancısı". (ed. n.)

Onuncu Bölüm

Arthur bana biraz fazla masum görünen bir ifadeyle baktı.

İtinayla ayarlanmış, sıradan bir sesle "Bu arada, William," dedi, "önümüzdeki perşembe akşamı işin var mı?"

"Bildiğim kadarıyla yok."

"Harika. O zaman seni ufak bir akşam yemeği buluşmasına davet edebilir miyim?"

"Kulağa çok güzel geliyor. Başka kimler olacak?"

"Ah, çok küçük bir grup olacağız. Sadece biz ve Baron von Pregnitz."

Arthur bu ismi olabilecek en normal şekilde söylemişti.

"Kuno!" dedim hayretle.

"William, buna çok şaşırmış ve pek memnun olmamış gibi görünüyorsun." Arthur masumiyet timsaliydi sanki. "Ben sizin çok yakın arkadaş olduğunuzu düşünmüştüm."

"Ben de, son görüşmemize kadar. Beni resmen silip atmış."

"Ah, delikanlı, kusura bakma ama bunun muhtemelen senin hayal gücünün ürünü olduğunu düşündüğümü söyleyeceğim. Eminim böyle bir şey yapmamıştır; onun yapacağı bir şeye hiç benzemiyor."

"Benim bunları hayal ettiğimi mi söylüyorsun?"

"Senin sözünden bir an bile şüphe etmem tabii. Eğer, dediğin gibi, biraz kaba davrandıysa, eminim başındaki işler

yüzünden endişelendiğindendir. Duymuşsundur, yeni yönetimde bir görevi var."

"Galiba gazetede okumuştum, evet."

"Neyse, eğer bahsettiğiniz karşılaşmanızda biraz tuhaf davrandıysa, seni temin ederim o günden sonra açıklığa kavuşan bir yanlış anlama yüzünden böyle olmuştur."

Gülümsedim.

"Bu kadar esrarlı bir şeymiş gibi davranmana gerek yok, Arthur. Hikâyenin yarısını zaten biliyorum, o yüzden diğer yarısını da anlatabilirsin. Sanırım sekreterinin bu konuyla bir ilgisi var, yanılıyor muyum?"

Arthur burnunu komik bir huysuzlukla kırıştırdı:

"William, lütfen ondan sekreterin diye söz etme. Schmidt desen yeter. Onunla olan yakınlığımın hatırlatılmasından hoşlanmıyorum. Koynunda yılan besleyecek kadar ahmak olanlar eninde sonunda pişmanlık duymaya mahkûmdur."

"Peki, o zaman, Schmidt... Anlat hadi."

"Görüyorum ki, her zaman olduğu gibi, tahmin ettiğimden daha çok şey biliyorsun." Arthur iç geçirdi. "Evet, madem bu hazin hikâyenin tamamını dinlemek istiyorsun, benim için ne kadar acı verici olsa da anlatayım. Bildiğin gibi, Courbierestrasse'deki son haftalarım korkunç bir mali sıkıntı içinde geçti."

"Biliyorum, evet."

"İşte, konuyla ilgisi olmayan nahoş ayrıntılara girmiyorum; para bulmak zorunda kaldım. Aklıma gelen olur olmaz her yeri denedim. Sonunda, kurtlar kelimenin gerçek anlamıyla kapıya dayandığında gururumu ayaklar altına alıp son bir ümitle..."

"Kuno'dan borç istedin?"

"Teşekkür ederim, delikanlı. Âdet olduğu üzere, benim duygularımı incitmemek için hikâyenin en zor kısmında bana yardımcı oldun... Evet, o kadar alçaldım. En kutsal prensip-

lerimden birini çiğnedim: Bir arkadaşımdan borç istedim. (O sırada onu arkadaşım, hem de yakın bir arkadaşım olarak görüyordum.) Evet..."

"Kabul etmedi mi? Cimri herif!"

"Yok, William. Çok hızlı gittin. Onu yanlış değerlendiriyorsun. Reddedeceğini düşünmek için hiçbir nedenim yok. Aksine. Bu ona bu konuda ilk yaklaşışımdı. Ama Schmidt niyetimi öğrenmiş. Aklıma gelen tek ihtimal, bana gelen mektupları düzenli olarak açtığı. Her neyse, doğrudan Pregnitz'e gidip, bana parayı vermemesi konusunda ona akıl vermiş; bir sürü neden saymış, bunların çoğu da korkunç iftiralarmış tabii. İnsan doğasını uzun zamandır tanıyor olmama rağmen böyle büyük bir ihanete ve nankörlüğe inanmakta zorlanıyorum..."

"Neden böyle yapmış peki?"

"En büyük nedeni, bence, bana garezi olması. İnsan o menfur aklından neler geçtiğini ne kadar bilebilirse tabii. Ancak şüphesiz, bu mahluk böyle bir durumda kendi payından mahrum kalacağından korkuyordu. Borç işlerini genelde kendi ayarlardı ve parayı bana teslim etmeden önce bir kısmını komisyon olarak alırdı... Sana bunları anlatmak zorunda kalmak beni öyle mahcup ediyor ki."

"Herhalde haklıydı, değil mi? Yani bu sefer ona bir pay vermeyecektin?"

"Eh, doğru. Salondaki halı konusundaki korkunç tavrından sonra ona bir şey vermem beklenmezdi. Halıyı hatırlıyorsun, değil mi?"

"Hatırlıyorum tabii."

"Halı vakası, tabiri caizse, aramızdaki savaşın ilanıydı. Yine de elimden geldiğince adil davranarak taleplerini yerine getirmeye çalıştım."

"Peki Kuno bu konuda ne dedi?"

"Doğal olarak üzüldü, kızdı. Ayrıca gereksiz yere kabalık

ettiğini de eklemeliyim. Bana çok tatsız bir mektup yazdı. Tabii tarzı çok centilmenceydi; hep öyledir. Ama soğuktu. Çok soğuk."

"Sen dururken Schmidt'in dediklerini ciddiye almasına şaşırdım."

"Şüphesiz Schmidt onu ikna etmenin yolunu bulmuştur. Senin de bildiğin gibi, kariyerimde yanlış anlaşılmaya müsait bazı olaylar yaşadım."

"Beni de mi bu işe bulaştırdı?"

"Korkarım öyle. Bütün bu olayda beni en çok üzen de bu oldu; benim zaten içinde olduğum çamura senin de çekildiğini düşünmek."

"Kuno'ya benim hakkımda tam olarak ne demiş?"

"Açıkça söylemek gerekirse, senin suç ortağım olduğunu iddia etmiş gibi görünüyor."

"Daha neler."

"İkimizi de en kızılından Bolşevikler olarak tasvir ettiğini eklememe gerek yok herhalde."

"Korkarım bu konuda bana iltifat etmiş."

"Eh... şey... evet. Bu da bir bakış açısı tabii. Ne yazık ki devrimcilik gayreti Baron'un gözünde övünülecek bir şey değil. Sol görüşlüler konusundaki düşünceleri biraz iptidai. Ceplerimizde bombalarla gezdiğimizi sanıyor."

"Yine de, bütün bunlara rağmen önümüzdeki perşembe bizimle yemek yemek istiyor?"

"Ah, neyse ki artık aramızdaki ilişki değişti. Berlin'e döndüğümden beri onu birkaç kez gördüm. Tabii ciddi bir diplomasi gerekti ama sanırım onu Schmidt'in suçlamalarının ne kadar saçma olduğu konusunda biraz olsun ikna edebildim. Şansım da yaver gitti; ufak bir meselede ona yardımcı olabildim. Pregnitz aslında makul bir adam; ikna edilmeye açık."

Gülümsedim: "Kendini onun için epey sıkıntıya sokmuşsun gibi görünüyor. Umarım buna değer."

"William, benim zayıflık olarak da görülebilecek bir özelliğim, arkadaşlarımdan birini kaybetmeye asla katlanamamamdır; tabii eğer buna engel olabiliyorsam."

"Ve ben de bir arkadaşımı kaybedeceğim diye korkuyorsun, öyle mi?"

"Evet, itiraf etmeliyim ki Pregnitz'le aranızın tamamen bozulmasında dolaylı olarak bile bir etkim olduğunu düşünmek beni çok mutsuz ederdi. Eğer herhangi birinizde ufak tefek güvensizlikler, dargınlıklar varsa da, umarım bu buluşma onların ortadan kalkmasını sağlar."

"Ben olumsuz herhangi bir şey hissetmiyorum."

"Bunu duyduğuma memnun oldum delikanlı. Çok memnun oldum. Kin gütmek çok aptalca. Bu hayatta insan boş bir gurur yüzünden çok şey kaybedebilir."

"Çok büyük paralar mesela."

"Evet... o da var." Arthur düşünceli bir ifadeyle çenesini kaşıdı. "Ancak ben maddi olanlardan ziyade, manevi olanları kastediyordum."

Sesinde hafif bir sitem vardı.

"Bu arada, Schmidt ne yapıyor şimdi?" dedim.

Arthur üzgün görünüyordu: "Sevgili William, ben nasıl bilebilirim bunu?"

"Belki seni rahatsız ediyor olabilir diye düşündüm."

"Paris'teki ilk ayımda bana akıl almaz tehditlerle dolu, para talep eden bir sürü mektup yazdı. Ben de hepsini görmezden geldim. O zamandan beri de ondan haber almadım."

"Frl. Schroeder'e hiç gelmedi mi?"

"Tanrıya şükür, gelmedi. Şimdiye kadar yani. Bu adresi bulacak diye ödüm kopuyor."

"Eninde sonunda bulacaktır bence."

"Öyle deme, William. Lütfen öyle deme... Zaten yeteri kadar derdim var. Bir belaya daha yerim yok."

Akşam yemeği için buluşacağımız restorana doğru yürürken Arthur bana son talimatları verdi. "Çok dikkatli olacaksın, değil mi delikanlı; Bayer'den ya da siyasi görüşümüzden bahsetmeyeceksin?"

"Aklımı peynir ekmekle yemedim."

"Tabii ki hayır, William. Seni kırmak istemedim. Ancak en tedbirli olanımız bile kimi zaman kendi kendimize ihanet ederiz... Ufak bir şey daha: Bu aşamada Pregnitz'e ismiyle hitap etmemek daha akıllıca olacaktır. Mesafeyi korumak daha uygun. Böyle şeyler yanlış anlaşılmaya çok müsait."

"Merak etme. Mum gibi olacağım."

"Mum gibi değil, delikanlı, istirham ederim. Rahat ol, doğal davran. Sadece belki başlarda biraz resmi olabilirsin. Bırak o adım atsın. Azıcık kibarlık ve ihtiyat, o kadar."

"Eğer biraz daha devam edersen içeride ağzımı bile açamayacağım."

Restorana gittiğimizde Kuno çoktan Arthur'un ayırttığı masaya oturmuştu. Parmaklarının arasındaki sigara neredeyse bitmek üzereydi; yüzündeki ifade, kibarca, sıkıldığını anlatıyordu. Arthur onu görünce dehşet içinde nefesini tuttu.

"Sevgili Baron, beni affet, lütfen. Böyle olmasını asla istemezdim. Buçukta mı dedim? Öyle mi? Sen de on beş dakikadır burada bizi mi bekliyorsun? Beni çok utandırıyorsun. Gerçekten, nasıl özür dileyeceğimi bilmiyorum."

Arthur'un abartılı tavrı kendisini olduğu kadar Baron'u da utandırıyor gibiydi. Baron, yüzgece benzeyen eliyle belli belirsiz, nahoş bir hareket yaptı ve duyamadığım bir şeyler mırıldandı.

"... ne kadar aptalım. Nasıl böyle bir ahmaklık yaptığımı aklım almıyor..."

Hep beraber oturduk. Arthur gevezeliğe devam ediyordu; özürleri bir aryanın çeşitlemeleri gibi gelişiyordu. Suçu hafızasına atıp hafızasının kendisini yarı yolda bıraktığı baş-

ka olayları anlattı. ("Washington'da, İspanya sefirinin evindeki önemli bir diplomatik etkinliği tamamen unuttuğum talihsiz bir olayı hatırlattı bu bana.") Saatinde kusur buldu; son zamanlarda biraz ileride olduğunu söyledi. ("Normalde yılın bu döneminde saati Zürih'teki üreticisine gönderip bakım yaptırmayı ihmal etmemeye çalışıyorum.") Baron'a en az beş kere bu hatada benim hiçbir kusurum olmadığını söyledi. Yer yarılsın da içine gireyim istedim. Gördüğüm kadarıyla Arthur gergindi, ne dediğinin farkında değildi; çeşitlemeler endişe verici biçimde bocalamaya başladı ve her an akordun bozulması tehdidi ortaya çıktı. Arthur'un bu kadar gereksiz laf ettiğine çok az tanık olmuştum; böyle sıkıcı olduğunuysa hiç görmemiştim. Kuno monoklünün arkasına çekilmişti. Yüzü yemek menüsü kadar ifadesiz ve ketumdu.

Balığın ortasına geldiğimizde Arthur konuşmaktan yorulmuştu. Gevezeliğinden daha da rahatsız edici bir sessizliğe büründü. Küçük, şık yemek masasının etrafında zor bir satranç hamlesine dalmış üç kişi gibi oturuyorduk. Arthur elini çenesine götürüp Kuno'ya belli etmeden çaresizce bana baktı; yardım istiyordu. Cevap vermedim. Bozulmuş, darılmıştım. Bu akşam Arthur'un Kuno'yla arasını biraz olsun düzelttiğini düşünerek gelmiştim; tamamen barışmalarının yolunun açıldığını sanıyordum. Öyle bir durum yoktu. Kuno hâlâ Arthur'a şüpheyle yaklaşıyordu; şimdi nasıl davrandığını düşününce haksız da sayılmazdı. Arada bir soran gözlerle bana baktığını hissediyordum; sağa sola bakmadan yemek yemeye devam ettim.

"Mr. Bradshaw İngiltere'den daha yeni döndü." Sanki Arthur beni sertçe sahnenin ortasına itmiş gibiydi. Ses tonu benden rolümü oynamamı istiyordu sanki. Şimdi ikisi de dönmüş bana bakıyorlardı. Kuno ilgilenmişti ama temkinliydi; Arthur çaresizdi. Farklı açılardan o kadar komiklerdi ki kendimi tutamayıp gülümsedim.

"Evet," dedim, "ay başında döndüm."

"Affedersin, Londra'da mıydın?"

"Bir ara, evet."

"Öyle mi?" Kuno'nun gözleri sevgiyle ışıldadı. "Sormamda sakınca yoksa, oralar nasıldı?"

"Eylülde hava çok güzeldi."

"Evet, anladım..." Belli belirsiz, karanlık bir gülümseme geçti yüzünden; güzel anıları hatırlıyor gibiydi. Monoklü belli belirsiz bir parıltıyla aydınlandı. Seçkin, kapalı ifadesi düşünceli, duygusal ve hüzünlü bir ifadeye dönüştü.

Akıllanmayan Arthur, "Her zaman söylerim, eylülde Londra kendine has bir çekiciliğe sahiptir," diye lafa daldı. "Özellikle fevkalade güzel bir sonbahar hatırlıyorum – 1905 yılıydı. Kahvaltıdan önce yürüyerek Waterloo Köprüsü'nden geçer, hayranlıkla St. Paul'e bakardım. O zaman Savoy Oteli'nde bir süitte kalıyordum..."

Kuno onu duymamış gibiydi.

"Peki, affedersin, Atlı Muhafızlar nasıl?"

"Hâlâ yerinde duruyor."

"Öyle mi? Bunu duyduğuma sevindim. Çok sevindim..."

Sırıttım. Kuno da hafifçe, karanlık bir ifadeyle gülümsedi. Arthur şaşırtıcı derecede kaba bir şekilde, kişner gibi güldü ve anında eliyle ağzını kapattı. Sonra Kuno başını arkaya atıp yüksek sesle güldü: "Ha! Ha! Ha!" Daha önce gerçek anlamda güldüğünü hiç görmemiştim. Kahkahası antikaydı, ona ailesinden kalmış bir yadigâr gibi; geçen yüzyıldaki sofralardan miras kalan bir şey; bugün tiyatro sahnesinden başka bir yerde zor karşılaşılabilecek soylu, erkeksi ve sahte bir şey. Biraz utanmış gibiydi; toparlanırken özür diler gibi ekledi:

"Görüyorsun ya, affedersin, onları çok iyi hatırlıyorum."

Arthur masaya doğru eğildi; muzır bir ifade takındı: "Bu bana bir asilzade hakkında anlatılan hikâyeyi anımsattı... Lord X diyelim kendisine. Ben hikâyeye kefil olurum çünkü

bir seferinde Kahire'de kendisiyle karşılaşmıştım, ziyadesiyle eksantrik bir adamdı..."

Hiç şüphe yoktu, buluşmamız kurtarılmıştı. Ben daha rahat nefes almaya başladım. Kuno nazik bir şüpheden belirgin bir neşeye doğru birkaç derece rahatladı. Toparlanmaya başlayan Arthur edepsiz ve komikti. Epeyce brendi içtik, üç şişe de Pommard şarabının dibini gördük. Ben sinagoga giden iki İskoç'la ilgili son derece aptal bir hikâye anlattım. Kuno ayağıyla beni dürtmeye başladı. Saçma denecek kadar kısa bir süre sonra saate baktığımda on bir olduğunu gördüm.

Arthur, "Aman Tanrım!" diye bir çığlık kopardı. "Eğer kusuruma bakmazsanız benim kaçmam gerek. Birine sözüm vardı..."

Soran gözlerle Arthur'a baktım. Gecenin bu saatinde biriyle randevulaştığına hiç tanık olmamıştım; ayrıca bu gece Anni'nin gecesi de değildi. Ancak Kuno hiç rahatsız olmuşa benzemiyordu. Çok kibardı.

"Lafını etmeye değmez, sevgili dostum... Çok iyi anlıyoruz." Masanın altında, ayağı ayağımın üzerindeydi.

Arthur yanımızdan ayrıldıktan sonra, "Aslında ben de eve gitsem iyi olur," dedim.

"Ah, yapma."

Kararlı bir ifadeyle "Gideyim," dedim, gülümsedim ve ayağımı çektim. Nasırıma basıyordu.

"Baksana, sana yeni evimi gezdirmeyi çok isterim. Arabayla on dakika sonra evde oluruz."

"Ben de evini görmek isterim; belki başka bir zaman."

Belli belirsiz gülümsedi.

"O zaman en azından seni evine bırakayım."

"Çok teşekkür ederim."

Son derece yakışıklı şoförü küstahça selam verdi, bizi büyük, siyah bir limuzinin arkasına bindirdi. Kurfürstendamm'dan geçerken Kuno kürklü örtünün altında elimi tuttu.

Sitem ederek, "Bana hâlâ kızgınsın," dedi.

"Neden kızgın olayım ki?"

"Ah, tabii, kusura bakma ama öylesin."

"Gerçekten, değilim."

Kuno elimi hafifçe sıktı.

"Sana bir şey sorabilir miyim?"

"Sor bakalım."

"Özel bir konuya girmek istemem tabii. Platonik arkadaşlığa inanır mısın?"

"Sanırım, evet," dedim dikkatlice.

Cevabım onu tatmin etmiş gibiydi. Sesi biraz daha mahrem bir şeyden bahsedecek gibiydi: "Yukarı gelip evimi görmek istemediğinden emin misin? Beş dakikalığına bile mi?"

"Bu gece değil."

"Emin misin?" Elimi sıktı.

"Evet, eminim."

"Başka bir gece?" Tekrar sıktı.

Güldüm: "Gündüz gözüyle görsem daha iyi olur herhalde, değil mi?"

Kuno hafifçe iç çekti ama bu konuda başka bir şey söylemedi. Birkaç dakika sonra limuzin kapının önünde durdu. Arthur'un penceresine baktığımda lambasının yandığını gördüm. Buna rağmen Kuno'ya bir şey demedim.

"İyi geceler. Beni eve bıraktığın için teşekkür ederim."

"Lafını etmeye bile değmez, lütfen."

Şoförü işaret ettim: "Seni eve götürmesini söyleyeyim mi?"

"Hayır, teşekkürler." Kuno üzgün gibiydi ama yine de gülümsemeyi denedi. "Maalesef henüz değil."

Yüzündeki gülümsemeyle koltuğa yaslandı, araba uzak-

laşırken sokak lambasının donuk, soluk ışığı monoklüne yansıyordu.

Eve girdiğimde Arthur üzerinde gömleğiyle yatak odasının kapısında belirdi. Epey endişeli görünüyordu.

"Hemen döndün mü William?"

Sırıttım: "Beni gördüğüne sevinmedin mi Arthur?"

"Tabii ki sevindim delikanlı. O ne biçim soru öyle! Sadece bu kadar erken dönmeni beklemiyordum."

"Beklemediğini biliyorum. Senin randevun da çok uzun sürmemiş anlaşılan."

"Ee... şey... iptal oldu." Arthur esnedi. Yalan bile söyleyemeyecek kadar uykuluydu.

Güldüm. "Niyetin iyi, biliyorum. Merak etme. Çok iyi ayrıldık."

Yüzü bir anda aydınlandı: "Gerçekten mi? Ah, o kadar sevindim ki. Bir an küçük bir pürüz çıkmış olabileceğinden korktum. Şimdi gönül rahatlığıyla uyumaya gidebilirim. William, bir kez daha paha biçilemez desteğin için teşekkür ederim."

"Her zaman, memnuniyetle," dedim. "İyi geceler."

On Birinci Bölüm

Kasımın ilk haftasında trafik grevi ilan edildi. Hava berbattı, sürekli yağmur yağıyordu. Dışarıda duran her şey yağlı bir kir tabakasıyla kaplıydı. Önünde ve arkasında polisler olan birkaç tramvay işliyordu. Bunların bazılarına saldırılmış, camları kırılmış, içindeki yolcular dışarı çıkmaya zorlanmıştı. Caddeler ıssız, ıslak, soğuk ve griydi. Von Papen hükümetinin sıkıyönetim ilan etmesi bekleniyordu. Berlin hiç umursamıyor gibiydi. Bildiriler, vurulmalar, tutuklamalar; bunlar yeni şeyler değildi. Helen Pratt oyunu Schleicher'den yana kullanıyordu: "En kurnazları o," demişti bana. "Bak, Bill, seninle beş markına iddiaya girerim, Noel'den önce içeri girecek. Var mısın?" İddiaya girmedim.

Hitler'in Sağ kanatla olan müzakereleri başarısız olmuştu; hatta Hakenkreuz ufaktan Orak Çekiç'le flört ediyordu. Arthur'un bana söylediği kadarıyla düşman taraflar arasında telefon görüşmeleri yapılmıştı bile. Nazi fırtına birlikleri, grev kırıcıları yuhalayan, onlara taş atan kalabalıklarda komünistlerle beraberdi. Bu arada sırılsıklam olmuş reklam sütunlarında KPD'yi Kızıl Ordu üniforması giymiş bir gulyabani iskeleti gibi gösteren afişler asılıydı. Birkaç gün içinde yeni bir seçim yapılacaktı; bu seneki dördüncü seçim. Siyasi toplantılara yoğun bir ilgi vardı: Sinemaya gitmekten ya da sarhoş olmaktan daha ucuza geliyordu. Yaşlılar dışarı çıkmıyor,

rutubetli, yıkık dökük evlerde oturup malt kahvesi ya da açık bir çay demliyor, Çatışma'dan heyecansızca konuşuyorlardı.

7 Kasım'da seçim sonuçları açıklandı. Naziler iki milyon oy kaybetmişti. Komünistler on bir sandalye kazanmıştı. Berlin'de 100.000 oyla üstünlükleri vardı. Frl. Schroeder'e, "Bakın," dedim, "hepsi sizin sayenizde." Onu, köşedeki biracıya gidip hayatında ilk defa oy vermeye ikna etmiştik. Şimdi doğru ata oynamış gibi sevinçliydi: "Herr Norris! Herr Norris! Düşünsenize! Bana ne dediyseniz onu yaptım; her şey söylediğiniz gibi oldu! Kapıcının karısı çok kızgın. Yıllardır seçimleri izler, Nazilerin bu sefer bir milyon daha oy alacağını iddia ediyordu. İyi güldüm ama, emin olabilirsiniz. 'Hıh, Frau Schneider! Ben de politikadan biraz anlıyorum, bakın!' dedim ona."

Sabah Arthur'la beraber, onun deyimiyle "Zaferin meyvelerini tatmak için" Wilhemlstrasse'ye, Bayer'in yazıhanesine gittik. Birkaç yüz kişi daha aynı şeyi düşünmüştü. Merdivenlerden inip çıkan öyle bir kalabalık vardı ki binaya girmekte bile zorlandık. Herkesin keyfi yerindeydi, birbirlerine sesleniyorlar, selamlaşıyorlar, ıslık çalıp şarkı söylüyorlardı. Yukarı çıkmaya çabalarken, aşağı inmekte olan Otto'yla karşılaştık. Heyecandan elimi öyle bir sıktı ki, neredeyse koparacaktı.

"*Mensch!* Willi! *Jetzt geht's los!** Hadi bakalım, şimdi de partiyi yasaklamaktan bahsetsinler! Öyle bir şey yaparlarsa mücadele ederiz! Yaşlı Nazilerin işi bitti, orası kesin. Altı ay sonra Hitler'in bir tane bile fırtına birliği kalmayacak!"

Yanında birkaç arkadaşı vardı. Hepsi sanki kayıp kardeşlerini bulmuş gibi bir sıcaklıkla elimi sıktı. Bu arada Otto da bir yavru ayı gibi kendini Arthur'un üzerine atmıştı. "Ah, Arthur, yaşlı kurt, sen de mi buradasın? Ne güzel, değil mi? Harika, değil mi? Of, o kadar sevindim ki, seni sıkıştırıp ezesim var!"

* (Alm.) "Abi! İşte başlıyor!" (ed. n)

Arthur'un kaburgalarına sevgi dolu bir kroşe indirince Arthur iki büklüm oldu. Etraftakilerden birkaç kişi samimiyetle güldü. Otto'nun arkadaşlarından biri "Sevgili Arthur!" diye bağırdı. Bu ismi duyan yanındakine söyledi, isim ağızdan ağıza yayıldı. "Arthur... Arthur kim? Ohoo, Arthur'u tanımıyor musun?" Yok, tanımıyorlardı. Aynı zamanda, bunu umursamıyorlardı da. Bu heyecanlı gençlerin coşkularını yönlendirecekleri bir odak noktası, bir isimdi sadece; görevini de yaptı. Her taraftan "Arthur! Arthur!" sesleri yükseldi. Üst kattakiler, alt kattakiler böyle bağırıyordu. "Arthur burada!" "Daima Arthur!" "Arthur'u isteriz!" Sesler bir anda, kasırga gibi çoğalmıştı. Yüzlerce boğazdan, aynı anda büyük, canlı, yarı-esprili bir tezahürat yükseldi. Arkasından bir tane daha, bir tane daha... Eski merdiven çıldırmış gibi sallanıyordu; tavandan ufak bir sıva parçası düştü. Böyle kapalı bir alanda sesin yankısı müthişti; kalabalık nasıl bir ses çıkarabildiğini fark ettikçe heyecanlanmıştı. Ortalara, yani bu hayranlığın görülemeyen nesnesine doğru güçlü, sarsıcı, dalgalanan bir hareket vardı. Hayranlardan bir grup insanları ite kaka yukarı çıkarken aşağı giden başka bir dalgayla karşılaştılar. Herkes Arthur'a dokunmak istiyordu. Bir sürü insan kasılmış omuzlarına vuruyordu. Kötü bir zamanlamayla Arthur'u havaya kaldırma çabası az daha tırabzandan tepe üstü aşağı uçmasına neden oluyordu. Şapkası başından düşmüştü. Şapkayı yakalamayı başarmıştım; peruğu da kurtarmam gerekeceğini tahmin ediyordum. Arthur nefes nefese, şaşkınlık içinde duruma hâkim oldu: "Teşekkürler..." demeyi başardı. "Çok naziksiniz... ben gerçekten... aman tanrım! Vay canına!"

Otto ve arkadaşları onu merdivenlerin tepesine çıkarmanın bir yolunu bulmasalardı ciddi biçimde yaralanabilirdi. Etrafımızdaki güçlü kuvvetli vücutların dümen suyuna kapılıp güçbela yukarı çıktık. Arthur yarı korkmuş, yarı mahcup ve

memnun olmuş bir halde koluma yapıştı. Kulağıma eğilip nefes nefese, "Beni tanımaları ne hoş William," dedi.

Ancak kalabalığın Arthur'la işi daha bitmemişti. Yazıhanenin kapısına varmıştık, yani aşağıdaki merdivende sıkışıp kalmış kalabalığı görebilecek ve onların da bizi rahatça görebileceği bir konumdaydık. Arthur'u gördüklerinde olağanüstü bir tezahürat binayı sardı. "Konuşma yap!" diye bağırdı biri. Bu çığlık yankılandı: "Konuşma! Konuşma! Konuşma!" Merdivendekiler ayaklarını yere vurup ritim tutarak bağırmaya başladılar; çizmelerinden çıkan gürültü, dev bir piston hareket ediyormuş kadar korkunçtu. Arthur buna son vermek için bir şey yapmazsa merdiven tamamen çökebilir gibi görünüyordu.

Bu kritik anda yazıhanenin kapısı açıldı. Bayer gürültünün ne olduğuna bakmaya çıkmıştı. Gülümseyen gözlerle, hoşgörülü bir okul müdürü gibi keyifle olay yerine baktı. Şamatadan hiç etkilenmemiş gibiydi; buna alışıktı. Gülümseyerek, korkmuş, çekinmiş olan Arthur'un elini sıktı, rahatlatmak için bir elini omzuna koydu. Seyirciler "Ludwig!" diye gürledi. "Ludwig! Arthur! Konuşma!" Bayer onlara güldü ve tatlı bir hareketle selam verip, gidebileceklerini belli etti. Sonra dönüp Arthur'la beni yazıhaneye soktu. Dışarıdaki gürültü gitgide azalıp şarkılara, esprilere dönüştü. Öndeki ofiste sekreterler, heyecanla tartışan adamların ve kadınların arasında işlerini yapmaya çalışıyorlardı. Duvarlar seçim sonuçlarıyla ilgili haber metinleriyle kaplanmıştı. Kalabalığı yarıp kendimize yol açarak Bayer'in küçük odasına geçtik. Arthur girer girmez bir koltuğa çöküp, kurtarılmış şapkasıyla kendini yelpazelemeye başladı.

"Ay, ay... olacak iş mi! Tarihin dalgasına kapıldım sanki ben de; gerçekten hırpalandım. Bu gerçekten de Dava için çok önemli bir gün."

Bayer heyecanla, biraz eğlenerek bakıyordu Arthur'a.

"Bu seni şaşırttı mı?"

"Ee... şey... itiraf edeyim, böyle bir büyük bir... şeyi... zaferi en iyimser hayallerimde bile düşünemiyordum."

Bayer destekler gibi başını salladı.

"Çok iyi, evet. Ama bence bu başarının önemini abartmak hiç akıllıca olmaz. Burada payı olan bir sürü neden var. Nasıl derler, semptomik mi?"

Arthur hafifçe öksürerek, "Semptomatik," diye düzeltti. Mavi gözleri huzursuzca Bayer'in masasındaki kâğıt yığınını süzdü. Bayer büyük bir gülümsemeyle şöyle dedi:

"Ah, evet. Semptomatik. Şu anda içinde bulunduğumuz safhanın semptomlarını gösteriyor. Henüz Wilhelmstrasse'yi geçmeye hazır değiliz." Elini uzatıp muzip bir ifadeyle pencereden dışarıyı, Dışişleri Bakanlığı'nı ve Hindenburg'un rezidansını gösterdi. "Yok. Daha hazır değiliz."

"Sence bu, Nazilerin işinin artık bittiğini mi gösteriyor?" diye sordum.

Bayer başını kararlı bir ifadeyle iki yana salladı. "Maalesef hayır. O kadar iyimser olmamalıyız. Geriye gidiş onlar için sadece geçici bir durumdur. Bakın Mr. Bradshaw, ekonomik durum onların lehine. Bana kalırsa daha uzun süre bu arkadaşlardan haber alacağız."

Arthur şapkasıyla oynayıp dururken, "Ah, lütfen böyle tatsız şeyler söyleme," dedi. Belli etmemeye çalışıyordu ama gözleri hâlâ yazı masasındaydı. Bayer de ona bakıyordu.

"Nazileri sevmiyorsun, değil mi, Norris?"

Çok eğlendiği sesinden belliydi. Tam bu anda, Arthur'u son derece komik buluyormuş gibiydi. Neden olduğunu anlamakta zorlanıyordum. Bayer masanın başına gidip öylesine yapıyormuş gibi oradaki kâğıtları toplamaya başladı.

Arthur şoke olmuş gibi, "Ciddi olamazsın!" diye karşı çıktı. "Böyle bir şeyi nasıl sorabilirsin? Tabii ki onları sevmiyorum. İğrenç mahluklar..."

"Ah, ama böyle dememelisin!" Bayer büyük bir özenle cebinden bir anahtar çıkardı, masanın çekmecesini açtı ve oradan ağır, mühürlü bir paket aldı. Kızıl-kahve gözleri muzipçe parlıyordu. "Bu bakış açısı çok yanlış. Bugünün Nazileri yarının komünistleri olabilir. Liderlerinin programının kendilerini nereye götürdüğünü gördüklerinde onları ikna etmemiz çok zor olmayacak. Keşke bütün muhalefetle bu şekilde başa çıkabilsek. Göreceksiniz, böyle tezleri dinlemeyecek olanlar da var."

Gülümseyerek elindeki paketi evirip çevirdi. Arthur'un bakışları sanki istemsizce büyülenmiş gibi pakete kilitlenmişti; Bayer hipnotize edici gücünü kullanarak eğleniyordu. Her halükârda, Arthur'un çok rahatsız olduğu belliydi.

"Ee... evet. Tabii... haklı olabilirsin..."

Tuhaf bir sessizlik oldu. Bayer kendi kendine, hafifçe gülümsüyordu. Onu daha önce hiç böyle görmemiştim. Birden, elinde ne olduğunun farkına varmış gibi hareketlendi.

"Ah, tabii ya, sevgili Norris... Bunlar sana göstereceğimi söylediğim belgeler. Yarın tekrar elimde olmasını sağlayabilir misin? Biliyorsun, mümkün olduğunca hızlı göndermemiz gerekiyor."

"Kesinlikle. Tabii ki..." Arthur paketi almak için, neredeyse oturduğu yerden fırlamıştı. Kendisine şeker vaat edilmiş bir köpeğe benziyordu. "Seni temin ederim, bunlara gözüm gibi bakacağım."

Bayer bir şey söylemeden güldü.

Birkaç dakika sonra bizi arka taraftaki, avluya açılan merdivenlerden kibarca yolcu ederek binadan çıkmamızı sağladı. Böylece Arthur tekrar hayranlarıyla karşılaşmadı.

Cadde boyunca yürürken düşünceli ve biraz keyifsiz görünüyordu. İki kere iç geçirdi.

"Yoruldun mu?" diye sordum.

"Yorgun değilim, delikanlı. Yok... Sadece en sevdiğim

kötü huyum olan felsefeye dalmıştım. İnsan benim yaşıma gelince hayatın ne kadar tuhaf, ne kadar karmaşık olduğunu çok daha net görebiliyor. Bu sabahı ele alalım mesela. O gençlerin basit heyecanı beni çok etkiledi. Böyle durumlarda insan kendini çok değersiz hissediyor. Herhalde vicdanı olmayan insanlar da vardır. Ama ben onlardan biri değilim."

Bu beklenmedik çıkışın en tuhaf yanı, Arthur'un söylediğinde ciddi olduğunu görmekti. Samimi bir itiraftı ama ben buna ne anlam vereceğimi bilmiyordum.

Cesaretlendirmeyi deneyerek, "Tabii," dedim, "bazen ben de böyle hissediyorum."

Arthur buna cevap vermedi. Üçüncü defa iç geçirmekle yetindi. Birden yüzünde endişeli bir ifade belirdi; hemen cebinde, Bayer'in verdiği kâğıtların oluşturduğu kabarıklığı yokladı. Paket yerinde duruyordu. Arthur rahat bir nefes aldı.

Kasım olaysız geçti. Yine çok sayıda öğrencim vardı, işlerim yoğundu. Bayer çevirmem için iki uzun metin verdi.

KPD'nin yasaklanacağına dair söylentiler dolaşıyordu; dediklerine göre yakında, birkaç hafta içinde olacaktı bu. Otto dalga geçiyordu. Hükümet asla buna cesaret edemez, diyordu. Parti mücadele eder. Onun dahil olduğu hücredeki herkeste bir tabanca vardı. Bana anlattığına göre hepsi silahları kendi *Lokal*'lerindeki mahzenin ızgaralarına iplerle bağlayıp asmışlar, böylece polis onları bulamayacakmış. O günlerde polis çok faaldi. Duyduğumuza göre Berlin'i temizleyeceklerdi. Sivil giyimli kişiler birkaç kere beklenmedik zamanlarda Olga'yı ziyaret etmiş, ama şimdilik bir şey bulamamışlardı. Olga çok dikkatli davranıyordu.

Birkaç kere Kuno'yla yemek yedik, evinde çay içtik. Bir duygusal oluyordu, bir dalgın. Kabinede dönen olaylar muhtemelen onu çok endişelendiriyordu. Eski bohem hayatını

özlüyordu. Devlet görevinin sorumlulukları onu Mecklenburg'daki evinde karşılaştığım genç adamların arkadaşlığından mahrum bırakıyordu. Artık sadece, bir dolaba sakladığı süslü albümdeki fotoğraflarına bakıp avunabiliyordu. Kuno, bir seferinde ikimiz yalnızken albümü bana göstermişti.

"Bak işte, bazen akşamları açıp bu albüme bakıyorum. Sonra hep beraber, Büyük Okyanus'un ortasında bir ıssız adada yaşadığımıza dair bir hikâye uyduruyorum kendi kendime. Kusura bakma, umarım bu söylediğimi çok aptalca bulmuyorsundur."

"Kesinle hayır," diye temin ettim.

"Anlayacağını biliyordum." Benden cesaret alıp çekinerek anlatmaya devam etti. Issız ada fantezisi yeni bir şey değildi. Aylardır bunun tadını çıkarıyordu; zaman içinde gizli bir tutkuya dönüşmüştü. Bunun etkisiyle, oğlan çocukları için yazılmış, özellikle bu tür maceraları anlatan, çoğu İngilizce kitaplardan ufak bir kütüphane oluşturmuştu. Kitapçısına bunları Londra'da yaşayan bir yeğeni için istediğini söylemişti. Kuno, bu kitapların çoğunu yeteri kadar tatmin edici bulmamıştı. Kitaplarda büyükler, defineler ya da olağanüstü bilimsel keşifler vardı. Kuno bunların hiçbiriyle ilgilenmiyordu. Tek bir hikâyeyi gerçekten sevmişti: *Kaybolan Yedili.*

"Bence bu bir dâhinin elinden çıkmış." Kuno bunu söylerken samimiydi. Gözleri coşkuyla parıldıyordu. "Eğer lütfedip de okursan çok memnun olurum."

Kitabı alıp eve götürdüm. Kendi türünde hiç de fena bir kitap değildi. Yaşları on altıyla on dokuz arasında değişen yedi delikanlı, su kaynağı ve bitki örtüsü bulunan ıssız bir adaya düşüyorlardı. Yanlarında ne yiyecek bir şey ne de kırık bir çakıdan başka bir alet vardı. Kitap büyük ölçüde *İsviçreli Robinson Ailesi*'nden aşırılmış gerçekçi bir anlatıydı; gençlerin nasıl avlandıklarını, balık tuttuklarını, kulübe yaptıklarını ve sonunda nasıl kurtulmayı başardıklarını anlatıyordu. Bir

oturuşta bitirip ertesi gün Kuno'ya geri götürdüm. Kitaptan övgüyle söz etmem çok hoşuna gitti.

"Jack'i hatırlıyor musun?"

"Balık tutmakta yetenekli olan mı? Evet."

"Lütfen söyler misin, Gunther'i anımsatmıyor mu?"

Gunther'in kim olduğu konusunda hiçbir fikrim yoktu ama Mecklenburg'daki partidekilerden biri olduğu konusunda doğru çıkan bir tahminde bulundum.

"Evet, gerçekten benziyor."

"Ah, senin de böyle düşünmene öyle sevindim ki. Peki ya Tony?"

"Şu müthiş dağcı mı?"

Kuno heyecanla başını salladı: "Heinz'ı anımsatmadı mı sana?"

"Ne demek istediğini anlıyorum."

Böyle böyle bütün karakterleri detaylı bir biçimde elden geçirdik. Teddy, Bob, Rex, Dick: Kuno hepsi için bir karşılık buldu. Ben de kitabı gerçekten okuduğum ve böylece bu tuhaf sınavdan başarıyla çıkabildiğim için kendimi tebrik ettim. En son, kitabın kahramanı, şampiyon yüzücü, kriz anlarında herkesi yönlendiren ve her sorun karşısında bir parlak fikir bulan Jimmy'ye sıra geldi.

"Onu tanıyabildin mi acaba?"

Kuno'nun ifadesi acayip, gülünç bir mahcubiyet içeriyordu. Yanlış cevabı vermemeye dikkat etmem gerektiğini anladım. Ne demem gerekiyordu ki?

"Bir fikrim var..." diye söze girdim.

"Öyle mi?" Gerçekten yüzü kızarmıştı.

Bir ipucu vermesini beklerken başımı salladım, gülümsedim, zeki görünmeye çalıştım.

"O da benim, görüyorsun işte." Kuno söylediğine tamamen inanacak kadar saftı. "Gençliğim yani. Ama tam ben... Bu yazar bir dâhi. Benim hakkımda başka kimsenin bileme-

yeceği şeyler söylüyor. Ben Jimmy'yim. Jimmy benim. Muhteşem bir şey bu."

"Gerçekten çok enteresan," diyerek katıldığımı belli ettim.

Daha sonra ada hakkında defalarca konuştuk. Kuno bana adayı gözünde tam olarak nasıl canlandırdığını anlattı; hayali arkadaşlarının görünüşlerini ve huylarını ayrıntılı biçimde tarif etti. Gerçekten çok geniş bir hayal gücü vardı. Keşke *Kaybolan Yedili*'nin yazarı da yanımızda olup Kuno'yu dinleyebilseydi. Çok büyük bir iddiası olmadan verdiği emeğin egzotik meyvelerini görmek onu çok şaşırtırdı. Kuno'nun bu konuyu benden başkasıyla paylaşmadığını fark etmiştim. Gizli bir cemiyete zorla üye yapılmış talihsiz biri gibi utanıyordum. Arthur yanımızdayken, Kuno ondan kurtulup benimle yalnız kalmak istediğini gizlemek için hiçbir çaba göstermiyordu. Tabii ki Arthur da bunu fark ediyor ve özel görüşmelerimizle ilgili malum yorumları yaparak beni sinirlendiriyordu. Yine de Kuno'nun küçük gizemini açık etmeye gönlüm el vermiyordu.

"Baksana," dedim bir seferinde, "neden bunu gerçekleştirmiyorsun?"

"Efendim?"

"Büyük Okyanus'a açılıp kitaptaki gibi bir ada bulabilirsin. Gidip gerçekten orada yaşayabilirsin. Bunu yapanlar var. Senin de yapmaman için hiçbir neden yok."

Kuno hüzünlü bir ifadeyle başını iki yana salladı.

"Kusura bakma, olmaz. Mümkün değil."

O kadar kesin ve üzgün söylemişti ki bunu, bir şey diyememiştim. Bir daha da ona böyle bir şey önermedim.

Ayın ilerleyen günlerinde Arthur gittikçe keyifsizleşti. Kısa bir süre sonra eskisi kadar parası olmadığını fark ettim. Bundan yakındığı yoktu. Bilakis, sorunları hakkında gittikçe daha az konuşmaya başlamıştı. Mümkün olduğunca dikkat çek-

meyecek şekillerde tasarruf ediyordu: Otobüsün daha hızlı olması nedeniyle taksiye binmeyi bırakmıştı, zengin yemeklerinin sindirim sistemine iyi gelmediğini söyleyerek pahalı restoranlardan ayağını kesmişti. Anni'nin ziyaretleri de seyrekleşmişti. Arthur erken yatmaya başlamıştı. Gündüzleri her zamankinden daha çok dışarıda oluyordu. Bayer'in yazıhanesinde çok zaman geçirdiğini fark etmiştim.

Paris'ten yeni bir telgraf gelmesi çok uzun sürmedi. En az benim kadar arsız ve meraklı olan Frl. Schroeder'i, Arthur öğleden sonra şekerlemesi için eve dönmeden, zarfı buhara tutup açma konusunda ikna etmem hiç zor olmadı. Kafa kafaya verip okuduk:

> Gönderdiğin çay iyi değil neden anlamadım bence başka bir kız var öpücük yok.
>
> MARGOT

"İşte," dedi Frl. Schroeder heyecanla, kendinden memnun bir dehşet ifadesiyle, "kız bitirmeye çalışıyor."

"Ne demek..."

Sabırsızca elime vurarak, "Aman, Herr Bradshaw, nasıl bu kadar kalın kafalı olabiliyorsunuz!" dedi. "Bebek, tabii. Herr Norris ona bir şeyler yolladı herhalde. Ah, bu erkekler! Bana gelip sorsaydı ona ne yapması gerektiğini anlatırdım. Hiç yanılmam."

"Tanrı aşkına, Frl. Schroeder, sakın Herr Norris'e bu konuda bir şey söylemeyin."

"Ah, Herr Bradshaw, bana güvenebilirsiniz!"

Yine de galiba Frl. Schroeder'in tavrı ne yaptığımız konusunda Arthur'a bir ipucu vermişti. Çünkü bundan sonra Fransa'dan telgraf gelmedi. Arthur'un temkinli davranıp telgrafların başka bir adrese gitmesini ayarladığını tahmin ediyordum.

Aralık başlarında bir akşam, Arthur dışarıdaydı, Frl. Schroeder de banyo yapıyordu ki kapı çaldı. Ben baktım. Kapıyı açtığımda karşımda Schmidt'i gördüm.

"İyi akşamlar, Mr. Bradshaw."

Bakımsız ve hırpaniydi. Koca, yağlı suratı hastaymış gibi bembeyazdı. İlk başta sarhoş olduğunu düşündüm.

"Ne istiyorsun?" diye sordum.

Schmidt yılışık bir ifadeyle güldü. "Norris'i görmek istiyorum." Aklımdan geçenleri okumuş gibi ekledi: "Hiç yalan söylemekle uğraşmayın, şimdi burada yaşadığını biliyorum, ya!"

"Eh, şimdi onu göremezsin. Dışarıda."

"Dışarıda olduğundan emin misiniz?" Schmidt gülerek gözlerini kısıp bana baktı.

"Kesinlikle. Öyle olmasa söylerdim."

"Demek... anladım."

Bir süre pis pis gülümseyerek birbirimize baktık. İçimden kapıyı suratına çarpmak geliyordu.

Schmidt bir süre durduktan sonra, "Mr. Norris benimle görüşse onun için iyi olur," dedi. Sanki konuyu yeni açıyormuş gibi rastgele, gelişigüzel bir tavrı vardı. Bir anda sertleşmeye kalkarsa diye, mümkün olduğunca dikkat çekmemeye çalışarak ayağımı kapının arkasına koydum.

Kibarca şöyle dedim: "Sanırım buna Mr. Norris'in karar vermesi daha uygundur."

"Ona geldiğimi söylemeyecek misiniz?" Schmidt ayağıma bakıp arsızca güldü. Seslerimiz o kadar mülayim, o kadar alçaktı ki merdivenden çıkan biri bizi görse dostça sohbet eden iki komşu olduğumuzu düşünürdü.

"Söyledim ya, Mr. Norris evde değil. Almanca anlamıyor musun?"

Schmidt'in gülümsemesi çok aşağılayıcıydı. Sanki tablonun epeyce dışında kalmış bir resimmişim gibi kendi kendine

eğlenerek, küçümseyerek, yarı açık gözlerle beni süzüyordu. Yavaşça, ne kadar sabırlı olduğunu göstere göstere konuştu.

"Belki Mr. Norris'e benden bir mesaj iletme zahmetine katlanırsınız?"

"Evet. İletirim."

"Mr. Norris'e üç gün daha bekleyeceğimi, daha fazlasının olamayacağını söyler misiniz lütfen? Anladınız mı? Bu haftanın sonunda hâlâ ondan ses çıkmamış olursa mektupta yazdığım şeyi yapacağım. Ne demek istediğimi o anlar. Belki cesaret edemeyeceğimi sanıyordur. Eh, kısa bir süre sonra hata ettiğini anlayacak. Sorun istemiyorum, tabii o kaşınmazsa. Ama benim de hayatımı idame ettirmem gerek... Tıpkı onun gibi benim de kendime bakmam gerek. Benim de haklarım var. Beni bu sefaletin içinde bırakabileceğini sanmasın..."

Bütün vücudu zangırdıyordu. Çok güçlü bir duygu, öfke ya da aşırı güçsüzlük yüzünden tir tir titriyordu. Bir an düşecek sandım.

"Hasta mısın?" diye sordum.

Sorum Schmidt üzerinde hiç beklemediğim bir etki yarattı. Yılışık, alaycı gülümsemesi bir anda nefret dolu, kaskatı bir ifadeye dönüştü. Kontrolünü tamamen kaybetmişti. Bana doğru bir adım atıp resmen suratıma bağırdı:

"Bu seni hiç ilgilendirmez, anladın mı beni? Sen sadece Norris'e dediklerimi söyle. Eğer istediğimi yapmazsa anasından emdiği sütü burnundan getiririm! Senin de, domuz!"

Histerik öfke nöbeti bir anda beni de etkisi altına aldı. Bana doğru uzanmış bağıran Schmidt'in çenesine çarpacağını umarak, geri çekilip kapıyı sertçe suratına kapattım. Ancak kapı herhangi bir şeye çarpmadı. Schmidt'in sesi iğnesi kaldırılan bir gramofon gibi kesildi. Bir daha ses çıkarmadı. Kapalı kapının arkasında, kalbim sinirden güm güm atar halde dururken, sessiz adımlarla sahanlıktan geçip merdivenden inmeye başladığını duydum.

On İkinci Bölüm

Bir saat sonra Arthur eve döndü. Haberi vermek için peşinden odasına gittim.

"Schmidt geldi."

Herhalde bir balıkçı başındaki peruğu oltasıyla yakalayıp çekseydi Arthur bundan daha fazla şaşıramazdı.

"William, lütfen en kötü haberden başla. Beni meraklandırma. Ne zaman oldu bu? Sen gördün mü onu? Ne dedi?"

"Sana şantaj yapmaya çalışıyor, değil mi?"

Arthur hızla bana döndü.

"Bunu kabul etti mi?"

"Kabul etmiş kadar oldu. Sana zaten yazmış, eğer istediği şeyi bu hafta bitmeden yapmazsan başın belada olacakmış."

"Böyle mi dedi gerçekten? Aman yarabbi..."

Sitem ederek, "Sana yazdığını söylemeliydin," dedim.

"Biliyorum, delikanlı, biliyorum..." Arthur'un sıkıntısı yüzünden okunuyordu. "Geçtiğimiz iki hafta kaç kere dilimin ucuna geldi. Ama seni de gereksiz yere endişelendirmek istemedim. Bir şekilde atlatırım diye umdum."

"Bak Arthur, önemli olan şu: Schmidt gerçekten sana zarar verebilecek bir şey biliyor mu?"

Gergin bir biçimde odada ileri geri yürürken şimdi üzerinde gömleğiyle, teselli edilemeyecek kadar kederli bir adam olarak koltuğa çöküp çizmesindeki düğmeleri ümitsizce incelemeye başladı.

"Evet, William." Sesi alçak, özür diler gibi çıkıyordu. "Maalesef biliyor."

"Ne biliyor?"

"Gerçekten, ben... ben senin için bile korkunç geçmişimin ayrıntılarına dalabileceğimi sanmıyorum."

"Ayrıntı istemiyorum. Ben sadece Schmidt'in senin herhangi bir şekilde ceza almana neden olup olamayacağını bilmek istiyorum."

Arthur bir süre, dalgın dalgın çenesini kaşıyarak düşündü.

"Buna cüret edebileceğini sanmam. Yok."

"Ben o kadar emin değilim," dedim. "Bana durumu epey kötü göründü. Çok çaresizdi, her şeyi yapabilir. Çok az şey yiyebiliyormuş gibiydi."

Arthur tekrar ayağa kalktı; hızlıca, küçük, tedirgin adımlarla odayı dolaşmaya başladı.

"Sakin olalım, William. Beraber oturup sessizce düşünelim bunu."

"Schmidt'i tanıdığın kadarıyla, sence seni rahat bırakması için ona toptan bir ödeme yapsan sessiz kalmaz mı?"

Arthur hiç tereddüt etmeden cevapladı:

"Eminim kalmaz. Benim kanımı emmek konusunda iştahını kabartacaktır bu sadece. Aman yarabbi, aman aman!"

"Peki ya Almanya'yı tümden terk etsen? O zaman da sana zarar verebilir mi?"

Arthur son derece heyecanlı bir hareketin ortasında kalakaldı.

"Hayır, sanmıyorum... yani, yok, kesinlikle hayır." Dehşet içinde bana baktı. "Böyle yapmamı önermiyorsun, değil mi?"

"Çok ciddi bir önlem olacaktır bu. Ama aklına başka bir çare geliyor mu?"

"Hayır. Hiç."

"Benim de."

Arthur çaresizce omuz silkti. "Evet, evet, delikanlı. Bunu söylemesi kolay tabii. Peki parayı nereden bulacağım?"

"Artık durumun iyi sanıyordum?" Biraz şaşırmış gibi yaptım. Arthur bakışlarını benimkilerden kaçırdı.

"Sadece belirli koşullarda."

"Yani sadece burada mı para kazanabileceğini söylüyorsun?"

"Yani, temelde..." Sorguya çekilmekten hoşlanmamıştı, huzursuzlanıyordu. Dayanamadım, şansımı körlemesine denemek istedim.

"Ama sana Paris'ten para ödüyorlar, değil mi?"

Tam isabet. Arthur'un sahtekâr, mavi gözleri irkildiğini saklayamadılar ama başka ipucu vermediler. Belki de bu soru karşısında beklediğim kadar hazırlıksız değildi.

"Sevgili William, neden bahsettiğin konusunda en ufak bir fikrim yok."

"Boş ver Arthur. Beni ilgilendirmez. Ben sadece, elimden gelirse, sana yardım etmek istiyorum."

"Çok kibarsın, delikanlı, kesinlikle öylesin." Arthur iç geçirdi. "Bu çok zor, çok karmaşık..."

"Eh, hiç olmazsa bir noktayı açıklığa kavuşturduk.. Şimdi, yapabileceğin en doğru şey Schmidt'e bir an önce biraz para gönderip sesini kesmek. Ne kadar istedi senden?"

Arthur'un sesi iyice alçaldı: "Önce peşin olarak yüz, sonra da haftada elli."

"Adamdaki cürete bak. Yüz elli bulabilir misin, ne diyorsun?"

"Gerekirse, sanırım, evet bulurum. Kolay olmaz tabii."

"Biliyorum. Ama bu seni en sonunda on katını ödemekten kurtaracak. Benim önerim şu: Schmidt'e yüz elliyi gönder, yanında da bir mektup yaz, kalanını 1 Ocak'ta ödeyeceğini söyle..."

"Fakat, William..."

"Biraz bekle. Bu arada Aralık bitmeden Almanya'dan ayrılmış olmak için hazırlık yapacaksın. Bu sana üç hafta kazan-

dırır. Eğer dediği gibi şimdi ödeme yaparsan o zamana kadar seni rahatsız etmez. Seni kontrol edebildiğini sanacaktır."

"Evet, sanırım haklısın. Kendimi bu fikre alıştırsam iyi olacak. Her şey o kadar ani oldu ki." Arthur birden öfkeyle parladı. "İğrenç yılan! Elime bir fırsat geçse de hakkından gelebilsem..."

"Merak etme. Er ya da geç hak ettiğini bulacak. Şu anda asıl sorun senin yolculuğun için gereken parayı bulmak. Borç alabileceğin kimse yoktur herhalde?"

Ancak Arthur çoktan başka bir şey düşünmeye başlamıştı.

"Bundan kurtulmanın yolunu bulacağım." Sesi epeyce daha keyifli çıkıyordu. "Düşünmek için biraz zamana ihtiyacım var sadece."

Arthur düşünürken bir hafta geçiverdi. Havalar düzelmedi. Kısa, kasvetli günler hepimizin ruh halini etkiliyordu. Frl. Schroeder sırtının ağrıdığından yakınıyordu. Arthur'un karaciğeri rahatsızdı. Benim öğrencilerim derslere zamanında gelmiyorlar, aptalca şeyler yapıyorlardı. Canım sıkkın, keyfim kaçıktı. Köhne evimizden, penceremin karşısındaki eski, donuk evden, ıslak caddeden, hesaplı yemekler yediğimiz basık, gürültülü restorandan, yanık etten, sonu gelmeyen lahana turşusundan, çorbadan nefret ediyordum.

Bir akşam Arthur'a şöyle dedim: "Tanrım! Birkaç günlüğüne bu şehir bozuntusundan uzaklaşmak için neler vermezdim!"

Melankolik bir dalgınlık içinde dişlerini karıştırmakta olan Arthur dikkatle bana baktı. Homurdanmalarımla yakından ilgilenecek gibi görünmesi beni çok şaşırttı.

"İtiraf edeyim William, ben de senin her zamanki, alıştığım o hayat dolu ruh halinde olmadığını fark ettim. Çok solgun görünüyorsun."

"Öyle mi?"

"Son zamanlarda çok fazla çalışıp kendini yoruyor ol-

mandan korkuyorum. Yeteri kadar dışarı çıkmıyorsun. Senin gibi genç bir adamın hareket etmeye, temiz hava almaya ihtiyacı vardır."

Gülümsedim; memnun olmuş, biraz da şaşırmıştım.

"Arthur, biliyor musun, artık şu doktor konuşmalarını epeyce iyi kıvırıyorsun."

"Delikanlı," –biraz kırılmış gibi yaptı– "sağlığınla ilgili samimi endişelerimle dalga geçmene üzüldüm. Sonuçta ben senin baban olacak yaştayım. Bazen kendimi *in loco parentis* hissettiğimde anlayışla karşılanabileceğimi düşünüyorum."

"Kusura bakmayın babacığım."

Arthur gülümsedi ama biraz kızmış gibiydi. Belli ki doğru cevapları vermiyordum. Konuşmak istediği bir konu vardı galiba, ama bu her neyse, lafı bir türlü oraya getiremiyordu. Biraz bekledikten sonra tekrar denedi.

"Baksana William, seyahatlerin sırasında hiç İsviçre'ye gittin mi?"

"Evet, cezamı çektim. Fransızca öğrenmeye çalışırken Cenevre'de bir *pension*'da üç ay kalmıştım."

"Ah, tabii, söylemiştin sanırım." Arthur sıkıntıyla öksürdü. "Ama ben daha çok kış sporlarını düşünüyordum."

"Yok, onlara ilgim olmadı neyse ki."

Arthur çok şaşırmış görünüyordu.

"Gerçekten, delikanlı, kusura bakma ama bence sporculuğa biraz fazla tepeden bakıyorsun. Zihinsel faaliyetleri küçümseyecek değilim. Ama unutma, daha çok gençsin. İleride zaten tadını çıkaramayacağın zevklerden kendini mahrum ettiğini görmekten hiç hoşlanmıyorum. Açık söyle; bunlar aslında hep poz, değil mi?"

Sırıttım.

"Saygısızlık etmeyeceksem, acaba yirmi sekiz yaşındayken sen hangi spor dalıyla meşgul oluyordun, sorabilir miyim?"

"Ee... şey... biliyorsun, benim sağlığım hep biraz hassastı.

Durumumuz pek benzemiyor yani. Yine de sana bir İskoçya seyahatimde gayretli bir balıkçıya dönüştüğümü söyleyebilirim. Hatta şu küçük, kırmızı ve kahverengi lekeleri olan balıkları yakalamakta epey başarılıydım. İsmini hatırlayamıyorum şimdi."

Gülerek bir sigara yaktım.

"Evet, Arthur, sevgi dolu ebeveyn rolünde gösterdiğin bu başarılı performanstan sonra artık dilinin altındaki baklayı çıkartacak mısın?"

Arthur bıkkınlık ve teslimiyetle, hatta belki biraz da rahatlayarak iç geçirdi. Daha fazla numara yapmasına gerek kalmamıştı. Konuşmaya devam ederken ses tonu tamamen değişmişti.

"Aslında, William, lafı dolandırmama gerek yok herhalde. Birbirimizi yeteri kadar uzun süredir tanıyoruz. Ne kadar oldu biz tanışalı?"

"İki seneyi geçti."

"Öyle mi? O kadar oldu mu? Dur bakalım. Doğru, haklısın. Dediğim gibi, birbirimizi uzun zamandır tanıyoruz; artık senin genç yaşına rağmen görmüş geçirmiş biri olduğun gerçeğinin değerini bilmem gerekiyor."

"Ne kadar nazikçe ifade ettin."

"Seni temin ederim, çok ciddiyim. Evet, söyleyeceğim aslında şu (lütfen bunu sadece uzak bir ihtimal olarak gör, çünkü senin rızandan başka, ki bunun çok temel bir mesele olduğunu biliyorum, ama bundan başka bir de bütün bunların üçüncü bir kişi tarafından onaylanması ihtiyacı var ki şu anda kendisinin bu plandan haberi bile yok)..."

Arthur parantezin sonunda, nefeslenmek ve kartlarını açık oynamak konusundaki ezeli nefretini yenmek için durdu.

"Şu anda senden öğrenmek istediğim, sadece, bu Noel'de birkaç günü İsviçre'de bir kış sporları merkezinde geçirmeye hazır olup olmadığın."

Sonunda ağzındaki baklayı çıkarınca, mahcup olmuş gibi gözlerini benimkilerden kaçırdı ve gergin bir ifadeyle şişe altlığıyla oynamaya başladı. Bu teklifi yapmak için hatırı sayılır bir zihinsel çaba harcamış gibi görünüyordu. Bir süre ona bakıp şaşkınlıkla bir kahkaha kopardım.

"Vay canına! Demek bunca zamandır *bunun* peşindeydin!"

Arthur biraz çekinerek de olsa eğlenceme katıldı. Kurnazca, belli etmeden yüzümdeki muhtelif hayret ifadelerini izliyordu. Uygun bir anı kollayıp yakaladığına inandığında şöyle dedi:

"Bütün masrafların karşılanacak, tabii."

"Peki ama..." diye söze başladım.

"Boş ver, William. Önemli değil. Öylesine aklıma gelen bir fikir işte. Çok büyük bir ihtimalle zaten bundan bir şey çıkmayacaktır. Lütfen bana başka bir şey sorma. Tek bilmek istediğim şu: Böyle bir şeyi düşünür müsün yoksa ihtimal bile vermez misin?"

"Hiçbir şey imkânsız değil tabii ki. Ama bilmek istediğim bir sürü şey var. Mesela.."

Arthur narin, beyaz elini kaldırdı.

"Şimdi değil, William, rica ederim."

"Sadece şunu söyle: Acaba ben..."

Arthur sertçe sözümü kesti: "Başka bir şey söyleyemem. Söylememeliyim."

Yine de kendini tutamayacağından korkar gibi, garsonu çağırıp hesabı istedi.

Sonraki haftanın çoğu geçti ve bu süre boyunca Arthur esrarengiz İsviçre projesinden söz etmedi. Ben de kayda değer bir irade örneği gösterip kendimi tuttum ve ona hatırlatmadım; pek çok parlak fikri gibi belki bu da çoktan unutulmuştu.

Ayrıca düşünmemiz gereken daha önemli şeyler vardı. Noel yaklaşıyordu, kısa bir süre sonra yılbaşı gelecekti; ama bildiğim kadarıyla Arthur hâlâ kaçışı için gereken parayı bulma ihtimalinin yanına bile yaklaşmıyordu. Bunu sorduğumda muğlak bir cevap verdi. Bu konuda bir şey yapması için ısrar ettiğimde kaçamak davrandı. Tehlikeli bir atalete kapılmak üzere gibiydi. Belli ki Schmidt'in kindarlığını ve zarar verebilme gücünü hafife alıyordu. Ben almıyordum. Sekreterin uğursuz yüzünü son görüşümü o kadar kolay unutamıyordum. Arthur'un kayıtsızlığı beni delirtiyordu.

Dalgın, zarif parmaklarını mükemmel peruğunda gezdirirken "Merak etme delikanlı," diye mırıldandı. "Günü gelince düşünürüz, derler ya... Evet."

"Günü gelecek," diye sertçe çıkıştım ben de, "o zaman düşünmek yetmeyecek."

Ertesi sabah, korkumu haklı çıkaracak bir şey oldu.

Her zamanki gibi Arthur'un odasında oturmuş, tuvalet seremonisine yardım ediyordum ki telefon çaldı.

Arthur elinde pudra sürmekte kullandığı ponponla "Sen bakabilir misin delikanlı?" dedi. Elinden geldiğinde telefonlara kendi cevap vermemeyi tercih ediyordu. Ahizeyi kaldırdım.

Bir dakika sonra, tatsız bir tatmin duygusuyla ahizeyi elimle kapatarak "Schmidt arıyor," dedim.

"Aman yarabbi!" İşkencecisi yatak odasının kapısında belirseydi herhalde Arthur bundan daha fazla telaşlanamazdı. Gerçekten de yorgun gözleri bir an yatağın altını taradı; sanki sığabileceği kadar yer var mı diye bakıyor gibiydi.

"Bir şey söyle. Evde yok, de..."

"Bence," dedim sertçe, "onunla kendin konuşsan daha iyi olacak. Sonuçta seni ısıramaz ya. Ne yapmayı planladığı konusunda sana bir fikir verebilir."

"Of, tamam, madem ısrar ediyorsun..." Arthur biraz huy-

suzlanmıştı. "Ama söylemeden geçmeyeceğim, bence buna hiç gerek yok."

Kibarca, elindeki ponponu bir savunma silahı gibi tutarak telefona uzandı.

"Evet. Evet." Çenesindeki gamze birden yana doğru kayar gibi oldu. "Hayır... hayır, gerçekten... Lütfen bir dakika beni dinler misin?.. Yapamam, seni temin ederim... yapamam..."

Sesi itiraz eden, rica eden bir fısıltıya dönüştü. Alıcının kancasını gereksiz bir sıkıntıyla salladı.

"William, telefonu kapattı."

Arthur'un şaşkınlığı o kadar komikti ki kendimi tutamayıp güldüm. "Ne dedi sana?"

Arthur odanın öbür tarafına gidip yatağın üzerine kendini bıraktı. Çok bitkin görünüyordu. Pudra ponponu, gevşeyen parmaklarının arasından yere düştü.

"Yılan oynatıcının sesini duyamayan sağır engereği hatırladım... Nasıl bir canavar bu, William! Dilerim senin hayatında asla böyle bir iblis olmaz..."

"Ne dediğini söyle lütfen."

"Tehditler savurmakla yetindi, delikanlı. Çoğu ipe sapa gelmez şeyler. Herhalde bana kendini hatırlatmak istedi. Bir de yakında daha fazla paraya ihtiyacı olacağını. Beni onunla konuşmak zorunda bırakman çok acımasızcaydı. Şimdi bütün günü keyifsiz geçireceğim. Elime bak; nasıl titriyor."

"Ama Arthur," dedim pudra ponponunu alıp masaya koyarken. "Keyifsiz olmak bir işe yaramaz. Bunu bir uyarı olarak kabul et. Bak, Schmidt söylediklerinde ciddi. Bu konuda bir şey yapmalıyız. Bir planın yok mu? Yapabileceğin hiçbir şey yok mu?"

Arthur gayret edip toparlandı.

"Evet, evet. Haklısın, tabii. Ok yaydan çıktı artık. Bir şeyler yapmak gerek. Gerçekten, boşa harcayacak zaman yok.

Acaba bana bir iyilik yapıp telefonla *Fernamt*'ı* arayıp Paris'e bir görüşme yazdırmak istediğimi söyler misin? Çok erken değil herhalde? Yok..."

Arthur'un söylediği numarayı bağlatıp kibarca onu yalnız bıraktım. O gün akşama kadar onu bir daha görmedim. Akşam yemeği için her zamanki gibi sözleştiğimiz restoranda buluştuk. Keyfinin biraz yerine geldiği hemen anlaşılıyordu. Şarap içelim diye ısrar bile etti; ben karşı çıkınca benim payımı da ödemeyi önerdi.

İkna etmek için, "Kuvvet verir," dedi.

Muzipçe güldüm. "Hâlâ sağlığım için endişeleniyor musun?"

Arthur gülerek, "Çok zalimsin," dedi. Ama buna kapılmamayı başardı. Birkaç dakika sonra, doğrudan işlerin nasıl gittiğini sorduğumda şöyle cevapladı:

"Önce yemeğimizi yiyelim delikanlı. Sabırlı ol lütfen."

Ancak yemek bittikten, ikimiz de müsriflik yapıp birer kahve söyledikten sonra bile Arthur bana haberleri anlatmakta aceleci davranmadı. Onun yerine benim neler yaptığımı, hangi öğrencilere ders verdiğimi, öğlen nerede yemek yediğimi vs öğrenmek için istekliydi.

"Son zamanlarda dostumuz Pregnitz'i gördün mü acaba?"

"Aslına bakarsan yarın onunla çay içeceğiz."

"Öyle mi?"

Gülmemek için kendimi zor tuttum. Artık Arthur'un konuya giriş yöntemlerini iyi tanıyordum. Kibarca gizlese de sesindeki o değişik tonlama gözümden kaçmamıştı. Sonunda sadede geliyorduk demek ki.

"Ona bir mesaj ileteyim mi?"

Arthur'un yüzünde gülünç bir ifade vardı. Her gece, ortaya para koymadan oynadıkları bir iskambil oyununda karşı-

* (Alm.) Santral. (ed. n.)

lıklı hile yapan iki kişi gibi eğlenerek bakıyorduk birbirimize. Aynı anda gülmeye başladık.

"Ondan tam olarak ne almayı planlıyorsun?" diye sordum.

"William, lütfen... bazı şeyleri ne kadar kaba ifade ediyorsun."

"Zaman kazandırıyor."

"Doğru, doğru. Haklısın. Heyhat! Zaman şimdi o kadar önemli ki. Pekâlâ, şöyle diyeyim: Onunla ufak bir iş yapma konusunda istekliyim. Ya da kendi kendisine bu işi yapmasını sağlamak konusunda demeliyim belki de."

"Ne kadar düşüncelisin!"

Arthur, "Düşünceliyim, değil mi William? O kadar az insan fark ediyor ki bunu," diyerek kıkırdadı.

"Nedir bu bahsettiğin iş? Ne zaman gerçekleşecek?"

"Henüz belli değil. Umarım yakında."

"Herhalde komisyon alacaksın?"

"Doğal olarak."

"Büyük bir komisyon mu?"

"Eğer başarılı olursa. Öyle."

"Almanya'dan ayrılmana yetecek kadar mı?"

"Ah, çok daha fazlası. Bir nevi emeklilik fonu bile denebilir."

"Bu çok iyi, değil mi?"

Arthur büyük bir dikkatle tırnaklarını incelerken huzursuzca homurdandı.

"Ne yazık ki bazı teknik zorluklar var. Sıklıkla olduğu gibi, değerli tavsiyelerine ihtiyacım var."

"Pekâlâ, anlat bakalım."

Arthur bir süre durup düşündü. Bana ne kadar şey anlatması gerekeceğini hesapladığını görebiliyordum.

Sonunda, "En önemlisi şu, bu iş Almanya'da yapılamaz," dedi.

"Neden?"

"Çünkü burada fazla aleni olur. İşin içindeki diğer taraf tanınmış bir işadamı. Senin de bildiğin gibi, büyük şirket çevreleri nispeten dardır. Hepsi birbirlerini izlerler. Haberler hemen yayılır; en ufak bir ima yeter. Eğer bu adam Berlin'e gelirse, buradaki iş dünyası daha o Berlin'e adım atmadan her şeyi öğrenir. Ve gizlilik bu konuda kesinlikle en önemli şey."

"Kulağa çok heyecan verici geliyor. Ama Kuno'nun da iş dünyasında olduğunu bilmiyordum.

"Açıkçası, öyle değil." Arthur benimle göz göze gelmemek için özen gösteriyordu. "Buna bir ek iş olarak bakabilirsin."

"Anladım. Bu buluşma için nereyi öneriyorsun?"

Arthur önündeki kâseden dikkatlice bir kürdan seçip aldı.

"Sevgili William, işte bu konuda senin değerli tavsiyelerinden faydalanabileceğimi umuyorum. Tabii ki Almanya sınırına yakın bir yer olmalı. İnsanların yılın bu zamanında tatil için gitmesinin dikkat çekmeyeceği bir yer olmalı."

Arthur düşünceli bir ifadeyle elindeki kürdanı kırıp iki parçayı masa örtüsünün üzerine, yan yana koydu. Kafasını kaldırıp bana bakmadan ekledi:

"Sen de uygun görürsen, benim aklıma İsviçre geldi."

Uzun süre bir şey söylemedi. İkimiz de gülümsüyorduk.

"Demek öyle?" dedim sonunda.

Arthur kürdanı bu sefer dörde böldü; numaradan bir masumiyetle, gülerek bana baktı.

"Evet delikanlı, gördüğün gibi, aynen öyle."

"Vay vay. Seni yaşlı tilki." Güldüm. "Sonunda anlamaya başladım."

"İtiraf etmeliyim William, anlamakta biraz güçlük çektiğini düşünmeye başlamıştım ben de. Sana hiç yakışmıyordu bu, görüyorsun."

"Kusura bakma Arthur. Ama böyle bilmeceler beni biraz serseme çeviriyor. Acaba gizemli davranmayı bırakıp her şeyi baştan anlatsan nasıl olur?"

"Seni temin ederim delikanlı, bu konuda çok fazla şey bilmesem de, bildiklerimin hepsini sana anlatmaya hazırım. Uzun lafın kısası, Pregnitz, Almanya'daki en büyük cam fabrikalarından birinin hissedarı. Hangisi olduğunun bir önemi yok. Adını idarecilerin arasında bulamazsın, yine de gayri resmi olarak çok etkisi var. Tabii ben bu konulardan anladığımı iddia etmiyorum."

"Cam fabrikası, öyle mi? Kulağa çok masum geliyor."

Arthur endişeyle, bana güvence verdi: "Ama delikanlı, tabii ki masum. Doğuştan ihtiyatlı olan yaradılışının sağduyuna zarar vermesine müsaade etmemelisin. Eğer bu teklif sana başta biraz tuhaf geldiyse, bu, böyle büyük finans işlerine alışık olmadığındandır. Düşünsene, bu her gün yaşanan bir şey. Kime istersen sor. En önemli iş anlaşmaları gayri resmi ortamlarda bağlanır."

"Tamam! Tamam! Devam et."

"Bakalım. Ne diyordum? Ah, evet. Şöyle; benim Paris'teki en yakın dostlarımdan biri önemli bir yatırımcı..."

"Bu adam kendisine Margot diyor olabilir mi?"

Ancak bu sefer Arthur'u gafil avlayamadım. Şaşırıp şaşırmadığını bile anlayamadım. Yalnızca gülümsedi.

"Ne kadar zekisin, William! Evet, belki de öyle diyordur. Neyse, biz de ona Margot diyelim, işimiz kolaylaşır. Evet... her halükârda Margot, Pregnitz'le görüşmek için bir fırsat elde etmeye çok istekli. İtiraf etmese de, anladığım kadarıyla Pregnitz'in şirketiyle kendi şirketi arasında bir tür kartel kurmayı teklif etmeyi düşünüyor. Ancak bu tamamen kayıt dışı; bizi ilgilendirmiyor. Pregnitz'e gelince, Margot'nun teklifini kendisinden dinlemeli ve şirketinin yararına olup olmadığına kendi karar vermeli. Muhtemelen, hatta büyük olasılıkla, yararına olacaktır. Eğer öyle düşünmezse de bir zararı olmaz. Margot kendinden başka kimseyi suçlayamaz. Benden sadece samimi bir ortamda, ekonomi muhabirlerinin kendilerini ra-

hatsız etmeyeceği, konuyu sakince konuşabilecekleri tarafsız bir yerde Baron'la tanışmasını sağlamamı istiyor."

"Onları bir araya getirdiğinde hemen paranı alacak mısın?"

Arthur sesini alçaltıp, "Toplantı gerçekleştiğinde yarısını alacağım," dedi. "Kalan yarısını ancak anlaşma başarılı olursa ödeyecekler. Ancak işin kötüsü, Margot bir an önce Pregnitz'le görüşmek istiyor. Aklına bir fikir geldi mi hep böyle davranır. Çok sabırsız bir adam..."

"Sadece bu görüşmeyi ayarlaman için sana o kadar çok para vermeye de hazır, öyle mi?"

"Unutma William, bu onun için çok önemsiz bir miktar. Eğer bahsettiğimiz iş gerçekleşirse muhtemelen milyonlar kazanacak."

"Eh, o zaman bana da seni tebrik etmekten başka söyleyecek bir şey kalmıyor. Kolayca kazanacaksın galiba bu parayı."

"Böyle düşünmene sevindim delikanlı." Arthur'un sesi ihtiyatlı, kuşkuluydu.

"Neden, zorluk neresinde ki? Tek yapman gereken Kuno'ya gidip bunları anlatmak."

"William!" Arthur dehşete kapılmış gibiydi. "Bu, ölüm fermanımı imzalamak olur!"

"Anlamıyorum, neden?"

"Anlamıyor musun? Gerçekten, delikanlı, çok daha kurnaz olduğunu düşündüğümü itiraf etmeliyim. Bu söylediğin söz konusu bile olamaz. Pregnitz'i benim tanıdığım kadar tanımıyorsun. Bu konularda fevkalade hassastır; ben bunu bedelini ödeyerek öğrendim. İşine burnumuzu soktuğumuzu düşünür ve bunu kabul edilemez bulur. Derhal kendini geri çekecektir. Açgözlülüğün prim yaptığı bu devirde pek az karşılaşılan, gerçek bir aristokrat tavrı vardır onun. İtiraf edeyim, bu özelliğine hayranım."

Güldüm.

"Eğer ona servet kazanma şansı sunduğunda böyle rahatsız oluyorsa acayip bir işadamıymış."

Ancak Arthur konuşmanın heyecanına kendini kaptırmıştı.

"William, lütfen, laubaliliğin sırası değil. Ne demek istediğimi anlıyorsundur eminim. Pregnitz özel ilişkileriyle iş ilişkilerini birbirine karıştırmayı reddediyor, ben de ona tamamen hak veriyorum. Senin ya da benim, Margot'yla veya bir başkasıyla pazarlık yapmasını önermemiz münasebetsizlik olur. O da haliyle buna çok kızar. Bu yüzden, senden rica ediyorum, ne olursa olsun ona bu konuda hiçbir şey söyleme."

"Tabii ki söylemem. Telaşlanma. Ama bak Arthur, doğru mu anlıyorum, Kuno'nun İsviçre'ye Margot'yla buluşacağını bilmeden gitmesi gerektiğini mi söylüyorsun?"

"Özetle, evet."

"Hmm... Bu, işleri biraz karıştırıyor tabii. Yine de, zorlanman için bir neden göremiyorum. Kuno herhalde zaten kış sporları için bir yerlere gidiyordur. Tam onluk bir şey. Benim anlayamadığım, konuyla ne alakam olduğu. Kalabalık yapmak için mi gideceğim yoksa ortamı yumuşatmak için mi?"

Arthur bir kürdan daha seçip kırdı.

"Şimdi tam da oraya geliyordum William." Sesi özellikle ifadesizdi. "Korkarım, görüyorsun ya, yalnız gitmen gerekiyor."

"Kuno'yla ikimiz mi gideceğiz?"

"Evet." Arthur gergin bir telaşla konuşmaya başladı. "Benim sizinle gelmemi ya da bu konuyla bizzat ilgilenmemi imkânsız kılan pek çok neden var. Öncelikle, bu ülkeden ayrıldıktan sonra birkaç günlüğüne de olsa geri dönmem son derece garip olur, ama geri dönmem de gerekir. İkincisi, beraber kış sporları yapmaya gitme teklifinin benden gelmesi çok saçma gelecektir. Pregnitz benim bunlara uygun bir yapım olmadığını, bunlardan hoşlanmadığımı çok iyi biliyor. Ancak

diğer taraftan, bu teklifi senin yapmandan daha doğal bir şey olamaz. Böyle genç, hayat dolu bir arkadaşla seyahat etmekten çok memnun olacaktır."

"Evet, bunları anlıyorum... ama ben Margot'yla nasıl bağlantı kuracağım? Nasıl göründüğünü bile bilmiyorum."

Arthur elini öylece sallayarak bu sorunları önemsiz bulduğunu gösterdi.

"Onu bana ve Margot'ya bırak delikanlı. Senin için rahat olsun, bu akşam sana söylediğim her şeyi unut ve keyfine bak."

"Bu kadar mı?"

"Bu kadar. Pregnitz'in sınırı geçmesini sağladıktan sonra senin görevin bitecek."

"Kulağa çok hoş geliyor."

Arthur'un yüzü birden aydınlandı.

"Gideceksin yani?"

"Düşünmeliyim."

Ümitleri kırılmış halde, çenesini tuttu. Kürdanları kırmaya devam etti. Uzun bir dakikanın sonunda tereddütle şöyle dedi:

"Masrafların dışında, ki daha önce söylemiştim sanırım, bunlar peşin olarak ödenecek, senden ayrıca bu zahmete katlandığın için bir miktar kabul etmeni istemeliyim."

"Gerek yok, teşekkürler Arthur."

"Özür dilerim William." Rahatlamış görünüyordu. "Kabul etmeyeceğini bilmeliydim."

Sırıttım.

"Seni hak ettiğin kazançtan mahrum etmeyeceğim."

Dikkatli bir şekilde yüzüme bakarak gülümsedi. Söylediklerimi nasıl değerlendireceğini bilemiyordu. Tavrı değişti.

"Tabii, delikanlı, en iyisinin nasıl olacağını düşünüyorsan öyle davranmalısın. Ben hiçbir şekilde seni etkilemek istemem. Eğer bu plana dahil olmak istemezsen bir daha konuyu

açmam. Mamafih, bunun benim için ne demek olduğunu da biliyorsun. Son şansım bu. Yardım dilenmekten nefret ediyorum. Belki de senden çok şey istiyorumdur. Sadece şunu söyleyeyim: Eğer benim için bu iyiliği yaparsan sana sonsuza dek borçlu kalacağım. Eğer bir gün sana borcumu ödeme fırsatı karşıma çıkarsa..."

"Dur, Arthur. Dur! Beni ağlatacaksın." Güldüm. "Pekâlâ. Kuno konusunda elimden geleni yapacağım. Ama Tanrı aşkına, lütfen buna bel bağlama. Geleceğini hiç sanmıyorum. Muhtemelen çoktan bir yere söz vermiştir."

Böylece mutabakata varıp o akşamlık konuyu kapattık.

Ertesi gün, Kuno'nun evindeki çay partisinden döndüğümde, Arthur'u odasında, büyük bir kaygıyla beni beklerken buldum. Söyleyeceklerimi dinlemek için kapıyı kapatana kadar zor sabretti.

"Hadi William, lütfen. Kötü haberi ver. Dayanabilirim. Gelmeyecek mi? Cevabı hayır mı?"

"Evet," dedim. "Gelecek."

Arthur bir an mutluluktan ne diyeceğini bilemedi, donup kaldı. Sonra bütün eklemlerinden bir kasılma dalgası geçti, havaya bir tür coşku yayıldı.

"Delikanlı! Sana sarılmam gerek!" Gerçekten de kollarını boynuma doladı ve bir Fransız generali gibi iki yanağımdan öptü. "Anlat hadi. Çok zorlandın mı? O ne dedi?"

"Ah, neredeyse ben daha ağzımı bile açmadan kendi teklif etti desem yeridir. Riesengebirge'ye gitmek istiyordu ama ben Alplerde karın daha güzel olacağını söyledim."

"Öyle mi dedin? Sen bir dâhisin William! Çok yaratıcı..."

Bir koltuğa oturdum. Arthur hayranlık ve memnuniyet içinde, etrafımda fır dönüyordu.

"Şüphelenmediğine emin misin?"

"Kesinlikle eminim."

"Yola ne zaman çıkabileceksiniz?"

"Sanıyorum Noel arifesinde."

Arthur endişeyle bana baktı.

"Çok hevesli görünmüyorsun delikanlı. Bunun senin için de bir sevinç kaynağı olacağını düşünmüştüm. Hasta falan değilsin, değil mi?"

"Çok iyiyim, teşekkür ederim." Ayağa kalktım. "Arthur, sana bir şey soracağım."

Ses tonum, gözlerini heyecanla kırpıştırmasına neden oldu.

"Ee... şey... tabii. Sor bakalım delikanlı. Sor hadi."

"Bana doğruyu söylemeni istiyorum. Margot'yla ikiniz Kuno'yu dolandıracak mısınız? Evet ya da hayır de."

"Sevgili William... şey... gerçekten... sanırım sen..."

"Senden bir cevap istiyorum; lütfen Arthur. Görüyorsun, bunu bilmek benim için önemli. Ben de bu işe bulaştım artık. Dolandıracak mısınız, dolandırmayacak mısınız?"

"Yani, şöyle diyeyim... Hayır. Tabii ki hayır. Daha önce de ayrıntılı olarak anlattığım gibi, ben..."

"Yemin eder misin?"

"William, gerçekten, burası mahkeme salonu mu? Bana öyle bakma lütfen. Tamam, madem öyle rahat edeceksin, yemin ederim."

"Teşekkür ederim. Tek istediğim buydu. Eğer kabalık ettiysem özür dilerim. Biliyorsun, genel olarak senin işlerine burnumu sokmam. Ama bu benim de işim, biliyorsun."

Arthur hafifçe gülümsedi, sarsılmış gibiydi.

"Endişeni tabii ki anlıyorum delikanlı. Ancak bu konuda seni temin ederim, yersiz bir endişe seninki. Pregnitz'in, eğer kabul etme akıllılığını gösterirse, bu alışverişten çok büyük bir fayda göreceğine inanıyorum."

Son bir sınav olarak Arthur'un gözlerine bakmaya çalış-

tım. Ancak bu eskiden kalma yöntem işe yaramadı. Arthur'un gözleri ruhunun penceresi değildi. Sadece yüzünün parçalarıydı; bir kaya kovuğundaki, kabuğundan çıkmış çıplak deniz böceklerine benzeyen açık mavi bir çift pelte. İnsanın dikkatini canlı tutacak bir şey yoktu; ne bir ışıltı ne de içten gelen bir pırıltı. Ne kadar uğraşsam da bakışlarım daha ilginç özelliklerine kayıyordu: Yumuşak, domuz burnuna benzeyen burnuna, akordeon çenesine. Üç dört denemeden sonra pes ettim. Bir işe yaramıyordu. Arthur'un sözüne güvenmekten başka çarem yoktu.

On Üçüncü Bölüm

Kuno'yla İsviçre'ye yaptığım yolculuk bir mantık evliliğini takip eden balayını andırıyordu. Nazik, düşünceli ve epeyce çekingendik. Kuno'nun mütevazı bir nezaketi vardı. Valizlerimi kendi elleriyle rafa yerleştirdi, son dakikada gidip bana dergi aldı, dolambaçlı sorularla üst ranzada yatmayı tercih ettiğimi öğrendi ve ben üzerimi değiştirirken beklemek üzere koridora çıktı. Okumaktan sıkıldığımda dost canlısı bir şekilde beni dağların isimleri konusunda bilgilendirmeye hazır bekliyordu. Beş dakikalık ataklar halinde, büyük bir heyecanla sohbet ediyor, sonra aniden dalgın bir sessizliğe gömülüyorduk. İkimizin de düşünecek bir sürü şeyi vardı. Kuno herhalde Alman siyasetinde dönen dolaplar için endişeleniyor ya da yedi oğlanlı adasını hayal ediyordu: Ben de Margot muammasını enine boyuna düşünecek fırsat buldum. Margot gerçekten var mıydı? İşte yukarıda, başımın üzerinde yeni bir domuz derisi valiz, içinde de terziden bir gün önce alınmış smokinim vardı. Arthur işverenimizin parasıyla çok cömert davranıyordu. "Ne istersen al delikanlı. Pejmürdelik sana yakışmaz. Hem böyle bir imkân..." Başta biraz çekindim ama sonunda kuşkuyla da olsa tavsiyesini dinledim; tabii Arthur'un beni zorlamaya çalıştığı kadar ileri gitmedim. Arthur "seyahat giderleri"ni yorumlarken o kadar ileri gitti ki, bana bir çift altın kol düğmesi, bir kol saati ve bir dolmakalem almam

için baskı yaptı. "Sonuçta, William, iş iştir. Sen bu insanları benim kadar tanımazsın." Margot'dan bahsederken ses tonu fark edilecek şekilde sertleşiyordu: "*Sen* ondan bir şey istesen son kuruşuna kadar almakta hiç tereddüt etmez."

Noel'in ertesi günü, ilk sabahımızda, aşağıdaki karlı caddeden gelen çıngırakların metalik şıngırtısıyla uyandım; banyodan da garip, madeni bir tıkırtı duyuluyordu. Yarı açık kapıdan Kuno'nun spor şortu giymiş, bir göğüs geliştiriciyle egzersiz yaptığı görülebiliyordu. Kendini çok zorluyordu; her zorlu denemesinde boynundaki damarlar şişiyor, burun delikleri kasılıp gevşiyordu. Belli ki, yalnız olmadığının farkında değildi. Monoklü olmayınca, gözleri, kişisel bir dini ayinle meşgul olduğunu gösteren, miyoplarda görülen bir bakışla dalmıştı. Ona bir şey söylemek, ibadet eden birine müdahale etmek kadar rahatsız edici olurdu. Yatakta dönüp uyuyormuş gibi yaptım. Birkaç dakika sonra banyo kapısının yavaşça kapandığını duydum.

Odalarımız otelin birinci katındaydı. Pencere, buz tutmuş gölün etrafına yayılmış köy evlerinin üzerinden, battaniyeler altındaki devasa bir vücudun hatları gibi heybetli ve pürüzsüz görünen, kızak pistlerinin tepesine kadar giden fünikülerin üzerine siyah, örümcek ağı gibi çizgiler çizdiği pırıl pırıl kayak pistlerine doğru bakıyordu. Uluslararası bir iş görüşmesi için garip bir fondu. Ancak Arthur'un da dediği gibi, ben yatırımcıların işlerinden hiçbir şey anlamıyordum. Yavaş yavaş giyinirken, beni ağırlayan görünmez adamı düşündüm. Margot gelmiş miydi acaba? Otel müdürünün söylediğine göre, bütün odalar doluydu. Önceki gece, devasa yemek salonunda konuklara şöyle bir bakıp anladığım kadarıyla otelde kalan yüzlerce kişi vardı.

Kuno kahvaltıda bana katıldı. Özenli bir gayri resmiyetle, gri flanel pantolon ve spor ceket giymiş, boynuna Oxford'daki okulunun renklerinde bir ipek kaşkol bağlamıştı.

"İyi uyuduğunu umarım."

"Çok iyi uyudum, teşekkür ederim. Ya sen?"

"Ben o kadar iyi uyuyamadım." Gülümsedi; yüzü kızardı, biraz utanmıştı. "Önemli değil. Gece okuyacak bir şeyim vardı, bak."

Mahcup bir ifadeyle elindeki kitabın adını gösterdi: *Billy Issız Adada.*

"İyi mi?" diye sordum.

"Özellikle bir bölümü çok güzel, ben..."

Ben güzel bölümün içeriğini duyamadan bir garson ufak, tekerlekli arabasıyla kahvaltımızı getirdi. Hemen utangaç balayı adabımıza döndük.

"Biraz krema ister miydin?"

"Çok az lütfen."

"Böyle iyi mi?"

"Teşekkür ederim, nefis."

Seslerimiz o kadar gülünçtü ki, kahkahalarla gülmemek için kendimi tutuyordum. Bir tiyatro oyununun ilk perdesinde, başrol oyuncusu sahneye çıkana kadar zaman geçirmek için konuşsunlar diye yazılmış iki önemsiz karakter gibiydik.

Kahvaltıyı bitirdiğimizde devasa beyaz dağlar, kimi yusufçuklar gibi hızla giden, birbirini kesen çizgiler çizen, kimi yaralı karıncalar gibi duraklayan, yere düşen küçük insanlar tarafından istila edilmişti. Gölün üzerinde düzinelerce patenci vardı. Halatlarla kapatılmış bir alanda, siyah tayt giymiş, insan olamayacak kadar kıvrak bir yaratık pürdikkat kendisini seyredenlere gösteri yapıyordu. Daha faal misafirlerin bir kısmı sırt çantaları, kaskları, botlarıyla, lüks kışlalardan çıkmış askerler gibi, dağın tepelerine doğru uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkıyorlardı. Sağda solda, bu büyük ordunun ortasında ellerinde bastonlarla topallayan, kolları askıda, acılı bir nekahet dönemi gezintisine çıkmış yaralılar görülebiliyordu.

Kuno, her zamanki inceliğiyle bana kaymayı öğretmesi

gerektiğine karar verdi. Tek başıma oyalanmayı tercih ederdim ama kibarca vazgeçirme çabalarım boşunaydı. Bunu kendine görev bilmişti; konu kapanmıştı. Böylece acemi kayakçıların pistinde iki saat geçirip ter içinde kaldık; ben tökezleyerek, düşe kalka ilerliyordum, Kuno'ysa beni uyarıyor, destek veriyordu. "Dur, kusura bakma, bu da tam olarak doğru değil... Kendini çok kasıyorsun, anlıyor musun?" Sabrının sonu yoktu. Benim aklım öğle yemeğindeydi.

Sabahın ilerleyen saatlerinde genç bir adam, ustaca daireler çizerek etrafımızdaki acemilerin arasından belirdi. Durup bizi izlemeye başladı; herhalde beceriksizliğimle eğleniyordu. Varlığı beni rahatsız etmişti; seyirci istemiyordum. Biraz kazayla, biraz da bilerek en beklemediği zamanda aniden önünde dönüp ona çarptım ve yere düşürdüm. Karşılıklı bolca özür diledik. Ayağa kalkmama yardım etti, hatta eliyle üzerimdeki karları temizledi.

"Müsaade edin... van Hoorn."

Kayağı, diğer eşyaları ve verdiği selam o kadar katıydı ki gören beni düelloya davet ettiğini sanırdı.

"Bradshaw... memnun oldum."

Taklidini yapmayı denedim ama hemen yere kapaklandım. Bu sefer beni Kuno kaldırdı. Çok resmi davranmayarak onları tanıştırdım.

Bu olaydan sonra, neyse ki, Kuno'nun benim eğitimime olan ilgisi kayda değer bir şekilde azaldı. Van Hoorn uzun boylu, açık tenli, sert bir Viking edası taşıyan, yakışıklı bir gençti ama saçının çoğunu tıraş ederek görüntüsünü epeyce bozmuştu. Kafasının arkasındaki çıplak yer güneşte kıpkırmızı yanmıştı. Bize üç dönem Hamburg Üniversitesi'nde öğrenim gördüğünü söyledi. Katı ve çekingendi; Kuno ne zaman mesafeli, övgü dolu gülümsemesiyle ona hitap etse kıpkırmızı oluyordu.

Van Hoorn, Kuno'nun çok ilgisini çeken bir dönüşü ya-

pabiliyordu. Bu dönüşü gösterip deneme yapmak üzere biraz uzaklaştılar. Kısa süre sonra da öğle yemeği zamanı geldi. Otele doğru yürürken genç adam bizi amcasıyla tanıştırdı: Buz üzerinde yeteneklerini sergilemekte olan hayat dolu, tombul bir Hollandalıydı amcası. Büyük Mr. van Hoorn kasvetli yeğeninin tam zıddıydı. Gözleri neşeyle parıldıyordu, bizimle tanışmaktan memnun olmuş gibi görünüyordu. Derisi kayış gibiydi, çok esmerdi ve tamamen keldi. Favorileri ve ufak, sivri bir sakalı vardı.

"Demek kendine arkadaş buldun bile?" Yeğeniyle Almanca konuşuyordu. "Doğru ya." Parlayan gözleri Kuno'ya ve bana baktı. "Piet'e güzel bir kızla tanışmasının iyi olacağını söylüyorum ama yapmıyor; çok çekingen. İtiraf edeyim, ben onun yaşındayken hiç böyle değildim."

Piet van Hoorn utanıp kızardı, suratını astı ve Kuno'nun halden anlayan gülümsemesine karşılık vermeyi reddederek başını çevirdi. Mr. van Hoorn patenlerini çıkarırken benimle lafladı.

"Burayı sevdiniz mi? Ben de bayılıyorum! Yıllardır böyle eğlenmemiştim. Herhalde çoktan bir iki kilo vermişimdir. Baksanıza, kendimi yirmi bir yaşındaymışım gibi hissediyorum."

Kuno, yemek salonuna girerken van Hoorn'lara bizimle oturmalarını önerdi; bunu yaparken de Piet'e anlamlı bir bakış attı. Ben çok utandım. Kuno, Piet'e yaklaşmaya çalışırken gerçekten biraz çiğ davranıyordu. Ama Mr. van Hoorn bu teklifi içtenlikle, hemen kabul etti. Bu teklifte herhangi bir tuhaflık görmediği belliydi. Sohbet edecek yeni insanlar bulduğu için seviniyordu herhalde.

Kuno, yemek boyunca neredeyse sadece Piet'le ilgilendi. Buzları eritmeye başlamış gibiydi; delikanlının birkaç kere güldüğünü gördüm. Bu arada van Hoorn bana en eski, en çocukça belden aşağı hikâyeleri sıralıyordu. Bunları fevka-

lade bir zevkle ve keyifle anlatıyordu. Pek dinlemiyordum. Dışarıdaki keskin havadan sonra yemek salonun sıcaklığı uykumu getirmişti; palmiyelerin arkasındaki orkestra romantik şarkılar çalıyordu. Yemek çok lezzetliydi; böyle bir öğle yemeğini çok nadiren yiyordum. Ve yemek boyunca bir yandan Margot'nun nerede olduğunu, karşımıza ne zaman, nasıl çıkacağını düşünüyordum.

Girdiğim koma halinden gittikçe artan sıklıkta duyduğum Fransızca cümlelerle uyandım. Arada bazı kelimeleri anlıyordum sadece: "enteresan", "davetkâr", "son derece karakteristik." Dikkatimi çeken, konuşan kişinin sesiydi. Yanımızdaki masadan geliyordu. Öylesine dönüp baktım.

İri, orta yaşlı bir adam, ancak Paris'te yetişen, egzotik bir güzelliğe sahip sarışın bir kızın karşısında oturuyordu. İkisi de bize bakıyorlar, ölçülü bir ses tonuyla, belli ki bizim hakkımızda konuşuyorlardı. Adam özellikle ilgili görünüyordu. Kel, yumurta biçimli bir başı; sert, pörtlek, yuvarlak, ciddi gözleri; bir çift kapalı kanada benzer şekilde arkaya, kafasının alt tarafına doğru taranmış, sarımtırak beyaz saçları vardı. Sesi canlı ve şiddetliydi. Bütün görüntüsünde tarif edilemeyecek bir nahoşluk, tekinsizlik vardı. Sinir sistemimden düşmanca, endişeli, beklenti dolu, garip bir heyecan dalgasının geçtiğini hissettim. Hemen diğerlerine baktım; ama hiçbiri bu yabancının kuşkucu, aleni incelemesinin farkında değildi. Kuno, gizemli, şefkatli ve nazik bir tavırla, Piet'le konuşmak için eğiliyordu. Mr. van Hoorn sonunda konuşmayı bırakmış, kaybettiği zamanı ızgara bifteğiyle telafi ediyordu. Peçetesini yakasına sıkıştırmış, artık yeleğine sos dökmekten korkmayan bir adamın rahatlığıyla yiyordu. Fransız komşumuzun "*dégoûtant*"* kelimesini telaffuz ettiğini duydum gibi geldi.

Sık sık Margot'nun neye benzediğini gözümde canlandır-

* (Fr.) Tatsız, lezzetsiz. (ed. n.)

mayı denemiştim. Onu daha şişman, daha yaşlı, daha sıkıcı hayal etmiştim. Belli ki hayal gücüm fazlasıyla ürkek davranmıştı; bu kadar gerçek, böyle net ve hızlı biçimde ikna edecek birini kesinlikle tahayyül etmemiştim. Şu anda, kimsenin sezgileri yanılmazdı. Kim olduğundan, sanki onu yıllardır tanıyormuşum gibi emindim.

Çok heyecanlı bir andı. Tek üzüntüm bunu kimseyle paylaşamıyor olmaktı. Arthur olsa nasıl tadını çıkarırdı! Saklamayı beceremeyeceği neşeli gerginliğini; herkesin fark edeceği gizli işaretlerini; bu gizemin üzerini tatlı bir sohbetle örtmek için gülünçlük derecesinde zorlama teşebbüslerde bulunacağını gözümde canlandırabiliyordum. Bunları düşünmek bile bende kahkahalarla gülme isteği doğuruyordu. Neler bildiğimi yüzümden anlamalarımdan korktuğum için bir daha komşularımıza bakmaya cesaret edemedim. Bu görüşmelerin hiçbir aşamasında, suç ortaklığımı açık edecek en ufak bir şey yapmayacağıma dair, uzun zaman önce kendime söz vermiştim. Margot kendi üzerine düşeni yapmıştı; ben de güvenilir ve ketum olduğumu gösterecektim.

Acaba nasıl hücum edecekti? Bu gerçekten çok ilginç bir soruydu. Kendimi onun yerine koymayı denedim; en abartılı incelikleri hayal etmeye çalıştım. Belki kendisi ya da kız Kuno'nun cebinden cüzdanını aşırıp daha sonra yerde bulmuş gibi yaparak kendilerini tanıtacaklardı. Belki o gece yanlışlıkla yangın alarmı çalacaktı. Margot, Kuno'nun odasına sis bombası yerleştirip dumanların arasından onu kurtarmak için içeri koşacaktı. Çok etkileyici bir şey yapacaklarından emindim. Margot yarım yamalak işlerle tatmin olacak birine benzemiyordu. Şimdi ne yapıyorlardı acaba? Artık seslerini duyamıyordum. Peçetemi beceriksizce yere düşürüp almak için eğildim. O sırada kaçamak bir bakış attım ve hayal kırıklığı içinde, yemek salonundan ayrılmış olduklarını gördüm. Hayal kırıklığına uğramıştım, tamam, ama düşününce pek de

şaşırmamıştım. Bu sadece keşif gezisiydi. Margot muhtemelen akşamdan önce bir şey yapmayacaktı.

Yemekten sonra Kuno ısrarla dinlenmemi önerdi. Yeni başlayan biri için daha ilk günden kendimi çok zorlamamın akıllıca olmayacağını anlattı. Zevkle ona hak verdim. Birkaç dakika sonra Piet van Hoorn'la kızak pistine gitmek için sözleştiğini duydum. Mr. van Hoorn çoktan odasına çekilmişti.

Çay saatinde lobide dans gösterisi vardı. Piet ve Kuno ortalarda görünmediler; neyse ki Mr. van Hoorn da yoktu. Yalnız başıma, konukları izlemekten çok hoşnuttum. O sırada Margot da yalnız başına içeri girdi. Büyük, cam verandanın diğer tarafına oturdu; aramızda birkaç metre vardı. Göz ucuyla olduğu yana baktım ve göz göze geldik. Soğuk, dikkat çekici bakışları vardı, daha önceki gibi kaba bir tavırla beni süzüyordu. Kalbim küt küt atıyordu. Durum gittikçe tekinsiz bir hal alıyordu. Şimdi yanına gidip konuşsam ne olurdu acaba? Sonuçta onu büyük bir dertten kurtarmış olurdum. Daha sonra diğerlerine, burada tesadüfen karşılaştığım bir ahbabım olarak tanıtabilirdim. Kuno'nun bir şeylerin daha önceden ayarlandığından şüphelenmesi için hiçbir mantıklı sebep yoktu. Bu tatsız maskaralığa neden devam edecektik ki? Tereddüt ettim, yerimden kalkacak gibi oldum, tekrar oturdum. Bir kere daha göz göze geldik. Şimdi onu çok iyi anladığımdan emindim. "Aptallık etme," diyordu. "Bana bırak. Anlamadığın işlere burnunu sokmaya çalışma."

Hafifçe omuzlarımı silkerek kafamın içinde "Tamam," dedim. "Nasıl istersen öyle olsun. Sonuçta bu senin meselen."

Biraz gücenmiş bir halde, kalkıp lobiden çıktım; bu sessiz *tête à tête*'ye daha fazla dayanamayacaktım.

O akşam yemekte Kuno'nun ve Mr. van Hoorn'un, farklı açılardan, keyifleri yerindeydi. Piet sıkılıyor gibi görünüyordu. Belki o da smokinini benimki kadar rahatsız edici buluyordu. Eğer öyleyse, onu çok iyi anlıyordum. Amcası arada

bir sessizliğiyle dalga geçiyordu; ben de Mr. van Hoorn'la seyahat etmek zorunda kalsam bundan hiç hoşlanmayacağımı düşünüyordum.

Margot ve arkadaşı yemek salonuna girdiğinde biz yemeğimizi bitirmek üzereydik. Oturduğumuzdan beri bilinçsizce gözümü kapıdan ayırmadığım için girdikleri anda onları gördüm. Margot'nun üzerinde bir kuyruklu ceket, ceketin yakasında da bir çiçek vardı. Kız çok güzel giyinmişti; gümüş bir zırh gibi ışıldayan parlak bir kıyafet vardı üzerinde. Masaların arasındaki uzun koridordan geçerlerken bir sürü insan onları izliyordu.

Mr. van Hoorn, "Bak Piet," dedi heyecanla, "işte sana göre, güzel bir kız. Bu akşam onu dansa kaldır. Korkma, babası seni yemez."

Masalarına varmak için Margot bizim oturduğumuz yerin birkaç santim yakınından geçmek zorundaydı. Geçerken başını hafifçe eğdi. Kuno, her zamanki kibarlığıyla selama karşılık verdi. Bir an Margot'nun bu girişten sonra hava durumu hakkında öylesine söylenmiş bir şeyle de olsa devam edeceğini düşündüm. Etmedi. Arkadaşıyla masalarına oturdular. Neredeyse hemen sonra, biz de kalkıp kahvemizi içmek üzere sigara odasına geçtik.

Burada Mr. van Hoorn'un sohbeti şaşırtıcı bir şekilde değişti. Sanki samimiyetin ve kuşku uyandıran hikâyelerin biraz dozunu aştığını fark etmiş gibiydi. Birden sanat hakkında konuşmaya başladı. Bize Paris'te, eski mobilyalarla ve gravürlerle dolu bir evi olduğunu söyledi. Tevazu gösterse de, kısa süre sonra aslında bu konuda uzman olduğu anlaşıldı. Kuno'nun çok ilgisini çekmişti. Piet umursamıyordu. Kolundaki saate birçok defa kaçamak bakışlar attığını gördüm; herhalde yatma saatinin gelip gelmediğine bakıyordu.

"Affedersiniz beyler."

Kulak tırmalayan bir ses hepimizi irkiltti; kimse Mar-

got'nun gelişini görmemişti. Hoş, alaycı bir havayla yanımızda dikiliyordu. Lekeli, sararmış elinde bir puro vardı.

"Bu genç adama bir soru sormam gerekiyor."

Şiş gözlerini, neredeyse büyüteçsiz görülemeyecek kadar ufak bir böceği inceliyormuş gibi büyük bir dikkatle Piet'e dikmişti. Zavallı genç utançtan gerçekten terlemeye başladı. Bana gelince, Margot'nun yaklaşımındaki bu değişim beni o kadar şaşırtmıştı ki ağzım açık bakmaktan başka bir şey yapamıyordum. Margot belli ki dramatik girişinin yarattığı etkiden memnundu. Dudakları şeytani bir gülümsemeyle kıvrıldı.

"Ari ırktan mısınız?"

Şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemeyen Piet daha cevap veremeden adam şöyle dedi:

"Ben Marcel Janin."

Diğerleri bu ismi daha önce duymuşlar mıydı yoksa kibarca ilgi gösteriyor gibi mi yapıyorlardı bilmiyorum. Bense bu ismi çok iyi biliyordum. M. Janin, Fritz Wendel'in en sevdiği yazarlardan biriydi. Fritz bir seferinde bana bir kitabını ödünç vermişti: *Gece Yarısı Güneşi Altında Öpücük*. Son moda Fransız kitapların tarzında, yarı roman yarı gerçekti ve Hammerfest'teki erotik yaşam üzerine canlı ve besbelli hayali bir anlatı içeriyordu. *Milieu*'sü Santiago'dan Şangay'a kadar değişen, aynı derecede sansasyonel birkaç eseri daha vardı. Giydiği kıyafetlerden böyle bir kanıya varmak mümkünse eğer, M. Janin'in kendine özgü pornografisinin halkın zevkine hitap ettiği belliydi. Bize söylediğine göre, sekizinci kitabını daha yeni bitirmişti: Bir kış sporu otelindeki aşk maceralarını anlatıyordu. Burada olma sebebi buydu. Bu nezaketsiz girizgâhtan sonra son derece kibarca davranıp, biz sormadan kariyeri, hedefleri ve çalışma yöntemleri konusunda bize uzun bir söylev verdi.

"Çok hızlı yazarım," dedi. "Benim için bir bakış yeterlidir. İkinci izlenime inanmam."

Bir yolcu gemisiyle seyahat ederken karada geçirdiği birkaç gün M. Janin'e eserlerinin çoğu için yeterli malzemeyi vermişti. Şimdi İsviçre'yi de aradan çıkarmıştı. Fethedecek yeni dünyalar ararken gözlerini Nazi hareketine dikmişti. Sekreteriyle beraber, ertesi gün Münih'e gitmek üzere yola çıkacaklardı. Meymenetsiz bir ifadeyle "Bir hafta içinde, her şeyi biliyor olacağım," dedi.

M. Janin'in sekreterinin (bu unvanı birkaç kere vurguladı) yazarın yıldırım araştırmalarında nasıl bir rol oynadığını merak ettim. Herhalde bir tür kaba ve hazır kimyasal ayıraç olarak görev yapıyordu; belli kombinasyonlarda belli, beklenen sonuçlar doğuruyordu. Görünüşe göre Piet'i keşfeden oydu. Bilmediği topraklarda avlanan bir avcı gibi heyecanlı olan M. Janin fazlasıyla telaşlanarak hücum etmişti. Ancak meşru avının bu olmadığını fark etmek onu pek hayal kırıklığına uğratmış gibi görünmüyordu. Zaman kazanmak üzere önceden tasarlanmış genellemeleri pek kolay sarsılmıyordu. Hollandalı da olsa Alman da, onun işine yarardı. Piet'in üzerinde eğreti duran bir kahverengi gömlekle yeni kitapta arz-ı endam edeceğini sanıyordum. M. Janin'in tekniğini kullanan bir yazarın hiçbir şeyi boşa harcama lüksü yoktu.

Bir gizem çözülürken diğeri gittikçe karanlığa gömülüyordu. Akşamın geri kalanında buna kafa patlattım. Margot eğer Janin değilse, kimdi? Neredeydi? Kuno'nun buraya gelmesini sağlamak için o kadar acele ettikten sonra yirmi dört saati böyle boşa harcaması tuhaftı. Yarın kesin ortaya çıkar, diye düşündüm. Düşüncelerim, Kuno uyuyup uyumadığını sorarak kapıma vurduğunda bölündü. Piet van Hoorn hakkında konuşmak istiyordu ve ne kadar uykum olsa da onu reddedecek kadar zalim değildim.

"Söyle lütfen... sence biraz Tony'yi andırmıyor mu?"

"Tony mi?" Bu akşam salaklığım üzerimdeydi. "Hangi Tony?"

Kuno bana biraz ayıplar gibi baktı.

"Kusura bakma ama... kitaptaki Tony'yi kastediyorum, senin anlayacağın."

Gülümsedim.

"Sence de Tony, Heinz'tan çok Piet'e benzemiyor mu?"

"Ah, tabii." Kuno bu konuda çok kararlıydı. "Kesinlikle daha çok benziyor."

Böylece zavallı Heinz adadan atıldı. Bu konuda gönülsüzce hemfikir olduk ve birbirimize iyi geceler diledik.

Ertesi sabah kendim biraz araştırma yapmaya karar verdim. Kuno, lobide van Hoorn'larla konuşurken ben de kapı görevlisiyle sohbet ettim. Ah evet, beni şu anda otelde Paris'ten gelen çok sayıda işadamı olduğu konusunda temin etti; bunların bazıları çok önemli kişilerdi.

"Mesela, M. Bernstein fabrikatördür. Milyonları var... Bakın efendim, şimdi orada, resepsiyonda."

Yüzünde huysuz bir bebek ifadesi olan şişman, esmer adamı son anda görebildim. Ona çevremizde daha önce hiç rastlamamıştım. Elinde bir tomar mektupla sigara odasına girdi.

"Acaba bir cam fabrikası mı var, biliyor musunuz?" diye sordum.

"Bilemiyorum efendim. Varsa şaşırmam. Her işte parmağı varmış, öyle diyorlar."

Gün, başka bir gelişme olmadan geçiyordu. Akşamüstü Mr. van Hoorn sonunda mahcup yeğenini neşeli Polonyalı genç kızlarla arkadaşlık etmesi konusunda ikna etmişti. Hep beraber kaymaya gittiler. Kuno durumdan pek memnun değildi ama her zamanki zarafetiyle kabullendi. Mr. van Hoorn'la vakit geçirmekten çok hoşlanmaya başlamış gibiydi. Öğleden sonraları beraber, içeride geçiriyorlardı.

Çay saatinden sonra, tam lobiden çıkarken M. Bernstein'la burun buruna geldik. En ufak bir ilgi göstermeden yanımızdan geçip gitti.

O gece yatağa yattığımda neredeyse Margot'nun Arthur'un hayal gücünün ürünü olduğuna karar verecektim. Neden böyle bir şey uydurma ihtiyacı duyduğunu anlayamıyordum. Çok da umurumda değildi. Burası çok güzeldi. Keyfim yerindeydi; kaymayı da bir iki güne öğrenmiş olacaktım. Tatilin tadını çıkarmaya karar verdim ve Arthur'un tavsiyesine uyarak buraya geliş nedenimi aklımdan çıkardım. Kuno'ya gelince, korkularım yersiz çıkmıştı. Bir kuruş bile dolandırılmamıştı. O zaman dert edecek ne vardı ki?

Ziyaretimizin üçüncü gününde, akşamüstü Piet kendi isteğiyle, beraber göle gidip paten kaymayı önerdi. Öğlen yemeğinde zavallı delikanlının patlamak üzere olduğunu fark etmiştim. Amcasından, Kuno'dan, Polonyalı kızlardan bıkmıştı; birine içini dökmesi gerekiyordu ve kötünün iyisi olarak benim anlayış gösterme ihtimalimi diğerlerininkinden yüksek görmüştü. Buzun üzerine çıkar çıkmaz anlatmaya başladı: Ne kadar çok ve ne kadar heyecanla konuşabildiğini görünce hayretler içinde kaldım.

"Burası hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu. Lüks içindeki bu yaşam insanın midesini bulandırmıyor muydu? Peki ya insanlar? Anlatılamayacak kadar budala ve tiksindirici değiller miydi? Avrupa bu haldeyken nasıl olur da böyle davranırlardı? Hiç mi utanmaları yoktu? Hiç mi milli gururları yoktu ki ülkelerinin canına okuyan Yahudilerle birlikte vakit geçirebiliyorlardı? Ben bu konuda ne hissediyordum?

Cevap vermemek için sorusuna soruyla karşılık verdim: "Amcan bu konuda ne düşünüyor?"

Piet öfkeyle omuz silkti.

"Ah o amcam... siyasetle en ufak bir ilgisi yok. Varsa yoksa eski resimleri. Babama sorarsan, amcamın Hollandalıdan çok Fransız olduğunu söyler."

Piet Almanya'da okurken ateşli bir Faşiste dönüşmüştü. M. Janin'in hisleri o kadar da yanlış değildi yani. Genç adam, Kahverengilerden daha kahverengiydi.

"Benim ülkemin de Hitler gibi bir adama ihtiyacı var. Gerçek bir lidere. Tutkuları olmayan bir halk var olmayı da hak etmez." Yakışıklı, donuk ifadeli yüzünü bana çevirip ciddiyetle inceledi. "Sizin bir İmparatorluğunuz var, eminim beni anlarsın."

Ancak beni bu tartışmanın içine çekmesine izin vermedim.

"Hep amcanla mı seyahat edersin?" diye sordum.

"Hayır. İşin doğrusu, beni buraya davet ettiğinde çok şaşırdım. Hem de böyle kısa zamanda; sadece bir hafta önce söyledi. Ama kayağı çok severim, buranın da geçen Noel birkaç öğrenciyle beraber gittiğimiz turdaki gibi basit, sade bir yer olacağını sandım. Riesengebirge'ye gitmiştik. Her sabah bir kova dolusu karla temizleniyorduk. İnsan, vücudunu kuvvetlendirmeyi bilmeli. Bu devirde özdisiplin çok önemli..."

Araya girdim: "Hangi gün geldiniz?"

"Bakalım. Sizden bir gün önce olmalı." Piet birden bir şey hatırladı. Biraz daha insanileşti. Hatta gülümsedi. "Bu arada, unutmuştum, komik bir şey var... amcam seni tanımayı çok istiyordu."

"Beni mi?"

"Evet..." Piet güldü, kızardı. "Hatta bana senin kim olduğunu öğrenmemi söylemişti."

"Öyle mi?"

"Senin bir arkadaşının, bir İngiliz'in oğlu olduğunu düşünüyordu. Ama oğlanla yıllar önce, sadece bir kere karşılaşmış, o yüzden emin değildi. Eğer karşılaşırsanız ve seni tanıyamazsa çok ayıp olacağından korkuyordu."

"Eh, beni tanımana epeyce yardım ettim bence, değil mi?" Güldük.

"Ettin tabii."

"Ha, ha! Ne komik!"

"Öyle değil mi? Gerçekten çok komik."

Çay saatinde otele döndüğümüzde Kuno'yla Mr. van Hoorn'u bulmakta biraz zorluk çektik. Sigara odasının kuytu bir köşesinde, herkesten uzakta oturuyorlardı. Mr. van Hoorn artık gülmüyordu; gözlerini Kuno'ya dikmiş, sessizce, ciddiyetle konuşuyordu. Kuno'nun yüzü de mahkeme duvarı gibiydi. Konuştukları konunun onu çok rahatsız ettiği ve şaşırttığı izlenimine kapıldım. Ancak bu sadece bir izlenimdi, bir anlık bir şey. Mr. van Hoorn benim yaklaştığımı fark ettiğinde komik bir hikâyenin en eğlenceli yerine gelmiş gibi yüksek sesle kahkaha atıp Kuno'nun dirseğini dürttü. Kuno da güldü; ama o kadar coşkulu değildi.

Mr. van Hoorn, "Bak, bak!" dedi heyecanla. "Gençler de geldi! Bahse girerim kurt gibi acıkmışlardır! Biz iki eski kafalı da bütün öğleden sonrayı içeride birbirimize masal anlatarak harcadık. Aman tanrım, ne kadar geç olmuş! Çayımı istiyorum!"

Hemen arkamda duran kominin sesini duydum: "Size bir telgraf var efendim." Diğerlerinden birini kastettiğini düşünüp kenara çekildim ama yok, gümüş tepsiyi bana uzatıyordu. Yanılmamıştı. Zarfın üzerinde benim adım yazıyordu.

"Hah!" diye bağırdı Mr. van Hoorn. "Sevgilin sabırsızlanıyor. Kız ona geri dönmeni istiyor."

Zarfı yırtarak açtım, içindeki kâğıdı çıkardım. Mesaj üç kelimeden ibaretti:

Lütfen hemen dön.

Birkaç kere daha okudum. Gülümsedim.

Mr. van Hoorn'a dönüp, "Aslına bakarsanız," dedim, "haklısınız. Dönmemi istiyor."

Telgraf "Ludwig" diye imzalanmıştı.

On Dördüncü Bölüm

Arthur'a bir şey olmuştu. Bundan emindim. Yoksa benim gelmemi isteseydi bana kendi yazardı. Yaşadığı sorun her neyse, telgrafı Bayer imzaladığına göre Parti'yle bir ilgisi olmalıydı. Akıl yürütmem buradan daha ileri gidemiyordu. Trenin etrafını saran karanlık kadar bulanık, sonsuz tahminlerle, ihtimallerle sınırlıydı. Ranzamda yatıp uyumaya çalıştım ama uyku tutmadı. Vagonun sarsıntısı, tekerlerin takırtısı kalbimin heyecanlı, endişeli çarpıntısına eşlik ediyordu. Arthur, Bayer, Margot, Schmidt; bulmacanın parçalarını aşağı doğru, yana doğru, yukarı doğru denedim. Bütün gece uyumadım.

Sadece ertesi akşamüstü olmasına rağmen bana yıllar gibi gelen bir süre sonra anahtarımla eve girdim; çabucak gidip odamın kapısını açtım. Frl. Schroeder odanın ortasında, en rahat koltukta oturmuş şekerleme yapıyordu. Terliklerini çıkarmış, çoraplı ayaklarını pufa uzatmıştı. Kiracılarından biri yokken bunu sık sık yapardı. Ev sahibelerinin çoğunun gördüğü rüyaya dalmıştı: Bütün evin kendisinin olduğunu hayal ediyordu.

Mezardan çıkıp gelmiş olsam, uyanıp da beni kapıda gördüğünde çıkardığı kadar tiz bir sesle bağıramazdı herhalde.

"Herr Bradshaw! Nasıl korkuttunuz beni!"

"Özür dilerim, Frl. Schroeder. Oturun lütfen, kalkmayın. Herr Norris nerede?"

"Herr Norris mi?" Hâlâ kendine gelememişti. "Bilmiyorum ki. Yedi gibi gelirim, demişti."

"Hâlâ burada yaşıyor yani?"

"Tabii ki, Herr Bradshaw. Başka nerede yaşayacaktı ki!" Frl. Schroeder şaşkınlık ve endişeyle bakıyordu. "Bir sorun mu var? Erken döneceğinizi neden haber vermediniz? Odanızı yarın adamakıllı temizleyip toplayacaktım."

"Hiç sorun değil. Eminim her şey çok iyidir. Herr Norris hasta falan değil, değil mi?"

"Yok canım." Frl. Schroeder'in şaşkınlığı artmaya devam ediyordu. "Yani, öyleyse bile bana bu konuda hiçbir şey söylemedi, sabahtan akşama kadar dışarıda oluyor zaten. Size yazıp hasta olduğunu mu haber verdi?"

"Yok, hayır, öyle değil... sadece... ben giderken çok solgun görünüyordu. Beni arayan, mesaj bırakan oldu mu?"

"Kimse aramadı, Herr Bradshaw. Unuttunuz mu, öğrencilerinize yılbaşına kadar burada olmayacağınızı söylemiştiniz."

"Evet, doğru."

Pencereye gidip yağmurlu, boş caddeye baktım. Aslında o kadar da boş değildi. Aşağıda, köşede boğazına kadar kapalı bir palto giymiş, fötr şapkalı ufak tefek bir adam duruyordu. Ellerini arkasında kavuşturmuş, sanki kız arkadaşını bekliyormuş gibi yavaş yavaş ileri geri yürüyordu.

Frl. Schroeder anlayışlı bir tavırla, "Size biraz su ısıtayım mı?" diye sordu. Aynada kendimi gördüm. Yorgun, pis ve tıraşsızdım.

"Hayır, gerek yok," dedim gülümseyerek. "Önce yapmam gereken bir iş var. Bir saate kadar dönerim. Size zahmet olmazsa banyoyu ısıtabilir misiniz?"

Wilhelmstrasse'de, öndeki ofisteki kız, "Evet, Ludwig burada," dedi. "İçeri geçin."

Bayer beni gördüğüne hiç şaşırmadı. Önündeki kâğıtlardan başını kaldırıp gülümsedi.

"Demek geldiniz, Mr. Bradshaw! Lütfen buyurun, oturun. Tatiliniz iyi geçmiştir umarım."

Gülümsedim.

"Eh, iyi geçiyordu aslında..."

"Telgrafımı alana kadar mı? Özür dilerim ama görüyorsunuz, bunu yapmam gerekliydi."

Bayer durdu; dikkatle beni inceledikten sonra devam etti:

"Korkarım bu söyleyeceklerim çok hoşunuza gitmeyecek, Mr. Bradshaw. Ama bu konuda gerçeklerden daha fazla habersiz kalmanıza izin vermek doğru değil."

Saatin tıkırtısını duyuyordum – odanın bir yerinden geliyordu; her şey çok sessizleşmişti. Kalbim canımı acıtırcasına kaburgalarıma çarpıyordu. Sanırım duyacağım şeye kendimi biraz olsun hazırlamıştım.

Bayer, "Baron Pregnitz diye biriyle İsviçre'ye gittiniz," diye devam etti.

"Evet. Doğru." Dudaklarımı yaladım.

"Şimdi özel hayatınıza müdahale ediyormuşum gibi görünecek bir soru soracağım. Lütfen alınmayın. Eğer istemezseniz cevap vermeyebilirsiniz, anlıyorsunuz değil mi?"

Boğazım kurumuştu. Temizlemeye çalıştım, ama anlamsızca yüksek, gıcırtıya benzer bir ses çıktı.

Boğuk bir sesle, "Soracağınız her soruya cevap veririm," dedim.

Bayer'in gözleri parladı; söylediğim hoşuna gitmişti. Masasının üzerinden bana doğru eğildi.

"Bu yaklaşımı benimsemenize sevindim Mr. Bradshaw... Bize yardım etmek istiyorsunuz. Bu iyi... Şimdi bana lütfen bu Baron Pregnitz'le İsviçre'ye gitmeniz için Norris'in size nasıl bir sebep gösterdiğini anlatır mısınız?"

Saatin sesini duymaya devam ediyordum. Bayer dirsek-

lerini masanın üzerine dayamış, müşfikçe, beni yüreklendirmek ister gibi bir ilgiyle bakıyordu. Bir kere daha boğazımı temizledim.

"Evet," diye başladım, "öncelikle..."

Uzun, saçma sapan bir hikâyeydi; anlatmam saatler sürmüş gibi geldi. Bazı yerlerinin kulağa ne kadar aptalca, ne kadar rezil gelebileceğini fark etmiştim. Tarafsızca sorgulayan dostane bakışları altında kendimden çok utandım, kızardım, komik olmayı denedim, başaramadım, önce sebeplerimi savundum, sonra onları suçladım, belirli yerleri atladım, bir dakika sonra hepsini anlattım. Hikâyeyi anlattıkça bu sessiz, kibar adama bütün zayıflıklarımı itiraf ettiğimi gördüm. Hayatımda hiç bu kadar utanmamıştım.

Sonunda anlatmayı bitirdiğimde Bayer hafifçe kıpırdandı.

"Teşekkürler, Mr. Bradshaw. Bu anlattıklarınız bizim tahminlerimizi doğruluyor... Paris'teki elemanlarımız bu Mr. van Hoorn'u çok iyi tanıyorlar. Akıllı bir adam. Bize çok sorun çıkardı."

"Yani... polise muhbirlik mi yapıyor?"

"Evet, gayri resmi olarak. Her türden bilgi topluyor ve bunları parasını verene satıyor. Bunu yapan biri sürü insan var ama pek çoğu ziyadesiyle aptal ve tehlikesiz."

"Anladım... van Hoorn bilgi almak için Norris'i mi kullanıyor yani?"

"Evet, aynen öyle."

"Peki ama Norris'in kendisine yardım etmesini nasıl sağlamış? Nasıl bir hikâye anlatmış ona? Norris'in şüphelenmemesine şaşırdım."

Bütün ciddiyetine rağmen Bayer'in gözlerinde eğlenceli bir pırıltı gördüm.

"Norris'in çok şüphelenmiş olması mümkün. Yok, siz beni yanlış anladınız, Mr. Bradshaw. Van Hoorn'un onu oyuna getirdiğini söylemedim. İlla böyle olması gerekmez."

Söylediklerini aptal gibi tekrarladım: "Gerekmez mi?"

"Gerekmez. Hayır... Görüyorsunuz ya, Norris, van Hoorn'un ne istediğinin kesinlikle farkındaydı. Birbirlerini çok iyi anlıyorlardı. Norris, Almanya'ya döndüğünden beri, van Hoorn aracılığıyla Fransız Gizli Servisi'nden düzenli ödemeler alıyor."

"Buna inanamam!"

"Ancak bu doğru. Eğer isterseniz ispatlayabilirim. Norris bir süredir bizi gözetlemek, planlarımız ve hareketlerimiz konusunda bilgi vermek için para alıyor." Bayer gülümseyerek elini kaldırdı; sanki itiraz etmemi bekliyor gibiydi. "Ah, bu göründüğü kadar korkunç değil. Verdiği bilgiler pek önem taşımıyordu. Bizim hareketimiz içinde, kapitalist basında ve suç romanlarında anlatıldığı gibi büyük entrikalar çevirmeye ihtiyacımız yok. Açık eylemler yapıyoruz. Herkesin ne yaptığımızı öğrenmesi çok kolay. Norris'in arkadaşlarına Berlin ve Paris arasında sık sık gidip gelen habercilerimizin adını vermiş olma ihtimali var. Belki birkaç da adres. Ama bunu ancak ilk başlarda yapmış olabilir."

"Ondan uzun zamandır haberiniz var o zaman, öyle mi?" Kendi sesimi tanıyamıyordum.

Bayer ışıl ışıl gülümsedi.

"Çok uzun zamandır. Evet." İnsanı sakinleştiren bir sesi vardı. "Norris'in istemeden bize çok yardımı da dokundu. Bazen bu yolla karşı tarafa yanlış izlenimler vermeyi başardık."

Yapboz, şaşırtıcı bir hızla kafamın içinde kendi kendine tamamlanıyordu. Birden yeni bir parça daha eklendi. Seçimlerden sonraki sabah, Bayer'in bu odada Arthur'a yazı masasının çekmecesinden çıkardığı mühürlü paketi verişini hatırladım.

"Evet... anlıyorum..."

Bayer samimi, hatta babacan bir tavırla "Sevgili Mr. Bradshaw," dedi, "lütfen canınızı sıkmayın. Biliyorum, Nor-

ris arkadaşınız. Bunları onun kişiliğine karşı söylemediğimi hatırlatırım; özel hayatı bizi ilgilendirmiyor. Herkes sizin bu konuda bir bilginiz olamayacağını düşünüyor. Bize karşı iyi niyetle hareket ettiniz. Keşke bunları size anlatmak zorunda kalmasaydım."

"Benim asıl anlamadığım, nasıl oluyor da Pregnitz..."

"Ah, oraya geliyordum... Anlıyorsunuz ya, Norris artık bu raporlarla Paris'teki arkadaşlarını tatmin edemiyordu. Çoğu zaman yetersiz ya da yanlış oluyorlardı; o da van Hoorn'a Pregnitz'le bir buluşma ayarlamayı önerdi."

"Peki şu cam fabrikası?"

"Norris'in hayal gücünün bir ürünü. İşte orada sizin tecrübesizliğinizden faydalandı. Van Hoorn, İsviçre seyahatinizin masraflarını bunun için karşılamadı. Baron Pregnitz bir yatırımcı değil, bir politikacı."

"Yani, diyorsunuz ki..."

"Evet, size bunu anlatmak istiyordum. Pregnitz, Alman Hükümeti'nin pek çok sırrına ulaşabiliyor. Van Hoorn'un işverenlerinin görebilmek için büyük meblağlar ödeyecekleri haritaların, planların, gizli belgelerin kopyasını alması mümkün. Pregnitz'in aklı çelinebilir. Bu bizim meselemiz değil. Biz sadece sizi şahsen uyarmak istedik ki kendinizi masum yere, vatana ihanetten hapiste bulmayın."

"Aman tanrım... bütün bunları nasıl öğrendiniz?"

Bayer gülümsedi.

"Bizim de casuslarımız olduğunu mu düşünüyorsunuz? Hayır, buna gerek yok. Böyle bilgileri polisten edinmek çok kolay."

"Polis de biliyor yani?"

"Henüz her şeyi tam olarak bildiklerini sanmıyorum. Ama şüpheleniyorlar. İki kişi gelip Norris, Pregnitz ve sizin hakkınızda sorular sordu. İnsan bu sorulardan epeyce şeyi tahmin edebiliyor. Sanırım onları sizin tehlikeli bir komplocu

olmadığınız konusunda ikna ettik," diyerek gülümsedi, "yine de size hemen telgraf çekip işin içine daha fazla girmenize engel olmak en doğrusu gibi geldi."

"Bana neler olacağını düşünmeniz çok büyük kibarlık."

"Bize yardım edenlere biz de her zaman yardım etmeye çalışıyoruz; ancak ne yazık ki bu her seferinde mümkün olmuyor. Norris'i gördünüz mü geldiğinizden beri?"

"Hayır. Geldiğimde çıkmıştı."

"Öyle mi? Harika. Bunları ona sizin anlatmanız daha doğru olur. Bir haftadır buraya uğramadı. Lütfen ona, kendisine bir zarar gelmesini istemediğimizi söyleyin; ama bir an önce Almanya'yı terk etmesi hayrına olacaktır. Ayrıca polisin onu izlediği konusunda da ikaz edin. Ona gelen ya da gönderdiği bütün mektupları açıyorlar; bundan eminim."

"Tamam," dedim, "bunları söylerim."

"Söyler misiniz? Çok iyi." Bayer ayağa kalktı. "Evet, Mr. Bradshaw, lütfen kendinize kızmayın. Belki aptallık etmiş olabilirsiniz. Önemli değil; bazen hepimiz çok büyük aptallıklar yaparız. Siz utanılacak bir şey yapmadınız. Bundan sonra kimlerle arkadaşlık ettiğinize daha çok dikkat edersiniz, değil mi?"

"Evet, tabii."

Bayer gülümsedi. Cesaret vermek ister gibi omzuma vurdu.

"O zaman artık bu tatsız meseleyi unutalım. Yakında bizim için başka işler de yapmak ister misiniz? Harika... Norris'e söylediklerimi anlatacaksınız, değil mi? Güle güle."

"Hoşça kalın."

Galiba elini sıktım, binadan her zaman yaptığım gibi çıktım. Çok normal davranmış olmalıyım; öndeki ofistekilerden kimse dönüp bakmadı. Caddeye çıkar çıkmaz koşmaya başladım. Birden çok büyük bir telaşa kapılmıştım; bir an önce bu işten kurtulmak istiyordum.

Önümden bir taksi geçti; şoförün yavaşlamasını bile beklemeden kendimi içine attım. Adama, "Gidebildiğin kadar hızlı git," dedim. Trafiğin arasından neredeyse kayarak ilerledik; yağmur yağmıştı, yol çamurluydu. Lambalar çoktan yanmıştı; hava kararıyordu. Bir sigara yaktım, birkaç nefesten sonra attım. Ellerimin titremesini saymazsam çok sakindim, kızgın değildim, hatta iğrenmiyordum bile; hiçbir şey hissetmiyordum. Yapboz kusursuz biçimde tamamlanmıştı. Eğer bakarsam, tek seferde hepsini derli toplu, canlı bir resim gibi görebiliyordum. Tek istediğim, diye düşündüm, bir an önce bu işten kurtulmak. Hemen.

Arthur çoktan dönmüştü. Ben evin kapısını açarken yatak odasının kapısından uzandı.

"Gel delikanlı! Gel! Bu ne güzel bir sürpriz. Frl. Schroeder döndüğünü söylediğinde inanamadım. Bu kadar çabuk geri gelmene neden olan nedir? Berlin'i mi özledin? Yoksa benim hasretime mi dayanamadım? Lütfen öyle de! Burada hepimiz seni çok özledik. Noel yemeğimizin sensiz tadı tuzu yoktu. Evet... Beklediğim kadar iyi görünmediğini itiraf etmeliyim; yolculuk mu yordu acaba seni? Otursana. Çay içtin mi? Dur sana içecek bir şey vereyim, kendine gelirsin."

"Gerek yok, teşekkürler Arthur."

"İçmez misin? Peki, peki... belki sonra fikrini değiştirirsin. Dostumuz Pregnitz bıraktığında nasıldı? Keyfi yerindeydi umarım?"

"Evet. Çok iyi."

"Bunu duyduğuma sevindim. Çok sevindim. William, artık seni bu küçük görevini hayranlık uyandıran bir beceriyle ve incelikle yerine getirdiğin için tebrik etmeliyim. Margot çok memnun kalmış. Biliyorsun, çok huysuzdur; gönlünü hoş etmek kolay değildir..."

"Ondan haber aldın yani, öyle mi?"

"Ah, evet. Bu sabah uzun bir telgraf aldım. Para yarın gelecek. Margot hakkında şunu da söylemezsem olmaz: Bu konularda çok dakik ve özenlidir. İnsan ona her zaman güvenebilir."

"Kuno kabul etti mi; bunu mu demek istiyorsun?"

"Hayır, hayır, maalesef! Henüz değil. Böyle şeyler bir günde karara bağlanmaz. Ama Margot çok iyimser. Anladığım kadarıyla ilk başta Pregnitz'i ikna etmek biraz zor olmuş. Bu alışverişin kendi şirketinin ne açıdan yararına olacağını görememiş. Ama şimdi ciddi olarak ilgileniyormuş. Tabii düşünmek için zaman istemiş. Bu arada ben de önceden konuştuğumuz gibi kendi payımın yarısını alacağım. Seyahat masraflarımı karşılamaya rahatça yeteceğini söylemekten çok memnunum; bu da omzumdan kalkan bir yük. Kalanına gelince, açıkçası ben Pregnitz'in sonunda kabul edeceğine inanıyorum."

"Evet... herhalde sonunda herkes ikna oluyordur."

"Evet, neredeyse herkes..." Arthur bana dalgın dalgın hak verdi; ancak bir an sonra sesimde bir tuhaflık olduğunu fark etti.

"Ne demek istediğini tam olarak anladığımdan emin değilim William."

"Öyle mi? Daha açık söyleyeyim: Herhalde van Hoorn, satın almak istediği her neyse, onu satmaları konusunda insanları genelde ikna etmeyi başarıyordur."

"Ee... bu durumda, bunun satış olarak değerlendirilebileceğinden emin değilim. Sana anlatmıştım..."

Bıkkınlıkla Arthur'un sözünü kestim: "Artık yalan söylemeyi bırakabilirsin Arthur. Her şeyi biliyorum.

"Ah," diye söze başladı, ama devam etmedi. Şaşkınlıktan nefesi kesilmiş gibiydi. Yavaşça bir koltuğa gömülüp, gizlemeye çalışmadığı bir perişanlıkla tırnaklarına baktı.

"Bunlar hep benim suçum herhalde. Başından beri sana güvenmekle aptallık ettim. Hakkını teslim etmem gerek, beni sık sık kendin buna karşı uyardın denebilir."

Arthur kırbaç yemek üzere olan bir *spaniel* gibi hızla kafasını kaldırıp bana baktı. Dudakları kıpırdadı ama bir şey demedi. Çökmüş çenesindeki derin gamzesi bir an görünüp kayboldu. Kaçamak bir hareketle çenesinin altını kaşıdı ama sanki bu hareketin benim sinirime dokunmasından korkmuş gibi elini hemen geri çekti.

"Er ya da geç, beni de bir yerde kullanacağını bilmeliydim; tuzaktaki yem olsam bile. Herkesi bir yerde kullanırsın, değil mi? Eğer hapse düşseydim, layığımı bulmuş olurdum."

"William, sana şerefim üzerine yemin ederim, ben asla..."

"Kuno'ya ne olacağı umurumdaymış gibi davranmayacağım," diye devam ettim. "Bunu başına saracak kadar aptalsa da bile bile yapıyor demektir... Ama şunu itiraf edeyim Arthur: Eğer bana Bayer değil de bir başkası senin Parti'ye ihanet ettiğini söyleseydi ona düpedüz yalancı derdim. Fazla duygusal olduğumu düşünüyorsundur herhalde."

Arthur, Bayer'in adını duyunca irkildi.

"Bayer biliyor yani, öyle mi?"

"Tabii ki."

"Ah tanrım, ah tanrım..."

Sanki kendi içine göçmüş gibiydi; yağmurda kalmış bir korkuluğa benziyordu. Gevşek, tıraşı gelmiş yanakları yer yer kızarmış ve solgundu; dudakları bedbaht bir hırıltıyla aralanmıştı.

"Gerçekten van Hoorn'a asla önemli bir şey söylemedim William, sana yemin ederim yapmadım."

"Biliyorum. Fırsatın olmadı. Bana bir sahtekâr olarak bile çok iyi değilmişsin gibi geliyor."

"Bana kızma delikanlı. Buna dayanamam."

"Sana kızgın değilim; ben bu kadar salak olduğum için

kendime kızıyorum. Arkadaşım olduğunu sanıyordum, anlıyor musun?"

Arthur tevazuyla, "Beni affetmeni istemiyorum senden," dedi. "Bunu asla yapmayacaksın tabii ki. Ama beni o kadar ağır yargılama. Daha gençsin. Değer yargıların çok katı. Benim yaşıma geldiğinde belki de olayları farklı değerlendireceksin. İnsanın kendisi şeytana uymadığında, başkalarını kınaması çok kolaydır. Bunu unutma."

"Seni kınamıyorum. Değerlerime gelince, eğer bir zamanlar değerlerim vardıysa bile sen onları tamamen birbirine kattın. Herhalde haklısındır. Senin yerinde olsam muhtemelen ben de aynı şekilde davranırdım."

"Bak, gördün mü?" Arthur lehine dönen durumu hevesle değerlendirdi. "Sonunda bu açıdan da bakacağını biliyordum."

"Hiçbir açıdan bakmak istemiyorum. Bu pis iş her yönüyle midemi bulandırıyor... Tanrım, keşke seni bir daha hiç görmeyeceğim bir yerlere gitsen!"

Arthur iç geçirdi.

"Ne kadar acımasızsın William. Senden bunu hiç beklemezdim. Her zaman çok anlayışlı bir tabiatın olduğunu düşündüm."

"Buna güveniyordun herhalde, değil mi? Eh, bence daha yumuşak başlı olanların aldatılmaya diğerlerinden daha ağır tepkiler verdiğini göreceksin. Bunu daha çok önemserler çünkü bütün suçun kendilerinde olduğunu düşünürler."

"Ne desen haklısın tabii, söyleyeceğin bütün ağır sözleri hak ediyorum. Lafını esirgeme. Sana yemin ediyorum, seni herhangi bir suç konusunda töhmet altında bıraktığım fikri bir an bile aklıma gelmedi. Görüyorsun ya, her şey tam da planladığımız gibi gerçekleşti. Neticede, nasıl bir risk vardı ki?"

"Senin sandığından çok daha büyük bir risk vardı. Polis ben daha yola çıkmadan bu seyahat hakkında her şeyi biliyordu."

"Polis mi? William, ciddi olamazsın!"

"Şaka yaptığımı düşünmüyorsun herhalde? Bayer seni uyarmamı söyledi. Onu görmeye gitmişler, birtakım sorular sormuşlar."

"Tanrım..."

Arthur'un son gücü de tükenmişti. Orada, buruşturulup atılmış bir kesekâğıdı gibi oturuyordu; mavi gözleri dehşetle parlıyordu.

"Ama bu mümkün değil..."

Pencerenin önüne gittim.

"Bana inanmıyorsan gel de bak. Hâlâ orada."

"Kim hâlâ orada?"

"Evi gözetleyen dedektif."

Arthur tek bir kelime etmeden çabucak yanıma geldi ve boğazına kadar kapalı paltosuyla duran adama kendini göstermeden baktı.

Sonra yavaşça koltuğuna döndü. Birden çok sakinleşmişti.

"Ne yapmalıyım?" Bana bir şey sormaktan ziyade sesli düşünüyor gibiydi.

"Tabii ki şu parayı alır almaz ortadan kaybolmalısın."

"Beni tutuklarlar, William."

"Ah, hayır, tutuklamazlar. Eğer tutuklayacak olsalar çoktan yaparlardı bunu. Bayer'in dediğine göre bütün mektuplarını okuyorlarmış... Ayrıca Bayer, henüz hiçbir şeyden emin olmadıklarını düşünüyor."

Arthur birkaç dakika sessizce düşündü. Başını kaldırıp ürkek bir ifadeyle, soran gözlerle baktı.

"Bu durumda sen..." Durdu.

"Ben, ne?"

"Onlara, yani... ee... her şeyi anlatmayacaksın?"

"Tanrım, Arthur!" Resmen nefesim kesildi. "Beni ne sanıyorsun sen?"

"Hayır, tabii, delikanlı... Beni affet. Bilmeliydim..." Arthur

özür diler gibi öksürdü. "Sadece, bir an, korktum. Çok büyük bir ödül olabilir, anlıyorsun ya..."

Birkaç dakika, gerçekten ne diyeceğimi bilemedim.

Hayatta bu kadar şaşırdığım pek azdı. Ağzım açık; öfke ve eğlence, merak ve tiksinti karışımı bir duyguyla Arthur'a baktım. Çekinerek benimle göz göze geldi. Hiç şüphe yoktu. Beni şaşırtacak ya da gücendirecek bir şey söylediğinin gerçekten, samimiyetle farkında değildi. Sonunda konuşabildim.

"Eh, bütün bunların en..."

Ancak çıkışım yatak odasının kapısındaki sert darbelerle kesildi.

"Herr Bradshaw! Herr Bradshaw!" Frl. Schroeder büyük bir telaş içindeydi. "Su kaynadı; musluğu kapatamıyorum! Hemen gelin yoksa patlayıp paramparça olacağız!"

Arthur'a, "Bunları sonra konuşuruz," dedim ve hızla odadan çıktım.

On Beşinci Bölüm

Kırk beş dakika sonra yıkanmış, tıraş olmuş halde Arthur'un odasına döndüm. İçeri girdiğimde Arthur dantel perdenin arkasına saklanmış, dikkatle aşağı, caddeye bakıyordu.

"Şimdi başka biri var, William," dedi. "Beş dakika önce görev değişimi oldu."

Sesi neşeliydi; içinde olduğu durumla eğleniyor gibiydi. Pencereye, yanına gittim. Gerçekten de uzun boylu, melon şapkalı bir adam, sonuç alınamayan, görünmez kız arkadaşı bekleme görevinde meslektaşının yerini almıştı.

Arthur, "Zavallı adamcağız," diyerek kıkırdadı, "çok üşüyor gibi görünüyor, değil mi? Sence bir ilaç şişesine brendi doldursam, yanına da kartımı iliştirip göndersem çok mu ayıp olur?"

"Espriyi anlamayabilir."

Tuhaftı ama onun yerine ben utanıyordum. Arthur, gereksiz bir rahatlıkla, bir saat önce kendisine söylediğim bütün tatsız şeyleri unutmuş gibiydi. Bana sanki hiçbir şey olmamış gibi davranıyordu. Ona karşı tekrar katılaştığımı hissettim. Banyo yaparken yumuşamış, söylediğim bazı acımasızca sözlerden pişman olmuş, bazılarını ise kindar ve ukala bulmuştum. Büyüklük bende kalsın diyerek kısmi bir barışmanın provasını yapmıştım. Ancak tabii ki ilk adımı Arthur atacaktı. Bunun yerine, her zamanki misafirperverliğiyle şarap dolabını açıyordu işte.

"William, ne olursa olsun, bir kadehe hayır demezsin herhalde? Yemekten önce iştahını açar."

"Kalsın, teşekkürler."

Sert bir sesle cevap vermeye çalıştım ama sesim ancak küskün çıktı. Arthur'un hemen yüzü düştü. Bu sırada anladım ki tavrındaki rahatlık aslında sadece bir denemeymiş. Derin derin iç çekip pişmanlığa teslim oldu, cenazelerde kullanılan silindir şapkalara benzemesine neden olan kederli, riyakâr, ketum bir ifade takındı. Bu ifade Arthur'un üzerinde o kadar kötü durdu ki, kendimi tutamayıp gülümsedim.

"Arthur, bunun bir faydası yok. Devam edemeyeceğim!"

Buna, mahcup ve muzip bir gülümsemeden daha fazlasıyla cevap vermeyecek kadar ihtiyatlıydı. Bu sefer telaşla karşılık vermeyi göze almayacaktı.

Düşünceli bir tavırla, "Sanırım," dedim, "daha sonra hiçbiri sana o kadar kızmamıştı, değil mi?"

Arthur yanlış anlamış gibi yapmadı. Vakarla tırnaklarını inceledi.

"Yazık ki herkes senin kadar zengin gönüllü değil, William."

Faydası yoktu; sözlü iskambil oyunumuza geri dönmüştük. Pek çok şeyi kurtarabilecek bir dürüstlük anı zarafetle savuşturulmuştu. Arthur'un doğululara özgü bir hassasiyet taşıyan ruhu, acı gerçeklerin ve itirafların katı, sağlam, modern, kıran kırana sertliğinden ürküyordu; bunun yerine bana iltifat etmişti. İşte şimdi burada, daha önce de pek çok kere olduğumuz yerde, dünyalarımızı birbirinden ayıran o hassas, neredeyse görünecek kadar belirgin çizginin sınırındaydık. Bundan sonra bu çizgiyi asla geçmemeliydik. Doğru yaklaşımı bulabilecek kadar yaşlı ya da kıvrak değildim. Umut kırıcı bir sessizlik oldu; bu sırada Arthur dolabı karıştırıyordu.

"Bir yudum brendi içmeyeceğinden *gerçekten* emin misin?"

İç çektim. Arthur'dan umudumu kesmiştim. Gülümsedim.

"Tamam. Sağ ol, içerim."

Törensel bir havayla, kadeh tokuşturarak içtik. Arthur gizlemeye çalışmadığı bir memnuniyetle dudaklarını şapırdattı. Bunun bir şeylerin simgesi olduğunu hayal ettiğini düşündüm: Barışmanın ya da en azından ateşkesin. Ama yok, ben böyle hissetmiyordum. Çirkin, pis gerçek hâlâ burnumuzun dibinde duruyordu ve ne kadar brendi içersek içelim silinmeyecekti.

Arthur bir an, sanki bilinçsizce, bu gerçeğin varlığının farkında değilmiş gibi göründü. Bundan memnun oldum. Birden, onu ne yaptığını idrak etmekten korumak için büyük bir kaygıya kapıldım. Pişmanlık yaşlılara göre değildir. Onlar için pişmanlık, insanı arındıran, daha iyisi için cesaretlendiren bir şey değil, bir mesane rahatsızlığı gibi aşağılayıcı ve acınası bir şeydir. Arthur hiç nedamet getirmemeliydi. Zaten bunu yapabilmesi de pek mümkün görünmüyordu.

Bu uğursuz odadan ne kadar çabuk çıkarsak o kadar iyi olacağını düşünüp, "Hadi çıkıp bir şeyler yiyelim," dedim. Arthur istemsizce pencereye doğru bir bakış attı.

"William, sence acaba Frl. Schroeder bize omlet yapmaz mı? Şimdi dışarı çıkmaya hiç halim yok."

"Tabii ki çıkacağız, Arthur. Aptallık etme. Her zamanki gibi davranmalısın, yoksa bir iş çevirdiğini düşünecekler. Hem aşağıdaki talihsiz adamı da düşün. Ne kadar sıkıcı bir iş yapıyor. Belki biz çıkarsak o da bir şeyler yiyebilir."

Arthur şüpheyle bana hak verdi: "Eh, itiraf etmeliyim, bu açıdan bakmamıştım. Peki, madem bunun akıllıca bir hareket olduğundan eminsin..."

Bir dedektif tarafından takip edildiğini bilmek tuhaf bir his; özellikle de, bu durumda olduğu gibi, ondan kurtulmamaya çalıştığınızda. Arthur'un yanında sokağa çıkar-

ken kendimi başbakanın yanında avam kamarasından çıkan içişleri bakanı gibi hissettim. Melon şapkalı adam ya işinde acemiydi ya da çok sıkılmıştı. Kendini gizlemek için hiçbir çaba göstermiyordu; sokak lambasının ışığında durmuş bizi izliyordu. Sapkın bir nezaket duygusu, arkaya dönüp bizi takip edip etmediğine bakmama engel oluyordu; Arthur'un gözle görülebilen utancı acı vericiydi. Boynu içine kaçmış gibiydi, yüzünün dörtte üçü paltosunun yakasının arkasında kaybolmuştu; cesedin yanından uzaklaşan bir katil gibi yürüyordu. Kısa sürede gördüm ki, farkında olmadan hızımı ayarlıyordum; takipçimizden uzaklaşmak için içgüdüsel olarak hızlanıyor, sonra adamı tamamen geride bırakmayalım diye yavaşlıyordum. Restorana gidene kadar Arthur'la tek kelime konuşmadık.

Dedektif içeri girdiğinde yerimize daha yeni oturuyorduk. Bizim olduğumuz tarafa bakmadan bara doğru ilerledi ve biraz sonra suratını asıp haşlanmış sosisle bir bardak limonatayı midesine indirmeye başladı.

"Herhalde," dedim, "görev başında içki içmelerine izin verilmiyordur."

Arthur, "William, sus!" diye kıkırdadı. "Adam duyacak şimdi!"

"Duyarsa duysun. Ona güldüm diye beni tutuklayamaz ya."

Yine de insanın yetiştirilme tarzı öyle bir gizli güce sahiptir ki, neredeyse fısıltıyla konuşmaya başladım.

"Bence masraflarını karşılıyorlardır. Keşke Montmartre'a götürseydik adamı, ziyafet çekerdi."

"Ya da operaya."

"Kiliseye gitmek daha eğlenceli olurdu."

Müdürle dalga geçen iki oğlan çocuğu gibi kıs kıs güldük. Uzun boylu adam yorumlarımızı duyuyorduysa bile hatırı sayılır bir ciddiyetle kendine hâkim oldu. Bizim profilden

görebildiğimiz yüzünde karanlık, dalgın, hatta düşünceli bir ifade vardı; şiir yazıyor olsa şaşırmazdım. Sosisini bitirip İtalyan salatası söyledi.

Espriyi bütün yemek boyunca devam ettirdik. Ben kasten, uzatabildiğim kadar uzattım. Bence Arthur da aynı şeyi yapıyordu. Açıkça söylemiyorduk ama birbirimize yardım ediyorduk. İkimiz de durmaktan korkuyorduk. Sessizlik fazla anlamlı olacaktı. Ayrıca üzerine konuşabileceğimiz çok az konu vardı artık. Nezaketen oturmamız gerektiği kadar oturduğumuza karar verdiğimizde restorandan ayrıldık; bizi yatırmak için bekleyen bir bakıcıya benzeyen refakatçimiz de bizimleydi. Arthur'un odasının penceresinden, adamın evin karşısındaki sokak lambasının altındaki eski yerini almasını izledik.

Arthur endişe içinde, "Sence daha ne kadar duracak orada?" diye sordu.

"Herhalde bütün gece."

"Ah tanrım, umarım öyle olmaz. Eğer bütün gece durursa ben gözümü kırpamam."

"Belki pijamanı giyip pencerede görünürsen gider."

"William, gerçekten bu kadar terbiyesizce bir şey yapabileceğimi hiç sanmıyorum." Esnemesini bastırmaya çalıştı.

"Evet," dedim sıkıntıyla, "sanırım ben artık gidip yatacağım."

"Ben de aynı şeyi diyecektim, delikanlı." İki parmağıyla çenesini tutarak boş gözlerle odasına baktı ve herhangi bir istihza belirtisi taşımayan dümdüz bir ifadeyle ekledi:

"Bugün ikimiz de çok yorulduk."

Ne olursa olsun, ertesi sabah utanacak zaman yoktu. Çok işimiz vardı. Arthur'un başı berberin ellerinden kurtulur kurtulmaz, ben konuşmak için üzerimde bir robdöşambrla odası-

na girdim. Şimdi paltolu, daha ufak tefek olan dedektif görev başındaydı. Arthur adamlardan herhangi birinin geceyi evin dışında geçirip geçirmediğini bilmediğini itiraf etmek zorunda kaldı. Sonuçta merhamet duygusu uykusunu hiç bölmemişti.

Tabii ki ilk mesele, Arthur'un nereye gideceğine karar vermekti. Muhtemel gemiler ve rotalar konusunda en yakındaki seyahat acentesine gidip bilgi almak gerekiyordu. Arthur çoktan, artık Avrupa'da kalmayacağına karar vermişti.

"Buradan kopmak ne kadar zor olsa da tamamen farklı bir ortamda olmaya ihtiyacım var. İnsan burada kendini çok sıkışmış hissediyor. William, yaşlandıkça dünyanın gittikçe küçüldüğünü göreceksin. Sınırlar üzerine kapanıyor gibi oluyor; sonunda güçbela nefes alabiliyorsun."

"Çok tatsız bir histir herhalde."

"Öyle," dedi Arthur iç çekerek. "Gerçekten öyle. Şu anda biraz fazla gergin olabilirim ama itiraf etmem gerekir ki benim için Avrupa ülkeleri birer fare kapanından farksız. Sadece bazılarında peynir daha kaliteli, onun dışında aynılar."

Daha sonra hangimizin gidip bilgi almasının daha uygun olacağını tartıştık. Arthur bunu yapmayı hiç istemiyordu.

"Ama William, eğer ben kendim gidersem aşağıdaki arkadaşımız beni takip eder."

"Tabii ki eder. Biz de bunu istiyoruz zaten. Yetkililer senin gerçekten ortadan kaybolmaya niyetli olduğunu anladıklarında içleri rahatlayacaktır. Eminim senin gitmenden başka bir şey istemiyorlardır."

Ancak Arthur bu fikirden hoşlanmamıştı. Böyle yöntemler gizli kapaklı davranma güdüsünü rahatsız ediyordu. "Bana çok yakışıksız geliyor," diye ekledi.

"Bak," dedim kurnazca, "eğer gerçekten istiyorsan ben giderim. Ama bir şartım var: Ben yokken sen de haberi Frl. Schroeder'e vereceksin."

"Ciddi misin delikanlı... Hayır. Bunu asla yapamam. Tamam, senin istediğin gibi olsun..."

Yarım saat sonra penceremden Arthur'un sokağa çıkışını izledim. Görünüşe göre dedektif çıktığını fark etmemişti; karşısındaki binadaki tabelaları okumakla meşguldü. Arthur sağa sola bakmadan hızlıca yürümeye koyuldu. Bana, şu meşhur şiirdeki, kendisini takip eden iblisle göz göze gelmekten korkan adamı hatırlattı. Dedektif büyük bir dikkatle tabelaları incelemeye devam etti. Sonra, tam da ben adamın bariz körlüğü karşısında sinirlenmeye başlamışken toparlandı, saatini çıkardı, çok açık bir şaşkınlıkla inceledi, tereddüt etti, düşünüyormuş gibi durdu, sonunda hızlı, telaşlı adımlarla, çok uzun zamandır bekletilen bir adam gibi yürümeye başladı. Eğlenerek ve hayranlıkla, ufak tefek adamın gözden kayboluşunu izledim. Adam gerçek bir sanatçıydı.

Bu arada benim de yerine getirmem gereken tatsız bir görevim vardı. Frl. Schroeder'i oturma odasında, o gün neler olacağını öğrenmek için hayatının her gününde yaptığı gibi iskambil kartları açarken buldum. Lafı uzatmanın bir anlamı yoktu.

"Frl. Schroeder, Herr Norris az önce kötü bir haber aldı. Bir an önce Berlin'den ayrılması gerekiyor. Size söylememi istedi..."

Durdum, kendimi çok rahatsız hissettim, yutkundum ve pat diye söyledim:

"Size söylememi istedi... Ocak ve şubat aylarının tamamı için odasının ücretini ödemek istiyor..."

Frl. Schroeder bir şey söylemedi. Ben de pek ikna edici olmayan bir sesle tamamladım:

"Bu kadar kısa sürede ayrılmak zorunda olduğu için, görüyorsunuz ya..."

Başını kaldırıp bakmadı. Boğuk bir ses çıkardı, büyük bir damla gözyaşı önündeki masada duran bir kartın üzerine düştü. Benim de içimden ağlamak geliyordu.

Ödlekçe davranıp, "Belki..." diye söze başladım. "Sadece birkaç ay sürer. Geri dönebilir..."

Ama Frl. Schroeder ya beni duymadı ya da buna inanmadı. Hıçkırıkları arttı; kendini tutmaya çalışmıyordu. Belki de Arthur'un gidişi bardağı taşıran damlaydı; bir kere başlayınca ağlayacak pek çok şey gelmişti aklına. Kira ve vergi borcu olduğu, ödeyemediği faturaları, kömürcünün edepsizliği, sırtının ağrısı, çıbanları, fakirliği, yalnızlığı, yavaş yavaş yaklaşan ölümü. Frl. Schroeder'i dinlemek korkunçtu. Üzüntüden kendimden geçmiş halde, gerginlik içinde mobilyaları elleyerek odada gezinmeye başladım.

"Frl. Schroeder... her şey yolunda, gerçekten... n'olur... lütfen..."

Sonunda kendine geldi. Masa örtüsünün kenarıyla gözlerini silerek derin derin iç geçirdi. Kıpkırmızı olmuş gözlerini dizilmiş kartlara üzüntüyle çevirdi. Adeta kederli bir zaferle feryat etti:

"Ah, olacak şey değil. Şuna bakın, Herr Bradshaw! Maça ası... ters dönmüş! Böyle bir şeyin olacağını anlamalıydım. Kartlar hiç yanılmaz."

Arthur bir saat kadar sonra, bir taksiyle seyahat acentesinden döndü. Elleri kâğıtlarla, resimli broşürlerle doluydu. Yorgun ve canı sıkkın görünüyordu.

"Ne yaptın?" diye sordum.

"Bekle William. Biraz bekle... Nefes nefese kaldım."

Bir koltuğa yığılıp şapkasıyla yellendi. Pencereye gittim. Dedektif her zamanki yerinde değildi. Ancak başımı sola çevirince ileride, bakkalın vitrinini incelediğini gördüm.

Arthur, "Gelmiş mi?" diye sordu.

Başımı sallayarak onayladım.

"Gerçekten mi? Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek gerek;

bu genç adam tatsız mesleğinde çok ilerleyecek... Biliyor musun William, hiç tereddüt etmeden acenteye girip bankoda yanımda durma küstahlığını yaptı! Bir Harz gezisi hakkında sorular sorduğunu bile duydum."

"Belki gerçekten de oraya gitmek istiyordur, bilemeyiz ki. Yakında izne çıkacaktır mesela."

"Aman neyse... Her halükârda, çok can sıkıcıydı... Vermek zorunda kaldığım ciddi karara varmakta çok zorlandım."

"Peki sonuç ne oldu?"

"Üzülerek söylemeliyim ki..." Arthur umutsuzca çizmelerinin düğmelerine baktı, "Meksika'ya gitmem gerekecek."

"Tanrım!"

"Görüyorsun ya delikanlı, bu kadar kısa zamanda ihtimaller çok sınırlı... Tabii Rio'yu ya da Arjantin'i tercih ederdim. Hatta Çin'e gitmeyi bile düşündüm. Ancak bugünlerde her yerde saçma sapan formaliteler var. Aptal, münasebetsiz sorular sorup duruyorlar. Benim gençliğimde hiç böyle değildi... Bir İngiliz beyefendisi, hele de birinci mevkide seyahat ediyorsa, her yerde buyur edilirdi."

"Ne zaman yola çıkacaksın?"

"Yarın öğlen bir gemi var. Hamburg'a bugünden, akşam treniyle gitsem iyi olacak. Hem daha rahattır hem de belki, her şeyi hesaba katınca daha akıllıca olur; sen de böyle düşünmüyor musun?"

"Sanırım öyle. Evet... Bu birden çok büyük bir değişiklik olacak. Meksika'da tanıdıkların var mı?"

Arthur kıkırdadı. "Benim her yerde tanıdıklarım var, William. Yoksa suç ortaklarım mı demeliydim?"

"Peki oraya vardığında ne yapacaksın?"

"Doğrudan Meksiko'ya gideceğim (çok kasvetli bir yerdir, ama orada bulunduğum 1911'den beri epeyce değişmiş olduğunu tahmin ediyorum). En iyi otelde bir oda tutacağım ve esin perisini bekleyeceğim... Açlıktan öleceğimi sanmıyorum."

"Bir şey olmaz, Arthur," deyip güldüm. "Açlıktan ölmeyeceğinden eminim!"

Keyfimiz yerine gelmişti. Epeyce içtik. Çok neşeliydik.

Arthur'un eşyalarını toplamaya başlamak gerektiği için Frl. Schroeder'i de çağırdık. Başta hüzünlüydü ve sitem etmeye hazırdı ama bir kadeh konyak mucizeler yarattı. Arthur'un ani ayrılışının nedenleri konusunda kendine özgü açıklamaları vardı.

"Ah, Herr Norris, Herr Norris! Daha dikkatli olmalıydınız. Sizin yaşınızda bir beyefendi böyle konularda yeteri deneyim kazanmış olmalıdır..." Arthur'un arkasından bana göz kırptı; çakırkeyif olmuştu. "Neden yaşlı Schroeder'inize sadık kalmadınız ki? Size yardım ederdi, o başından beri biliyordu!"

Arthur, kafası karışmış, biraz da utanmış bir halde, bir açıklama yapmam için soran gözlerle bana baktı. Görmezden geldim. O sırada kapıcıyla oğlunun tavan arasından indirdiği sandıklar geldi. Frl. Schroeder eşyaları toplarken Arthur'un kıyafetlerinin ihtişamı karşısında hayret ediyordu. Cömert ve keyifli olan Arthur hediyeler vermeye başladı. Kapıcı bir takım elbise, karısı bir şişe şeri, oğulları da kendine çok küçük gelen ama bir şekilde ayaklarını içine sokabileceğini iddia ettiği bir çift yılan derisi ayakkabı aldı. Gazete ve dergi yığınları bir hastaneye gönderilecekti. Arthur gerçekten eşyalarını gösterişle veriyordu; büyük asilzade rolünü oynamayı iyi biliyordu. Kapıcının ailesi minnettar olmuş ve çok etkilenmiş halde gitti. Bir efsanenin nasıl yaratılmaya başladığını gördüm.

Frl. Schroeder'e gelince, o da hediyelere boğuldu. Gravürlere ve Japon paravanına ek olarak Arthur ona üç şişe parfüm, bir saç losyonu, bir pudra ponponu, şarap dolabındaki her şeyi, iki tane çok güzel eşarp ve yüzünün kızarmasına aldırmadan gözünün kaldığı ipek kombinezonlarından birini verdi.

"William, keşke sen de bir şey alsan. Küçük bir şey..."

"Peki, Arthur, çok teşekkür ederim... Bak ne diyeceğim, *Miss Smith'in İşkence Odası* hâlâ sende mi? O tür kitaplarının arasında en çok onu severdim."

"Öyle mi? Gerçekten mi?" Arthur zevkten kıpkırmızı oldu. "Bunu söylemen ne kadar hoş! Biliyor musun William, sana bir sır vermeliyim. Son sırrımı... O kitabı ben yazdım!"

"Arthur, inanmıyorum!"

"Ben yazdım, seni temin ederim!" Arthur keyifle kıkırdadı. "Yıllar önce, evet... Şimdi beni biraz utandıran bir gençlik münasebetsizliği... Paris'te özel olarak basılmıştı. Avrupa'daki en meşhur koleksiyonerlerin bazılarının kütüphanelerinde bulunduğunu duydum. Son derece nadir bulunan bir kitaptır."

"Sonra başka bir şey yazmadın mı?"

"Hayır, maalesef!.. Dehamı sanatıma değil hayatıma yoğunlaştırdım. Bu yorum bana ait değil. Neyse. Bu arada, hazır bu konu açılmışken, sevgili Anni'ye veda edemediğimi biliyor musun? Bence akşamüstü buraya çağırmalıyım onu, ne dersin? Sonuçta çay vaktinden önce yola çıkmayacağım."

"Çağırmasan daha iyi, Arthur. Gücünü yolculuğa saklamalısın."

"Ha, ha! Haklı olabilirsin. Ayrılık *acısı* çok *can yakar* eminim..."

Öğle yemeğinden sonra Arthur dinlenmek için biraz uzandı. Sandıklarını bir taksiye koyup Lehrter İstasyonu'na götürdüm ve emanete bıraktım. Arthur evden ayrılışının uzun bir törene dönmesini istemiyordu. Şimdi uzun boylu dedektif görevdeydi. Eşyaların taksiye yüklenmesini ilgiyle izledi ama takip etmek için herhangi bir girişimde bulunmadı.

Arthur çay içerken tedirgin ve keyifsizdi. Dağınık yatak

odasında, kapakları açık boş dolapların, dürülüp yatağın ayakucuna konmuş döşeğin ortasında oturuyorduk. Hiçbir nedenim olmamasına rağmen endişeliydim. Arthur bıkkınlıkla çenesini ovuşturup iç çekti:

"Eski Yıl gibi hissediyorum kendimi, William. Yakında gideceğim."

Gülümsedim. "Bir hafta sonra, biz bu berbat şehirde donarken ya da yağmurda sırılsıklam olurken sen güvertede oturmuş güneşleniyor olacaksın. İtiraf edeyim, sana imreniyorum."

"Öyle mi, delikanlı? Bazen, keşke bu kadar çok seyahat etmek zorunda olmasaydım diyorum. Ben aslında evcimen tabiatlıyımdır. Yerleşik bir hayata geçmeyi her şeyden çok isterim."

"Ee, neden yapmıyorsun o zaman?"

"Ben de kendime sık sık bunu soruyorum... Hep bir şeyler engel oluyor sanki."

Sonunda gitme vakti gelmişti.

Arthur bitmek bilmez bir tantanayla paltosunu giydi, eldivenlerini kaybedip buldu, peruğunu son bir kez kontrol etti. Valizini alıp koridora çıkardım. En zorlu işten, Frl. Schroeder'e veda etmekten başka yapacak bir şey kalmamıştı. Frl. Schroeder nemli gözlerle oturma odasından çıktı.

"Evet, Herr Norris..."

Kapı zili gürültüyle çaldı, sonra da kapı iki kere yumruklandı. Bu müdahaleyle Arthur yerinden zıpladı.

"Aman yarabbi! Kim olabilir ki bu?"

Frl. Schroeder, "Postacıdır herhalde," dedi. "Affedersiniz Herr Bradshaw..."

Frl. Schroeder daha kapıyı tam olarak açamadan dışarıdaki adam onu itip koridora daldı. Gelen Schmidt'ti.

Besbelli sarhoştu; bunu anlamak için ağzını açmasına bile gerek yoktu. Kravatı omzunun üzerine savrulmuş, yaka-

sı kaymış, ne yapacağını bilmez gibi olduğu yerde sallanıyordu. Alev saçan kocaman yüzü öyle şişmişti ki, gözleri incecik birer çizgiye dönmüştü. Dört kişi koridora zor sığıyorduk. Birbirimize o kadar yakındık ki, nefesindeki kokuyu alıyordum. İğrenç bir kokuydu.

Yanımda duran Arthur dehşet içinde, anlamsız sesler çıkardı; bense ağzım açık bakakalmıştım. Tuhaf gelebilir, ama böyle belirivermesine hiç hazırlıklı değildim. Son yirmi dört saatte Schmidt'in varlığını tamamen unutmuştum.

Duruma hâkimdi ve bunun farkındaydı. Yüzü kötücül bir ifadeyle parladı. Kapıyı arkasından ayağıyla vurup kapattı ve ikimizi inceledi; Arthur'un paltosuna, benim elimdeki valize baktı.

"Tüyecektin demek, ha?" Sanki uzaktaki, kalabalık bir seyirciye seslenir gibi yüksek sesle konuşuyordu. "Anladım... Beni atlatabileceğini sandın, öyle mi?" Bir adım yaklaştı; tir tir titreyen, korku içindeki Arthur'un karşısına dikildi. "İyi ki gelmişim, değil mi? Senin için kötü tabii..."

Arthur bu sefer tiz bir dehşet çığlığı kopardı. Bu, Schmidt'in gözle görülür bir öfke krizine kapılmasına neden oldu. Yumruklarını sıkıp inanılmaz bir şiddetle bağırdı:

"Pis köpek!"

Kolunu kaldırdı. Gerçekten Arthur'a vurmak üzere olabilirdi; eğer öyleyse benim bunu engelleyecek fırsatım olmayacaktı. O an tek yapabildiğim, elimdeki valizi yere bırakmaktı. Ancak Frl. Schroeder'in tepkisi daha hızlı, daha etkiliydi. Bütün bu tantananın ne olduğu konusunda en ufak bir fikri yoktu. Bunu düşünmüyordu. Tanımadığı sarhoş bir adamın Herr Norris'e hakaret etmesi onun için yeterliydi. Büyük bir öfkeyle, tiz bir savaş çığlığı atarak saldırdı. Öne uzattığı avuçları, Schmidt'in beline geldi, onu sanki hat değiştiren bir lokomotifmiş gibi ileri doğru itti. Gafil avlanan Schmidt dengesini kaybederek tökezledi ve açık oturma odası kapısından

bodoslama içeri düşüp yüzüstü yere serildi. Frl. Schroeder hemen kilitteki anahtarı çevirdi. Bütün bunlar beş saniye içinde olup bitmişti.

Frl. Schroeder, "Bu ne cüret!" diye bağırdı. Yanakları, harcadığı bütün o çabadan kıpkırmızı olmuştu. "Sanki burası kendi eviymiş gibi içeri dalıyor. Bir de sarhoş... *pöff*!.. İğrenç domuz!"

Bu olayda herhangi bir gariplik görmüyor gibiydi. Belki de Schmidt'in bir şekilde Margot'yla ve talihsiz bebekle bir ilgisi olduğunu düşünmüştü. Eğer böyle düşündüyse de bunu söylemeyecek kadar kibardı. Schmidt'in oturma odasının kapısında çıkardığı korkunç gürültü, beni bir açıklama uydurmaya kalkışmaktan kurtardı.

Arthur gerilmişti: "Arkadan çıkamaz mı?" diye sordu.

"İçiniz rahat olsun, Herr Norris. Mutfak kapısı kilitli." Frl. Schroeder tehditkâr bir havayla görünmez Schmidt'e döndü. "Sessiz ol, rezil! Sana birazdan sıra gelecek!"

"Yine de..." Arthur diken üstündeydi, "Bence artık yola çıkmalıyız..."

Frl. Schroeder'e, "Nasıl kurtulacaksınız ondan?" diye sordum.

"Ah, siz onu merak etmeyin Herr Bradshaw. Siz gidince kapıcının oğlunu çağırırım. Söz veriyorum, bu adam sessizce gidecek. Eğer gitmezse kendi bilir..."

Hızlıca vedalaştık. Frl. Schroeder duygusallaşamayacak kadar heyecanlı ve muzafferdi. Arthur onu iki yanağından öptü. Frl. Schroeder merdivenlerin başında durup bize el salladı. Arkasından, Schmidt'in tekrar kapıya vurmaya başladığı duyulabiliyordu.

Arthur kendini toparlayıp konuşmaya başlayabildiğinde taksideydik ve yolu yarılamıştık.

"İşe bak... Daha önce herhalde hiçbir şehirden bu kadar tatsız bir şekilde ayrılmamıştım..."

"Heyecanlı bir uğurlama diyebilirsin." Uzun boylu dedektifin bindiği diğer taksinin bizi hâlâ takip ettiğinden emin olmak için arkama baktım.

"Sence ne yapacak, William? Belki doğrudan polise gider."

"Eminim gitmez. Sarhoş olduğu sürece onu dinlemezler zaten, ayıldığında da zaten bunun bir işe yaramayacağını kendi anlar. Bizim nereye gittiğimiz konusunda da en ufak bir fikri yok. Tek bildiği, bu akşam ülke dışına çıkmış olacağın."

"Haklı olabilirsin delikanlı. Umarım haklısındır. Seni onun kötülüklerine maruz bırakmak hiç hoşuma gitmiyor, bunu itiraf etmeliyim. Çok dikkatli olacaksın, tamam mı?"

"Ah, Schmidt beni rahatsız etmez. Onun açısından ben buna değmem. Yeni bir kurban bulması hiç zor olmayacaktır. Eminim listesinde daha bir sürü isim vardır."

Arthur dalgın dalgın, "Benim yanımda çalışırken eline pek çok fırsat geçti," diye onayladı. "Hiç şüphem yok, onları sonuna kadar kullanmıştır. Adam çok yetenekliydi – sapkın bir yetenek ama... Ah, şüphesiz... evet..."

Sonunda her şey tamamdı. Emanetteki yanlış anlama çözüldü, valiz konusundaki tantana atlatıldı, köşede bir yer bulundu, bahşiş verildi. Arthur vagonun penceresinden dışarı uzandı; ben peronda duruyordum. Beş dakikamız kalmıştı.

"Otto'ya selamımı söylersin, değil mi?"

"Söylerim."

"Anni'ye de sevgilerimi ilet."

"Tabii."

"Keşke burada olabilselerdi."

"Ne yazık, değil mi?"

"Ama bu koşullar altında hiç akıllıca olmazdı. Sen de böyle düşünmüyor musun?"

"Evet."

Trenin hareket etmesini istiyordum. Anlaşılan, artık, söylenmemesi gereken, çok geç kalınmış şeylerden başka söyleyecek bir söz yoktu. Arthur da bu boşluğun farkına varmıştı galiba. Sıkıntıyla beylik laflarını sıralıyordu.

"Keşke sen de benimle gelseydin William... Seni çok özleyeceğim, biliyorsun."

"Öyle mi?" Beceriksizce gülümsedim; son derece rahatsız hissediyordum.

"Tabii ki... Sen bana hep destek oldun. Tanıştığımız günden beri..."

Kızardım. Bana kendimi aşağılık bir adam gibi hissettirmeyi nasıl başarabildiğine hayret ettim. Sonuçta ben onu yanlış anlamamış mıydım? Yanlış değerlendirmemiş miydim? Çok kolay anlaşılmayacak şekilde de olsa, kötü davranmamış mıydım? Konuyu değiştirmek için şöyle sordum:

"O seyahati hatırlıyor musun? Sınırda neden o kadar yaygara kopardıklarını anlayamamıştım. Herhalde o zamandan seni izliyorlardı?"

Arthur'un anılara pek dalası yoktu.

"Herhalde öyle olmalı... Evet."

Tekrar sessizlik. Çaresizce saate baktım. Bir dakika kalmıştı. Arthur beceriksizce tekrar konuşmaya başladı:

"Hakkımda çok kötü düşünmemeye çalış William... Bunu hiç istemem..."

"Saçmalama Arthur..." Neşeliymiş gibi görünmek için elimden geleni yaptım. "Gülünç oluyorsun!"

"Bu hayat çok karmaşık. Her zaman tutarlı davranamamış olabilirim ama samimiyetle söylüyorum, ben Parti'ye hep sadıktım, hep de sadık kalacağım... Lütfen bana inandığını söyle!"

Ölçüsüz ve groteskti, hiç utanması yoktu. Ama ne cevap verecektim ki? O sırada istese iki kere ikinin beş ettiğini de söylerdim.

"Tamam Arthur, sana inanıyorum."

"Teşekkür ederim William... Ah tanrım, gerçekten yola çıkıyoruz. Umarım bütün sandıklarımı yük vagonuna yerleştirmişlerdir. Tanrı seni korusun delikanlı. Seni hiç unutmayacağım. Yağmurluğum nerede? Ah, tamam. Şapkam düzgün duruyor mu? Hoşça kal. Bana sıkça yaz, tamam mı? Hoşça kal."

Gittikçe hızlanan tren Arthur'un bakımlı ellerini ellerimden çekip ayırdı. Peronda kısa bir süre yürüyüp son vagon da gözden kaybolunca kadar durup el salladım.

İstasyondan ayrılmak üzere döndüğümde hemen arkamda duran bir adamla az daha çarpışacaktık. Dedektifti bu.

"Affedersiniz, *Herr Kommissar*," diye mırıldandım.

Adam gülümsemedi bile.

On Altıncı Bölüm

Mart başında, seçimlerden sonra hava birden yumuşadı, ısınmaya başladı. Kapıcının karısı "Hitler havası," diyordu; oğlu, şakayla karışık, van der Lubbe'ye müteşekkir olmamız gerektiğini, Reichstag'ı yaktığı için karların erimeye başladığını söyledi. Frl. Schroeder, "Öyle de güzel bir çocuk, nasıl bu korkunç şeyi yapabilir?" dedi içini çekerek. Kapıcının karısı dalga geçer gibi güldü.

Oturduğumuz cadde, mavi bahar göğünün önünde, pencerelerde hareketsiz asılı duran siyah-beyaz-kırmızı bayraklarla çok neşeli görünüyordu. Nollendorfplatz'ta insanlar paltolarıyla kafenin önünde oturup Bavyera'daki darbe hakkında yazılanları okuyorlardı. Köşedeki megafondan Göring'in konuşması duyuluyordu. Almanya uyandı, diyordu. Bir dondurmacı açılmıştı. Üniformalı Naziler yüzlerinde çok ciddi ifadelerle, uzun adımlarla bir o tarafa bir bu tarafa yürüyorlardı. Kafede gazete okuyanlar onlar geçerken başlarını kaldırıp gülümsüyor, hallerinden memnun görünüyorlardı.

Büyük, havalı çizmeleriyle gezen, Versailles Antlaşması'nı bozacak olan bu gençleri onaylayan gözlerle izliyorlardı. Memnunlardı, çünkü yaz kapıdaydı, çünkü Hitler küçük esnafı korumaya söz vermişti, çünkü gazetelerde güzel günlerin yaklaştığını yazıyorlardı. Sarışın olmaktan birden gurur

duymaya başlamışlardı. İş hayatındaki rakipleri olan Yahudiler ve kendilerini pek ilgilendirmeyen, ne idüğü belirsiz bir azınlık olan Marksistler yenilgiden ve enflasyondan onları tatmin edecek şekilde suçlu bulundukları, cezalarını çekecekleri için okul çocukları gibi kaçamak, kösnül bir zevkin heyecanını yaşıyorlardı.

Şehir söylentilerle kaynıyordu. Yasadışı gece yarısı tutuklamalarından, SA kışlalarında işkence gören, Lenin'in resmine tükürmek, hintyağı içmek, eski çorap yemek zorunda bırakılan mahkûmlardan söz ediliyordu. Hükümetin bunları binlerce ağızdan yalanlayan yüksek ve öfkeli sesi söylentileri bastırıyordu. Ancak Göring bile Helen Pratt'i susturamıyordu. Yapılan zulmü kendi hesabına araştırmaya karar vermişti. Sabah, öğle, akşam şehirde dolaşıyor, soruşturuyor, kurbanları ya da aralarındaki ilişkileri ortaya çıkarıyor, ayrıntıları öğrenmek için onları sorguya çekiyordu. Bu talihsiz insanlar haliyle konuşmak istemiyorlar, ölümüne korkuyorlardı. Aynı şeyleri bir kere daha yaşamak istemiyorlardı. Ama Helen de işkencecileri kadar acımasızdı. Rüşvet veriyor, tatlı sözlerle kandırmaya çalışıyor, peşlerini bırakmıyordu. Bazen sabrı tükeniyor, onları tehdit ediyordu. Bu insanların başına daha sonra gelebileceklerle ilgilenmiyordu. O, gerçeğin peşindeydi.

Bana Bayer'in öldüğünü ilk söyleyen de Helen oldu. Son derece güvenilir kanıtları vardı. Daha sonra serbest kalan yazıhane çalışanlarından biri Spandau kışlasında cesedini görmüştü. "İşin tuhaf tarafı," diye devam etti Helen, "sol kulağını koparmışlar... Kim bilir neden. Bence bu takımın bir kısmı düpedüz kaçık. N'oldu Bill, neyin var? Hasta görünüyorsun."

"Öyle hissediyorum," dedim.

Fritz Wendel'in başına tuhaf bir şey gelmişti. Birkaç gün önce bir araba kazası geçirmişti; bileği burkulmuş yanağının derisi soyulmuştu. Yaraları ciddi değildi ama büyük bir yara bandı yapıştırmak ve kolunu askıya almak zorunda kalmışlardı. Şimdi de, güzel havalara rağmen dışarı çıkmaya cesaret edemiyordu. Her tür sargı yanlış anlamalara yol açıyordu; hele de Fritz gibi esmer tenli ve kömür karası saçlıysanız. Gelip geçenler laf atıyor, tatsız, tehditkâr sözler söylüyorlardı. Fritz bunu itiraf etmiyordu tabii. "Aman, yani insan kendini lanet olası bir aptal gibi hissediyor." Son derece ihtiyatlı davranıyordu. İkimiz yalnızken bile siyasetten söz etmiyordu. Yeni yönetim hakkında tek yorumu şu oldu: "Eninde sonunda bunun olacağı belliydi." Bunu söylerken bakışlarını benimkilerden kaçırdı.

Bütün şehir sessiz, bulaşıcı bir korku salgınına kapılmıştı. Korkuyu grip gibi, kemiklerimde hissedebiliyordum. İlk ev arama haberleri geldiğinde, Bayer'in bana verdiği belgeler konusunda Frl. Schroeder'e danıştım. Belgeleri ve benim *Komünist Manifesto* kitabımı mutfaktaki odun yığınının altına sakladık. Yığını bozup tekrar yapmak yarım saatimizi aldı ve daha dizmeyi bitirmeden, bu kadar tedbirli davranmak bize çocukça görünmeye başladı. Kendimden biraz utanıyordum, bu yüzden konumumun önemini ve tehlikelerini Frl. Schroeder'e anlatırken biraz abarttım; o da saygıyla ve artan bir kızgınlıkla dinledi. "Yani *benim* evime mi gelecekler Herr Bradshaw, bunu mu diyorsunuz? Ne küstahlık. Hele bir denesinler! Suratlarına bir tane indiririm. Yemin ediyorum yaparım!"

Bundan bir iki gece sonra dış kapıya büyük bir gürültüyle vurulması beni uyandırdı. Yatakta oturup ışığı açtım. Saat daha üçtü. Şimdi sıram geldi, diye düşündüm. Elçiliği aramama izin verip vermeyeceklerini merak ettim. Elimle saçımı düzeltip, çok başarılı olamasam da mağrur bir ifade

takınmaya çalıştım. Ancak, Frl. Schroeder sonunda ayağını sürüye sürüye gidip meselenin ne olduğuna baktığında, kapıdakinin, sarhoş olduğu için yanlış daireye gelen yan komşu olduğunu anladık.

Bu korkudan sonra uykusuzluk çekmeye başladım. Evimizin önüne büyük arabaların dayandığını duyar gibi oluyordum hep. Karanlıkta kapı zilinin çalmasını bekliyordum. Bir dakika. Beş dakika. On. Bir sabah, yarı uyanık, başımın üzerindeki duvar kâğıdına bakarken, kâğıdın deseni birden küçük gamalı haçlara dönüştü. Daha kötüsü, odadaki her şeyin kahverenginin bir cinsi olduğunu fark ettim: Ya yeşil-kahverengi, siyah-kahverengi, sarı-kahverengi ya da kırmızı-kahverengiydi ama şüphesiz her şey kahverengiydi. Kahvaltımı yapıp bir müshil aldıktan sonra kendimi daha iyi hissettim.

Bir sabah, Otto beni görmeye geldi.

Zilimizi çaldığında saat herhalde altı buçuktu. Frl. Schroeder henüz uyanmamıştı; Otto'yu ben içeri aldım. Çok kirliydi; saçları dağılmış, keçeleşmişti; şakağındaki yaradan yanağına akan kan oraya bulaşmış, kurumuştu.

"Servus, Willi,"* diye mırıldandı. Birden elini uzatıp koluma yapıştı. Zar zor tutup düşmesine engel oldum. Ama başta düşündüğüm gibi sarhoş değildi; sadece bitkindi. Benim odamda bir koltuğa çöktü. Dış kapıyı kapatıp geri döndüğümde çoktan uykuya dalmıştı.

Onunla ne yapacağımı bilmiyordum. Erkenden bir öğrencim gelecekti. Sonunda Frl. Schroeder'le beraber onu yarı uyur halde Arthur'un eski odasına taşıyıp yatağa yatırmayı başardık. İnanılmaz derece ağırdı. Yatağa yatar yatmaz horlamaya başladı. O kadar gürültülü horluyordu ki sesi kapı

* (Alm.) "Selam." (ed. n.)

kapalıyken bile benim odamdan duyuluyordu; ders boyunca da duymaya devam ettik. Bu arada, yakında öğretmen olmayı uman çok hoş bir genç adam olan öğrencim, siyasi zulüm hakkında "Yahudi göçmenlerin uydurduğu" hikâyelere inanmamam konusunda heyecanla ısrar ediyordu.

Beni ikna etmek için, "Aslında," dedi, "bu sözde komünistler sadece bir avuç suçlu, ayaktakımı. Çoğu Alman bile değil."

Kibarca, "Az önce bana Weimar Anayasası'nı onların hazırladığını söylememiş miydin?" dedim.

Bunu duyunca bir an bocaladı ama sonra iyi toparlandı.

"Hayır, kusura bakmayın, Weimar Anayasası, Marksist Yahudilerin işiydi."

"Ah, Yahudiler...Tabii ya."

Öğrencim gülümsedi. Aptallığım ona kendisini biraz üstün hissettirmişti. Hatta sanırım bu nedenle benden hoşlandı bile. Yan odadan çok yüksek bir horultu yükseldi.

"Alman siyaseti, bir yabancı için çok karmaşıktır," diye hakkımı teslim etti nazikçe.

"Öyle," diyerek hak verdim.

Otto çay saatinde, kurt gibi acıkmış halde uyandı. Çıkıp sosis ve yumurta aldım, Frl. Schroeder de Otto yıkanırken ona yemek hazırladı. Daha sonra beraber, benim odamda oturduk. Otto bir sigarayı söndürüp birini yakıyordu; çok gergindi, yerinde duramıyordu. Kıyafetleri eskimiş, kazağının yakası sökülmeye başlamıştı. Yüzü çökmüştü. Yetişkin bir adam gibi görünüyordu şimdi, en az beş yaş almıştı sanki.

Frl. Schroeder ceketini çıkarttırdı. Biz konuşurken oturup ceketi yamadı, arada da şöyle şeyler dedi: "Bu mümkün mü? Düşüncesi bile... nasıl yaparlar böyle bir şeyi! Ben bunu bilmek istiyorum!"

Otto, bize anlattığına göre iki haftadır saklanıyordu. Reichstag yangınından iki gece sonra, eski düşmanı Werner

Baldow, yanında kendi fırtına birliğinden altı kişiyle onu "tutuklamaya" gelmişti. Otto bu kelimeyi kullanırken alay etmiyordu; bu durumu gayet doğal buluyordu sanki. "Bugünlerde bir sürü eski hesap görülüyor," dedi sadece.

Buna rağmen, Otto Nazilerden birinin yüzünü tekmeledikten sonra aydınlık penceresinden kaçmayı başarmıştı. Arkasından iki kere ateş etmiş ama vuramamışlardı. O günden beri Berlin'de dolanıp duruyormuş; sadece gündüzleri uyuyor, geceleri ev baskınlarının korkusundan sokaklarda dolaşıyormuş. İlk hafta çok zor geçmemiş, yoldaşlar onu ağırlamışlar, birbirlerine göndermişler. Ama bu artık çok tehlikeli olmaya başlamış. Pek çoğu ya ölmüş ya da toplama kamplarındaymış. Fırsat buldukça uyumuş, parklardaki banklarda kestirmiş. Ama hiç adam gibi dinlenememiş. Sürekli tetikte olmak zorundaymış. Daha fazla dayanamamış. Yarın Berlin'den ayrılacaktı. Güneye, Saar'a doğru gitmeyi deneyecekti. Biri geçilmesi en kolay sınırın orası olduğunu söylemişti. Tabii ki tehlikeliydi ama burada kafese tıkılmış gibi yaşamaktan iyiydi.

Anni'ye ne olduğunu sordum. Otto bilmiyordu. Yine Werner Baldow'la beraber olduğunu duymuştu. Başka ne beklenirdi ki? Otto kızgın bile değildi; umursamıyordu. Peki Olga? Ah, Olga iyiydi. O olağanüstü işkadını, önemli bir Nazi subayı olan bir müşterisinin araya girmesi sayesinde temizlikten kurtulmuştu. Şimdi başkaları da ona gidiyordu. Geleceği güvence altındaydı.

Otto, Bayer'e olanları duymuştu.

"Thälmann'ın da öldüğünü söylüyorlar. Renn'in de. *Junge, junge...*"*

Başka tanınmış kişiler hakkındaki dedikoduları birbirimize anlattık. Frl. Schroeder her duyduğuna başını sallayarak, homurdanarak tepki verdi. Gerçekten üzüldüğü belliy-

* (Alm.) "Vah, vah..." (ed. n.)

di; kimse bu insanların adını hayatında ilk defa duyduğuna inanmazdı.

Konu doğal olarak Arthur'a geldi. Otto'ya daha bir hafta önce Tampico'dan ikimize de gelen kartpostalları gösterdik. Hayranlıkla inceledi.

"Herhalde orada da görevine devam ediyordur?"

"Ne görevi?"

"Parti görevi tabii ki!"

Hemen, "Ah, tabii," diye onayladım. "Tabii devam ediyor."

"O sırada gitmesi iyi denk geldi, değil mi?"

"Evet... Kesinlikle."

Otto'nun gözleri parladı.

"Parti'de Arthur gibi adamlara ihtiyacımız var. İyi bir hatipti, değil mi ya!"

Coşkusu, Frl. Schroeder'in yüreğinin ısınmasını sağladı. Frl. Schroeder'in gözleri doldu.

"Hep derim, Herr Norris benim tanıdığım en iyi, en düzgün beyefendilerden biriydi."

Hepimiz sustuk. Loş odada, sevgi ve saygı dolu bu anı Arthur'un anısına adadık. Sonra Otto büyük bir inançla devam etti:

"Ne düşünüyorum, biliyor musun? Bence orada da bizim için çalışıyor, propaganda yapıyor, para topluyor; göreceksin, bir gün dönecek. Hitler ve adamları o zaman ayaklarını denk alsınlar işte..."

Hava kararıyordu. Frl. Schroeder ışığı yakmak üzere kalktı. Otto gitmesi gerektiğini söyledi. Dinlenmişti, o yüzden bu akşam yola çıkmaya karar vermişti. Gün ağarırken Berlin'den çıkmış olacaktı. Frl. Schroeder hararetle karşı çıktı. Otto'ya kanı kaynamıştı.

"Olur mu hiç, Herr Otto. Bu gece burada kalacaksınız. İyice dinlenin. O Naziler sizi burada bulamazlar. Cesedimi çiğnemeleri gerekir."

Otto gülümsedi ve içtenlikle teşekkür etti, ama ikna olmadı. Gitmesine izin vermek zorunda kaldık. Frl. Schroeder ceplerini sandviçle doldurdu. Ben üç tane mendil, eski bir çakı ve bir bisiklet üreticisinin reklamını yapmak için posta kutumuza bırakılan, üzerinde Almanya haritası olan bir kartpostal verdim. Hiç yoktan iyiydi çünkü Otto'nun coğrafya bilgisi insanı endişelendirecek kadar zayıftı. Herhangi bir rehberi olmadan, kendini Polonya yolunda bulabilirdi. Ona biraz da para vermek istedim. Başta karşı çıktı ama ikimizin de komünist olduğuna dair pek de samimi olmayan bir iddiaya sığınmak zorunda kaldım. Kurnazca, "Ayrıca, sonra bana geri ödeyebilirsin," diye ekledim. Bunun üzerine, ciddiyetle el sıkıştık.

Ayrılırken şaşılacak kadar neşeliydi. Bir gören olsa, bu tavrından, cesaretlendirilmeye ihtiyacı olanın o değil, biz olduğumuzu düşünebilirdi.

"Neşelen hadi, Willi. Merak etme... Bizim de zamanımız gelecek."

"Tabii ki gelecek. Güle güle Otto. İyi şanslar."

Benim penceremden, durup uzaklaşmasını izledik. Frl. Schroeder burnunu çekmeye başlamıştı.

"Zavallıcık... Sizce hiç şansı var mı, Herr Bradshaw? Bu gece onu düşünmekten gözüme uyku girmeyecek. Sanki kendi oğlummuş gibi."

Otto bir kere arkasını dönüp baktı; neşeyle elini salladı ve gülümsedi. Sonra ellerini ceplerine soktu, omuzlarını kaldırdı ve bir boksörün sert, çevik yürüyüşüyle, hızlı adımlarla uzaklaştı; uzun, karanlık sokaktan aydınlatılmış meydana çıktı ve orada dolaşan düşmanlarının arasında gözden kayboldu.

Bir daha onu ne gördüm ne de ondan bir haber aldım.

Üç hafta sonra İngiltere'ye döndüm.

Helen Pratt beni görmeye geldiğinde neredeyse bir aydır

Londra'daydım. Yazdığı bir dizi sert makaleyle çalıştığı derginin Almanya'da satışını yasaklatmayı başardıktan sonra, Berlin'den önceki gün gelmişti. Daha şimdiden, Amerika'da çok daha iyi bir iş teklifi almıştı. İki hafta içinde New York'a saldırmaya gidiyordu.

Enerji, başarı ve haberlerle doluydu. Nazi Devrimi ona yeni bir hayat vermiş gibiydi. Konuşmalarını dinlerken, insan son iki ayını Dr. Goebbels'in yazı masasının ya da Hitler'in yatağının altında saklanarak geçirdiğini sanıyordu. Bütün özel görüşmelerin, bütün skandalların ayrıntılarından haberdardı. Schacht'ın Norman'a ne dediğini, von Papen'in Meissner'e ne dediğini, Schleicher'in yakında veliaht prense ne demesinin beklendiğini biliyordu. Thyssen'in ne kadarlık çekler yazdığını biliyordu. Röhm ve Heines hakkında, Göring ve üniformaları hakkında hikâyeleri vardı. "Tanrım, Bill, görsen nasıl bir curcuna!" Saatlerce konuştu.

Sonunda büyüklerin kötülüklerinden yorulup daha önemsiz kişilere geçti.

"Şu Pregnitz meselesini duymuşsundur herhalde, değil mi?"

"Yok. Hiçbir şey duymadım."

"Hayda, çok şey kaçırmışsın!" Helen yeni bir hikâye anlatacağı için neşelendi. "Sen gittikten herhalde en fazla bir hafta sonraydı. Tabii gazetelerde çok yer almadı. Ayrıntıları *New York Herald* gazetesinde çalışan bir arkadaşım anlattı bana da."

Ancak bu sefer asıl bilgiye sahip olan Helen değildi. Doğal olarak van Hoorn hakkında her şeyi bilmiyordu. Hikâyesindeki boşlukları doldurmak ya da en azından onları tanıdığımı söylemek için duyduğum istek çok büyüktü. Neyse ki buna kendimi kaptırmadım. Helen'e bir haber vermek kurda kuzu emanet etmekten farksızdı. Doğrusu, becerikli meslektaşının kendi başına ne kadar çok şeyi ortaya çıkardığını öğrendiğimde de çok şaşırdım.

Polis, İsviçre seyahatimizden beri Kuno'yu izliyor olmalıydı. Sabırları gerçekten takdire şayandı çünkü tam üç ay boyunca Kuno şüphe çekecek hiçbir şey yapmamış. Sonra bir anda, nisan başında, Paris'le iletişime geçmiş. Daha önce üzerinde konuştukları işi tekrar değerlendirmeye hazır olduğunu söylemiş. İlk mektup kısaymış, çok özenli bir belirsizlik taşıyormuş; bir hafta sonra, van Hoorn'un baskısıyla çok daha uzun, ne satmayı önerdiğini açıkça anlattığı bir mektup yazmış. Mektubu özel ulakla göndermiş, gerekli bütün önlemleri almış, bir şifre kullanmış. Birkaç saat içinde polis mektuptaki bütün kelimeleri çözmüş bile.

O akşamüstü, Kuno'yu tutuklamak için evine gitmişler. Kuno dışarıdaymış; bir arkadaşıyla çay içiyormuş. Dedektifler eve el koymadan önce, uşağı ancak onu telefonla arayıp uyaracak kadar zaman bulabilmiş. Anlaşılan Kuno'nun aklı başından gitmiş. Yapabileceği en kötü şeyi yapıp bir taksiye atlamış ve direkt Zoo İstasyonu'na gitmiş. Oradaki siviller onu hemen tanımışlar. Adamlara daha o sabah Kuno'nun eşkâlini vermişler; hem kim Kuno'yu biriyle karıştırabilir ki? Çok insafsızca davranıp, ilk trene bilet almasına izin vermişler; o tren de Oder Nehri üzerindeki Frankfurt'a gidiyormuş. Kuno perona giden merdivenlerden çıkarken iki dedektif onu tutuklamak üzere yaklaşmışlar ama Kuno buna hazırmış, ellerinden kaçmış. Tabii ki bütün çıkışları tutmuşlar. Kuno'nun peşindeki adamlar kalabalıkta onu kaybetmişler; sonra koşarak döner kapıdan geçip tuvaletlere doğru gittiğini görmüşler. Kalabalığı yarıp oraya gittiklerinde Kuno çoktan kendini tuvaletlerden birine kilitlemiş. (Helen alay edercesine, "Gazeteler telefon kabini olduğunu yazdılar," dedi.) Dedektifler dışarı çıkmasını emretmişler. Kuno çıkmamış. Sonunda insanları uzaklaştırıp kapıyı kırmaya hazırlanmışlar. İşte o sırada Kuno kendini vurmuş.

Helen, "Onu da pek becerememiş zaten," diye ekledi.

"Eğri ateş etmiş. Neredeyse gözünü çıkaracakmış. Oluk oluk kan akmış. İşini bitirmek için hastaneye götürmek zorunda kalmışlar."

"Yazık."

Helen ilgiyle bana baktı.

"Layığını buldu, derdim ben olsaydım."

Özür diler gibi itiraf ettim: "Ben onu tanırdım, uzaktan..."

"Yok artık! Öyle mi? Kusura bakma. İtiraf etmeliyim, Bill, sen iyi bir adamsın ama çok acayip arkadaşların var. Eh, o zaman bu da ilgini çeker herhalde. Pregnitz'in nonoş olduğunu biliyorsundur herhalde?"

"Ona benzer bir şey tahmin ediyordum."

"İşte, arkadaşım, Pregnitz'in neden bu ihanete kalkıştığı konusundaki gerçek hikâyeyi biliyor. Acilen nakit paraya ihtiyacı varmış çünkü biri ona şantaj yapıyormuş. O da kim olsa beğenirsin? Senin şu sevgili arkadaşın vardı ya, Harris, işte onun sekreteri."

"Norris'in mi?"

"Evet. Görünüşe göre, bu pek değerli sekreter... *onun* adı neydi?"

"Schmidt."

"Öyle mi? Galiba. Yakışmış kendine... Schmidt, Pregnitz'in bir gence yazdığı bir sürü mektubu ele geçirmiş. Kim bilir nasıl aldı. Pregnitz bu parayı ödemek için canını tehlikeye attığına göre herhalde epey ateşli mektuplardı. Ben olsam, buna değmez diye düşünürdüm. Yaptığım şeyin sonuçlarına katlanırdım. Ama bu insanlarda hiç cesaret olmaz ki..."

"Arkadaşın daha sonra Schmidt'e ne olduğunu öğrenmiş mi?" diye sordum.

"Sanmam, yok. Neden öğrensin ki? Böyle bir mahluka *ne* olur? Herhalde yurtdışında bir yerlerde parasını saçıyordur. Görünüşe göre Pregnitz'ten zaten yüklü bir miktar almış. Bana kalırsa iyi de etmiş. Kimin umurunda?"

"Ben ilgilenebilecek birini tanıyorum," dedim.

Birkaç gün sonra Arthur'dan mektup aldım. Meksiko'daydı ve hiç memnun değildi.

> Delikanlı, izin ver sana tabiatımın izin verdiği ölçüde ciddi bir tavsiyede bulunayım: *Asla* bu iğrenç şehre adımını atma. Maddi olarak, doğru, alıştığım rahatlığa yakın bir hayatı kendime sağlayabiliyorum. Ancak, en azından *benim* anladığım şekilde, kültürlü bir çevrenin eksikliği beni derinden yaralıyor.

Arthur işleri konusunda pek bir şey söylemiyordu; eskisinden de ihtiyatlıydı.

Tek itirafı şuydu: "Zaman çok kötü ama genel olarak, şikâyet edemem." Yine de Almanya konusunda kendini hiç tutmuyordu:

> Bu adamlara teslim edilen işçileri düşününce öfkeden titremeye başlıyorum; ne dersen de, bunlar iyi kötü *suçlular*.

Biraz daha aşağıda şunları yazmıştı:

> Bugünlerde bile, *akıllı* ve *vicdansız bir yalancının* milyonları nasıl kandırabildiğini görmek çok üzücü.

Mektubun sonuna geldiğinde Bayer'i cömertçe onurlandırıyordu:

> Her zaman hayranlık ve saygı duyduğum bir adamdı. Bir zamanlar arkadaşı olduğumu söylemekten gurur duyuyorum.

Arthur'dan bir daha haber aldığımda hazirandı ve Kaliforniya'dan kartpostal göndermişti.

> Santa Monica'da güneşin tadını çıkarıyorum. Meksika'dan sonra burası gerçekten cennet gibi. Ufak bir işe girişiyorum; sinema endüstrisiyle alakasız diyemem. Sanırım ve umarım epey kârlı bir iş olacak. Yakında tekrar yazarım.

Tekrar yazdı, hem de beklediğinden çok daha kısa sürede. Bir sonraki postada bir gün sonrası tarihli bir kartpostal daha aldım.

> Olabilecek en kötü şey gerçekleşti. Bu akşam Kosta Rika'ya gidiyorum. Ayrıntıları oradan yazarım.

Bu sefer kısa bir mektup geldi.

> Eğer Meksika *Araf*'sa, burası *Cehennem*'in ta kendisi.
>
> Kaliforniya'daki rüya gibi hayatım terbiyesizce yarıda kesildi çünkü SCHMIDT ortaya çıktı!!! Bu yaratık gerçekten *insanüstü* bir beceriye sahip. Beni oraya kadar takip etmekle kalmamış, yapmayı umduğum ufak iş anlaşmasının da bütün ayrıntılarını öğrenmiş. Tamamen onun insafına kalmıştım. Zar zor biriktirdiğim paranın çoğunu ona verip hemen oradan ayrılmaya mecbur oldum.
>
> Düşünsene, onu eskisi gibi *işe almamı* bile önerme yüzsüzlüğünü yaptı!!
>
> İzimi kaybettirmeyi başarıp başaramadığımı bilmiyorum. Bunu ummaya bile *cesaret* edemiyorum.

En azından Arthur uzun süre merakta kalmadı. Mektubun hemen arkasından bir kartpostal geldi.

> CANAVAR burada!!! Peru'yu deneyeceğim.

Arada bir bu tuhaf yolculuğa dair başka kısa haberler aldım. Arthur'un şansı Lima'da da yaver gitmemişti.

Schmidt bir hafta içinde ortaya çıkmıştı. Takip oradan sonra Şili'de devam etti.

Valparaiso'dan şunları yazdı: "Sürüngeni *ortadan kaldırma* teşebbüsü büyük bir başarısızlıkla sonuçlandı. Zehrini uyandırdığımla kaldım."

Herhalde bu, Arthur'un Schmidt'i öldürtmeye çalıştığını anlatmak için kullandığı süslü benzetmeydi.

Bununla birlikte, Valparaiso sonunda ateşkes ilan edilen yer olmuş gibi görünüyordu. Arjantin'e yapılacak tren yolculuğunu haber veren bir sonraki kartpostal, yeni koşulları da işaret ediyordu.

> Bugün öğleden sonra, *beraberce*, Buenos Aires'e doğru yola çıkıyoruz. Daha fazlasını yazamayacak kadar keyifsizim.

Şimdi Rio'dalar. En azından son haber aldığımda öyleydi. Nereye gideceklerini tahmin etmek imkânsız. Schmidt her an kendine yeni bir av sahası bulup Arthur'u, yani kendisine karşı çıkan işveren-esirini de peşinden sürükleyebilir. Yeni ortaklıklarını bitirmek eskisi kadar kolay olmayacak. Bundan böyle beraber var olacaklar. Sık sık onları ve eğer bir talihsizlik sonucu karşılaşırsak ne yapmam gerektiğini düşünüyorum. Arthur'a pek acımıyorum. Sonuçta, şüphesiz eline epeyce para geçiyordur. Ama o kendine çok acıyor.

Son mektubunu şöyle bitirmişti: "Söyle bana William, ben bunları hak edecek *ne* yaptım?"

Christopher Isherwood, *Hoşça Kal Berlin*'le birlikte iki ünlü "Berlin romanı"ndan biri olan *Mr. Norris Aktarma Yapıyor*'da, Arthur Norris adlı tuhaf, sevimli, esrarengiz kahramanı odağa alarak 1930'lar Berlin'i ve Avrupa'sının bir portresini çiziyor. Hem Mr. Norris gibi çeşitli siyasi kamplar arasında ustaca "aktarma yapan" karakterler hem de Berlin'in yeraltı dünyasına itilmiş kişiler aracılığıyla, İkinci Dünya Savaşı arifesindeki Berlin'in kozmopolit dünyasına tanık oluyor, kentte şiddetlenen siyasi çatışmaları ve Nazizmin yükselişini bir "gündelik hayat tarihi" okur gibi okuyoruz.

Mr. Norris Aktarma Yapıyor, sıra dışı kahramanları ve güçlü mekân duygusu sayesinde, kayıp bir dünyayı bütün renkleriyle yeniden canlandırıyor.

THG
150304
BSA

ISBN 978-
1 676000 36467